

MAGYAR
KÖNYVSZEMLE

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM
SZÉCHÉNYI ORSZÁGOS KÖNYVTÁRÁNAK
KÖZLÖNYE

A NM. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTERIUM MEGBIZÁSÁBÓL.

SZERKESZTI

KOLLÁNYI FERENCZ ÉS DR. GULYÁS PÁL.

UJ FOLYAM. XIX. KÖTET.

1911-IKI ÉVFOLYAM.

BUDAPEST

KIADJA A M. N. MÚZEUM SZÉCHÉNYI ORSZ. KÖNYVTÁRA.

1911.

Hangy. l.
39 2 m

12 402

STEPHANEUM NYOMDA R. T.
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.

1750
XIX. KÖT. 1. FÜZET.

5
ÚJ FOLYAM

1911. JANUÁR-MÁRCZ.

232

MAGYAR KÖNYVSZEMLE

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM
SZÉCHÉNYI ORSZÁGOS KÖNYVTÁRÁNAK
KÖZLÖNYE

A NM. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTERIUM MEGBÍZÁSÁBÓL

SZERKESZTI

KOLLÁNYI FERENCZ

5
*1911. évi folyam * I. füzet.*

BUDAPEST

KIADJA A M. N. MÚZEUM SZÉCHÉNYI ORSZ. KÖNYVTÁRA.

1911.

TARTALOM.

	Lap
Dr. Karácson Imre. A konstantinápolyi könyvtárak	1
Dr. Divéky Adorján. Gálszécsi István énekeskönyvének újabb töredéke. (Egy hasonmás melléklettel és két szöveggéppel)	10
Dr. Áldásy Antal. A brüsszeli nemzetközi levéltári és könyvtári kongresszus. (Második közlemény)	14
Dr. Gulyás Pál. A művészi könyvkötés evolúciója	41
Magyar könyvesház. Adalékok Szabó Károly régi magyar könyvtárának I. kötetéhez. (<i>Harsányi</i> Istvántól, <i>Horváth Ignácztól</i> , <i>Kemény Lajostól</i> , <i>Rexa</i> Dezsőtől, <i>Rössler</i> Elemértől)	53
Tárca. A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtára az 1910. év utolsó negyedében	62
A budapesti m. kir. tudományegyetem könyvtára 1908-ban	67
Szakirodalom. A közs. nyilv. könyvtár részletes pályázati programja. Szabó Ervin, A modern könyvtárépítés némely elveiről. Ism. Σ. — I. van den Gheyn, Le Bréviaire de Philippe le Bon. Ism. <i>Gerevich T.</i> — G. Lanson, Manuel bibliographique de la littérature française moderne. I—III. Ism. <i>dr. Gulyás Pál.</i> — A. M. Broadley, Chats on autographs. Ism. <i>dr. Gulyás Pál</i>	73
Külföldi folyóiratok szemléje. Deutsche Literaturzeitung. XXXI. 39—41. 43. 45. 46. 48—50. 52—53. — La bibliofília. XII. 7—9. — Le bibliographe moderne. XIV. 79—81. — The library journal. XXXV. 10—12. — Zentralblatt für Bibliothekswesen XXVII. 9—12. — Zeitschrift des österr. Vereins für Bibliothekswesen. I. 3—4. — Zeitschrift für Bücherfreunde. Uj f. II. 7—9.	87
Vegyes közlemények. Kinevezés a M. N. Múzeum könyvtáránál. — Szamota István emlékezete. — A müncheni kir. udvari és áll. könyvtár főnnállásának 35v. évfordulója. (<i>G. P.</i>) — A szófiai Nemzeti Könyvtár kéziratának és régi szláv nyomtatványainak leíró katalógusa. (<i>Dr. Melich János.</i>) — Az amerikai könyvtárügy fejlődéséről. — A világ legterjedelmesebb könyve	92

TARTALOM.

1. ÉRTEKEZÉSEK, ÖNÁLLÓ KÖZLEMÉNYEK.

	Lap
A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM Széchényi Orsz. Könyvtára az 1910. évben	97
A KÖNYVTÁRI KÖNYVKÖTÉS szabályai	344
DR. ÁLDÁSY ANTAL. A brüsszeli nemzetközi levéltári és könyvtári kongresszus	14, 147
DR. ÁLDÁSY ANTAL. A düsseldorfi és karlsruhei levéltárakról	293
DR. DIVÉKY ADORJÁN. Gálszécsi István énekeskönyvének újabb töredéke. (Egy melléklettel és két szöveggéppel)	10
DR. FABÓ BERTALAN. Az Esterházy tabulaturás könyv kora. (Két szöveggéppel)	289
DR. GULYÁS PÁL. A művészi könyvkötés evolúciója	41
DR. GULYÁS PÁL. A newyorki közkönyvtár és új épülete. (Négy szöveggéppel)	205
DR. GULYÁS PÁL. A velencei Szent Márk-könyvtár és Grimani breviuma	319
DR. IVÁNYI BÉLA. Az írás és könyvek Eperjesen a XV—XVI. században. (Három szöveggéppel és egy melléklettel)	132, 215, 301
KERESZTY ISTVÁN. Liszt Ferencz kéziratai a Nemzeti Múzeumban	193
MAGYAR KÖNYVESHÁZ. (Ferenczy Zoltántól, Harsányi Istvántól, Horváth Ignácztól, Kemény Lajostól, Rexa Dezsőtől és Todorescu Gyulától.)	154, 351
DR. SZTRIPSKY HIADOR. A hazai rutének legrégebb nyomtatványai. (Egy melléklettel és négy szöveggéppel)	117, 243
VIDÉKI KÖNYVTÁRAINK. 1909-ben	227
DR. ZAMBRA ALAJOS. A Széchényi Orsz. Könyvtár Quart. ital. 58. jelzetű kódexe, tekintettel az olaszországi Attila mondanakörre	332

2. TÁRCZA.

ÉVNEGYEDES JELENTÉSEK a M. N. Múzeum könyvtárának állapotáról 1910 október 1-től 1911 szeptember 30-ig	62, 161, 263, 354
A BUDAPESTI M. KIR. TUDOMÁNYEGYETEM könyvtára 1908-ban	67
AZ ERDÉLYI NEMZETI MÚZEUM könyvtára 1909-ben	165

+) Karáson József: A Konstantinápolyi Könyvtára

3. SZAKIRODALOM.

A KÖZS. NYILV. KÖNYVTÁR részletes pályázati programja. Ism. Σ...	73
BARCZA IMRE: A magyar bankkérdés és vámpolitika irodalma. Ism. dr. <i>Gulyás Pál</i>	359
BOHATTA HANNS. Katalog der liturgischen Drucke. Ism. Σ... ..	178
BOHATTA HANNS: Bibliographie der Livres l'heures. Ism. <i>G. P.</i>	179
BROADLEY A. M. Chats on autographs. Ism. dr. <i>Gulyás Pál</i>	82
CATALOGUS manuscriptorum bibliothecae reg. scient. universitatis Buda- pestinensis. II. 3., 4. Ism. Σ.	172
DEÁK GRYZA. A könyv és a könyv díszítése. Ism. dr. <i>Gulyás Pál</i>	360
DÖRNHÖFFER FRIED: Seelengärtlein. Ism. Σ.	175
FRIESE KARL: Geschichte der kgl. Universitäts-Bibliothek zu Berlin. Ism. Σ.	269
DR. GULYÁS PÁL. Népkönyvtári címjegyzék. Ism. dr. <i>Melich János</i>	172
KIRCHHEISEN F. M. Bibliographie des Napoleonischen Zeitalters. I. Ism. dr. <i>Gulyás Pál</i>	180
LANSON GUSTAVE. Manuel bibliographique de la littérature française moderne. I—III. Ism. dr. <i>Gulyás Pál</i>	78
LANTOS Á. Könyvjegyzéke	371
MILES DUDLEY HOW. The influence of Molière on restoration comedy. Ism. <i>Dr. Gulyás Pál</i>	369
MOREL EUGÈNE. La librairie publique. Ism. dr. <i>Gulyás Pál</i>	268
SRYMOUR DE RICCI. Catalogue raisonné des premières impressions de Mayence. Ism. Σ.	364
STAERK ANTONIO. Les manuscrits latins à la bibliothèque impériale de St. Petersbourg. Ism. Σ.	271
SZABÓ ERVIN. A modern könyvtárépítés némely elveiről. Ism. Σ.	73
SZTRIPSZKY HIADOR és ALVEXICS GYÖRGY Szegedi Gergely énekeskönyve XVI. sz. román fordításban. Ism. dr. <i>Melich János</i>	362
TETZE HANS. Die illuminierten Handschriften der Rossiana. Ism. <i>Gp.</i>	365
VAN DEN GHEYN F. Le bréviaire de Philippe le Bon. Ism. <i>Gerevich T.</i>	76
KÜLFÖLDI FOLYÓIRATOK SZEMLEJE	87, 183, 273, 372
FITOS VILMOS és HORVÁTH IGNÁCZ. A magyar bibliografiai irodalom 1910 október 1-től 1911 szeptember 30-ig	107, 278, 377

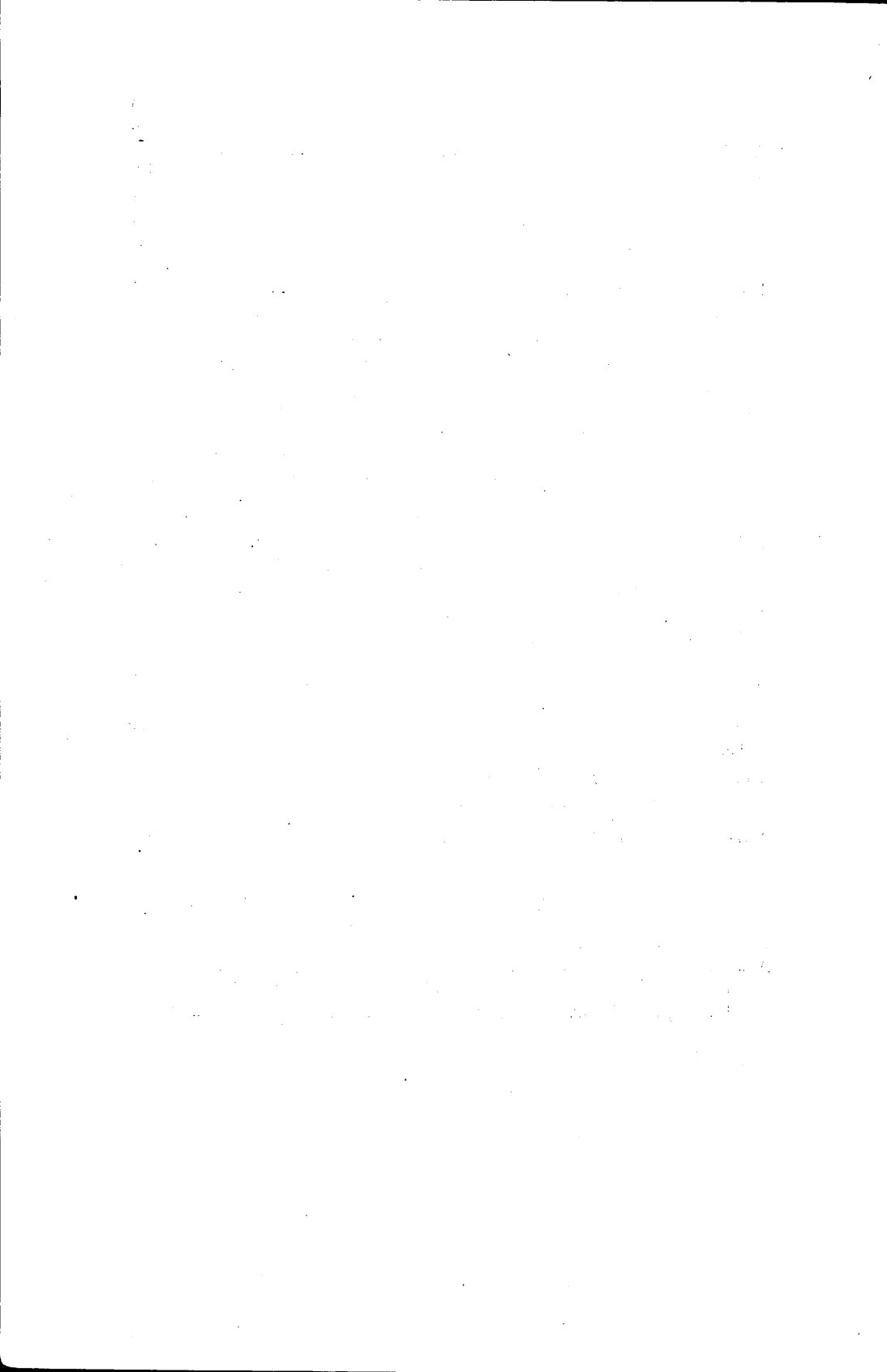
4. VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kinevezés a M. N. Múzeum könyvtáránál	92
Szamota István emlékezete	92
A müncheni kir. udvari és állami könyvtár fennállásának 350. év- fordulója (<i>G. P.</i>)	92
A szófiai nemzeti könyvtár kéziratának és régi szláv nyomtatványai- nak leíró katalógusa. (dr. <i>Melich János.</i>)	93
Az amerikai könyvtárügy fejlődéséről	95

	Lap
A világ legterjedelmesebb könyve. (Σ.)	96
Miniált kéziratokat sokszorosító egyesület	189
Nagyszabású kézirat-katalogus. (Gerevich T.)	188
Mibe kerül a német tudományos könyvpiacz egy évi termése. (gl.)	192
A 42 soros Gutenberg-biblia hasonmás kiadása. (G. P.)	192
Változás a Magyar Könyvszemle szerkesztésében	280
Horváth Ignác †	280
Tóth Árpád †	281
Emőkei Emich Gusztáv †	281
Változások a M. N. Múzeum könyvtára tisztviselői karában	282
A magyar emigráció egy emléke. (V. J.)	282
Újabb adat Székely István krónikájának 1558. kiadásáról. (Harsányi István.)	283
Az Orsz. Levéltár új épületéről	284
Mit olvas a magyar nép? (Observer.)	284
Dr. Melich János múzeumi ör kiténtetése	379
A Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Szövetségének 1911. évi közgyűlése	379
A Magyar Tudományos Akadémia könyvtára 1910-ben	384
Az Erdélyi Nemzeti Múzeum könyvtára 1910-ben	384
A budapesti közs. nyilvános könyvtár tervpályázata	385
Magyar könyvtár a berlini egyetemen. (G. P.)	386
A Robert Hoe-féle árverés (Bibliofil.)	386
A német közkönyvtárakban lévő inkunábulumok számáról. (G. P.)	387
Külföldi könyvtárakról	387
Költemény sz hang nélkül. (Σ.)	388
A berlini könyvkötő-szakiskola mesteriskolája. (G.)	389
A belga posta a népkönyvtárügy szolgálatában. (I.)	389
VÁLTOZÁSOK A MAGYARORSZÁGI NYOMDÁKNÁL 1911 január—szeptember hónapokban	288
NÉV- ÉS TÁRGYMUTATÓ	390

MELLÉKLETEK.

A hazai nyomdák 1910-ben	1—22
A hazai időszaki sajtó 1910-ben. I. Hirlapirodalom. Kereszty Istvántól. —	
II. Nem magyarnyelvű hirlapirodalom. Kereszty Istvántól. —	
III. Folyóiratok Dr. Fitos Vilmostól	1—91

A KONSTANTINÁPOLYI KÖNYVTÁRAK.

DR. KARÁCSON IMRÉTÖL.

A Keletre utazó turisták számára kiadott francia, német, angol s más egyéb nyelvű kalauzoló könyvekben Konstantinápoly leírásánál többnyire előfordul ily című fejezet is: *könyvtárak*. S ebben a fejezetben igazán turistai felületességgel megírt ismeretések olvashatók Konstantinápoly könyvtárainról.

Ez ismertetések nagy részében, a sztámbuli Topkapu-Szeráj könyvtárának leírásánál azt a nevezetes kijelentést találjuk, hogy ebben a könyvtárban őrzik mai nap is a budai királyi palotából 1526-ban elhozott Corvinákat. Még a legutóbb, alig egy évvel ezelőtt, magában Konstantinápolyban megjelent *Guide international pour le voyageur en Orient* című könyvben is szóról-szóra ez olvasható: «Bibliothèque du Palais Top-kapou. Elle contient environ 3000 manuscrits, parmi lesquels 17 de Buda, qui appartiennent à Mathias Corvin, roi de Hongrie.»

Pedig mindez csak mese.

Ezt a valótlanságot a Sztámbulban őrzött állítólagos Corvinaokról azonban oly gyakran ismétlik, hogy nem is csoda, ha itt-ott hívókra talál. A kik ismerik ezeket a sztámbuli könyvtárakat s azokban hónapokon, sőt éveken át kutattak, mint e sorok írója is, azok előtt kétségtelen, hogy az említett közleményeknek, ismertetéseknek írói csak annyit láttak ezekből a könyvtárakból, hogy az állványok, szekrények tele vannak könyvekkel s ezzel aztán be is fejezték egész tudásukat.

Azt hiszem tehát, nem végzek fölösleges dolgot, midőn a konstantinápolyi könyvtárakról, azok berendezéséről és tartalmáról a valóságnak megfelelő, rövid ismertetést írok.

Előrebocsátom, hogy midőn itt a konstantinápolyi könyvtárakról írok, csakis a török, vagyis muzulmán könyvtárakat értem s nem szólok arról az újabb keletű két nagy könyvtárról, melyek

Konstantinápoly európai negyedében, Perában vannak, melyek egyike az oroszok régészeti intézetének, az *Institut russe*-nek modern berendezésű nagy könyvtára, a másik pedig a bizanci tanulmányok művelését célzó görög intézetnek, a *Sylogosnak* görög könyvtára. Ezekben a könyvtárakban keleti kéziratok nincsenek, hanem megtalálhatók, különösen az oroszok könyvtárában mindazok az európai művek, folyóiratok és könyvek, melyek a Balkán-félszigetnek és Kis-Ázsiának történelmével, földrajzával, gazdasági és természeti viszonyaival foglalkoznak.

A nyilvános könyvtárakat Konstantinápolyban közönségesen mecsetkönyvtáraknak nevezik, mivel jelentékeny részük tényleg a mecsetek mellékhelyiségeiben van s a főbb mecsetekben, mint az Ája-Szófiában, Szulejmánieban, Nuri Oszmánieban, Fátihban, sőt többször a kisebb mecsetekben is értékes könyvgyűjtemények találhatók. A nyilvános könyvtárak jelentékeny része az alapítók temetkezési helyével, mauzoleumával, a mit törökül *türbe* néven ismernek, van kapcsolatban.

Ezek a muzulmán könyvtárak mind megannyi ájtatos alapítványok, ezért helyezték el őket mecsetekben, türbékben. Ez az intézkedés nemcsak azért mutatkozott észszerűnek, hogy így a könyvtárakat mint vallási jelleggel bíró ájtatos alapítványokat az elkallódástól lehetőleg megóvják, hanem tűzbiztonsági szempontból is előnyös volt. Sztambulban az épületek legnagyobb része fából készült, csak a mecsetek, türbék és ujabban néhány középület kivétel. A mecsetek, türbék szilárd épületek s így a Konstantinápolyban mindennapos tüzesetek alkalmával nincsenek annyira kitéve az elpusztulás veszedelmének, mint a fából épült magánházak és paloták.

A nyilvános könyvtárak száma Konstantinápolyban több hatvannál. Ezeket a könyvtárakat azonban nem az európai nyilvános könyvtáraknál szokásos méretekkel kell elképzelni, mert akárhány ily török könyvtárban a könyvek száma az ezret sem éri el. A melyik könyvtárban 3000—4000 darab könyv van, az már nagyobb könyvtár számba jön. Ezeknek a könyvtáraknak érdekessége és értéke nem is a könyvek számában rejlik, hanem főleg abban, hogy mindegyik könyvtárban a könyveknek igen jelentékeny száma még kiadatlan kéziratokból áll.

A törökök a többi európai nemzetekhez képest nagyon későn

Melléklet a Magyar Könyvszemle 1911. évfolyamához.

TEODOR FROMY

GÁLSZÉCSI ISTVÁN
ÉNEKESKÖNYVÉNEK UJABB
TÖREDÉKE.

KEGYES

yeneketrol ees keretyn en hewerol
reomid kronwrekyte gal zecy
est wan mestertrol zerey
teretb.

A ky engliem aliandh emberek elleoith
 enys azth wall. Mogom az en zenth aryam
 alleoith. A ky penigh enghem megh tagas
 dand emberek elleoith enys azth megh tagas
 dom az en zent aryam elleoith ky mennyek
 benwagyon.

Az nagytagos Pereny Peternek aba
 wymarmegye coreok Ispannyanak az
 galzocy thwan mester hy wighes
 ze galaz t ees ewmaga ayanla
 lat mabagy a mynth nagy
 tagos wranak.

en isnak yoda hazna ligyer na
 tagos kagyelmes wram zent pal egyk le
 ben nyilwan megiceni. Dete meg n
 sy wgy mond az ew zereteo fianak the
 eulnak / ezegh az kiketh meg elmer
 es az zent irasb mellyet gietmek figetwi
 fogwa onwltal kyk ryged tanytanak az ew
 dweoffigre, me y dweofflig nekwn ad
 atatik Iesus Christusba walo hantuh, min
 den isteni yhlisbw walo yras ha talatos tra
 nytara faddyre oktarara gazdalanak tany
 talara hogy istennek embere feokylletes li
 gy n minden to dologra es cyekekedetre ky
 Ez mondasba wally az zent irasth hazna
 ni wdweofflignek tanytara te hat a ky ew
 dweozwlni akar nem pappa awagy barara
 ligy n hanem az zent irasth tana a ees hale

gassa. Ees a kytanwlangya nem kyalih re-
yank kyk hirdetwink cyak Iesus Christusba
walo hwinek alhala embereket ewdwozwini
mert hallya az zent irasbol hogy cyak Iesus
Christus nekwnk adattatoh ligyen bolcy
figwl zenfigewl igazwlaswl, es wak yagybes
nem mond eremekeknek lenni mewnketh
kyk hirdetwink bewneoseoknek ingyen was
lo zabadwlaswl cordeok twl bewntwl ees haz
lakwl, kyk hirdetwink Christusth mew zent
figwinknek, chigetelwinknek, enghetelwink-
nek, ewdwoz yteonknek ees eggienen egy
keozbe yaronknak lenniye kyk hirdetwink
Christusyrt bocyanatanni meg nekwnk mind
bowneiket, Christus altal mewnketh meg
igazwlatni Ees Christusyrt adattatni nek
wnk az edesok iletelh ingyen cyak hogy hi-
gywink ezeket nekwnk adattatni Christusyrt.
Ingyen az yrt n'ondom merth az teorwans
hirdet bewneynknek bocyanatnyat cle-
ingyen hanem teokilletes engeclni
kyrt ees teorwannek be tellyetynsri
re hogy az teorwint hee nem tellyet
wk zent wlaak mondal zerin
dolog) y mond Ro. v Yaz len
wl

dweozwini merth ember az nek
ingetact. Az ewangelium peng h'eden bew-
neinknek bocyanatnyth Christusba walo he-
wty. ingyen mellye ingyen walazya e-
az ewangeliumoz teorwintwini mewnketh us
zenyossa tyen mewdwoz ligwinkrod. To-
ba az igazwlasos ewdwoz ligh hwitwl wa-
nyon tom. & iij. az hwitwl zen mew be-
nk nen. m'usenak ha nem itennek igy
hallafabol zerin algak mondal zerinth
on. iij. az yrt itennek ingyen eg nem wa-
la d' yzidal azando, hanem zewnetlen ha-
gawdo hogy antak hallafabol teremhessen
mewbennwnz herth mellyet mey ewdwoz-
wlywink ees m'usenek twl ygy zabadwly-
wuk, mekor az yrt n' on hazna ligyen az
zent irasnak naz ysa gonak ala mynise waz
toklyossa az zent irasbol zerin kegy mihan
mekeketi keoldignek anytalanti merth zent
irasnak mondal zerinth ennek yrt n' Ze-
k sigelek ceremoniak es inekel zent eg
hazban hogy twostlanok m'assabak
zerinthessenek fulem' meytie halacda
tozra. Ees nem cyak zent Palz francyollya
e' actico nyelw' ent egy ha pan de em
A iij beri

beriteo wnyek zent ees e kyppē zerezo
teth. Ne latalik rehat fenkinek magyar nyel
neki az zent egy hazba zidala
m onak lennye, merth az eretlenek
fen w beruwnk nem cielednek, de az
erittek nyw keti gheryeztenek filicente he
war ees egyda kegyes indolatokra. Az en
mwnkamom penig ayanlom nagyfagoda
nak minth zerezo nagyfagos feoldes wram
nak ees galsagnak zerezo ynek, mellyet the
nagyfagod newen weggen yo newen mynth
tombor zabagyanak hyw fyatwl. Iesus Chris
tus nagyfagodor mindē wezedelemwl meg
zerezo ghiffigwel ees bkeffigwel meg hoz
ton igazgallon az ew dewcyosfigmek ees
reryedhyres anyazēt egyhaznak yp
pwllyre. E ziewel keolith galzeczy fcho
labati zent Ambros napyau az
mwydweozyte wrunk Iesus
Christnak zewletifmek w
er eotzaz haminc
lat zientroben.

OLVASOKNAK IS TNE
ben wafu keozeoneth, Az in-
nehol teob ighik wadnak hogynem
elseo werfnek notay wolnanak azyrt
lyen modoth taryatok hogy az hol ez
tinendik the hat egy nota tellyefcytek azo
leoth be, ezt penig hogy inkab ezetekbe we
hessitek keonn yebfignek okaynth minden in
ek meg wurgulalam. Towaba hogyha az
ighiknek iralaban witkeztem volna walahol
ezyrth fenki meg ne haborogyk, oka ez
merth nineyen feni keontw ezwil natmk
mas hogy ez elseo dolgom dicireffik az istē
beoleole ky cyelekedete ky tizteffighe ez nē
enym; ew minth zerezo atya adoth fianak
egy kewes kyncyet nem elafasyth ha nem
kereskediffirh ees emtek okayit yrtam ez ino
keketh nem tizteffignek kereliffirh, fco
emberektwl mindē gonozth ees halalth
warok ez munkamyrh, kyre ha
sten walazzand ligyen w
akarattya.

gondot wüfel, minth ides a, a fiay, w, f, m

az ülln, könk nan arbat, katar, anko

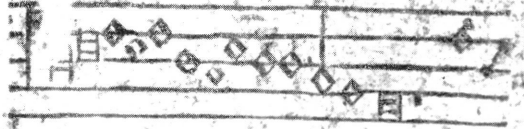
mer, mindenek wadnak az mew, pter, wü
knek, hat, imaban.

Mew, f, s, Christusan, az ew zét
fistón, w, w, unkban ky az aya, ifte

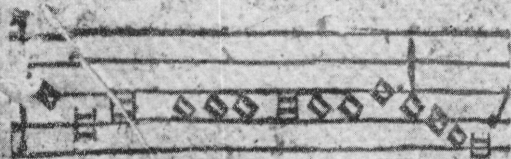
ky coreokt, w fog wa wolkh
t, az kerez, fan ure

twink aldozek, öökölra zalla zabae, öökölra
kirth és halottay bol fel, tamada ew dweoffi
ghw nkirth kiith mew warunk az f, y, l, e, t, r, a.
Mew, h, y, z, á, n, k, z, e, n, t, i, l, e, k, i, f, t, e, n, b, e, n, k, y, z, a, z, a,
t, y, a, e, s, a, z, f, y, w, i, f, t, e, n, w, e, l, e, g, y, i, f, t, e, n, n, y, o, m, o, r,
w, i, r, a, k, n, a, k, w, i, g, a, z, t, a, l, o, y, a, e, w, m, e, w, n, e, k, e, a, w, i, f,
f, e, l, i, g, a, z, g, h, a, t, h, b, i, z, t, a, t, h, e, s, m, e, g, h, z, e, i, t, e, l, w,
w, i, n, C, h, r, i, s, t, u, s, n, a, k, z, e, n, t, h, g, y, w, i, e, k, e, z, e, i, t, e, b, e,
n, e, k, ö, n, k, m, e, g, b, o, c, y, a, t, t, a, d, n, a, k, m, i, n, d, e, n, b, e, t,
i, n, k, C, h, r, i, s, t, u, s, y, r, t, h, k, i, w, e, l, e, z, m, o, n, s, t, r, u, m, t, e, s, t,
n, e, k, f, e, l, t, a, m, a, d, a, s, w, i, r, a, n, c, o, r, e, o, k, k, e, i, l, ö, n, k,

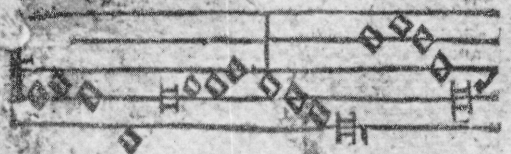
Christusnak wocorayatml wal
enek, mely ew magatwl nekunk adarad
iozzank walo nagy zertettbol huzat
knek ereoffghyrt.

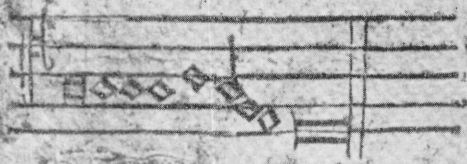
Ielus Christus mew ew dweoffghyrt, kly

mew Iwlunk #Istennék haragya eel weotte,

ez ew kessérwfighes halalawal, es meg zaba

dytok pokolnak kynnyatwl.

Ez Christufnak ^{üremivrs} ^{ew te} ^{es sz}
sel né feletkezni
stidh etelre mely ^{es sz}
ez wirt itala mely borb
Ees parancyo'a ^{ant, f}
nem egyebek nek ^{ant, az} ^{alának}
emlekezetyre emlekezwnk ^{sthwink}
nak halalawl

Az mew wru ^{ant, f} ^{alának} emlekezeth
ez, hynnt es egyebek eleot wallant, hogy
Christusba walo bewticol ewdweozwl
wnkes eoreok halalwl megh zabadolwnk.
Az irth mely ember Christufnak ^{ant, f} ^{alának}
rangya hozzaya wennyu, az higyc hogy
Christus az ew bewnyrdh megh holt,
merth walaki ezth nem hyend ^{ant, f} ^{alának}
lalth wyzen maghanak.

Hizzwk penig Christufnak igaz ^{ant, f} ^{alának}
es igaz wirtit nekink adnia, az ew m ^{ant, f} ^{alának}
sayrdh ez kerth mellyet nektek adok etelre
en tesszem: es ez bor mellyet nektek adok
italra en wyrem mely wy ighirenek jegye.

Vy ighireth penig ez hogy Christufyrdh, bo
cyzatalanak meg az mew bewncink, es az
atya istennek meg anghez ^{ant, f} ^{alának}
Christufnak

Griffynak wocyorat Almassagnak is
Agy h... az arya th nek, hogy (gye
tgher... mag... n elteht, ees hogy
az the... yd... az ew zereteo fi
ad... ad...

Higved... myal ha... ez etek bewneose
oke, kyk a... ew zantalan... bwnoeknek, ees
z... rook hala... h zabadolafarwl, bi
z... nyossa akarnak ez jegy... col lennye

Merth Christus az ew wocyorayatrada ne
cink oiy jegywl, maly mewnkeib biz oniof
a tenne, minth az keresztly wyz es istennek
nw hoozank waly... akaratyarwl ees ke
gyelmellighirwl.

Mynt Abraa n.e. keornywl metelisek eleot
e, bewnb... wala meg igazwltator, de az
keorny... metelisek isten parancyola, hogy
ez igy... lalnak mely bewtbeol wasyon is
ry... na.

Az yrthez jegynek witelese witan, oly bizo
nyossa ligy az the ewdweoffighedrwl, minth
a meny orzagbol hallanahstentw... llyen zo
zatoth, Eo tighedeth ewdweozydek Chri
stus bawalo bewyrth.

Ewncon maga ezulmonda bewneoseoknek
seowetek

kezdték könyvnyomdát állítani, mert csak 1729-ben nyílt meg az első török könyvnyomda, melyet Rákóczinak török tolmácsa, a *kolozsvári születésű renegát Ibráhím* efendi állított föl. Ez a könyvnyomda azonban nem győzte s a később állított nyomdák sem győzték kinyomatni a századok óta főlhalmozódott különféle tartalmú kéziratokat. Sőt, ha a török nyomdák munkaereje és a könyvkiadók vagyoni helyzete megengedte volna is a sokféle török kézirat kinyomatását, akkor sem teheték volna ezt a folyton akadékoskodó cenzura miatt, mely hol kisebb, hol nagyobb szigorúsággal egész a legeslegujabb időig megvolt. Ennek a következménye lett azután, hogy még a török könyvnyomtatás megkezdése után is nagyon sok író volt, a kinek munkái csakis kéziratban vannak mai napig is. Még magának a török könyvnyomtatás megalapítójának, Ibráhím efendinek *Riszále-i iszlámie* című munkája sem jelent meg nyomtatásban soha.

Ez a körülmény okozta, hogy a török nyilvános könyvtárak jelentékeny része kéziratokból áll ma is. Ugyanazt a munkát megtaláljuk kéziratban gyakran négy-öt könyvtárban, sőt többben is. Ez olykép történt, hogy a nyomtatásban meg nem jelent kiválóbb munkákat az illető könyvtáraknak alapítói maguk számára lemásoltatták s így az általuk alapított könyvtárba kerültek. A könyvmásolás szokása még mai nap is megvan és Sztambulban még most is vannak szépíró hodsák, kik kéziratok könyvek másolásával keresik kenyerüket. A középkornak ez a maradványa azonban az alkotmány kihirdetésével életbe lépett sajtószabadság folytán most már végső napjait éli s igen rövid idő múlva már csak a múlt emlékei közé tartozik.

Nyilvános könyvtárak alapítása nagyon régi szokás a törököknél, mivel a könyvtárak, mint említettem, ájtatos alapítvány jellegével bírnak s azért, a kik nagyobb számú könyvet összegyűjtöttek életükben, öreg napjaikban vagy pedig végrendeletileg kegyes alapítványként valamely mecsetnek vagy medreszenek (theologiai iskola) adták azokat át s gondoskodtak egyidejűleg megfelelő alapítványról, melynek jövedelméből a könyvtár őrői fizetésüket kapják. Ez alapítványok megőrzése és kezelése az evkáf-miniszteriumnak, vagyis az ájtatos alapítványok miniszteriumának hatáskörébe tartozik. A legrégebb könyvtárak Konstantinápolynak Ejub városrészében keletkeztek, hol a hagyomány

szerint Mohammed próféta zászlótartójának Ejub-el-Ánszárinak a sírja van.

A könyvtárak alapítói között találunk szultánokat, hadvezéreket, ulemákat, sőt még nőket is. A hazánk történetében is szerepet játszó szultánok és hadvezérek közül is többnek a neve foglal helyet a könyvtáralapítók között. A szultánok közül legelsőben Konstantinápoly meghódítója Mohammed szultán alapított kis könyvtárat az Ejub-városrészi szent mecsetben. Szulejmán, a mohácsi győző, az alatta épített nagy mecsetben, a Szulejmánieban alapított könyvtárat. III. Áhmed, Rákóczinak szövetségese, két nagy könyvtárat is alapított: egyet a Szerájban, melyről majd alább szólunk, egyet pedig saját temetkezési helyén a Valide-mecset mellett. Utódja I. Mahmud szultán is két könyvtárat létesített, melyek egyike az Ája-Szofia mecsetben, a másik a Fátih-mecsetben van. I. Abdul Hamid könyvtára saját türbeje és medreszeje mellett van. Nagyobb könyvtárat alapított III. Oszmán szultán a Nuri Oszmánie mecset mellett és III. Szelim a Laleli medreszében. Abdul-Medsid szultán anyjának könyvtárából létesítették a mult század második felében az európaias berendezésű *Kütübháne-i umurmî* (közkönyvtár) a Szerászkercapuszi-téren.

A magyar történelemből ismeretes nevű török hadvezérek közül Rusztem pasa, továbbá Győr vára elfoglalója Szinán pasa, Köprülü Áhmed pasa, Kara Musztafa pasa, a péterváradai ütközetben elesett Ali pasa és még más nagyvezírek mindegyike alapított egy-egy könyvtárat, melyek ma is alapítójuk nevét viselik s külön-külön épületekben találhatóak.

Még többen *alapítottak könyvtárakat* az ulemák, vagyis hitudósok közül többnyire az általuk épített medreszében, a hol temetkezési helyük is van. Még a hárem-agák, vagyis másképfőeunukhok közt is akadt néhány könyvtáralapító. Ilyen volt Hadsi Besiraga főeunukh, ki a Magas-Porta közelében csinos mecsetet építtetett s benne igen értékes kis könyvtárat alapított. Ugyanő Ejub városrészben is építtetett egy medreszet, melyben szintén alapított könyvtárat. Hasonlóképp Mehemed aga főeunukh is az általa épített kis mecsetben alapított könyvtárat.

A nagyszámú nyilvános könyvtárak használatát megnehezíti az a körülmény, hogy szerteszét vannak a nagy kiterjedésű török

főváros különböző helyein nemcsak az európai oldalon, hanem az ázsiai parton fekvő Szkutariban is. Az alkotmány kihirdetése után fölmerült ugyan az óhajtás, hogy ha a sok apró könyvtárat nem is egyesítik, legalább a bennük található nagyszámú kiadatlan kéziratot, melyekből számos esetben csak egyetlen példány van egész Törökországban, valamely biztos helyre hordanák össze s ott szigorú pontossággal őriznék. De a terv megvalósítását megakadályozza az alapítók végrendelete. Az eddigi gondozás és felügyelet, különösen II. Abdul Hamid idejében, nem bizonyult elégségesnek.

Észrevették ezt néhány évvel ezelőtt az illetékes hatóságok is s az 1907. évi november 23-án Ferid pasa akkori nagyvezir rendeletet adott ki, hogy egy bizottság a leltárak szerint az összes könyvtárat felülbírálja. A vizsgálatot megtartották s kitünt, hogy számos mecsetkönyvtárból nyomtalanul tűntek el kéziratok. A *háfizkütüb* (könyvtárőr) urak a felelősséget természetesen nem vállalták magukra, hanem az eltűnést elődeiknek, a már elhalt háfizkütüböknek rováására írták. Így a felülvizsgáló bizottságnak nem maradt más hátra, mint azt a szomorú valóságot jegyezni a leltárban a könyv czime mellé: «elveszett.» Előfordult az a furesa eset is, hogy az illető kéziratot könyv szerencsére még megmaradt, de a táblája tűnt el *valahová* nyomtalanul. Az Aja-Szofiában őrzött egyik nagy értékű Korán-példányról, a 4. számúról köztudomású dolog, hogy egykor a mecsetből már eltűnt s a galatai rakodóparton a török vámőrök vették észre, midőn az Európa felé induló egyik hajóra készültek azt rakni. A kéziratot gyönyörű Koránt visszavitték az Aja-Szofiába, de ezt a kalandos utat följegyezték róla a könyvtár leltárában. A többi esetekben azonban *valami módon* eltűntek a kéziratok, de valószínűleg nem a könyvtárőrök tudta nélkül.

A nyilvános jellegű könyvtárakon kívül van még a régi szultáni Szerájban három könyvtár, melyeknek használatához külön szultáni engedély szükséges, a mit II. Abdul Hamid idejében, kivált az utolsó években, nagyon nehéz volt megszerezni. E könyvtárak közül a legnagyobb a Szeráj harmadik udvarán, a régi trónteremmel szemközt, külön diszes épületben levő könyvtár, melyet III. Ahmed szultán létesített. A könyvtárhelyiségül szolgáló csinos kioszk bejárata fölött aranyozott betűkkel írt arab

nyelvű fölírás van, melynek szószerinti fordítását, mivel az még sehol sem jelent meg, itt közlöm:

«A királyok királya Áhmed építette e házat,
 az értékes könyvek összegyűjtésére.
 Személyesen kezdett megalapításához,
 Istentől sugalmazott őszinte szándékkal,
 hogy a tudományok haladását elősegítse
 s elnyerje az emberek dicséretét.
 Vezérelje őt Allah az egyenes út világosságában
 s örökkétartó birodalmát tegye maradandóvá!
 Adja meg neki Allah viszonzásul,
 hogy kegyelmet találjon mindenkor!
 Ez legyen a *tárikhja* Faizától:
 Az értékes könyvek számára rendeltetett.

1131.

Ez év megfelel az 1719. évnek a mi időszámításunk szerint.

Ez a könyvtár ezrekre menő kiadatlan kéziratot tartalmaz,¹ melyek nagyobb részben theologiai és filozófiai tartalmuak. Nem olvastam pontosan össze, hogy mennyi e könyvtárban az arabnyelvű könyv száma a törökkel szemben, de átlagosan úgy becsülöm, hogy legalább fele vagy felénél is több arabnyelvű. Ezeket a kéziratokat nem Áhmed szultán gyűjtötte össze, mert az arabnyelvű könyvek egy részéről kétségtelenül bizonyos, hogy azokat Egyiptom elfoglalásakor I. Szelim hozta Konstantinápolyba. Az itt őrzött könyvek valamely más helyen voltak a Szerájban, míg nem III. Áhmed e kioszkot megépíttetvén, abban helyezte el e könyveket. Ez a könyvtár azért is nevezetes, mert ebben őrizték azokat a Corvinákat, melyeket annak idején II. Abdul Hamid szultán ajándékba küldött Magyarországra. Ebben a könyvtárban most is van 35 darab régi görög codex s egy görög-latin szótár, melyek a X.—XIV. századból valók. Ezek a kéziratok mind bizánczi eredetűek. Legérdekesebb közöttük Ptolomaeus földrajzi műve gyönyörű rajzokkal. Az új-szövetségi szentírásnak is van itt egy kézirat példánya, de alig lehet régiebb a X. századnál.

A Szeráj másik könyvtára a régi hárem lakosztály irányá-

¹ A múlt évben Ahmed Zeki bej, az egyiptomi kormány megbízásából, Kairóból hosszabb időre Konstantinápolyba jött és számos könyvről fotografiai másolatot vétetett.

ban fekvő Bagdád-kioszkban van. Nem bocsátkozom e káprázatos fényű kioszk belsejének leírásába, csupán a könyvtáráról említem föl, hogy a könyvtár ugyan nem nagy, de remek szépségű kötésekben nagybecsű kéziratokat tartalmaz, melyek a keleti kalligráfiának gyönyörű példányai. A mi történelmi szempontból minket érdeklő ismeretlen török kézirat van itt, azt majd más alkalommal közlöm.

A harmadik kis könyvtár a Szerájban közvetlen azon pavilon mellett van, a melyben a próféta köpönyegjét s egyéb ereklyéit őrzik. Ebbe a könyvtárba az iszlám szent ereklyéinek közelléte miatt nem muzulmán ember nem léphet be. Ennek kézirateit nem vizsgálhattam meg, de muzulmán barátaimtól tudom, hogy a vallási munkákon kívül a legérdekesebb kézirat ott az *Oguz-náme*, melyet Houtsmas valamelyik európai könyvtárban levő csonka példányból kinyomatott már, de a sztámbuli példány teljes, azért mostanában megkezdték e kéziratból annak kinyomatását Konstantinápolyban.

A Szerájnak csak a nagyobbik könyvtáráról van irott katalógus, a kisebbekről nincs. A mecsetekben, medreszek és türbék mellett levő nyilvános könyvtárak mindegyikének van nyomtatott katalógusa, csakhogy, sajnos, ezek a könyvjegyzékek nagyon felületesen készültek és igazán kevés útbaigazítást adnak a könyvtárban kutatóknak, úgyannyira, hogy tág tere nyílik a fölfedezésnek. Ezek a könyvjegyzékek megjelölik a könyv czimét, sokszor azt is hibásan; azután jelzik, hogy mily nyelven van? (török, arab, perzsa, más nyelven nincs); kézirat-e vagy nyomtatás? ki a szerzője? (ezt a rovatot nagyon sokszor üresen találjuk, pedig a szerző neve az első lapok elolvasásával megtudható); azután még egy, rendszerint hibásan kitöltött, legtöbbször üresen hagyott rovat arról, hogy mikor halt meg a szerző. A megjegyzések rovatában arról van szó, hogy a könyvnek nincs-e diszesebb, aranyozott kötése. Ez egyetlen tekintetben megbízhatók a könyvtárjegyzékek, de más tekintetben nem.

A könyvjegyzékeknek nagyon kevés hasznát veszi az olvasó azért is, mivel csupán a kézirat czimét mondják meg és csak igen általános tájékoztatást adnak tartalma felől. A keleti írók pedig ugyancsak különös czimeket tudtak adni munkáiknak, amelyből még csak sejteni sem lehet annak tartalmát. Csak

példakép említtem a mi történélmünkre vonatkozólag általam fölfedezett kéziratok közül, hogy az egyiknek czime: *Dsevâhîr-ül-menâkib*, magyarul: *Az erények drágakövei*. S kérdem, vajjon kinek jutna eszébe, hogy ezen cím alatt Musztafa budai pasának életrajzát kell érteni. Ilyenféle s még ennél is furcsább czimekre találunk a régi török kéziratokban.

Egyébkint még ezt a czimet is munkába kerül megtalálni a kéziratokban. Ezeknek a kéziratoknak ugyanis nincs olyan címlapjuk, mint a mi könyveinknek, hanem a szokásos *Bismillâh-irrahmân-irrahîmi* bekezdéssel cikornyás, unalmas bevezetés indul meg s abba foglalja bele az író a könyv czimét s ott mondja el, hogy miről szándékozik írni.

A mi a könyvtárak elhelyezését illeti, ezek a mecseteknek olyanféle mellékhelyiségeiben vannak, mint például a keresztény templomok sekrestyéje; a türbék, medreszék mellett alapított könyvtáraknak pedig kis külön épületük van, mely rendszerint egy teremből áll, a mely egyaránt könyvraktárul és olvasótermül is szolgál.

A könyvtárba lépéskor az ajtónál mindenkinek le kell vetni a cipőjét, hogy az uteza porát, sarát be ne vigye a könyvtár helyiségébe. A könyvtár padlózatát keleti szokás szerint szőnyeg borítja. A könyvtárak olvasótermében székek, asztalok nincsenek, hanem a fal mentén kosszában, elég széles, de meglehetősen kemény s igen egyszerű vánkossal huzódik végig, amelyen keleti szokás szerint keresztbe tett lábakkal üldögél az olvasó. Ez az ülési mód nekünk európaiaknak, tapasztalásból mondhatom, nagyon fárasztó. Ettől a keleti szokástól két könyvtárban van eltérés: a Szeráj könyvtárában és a Szeraszkeriát téren levő ujjab keletű *Kütübhâne-i unnimiban*, a hol az európai könyvtárak olvasó termeihez hasonlóan székek és asztalok vannak.

A kis kupolás könyvtár-épületek belseje némelykor valóban meglepő szépségű. Némelyiknek belsejét egészen fajánsz-burkolat fedi gyönyörű keleti díszítésekkel. Nem is szólva a Szerájban levő könyvtár-épületről, mely a keleti építkezés egyik remek műve, csak az Aja-Szofia mecset könyvtári helyiségét említtem. A fajánsz-burkulaton levő óriási méretű, fantasztikus virágdíszítések valóban bámulatot keltők. A könyvtár-épületek bejáratánál, belsejében bőségben vannak a keletiek által igen kedvelt fölira-

tok, melyek részint a könyvtár alapítójának ájtatos szándékát mondják el lehető ezikornyás, keleti stílusban, részint pedig a Koránból vett vallási mondatok. Legkülönösebb az ily fölíratok között az Ája-Szofia belső könyvtárhelyiségében igen diszes kalligráfiával rajzolt, de érthetetlen arab fölírat, melyet *kászide-i münferidse* néven neveznek. A könyvtárőr hodsák állítása szerint ennek az a csodálatos tulajdonsága van, hogyha valaki a sok tanulmányozásban, gondolkodásban fejfájást kapott, erre a fölíratra tekint s azonnal megszűnik a fejfájása.

Egészen európai mintára berendezett modern könyvtára van a török császári múzeumnak, a melyben mindenféle nyelvű, még néhány magyar könyv is van, de természetesen nem nagyon régiek. Ez a könyvtár az európai műveltségű Khálil bej múzeumi igazgatónak és a könyvtár tudós tisztviselőinek felügyelete és vezetése alatt egészen más képet nyújt, mint a hodsá háfizkütübök igazgatása alatt álló apró könyvtárak. Ezekről a jó hodsáktól hasztalan kér az olvasó útbaigazítást a gondozásuk alatt levő könyvekről, kéziratokról. Ők nem érdeklődnek s nem is ismernek mást a gondjaikra bizott könyvek közül, csakis néhány Koránmagyarázatot.

A nyilvános könyvtárakon kívül van még Konstantinápolyban két nagy török könyvtár magán kézben, melyeket a tulajdonosok szivességéből alkalmam volt megtekinteni. Ezek egyike a néhai Riza pasa egykori igazságügyminiszternek Rumili-Hiszárban, a Boszporus mentén, magas hegytetőn épült könyvtára, mely mintegy 4000 kötet könyvet, közte igen számos kéziratot, foglal magában. A másik Ortaköj városrészben Khálisz bejnek mintegy 10.000 darab füzetet és könyvet magában foglaló könyvtára. Ezekre menő értékes kézirat van ebben is. Egyik ritkasága e könyvtárnak Dsem szultánfinak, a Mátyás király korabeli száműzött török hercegnek európai bujdosása alatt írt költeményes kézírata.

Hogyan szerezték össze ezek a könyvedvelő tulajdonosok a nagyszámú kéziratokat? Ki tudná ma ezt megmondani? Sajnos, egyik könyvtár sincs rendezve s maguk a mai tulajdonosok sem igen tudják, hogy mi lappang a könyvtárukban.

GÁLSZÉCSI ISTVÁN ÉNEKES KÖNYVÉNEK UJABB TÖREDÉKE.

DR. DIVÉKY ADORJÁNTÓL.

(Egy hasonmás-melléklettel és két szöveggéppel.)

A legrégebb magyar protestáns énekes könyvnek idáig csak ama négy levélből álló töredéke volt ismeretes, mely Ágoston József egykori gyűjteményében volt található.¹

Most előkerült Gálszécsi Istvánnak 1536-ban Krakkóban megjelent énekes könyvének *egész első íve*.

Chmiel Ádám úr, krakkói városi levéltárnok nemrégiben régi könyvtáblák bontogatása közben magyar szövegű nyomtatványrészletre akadt, melyet nem értvén meg, arra kért, nézném meg, érdemes-e ezért a táblát felbontani. Látva azt, hogy régi magyar nyomtatvánnyal van dolgunk, kértem őt, hogy mindenestre áztassa föl, mert a nyomtatvány becses reánk nézve.

Chmiel úr erre szives volt nagy fáradsággal és óvatosan leáztatni az ennyvel erősen összeragasztott ivet s ime nagy örömmre Gálszécsi énekes könyvének teljes első íve került elő a könyvtáblából, mely fölfedezés rendkívül értékes régi magyar irodalmunk szempontjából.

Az ív a krakkói városi számadások «Regestum perceptorum et expositorum Civitatis Cracoviensis, anno 1547.» kötetének 30×20 cm. nagyságú szép díszítésű borjúbőr táblájába volt beragasztva egy latin és egy lengyel nyomtatvány közé.

Legfelől volt a latin nyomtatvány, mely Rotterdami Erazmusz «Hercules furens» cz. művének egy ivét alkotta, a lengyel szöveg pedig szent Ágoston «A keresztény életéről» cz. művének lengyel fordításából való, a XVI. évszáz első feléből.

¹ Ismertette Erdélyi Pál a Magyar Könyvszemle 1887. évfolyamának 215—223. lapján. Erdélyi foglalkozik cikkében Gálszécsi életével is, azért az érdeklődőket utalom erre.

Gálszécsi munkájának előkerült ive főleg azért becses, mert megkerült címlapja is, mely eddig ismeretlen volt. Az énekes könyv címe: «KEGYES yenekekrwl ees kereztyen hewtrwl reowid keonywecyke galzeczy estwan mestertwl zerezteteth.»

A nyomtatás éve azonban, mint azt Erdélyi Pál vélte,¹ nincs a címlapon, de valószínű, hogy 1536-ban nyomtatták. A cím alatt Magyarország czimerét látjuk egyesítve Dalmácia és Csehország czimerével. Az A_I levél második oldalán Máté evangéliumának «Aky engem wallandh emberek elleoth» kezdetű mondása olvasható. Alatta szárnyakkal ellátott fej látható, mely a Perényi-család czimerének egy része. Ugyanez a czimer látható Paulus Crosnensis lengyel humanista költőnek 1509-ben kiadott verseskötetén, melyet Perényi Gábornak ajánl.

Az A_{II} és A_{III} levél, mely a Perényi Péternek szóló ajánlást tartalmazza, már ismeretes az Ágoston-féle példányból, de néhány hiányzó részét kiegészíthetjük ez újabb töredékből.²

Új dolog azonban az A_{IV}-ik levél, melyben az olvasóhoz intéz néhány szót Gálszécsi, irván: «keonnyebsignek okayrth minden ineket megwirgulaltam». Azután elnézést kér, ha netalán hiba van «az ighiknek irasaban», mert eddig nem volt ily könyv nálunk s nem akarja véka alá rejteni tudását. A levél túlsó oldala már éneket tartalmaz, melyben felhívja a hívőt, hogy hallgassa meg a tízparancsolatot, melynek szövege a következő levélen olvasható. Ez fölötte becses, mert egyik legrégebb magyar szövege a tízparancsolatnak. Kár, hogy az ívnek ép ez a levele van legjobban megsérülve, úgy hogy a szövegnek nagy része hiányzik.

Az egyes parancsolatokhoz magyarázatokat fűz Gálszécsi és azt mondja, hogy e parancsok nem azért lettek adva, hogy azok megtartása alapján üdvözljünk, mert szent Pál mondása szerint lehetetlen azokat megtartani, hanem, hogy ezekből lássuk, mily bűnösök vagyunk, mert nem teljesíthetjük az Isten parancsát. Cselekedeteink igen távol vannak a törvény teljesítésétől. Jézus Krisztus teljesítette a törvényt s ez a mi üdvözülésünkre szolgál.

A következő két levélen hangjegyekkel és a hitvallás szövegével találkozunk, melyek azonban már ismeretesek az Ágoston-féle példányból.

¹ Id. h. 217. l.

² Erdélyi Pál nem mindenütt egészíti ki helyesen a hiányzó részeket.

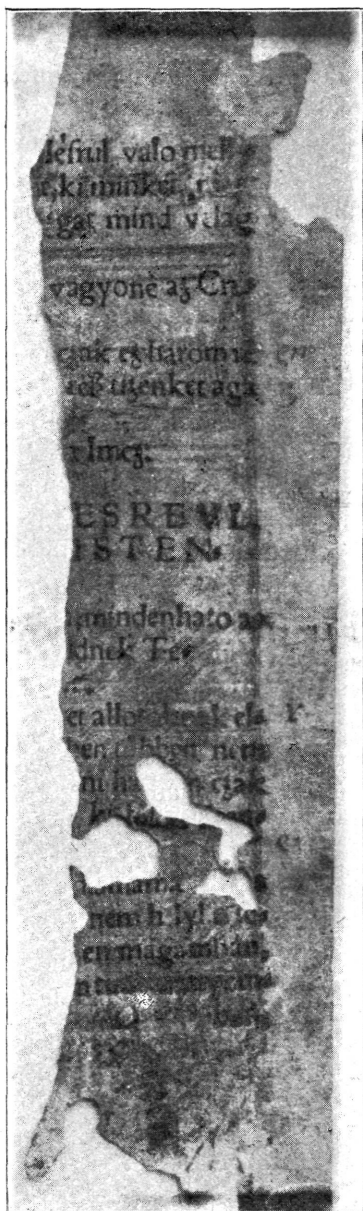
Annál becsesebb az ív utolsó levele, mely idáig ismeretlen volt s mely a kenyér és bor színe alatt való áldozás jelentőségéről szól. Krisztus halálának emlékezete ez — mondja, — melyet hinni és vallani kell, hogy Krisztusba való hitből üdvözüljünk és a haláltól megszabaduljunk.

Néhány szóval lejjebb mondja, hogy hiszik azt, hogy Krisztus igaz testét és igaz véréát adja, mert ő maga mondja ezt. Ez az új ígéretnek jegye, mely azt jelenti, hogy Krisztusért meg lesznek bocsátva bűneink és kiengesztelődik az Isten, ezért Krisztus vacsorája irgalmasságnak jegye. E jegynek (t. i. a vacsorának) vétele után biztosak lehetünk üdvösségünk felől.

Ezzel végződik az első ív.

Ez iven kívül előkerült még két nyomtatványtöredék, melyek az énekes könyv ívének toldásául szolgáltak, mivel az nem volt elég nagy a könyvtábla készítéséhez. Az egyik az énekes könyv első ívének hatodik leveléből lett levágva, ami azt bizonyítja, hogy a könyvkötőnek több példány állott rendelkezésre e műből, melyeket valószínűleg más könyvekbe kötött.

A másik pedig egy, vallásos tárgyú, magyar nyomtatványnak *D* ívéből vágott hosszú szelet, de nem Gálszécsi munkájából, mert ha jobban szemügyre vesszük, azt látjuk, hogy a betűk kissé nagyobbak s nincsenek oly

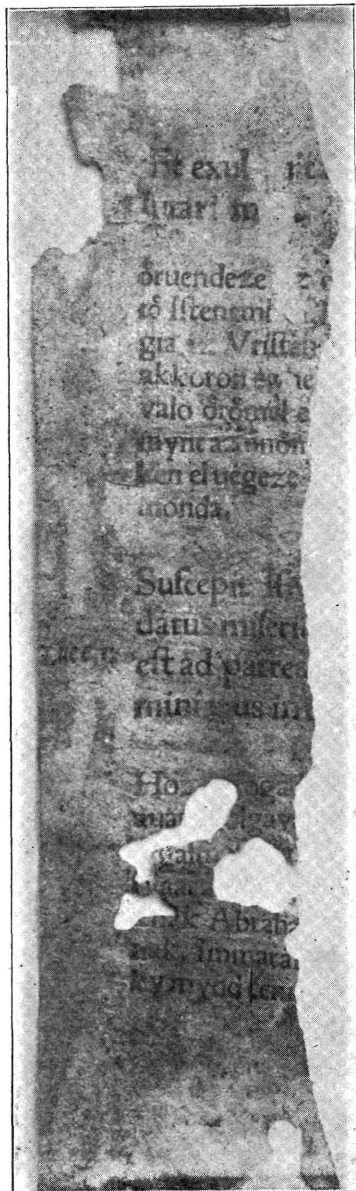
1. ábra.

sűrűn nyomva, mint Gálszécsi könyve. Azonkívül a helyesírása is kissé különbözik tőle, mert a töredék gyakrabban használja a z-t, mint Gálszécsi, továbbá «czak»-ot ír és nem «cyak»-ot; használ é-t is, a mi Gálszécsinél hiányzik. Az ő-t ő-vel írja, míg az énekes könyv eo-vel; hasonlóképp különböző a v is, mert Gálszécsi w-vel, a töredék pedig u-vel írja.

Hogy Krakó mely nyomdájából került ki Gálszécsi e műve, nem tudjuk. Ez időtájt Vietor és Ungler nyomdái virágoztak Krakóban s talán nem csal sejtésünk, ha azt hisszük, hogy Vietor nyomdájából került ki, mert pl. Ozorai Imre munkája «Az Antikrisztusról és az ő egyházáról», mely 1535-ben látott napvilágot, ez utóbbinál lett nyomtatva.

Bár a Magyar Könyvszemle említett évfolyamában közölve van az énekes könyv négy lapjának hasonmása, mégis közöljük az egészet, mert sok helyen kiegészíti az Ágoston-féle példány szövegét, mely több helyen hiányos.

A mellette talált töredékek közül csak a hosszabbik szelet két oldalát közöljük hasonmásban (1. és 2. ábra), mert a másik két oldal igen kevés szöveget tartalmaz s azok közül is az egyik oly sötét a másik nyomtatvány hozzáragadt nyomdafestékétől, hogy csak nagy fáradsággal olvasható le róla a szöveg.

2. ábra.

A BRÜSSZELI NEMZETKÖZI LEVÉLTÁRI ÉS KÖNYVTÁRI KONGRESSZUS.

DR. ÁLDÁSY ANTALTÓL.

(Második közlemény.)

A levéltári szakosztály tárgyainak egyik legfontosabbja a levéltári tisztviselők kiképzése volt. E kérdés előadója Cuvelier József brüsszeli levéltárnok volt. Előadása a belga viszonyok ismertetéséből indult ki és ezekkel foglalkozott kizárólag. Belgiumban az állami levéltárak szolgálatába való belépés az 1895. június 14-iki királyi rendelet értelmében egy elméleti és egy gyakorlati vizsga letetéséhez van kötve. Az elméleti vizsga tárgyai a következők: középkori és újkori politikai történet, Belgium politikai története, a középkori és újkori intézmények. A gyakorlati vizsga tárgyai: paleographia és diplomatika, chronologiai, pecsétani és heraldikai ismeretekkel együtt, középkori latin nyelv, ó-francia és ó-flamand, modern flamand nyelv, továbbá a jelölt választása szerint angol, német, spanyol vagy olasz nyelv. Az elméleti vizsga alól föl vannak mentve azok, a kik a *docteur en philosophie et lettres* (*groupe histoire*) oklevéllel bírnak. A doktori fok elérése két vizsgálat letetéséhez van kötve. Az 1890. április 10-iki, a felsőbb oktatásról szóló törvény értelmében a doktoratust megelőző vizsga tárgyai a következők: *a)* fordítás latinból és egy latin szerzőnek interpretálása, *b)* francia vagy flamand irodalomtörténet és az újabbkori irodalom ismerete főbb vonásokban, *c)* moralphilosophia és logika, *d)* psychologia, *e)* ó-közép- és újkori politikai történet, *f)* Belgium belső, politikai története, *g)* a legújabb kor történetének ismerete, *h)* a római politikai intézmények ismerete, *i)* fordítás görögből és egy görög író magyarázata, *k)* történelmi és földrajzi gyakorlatok. A doktoratusi vizsga tárgyai a történelmi szakra a következők: 1. történelem encyclopaediája, 2. böl-

csészettörténet, 3. földrajz és annak története, 4. a görög és római, vagy a középkori és újkori intézmények ismerete, 5. történelmi módszertan (kritika) és annak alkalmazása a történelem valamelyik korszakára, 6. görög és római epigraphia, vagy középkori diplomatika és paleographia, 7. görög és római irodalomtörténet, vagy modern irodalomtörténet, 8. pedagogia és módszertan története, 9. egy, az elősorolt szakokon kívül a jelölt által szabadon választható szaktárgy. A jelölt ezenkívül tartozik nyomtatásban vagy kéziratban egy értekezést benyújtani és azt megvédelmezni. Azok a jelöltek, a kik ezenkívül az enseignement moyen tanárságára szóló képesítést is meg akarják szerezni, tartoznak egy a bizottság által meghatározott kérdésről nyilvános előadást tartani.

Cuvelier a belga levéltárnokok részére kvalifikációul a philosophiai doktoratust továbbra is megtartandónak véli, azzal a különbséggel, hogy néhány tárgyat mással kellene helyettesíteni, különösen a jogi ismeretekre fektetné a fősúlyt. Így a pedagogiát és módszertant a jogtörténettel kellene helyettesíteni, az utolsó 9. pontban a szabadon választott tárgy az archiveoeconomiaival volna helyettesítendő, a melyre nézve gondoskodni kellene, hogy az egyetemeken előadassék. A nyilvános előadás helyett pedig a jelölt köteles volna kimutatni, hogy az egyetemen a közigazgatási jogot hallgatta. Az 1895-iki királyi rendelettel előírt gyakorlati vizsgálat letévése továbbra is kötelező maradna. Indítványa tehát az volt: mondja ki a kongresszus, hogy a levéltári szolgálatra szóló képesítés alapját történelmi képzettség tegye, azonban elengedhetetlen, hogy e történelmi képzettség jogi ismeretekkel kiegészíttessék és pedig jogtörténeti és közigazgatási jogi ismeretekkel, azonkívül az archiveoeconomiai tanfolyam hallgatása is kötelező.

A Cuvelier által fölvetett eszmék és indítvány kapcsán nagyobbszabású vita indult meg. Schlitter dr. az osztrák viszonyokat ismertette, a hol a levéltári szolgálatbalépés a bécsi Institut für oesterreichische Geschichtsforschung kurzusainak hallgatásához és az ott tartott vizsgálat sikeres letévééséhez van kötve. Bailieu a porosz viszonyokat ismertette, hol például az állami levéltárakban az ott alkalmazott voluntär gyakornokok részére gyakorlati kurzusok tartatnak, emellett az egyetemen

históriai tanulmányokat folytatnak és két évi gyakornokoskodás után egyetemi tanárok és levéltári tisztviselőkből alkotott bizottság előtt vizsgálatot tesznek, a mely azonban tisztán tudományos jellegű. Felszólaltak még Des Marez, Nelis és még többen, a kik a históriai kvalifikáció mellett foglaltak állást, kiegészítve azt jogi ismeretekkel, tehát a Cuvelier által kifejtett indítvány mellett foglaltak állást. Döry Ferencz a magyarországi viszonyokra való hivatkozással kifejtette, hogy ott, a hol, mint például nálunk Magyarországon, a levéltár abba a helyzetbe jöhet, hogy közjogi és egyéb jogi kérdésekben véleményt kell adni, a jogi kvalifikáció volna kívánatos elsősorban. A vita folyamán e sorok írója is felszólalt és ismertette az 1883:I. törvényczikk által az országos levéltár és a törvényhatósági levéltárak tisztviselői részére megállapított kvalifikációt. Cuveliernek az archioeconomicai előadások tartására vonatkozó kívánalmára, miután, ha ily kurzus hallgatása kötelezőleg kimondatik, annak megtartásáról is kell gondoskodni — megjegyeztem, hogy e tárgy az egyetemen a legcélszerűbben a történelmi segédtudományok tanára által volna előadható, lévén most már a legtöbb egyetemen a történelmi segédtudományoknak rendszeresített tanszéke. A vita befejezte után a szakosztály Cuvelier indítványát magáévá tette és ezt azután a kongresszus plenuma is elfogadta.

A kongresszus ezen itt felsorolt indítványokon kívül még két indítványt fogadott el, a melyek a szakosztályban nagyobb vitára nem szolgáltatnak alkalmat. Az egyik Győry Árpád bécsi udvari és állami levéltárnok indítványa volt. Európának nem egy államában fönnáll az a gyakorlat, hogy az állami levéltárakban a kutatási engedély idegen állam alattvalói részére felsőbb hatóság, a levéltárak fölött álló ministerium által adatik meg és az engedély megadása nem ritkán diplomáciai uton nyerhető csak meg, a mi természetesen, de még az esetben is, ha az engedélyt a levéltár javaslatára egyenesen a ministerium adja meg, huza-vonával és időveszteséggel jár. Győry Árpád indítványára a kongresszus kimondotta óhajul, hogy az engedély megadása körüli hosszadalmasabb eljárás lehetőleg szüntettessék meg és általában a kutatási engedély megadása lehetőleg rövid eljárás alapján történjék. Marius Barroux, Páris városának levéltárnoka pedig azt indítványozta, hogy mindazok a hivatalok, melyek irat-

tára valamikor a levéltár állományába fog átmenni, oly papirost, tintát és egyéb íróeszközt használjanak, a melyek az iratok konzerválása és megmaradása tekintetében a legmesszebbmenő garanciát nyújtják.

III.

A fentebb ismertetett előadások azok közé tartoztak, a melyeknek kapcsán az illető előadó konkrét indítványt tett és indítványát a kongresszus el is fogadta. Rajtuk kívül a szakosztályban oly előadások is tartattak, a melyekkel kapcsolatosan indítvány nem tétetett, vagy ha tétetett is, a szakosztály azt elvetette. Ezen csoportban legelőször F. Pasquier haute-garonnei levéltárnok két előadásával kívánok foglalkozni, melyek egyike a magánlevéltárakkal, a másik a közjegyzői levéltárakkal foglalkozott.

Pasquier a magánlevéltárakról szóló előadásában behatóan fejtegette a magánlevéltárak fontosságát a történelmi kutatásra nézve. E levéltárak fontossága sokkal ismertebb, semhogy Pasquier erre vonatkozó fejtegetéseivel bővebben foglalkoznunk kellene, tudjuk azt, hogy egyes kérdésekre, politikai eseményekre a magánlevéltárak némelykor sokkalta fontosabb anyagot rejtenek magukban mint a közlevéltárak, úgy, hogy újabb időben mind nagyobb figyelmet fordítanak a magánlevéltárak rendszeres átkutatására és az esetleg veszendőbe induló anyag megmentésére, minthogy a magánlevéltárak őrzése nem mindig felel meg a tudományos követeléseknek. Magántulajdonról lévén szó, természetesen a hatóság beavatkozásáról szó nem lehet, legfőleg akkor, ha közhivatalban álló egyénről van szó, államférfiakról, van a hatóságnak joga pl. az illető halála után a hagyatékra kezét rátenni és az ott talált hivatalos iratokat és az ezekkel esetleg összefüggő magániratokat az állam részére átvenni. Még így is hány oly esetet ismerünk, a midőn hivatalos iratok, levelezések az illető családjánál maradtak és idővel piacra kerültek. Máskülönb a magánlevéltár tulajdonosa tehet a levéltárral a mit akar. Pasquier bővebben fejtegette mindezt és utalt arra, hogy magánlevéltárak megmentésére, a kutatás részére hozzáférhetővé tételére a magánérinkezés a legcélravezetőbb. Föl kell világosítani magán uton a levéltár tulajdonosát, hogy az oklevelek megőrzése és azoknak a tudományos kutatás részére

rendelkezésre bocsátása általános történelmi érdek, a melyhez esetleg még lokális és családi érdek is járulhat. A magánlevéltárakra nézve Franciaországban az ősiség megszűnése, a nemesi czimek és rangok eltörlése változott helyzetet teremtett. Régebben minden francia kastélynak meg volt a maga levéltára, a melyet a jelenben is, ha már meg van, őriznek ugyan, de arra, hogy annak anyaga újabb anyaggal kiegészíttessék és a levéltár tovább fejlesztessék, nem igen gondolnak. Franciaország egyes vidékein, így pl. Burgundiában, a nemesi családokban meg volt azonban az érzék az iránt, hogy a levéltárakat az elkallódástól meg kell menteni és a nemesi családok tömegesen helyezték el levéltáraikat Dijonban az Archives départementales-ban. Pasquier fejtegetései oda irányultak, hogy a magánlevéltáraknak nyilvános levéltárakban vagy gyűjteményekben való letéteményezése rendkívül kívánatos és óhajtható volna, ha ez minél tömegesebben és minél általánosabban történnék. A letéteményezésre az illető család önként is elhatározhatja magát, vagy pedig közvetítés útján történnék a letéteményezés. Pasquier ez alatt azt értette, hogy a vidéki tudományos, történelmi társaságok feladata volna a magánlevéltárak rendszeres felkutatása, számbavétele és e társaságok gondoskodhatnának arról, hogy a magánlevéltárak anyaga a nyilvánosság előtt is ismertté váljék és ezek a társaságok igyekeznének a tulajdonosokat rávenni, hogy levéltáraikat nyilvános levéltárakba vagy gyűjteményekbe beadják. Pasquier a tudományos társaságoknak a magánlevéltárakat illetőleg fontos szerepet tulajdonít, mert e társaságok közlönyeikben időről-időre közölhetnék az illető vidék magánlevéltárainak inventáriumait, regestáit, egyes oklevélszövegeket stb. Bretagneban pl. már mintegy két évtized előtt Estourbeillon marquis elnöklete alatt egy társaság alakult, a mely a breton levéltárak rendszeres nyilván-tartását tűzte ki feladatául. Ennek a társaságnak több kötetre terjedő kiadványa is van, az «Inventaires des archives des châteaux bretons». Pasquier megfontolándónak tartja, vajjon bizonyos fokig nem valósíthatná meg az állam is a magánlevéltárak anyagának nyilvántartását. Ott, a hol az állami és törvényhatósági levéltárak anyaga rendszeresen, állami kiadásban megjelenő inventariumokban nyilván van tartva, mint pl. Franciaországban, időközönként lehetne egy-két füzetet vagy kötetet a

magánlevéltáraknak szentelni. Ennek a munkának elvégzésére az egyes départmentok levéltárnokai volnának hivatva, ha azonban a levéltárnok hivatalos elfoglaltsága miatt erre nem vállalkozhatnák, az állam megbízhatna vidékenkint egy képzett archivarius-paleographust, a ki igyekeznék a magánlevéltárakat átkutatni, anyagukat jegyzékbe foglalni és inventarizálni. Ezt a munkát kétféleképp lehetne végezni, vagy a helyszinén, vagy ha a levéltár tulajdonosa arra rábirható, valamely nyilvános levéltárban, pl. a legközelebbi törvényhatósági levéltárban, a hová a tulajdonos a levéltárat a feldolgozás idejére elhelyezi. Pasquier e fejtegetései támogatására felhossa Anglia példáját. Angliában 1869-ben a Historical Manuscripts commission-t létesítette a kormány, melynek feladatává tétetett a magánlevéltárakban őrzött történelmi becsű anyag feldolgozása. Az impulzust e bizottság alakítására maga Viktória királynő adta meg. Már most, ha valamely magánlevéltár tulajdonosa levéltárának anyagát rendeztetni akarja, nem kell egyebet tenni, mint e szándékát a bizottság elnökének bejelenteni. A mennyiben a levéltár tulajdonosa hajlandó a levéltárt a Record Office-ba beküldeni, a feldolgozás itt történik, ellenkező esetben a bizottság egy szakembert küld ki, a ki a munkát a helyszinén végzi el. A Record Office-ba beküldött iratokat feldolgozásuk után rendbe szedve, jegyzék kíséretével visszaküldik a tulajdonosnak. A jegyzéket azután, esetleg a fontosabb oklevelek szövegeivel együtt, nyomtatásban is kiadják. A bizottság kiadványai eddig körülbelül 100 kötetet tesznek ki. A költségeket az állam viseli. Angliában e bizottság működését idővel nemcsak a családi levéltárakra terjesztette ki, hanem más levéltárakra is, így községi levéltárakra, egyháziakra, hivatalos testületek levéltáraitra stb., a melyek Angliában a magánlevéltár fogalma alá esnek, de Franciaországban közlevéltáraknak tekintetnek és ennek megfelelőleg kezeltetnek.

Ezt az angol rendszert követendőnek állította fel Pasquier Franciaországra nézve is. Megvalósítását a közoktatásügyi miniszterium útján a Comité des Travaux Historiques igénybevételével véli eszközölhetőnek. Kívánja továbbá, hogy a közkönyvtáraknak és közlevéltáraknak kéziratairól és okleveleiről kiadott inventariumain kívül a magánlevéltárak inventariumai is tétesenek közzé.

Pasquier különben fejtegetései végén konkrét indítványt nem tett. Előadásával élénk vitát provokált. Bailieu különösen hangsúlyozta a magánlevéltárak fontosságát a történelmi kutatásra nézve, melyet példákkal is illusztrált. Felhozta többek között azt, hogy a Németországban politikai tekintetben is oly nagy szerepet játszott Rosenkränzler sectára nézve a közlevéltárak ügyszólván semmit nem tartalmaznak és a reájuk vonatkozó levéltári anyag egyes magánlevéltárakban található. Schlitter utalt arra, hogy Ausztriában a Kommission für neuere Geschichte Oesterreichs munkatervébe a magánlevéltárak anyagának nyilvántartását is fölvette.¹ Tscheglow az orosz viszonyokat ismertette, hol a magánlevéltárak körül a vidéki tudós társaságok fejtenek ki gondoskodást. Az alkalmat felhasználva e sorok írója is felszólalt és a M. N. Múzeumban elhelyezett családi levéltárak kezelési és őrzési módját röviden ismertette. A kérdés természetéből folyólag, de mert Pasquier indítványt nem is tett, a kongresszus konkrét határozatot nem hozott, de a szakosztály tagjai mind hangsúlyozták annak szükségét, hogy a magánlevéltárak őrzete és hozzáférhetősége szempontjából a legmesszebbmenőleg kellene gondoskodni. Gyakorlati megvalósítása ennek az óhajnak természetesen csak ott lehetséges, a hol a levéltári ügy akár államilag rendezve van, mint pl. Franciaországban, akár ott, a hol a levéltárak körül valamely tudós-társaság fejt ki gondoskodást, mint pl. a badeni nagyhercegségben a Badische Historische Kommission.

A magánlevéltárak kérdése a szakosztályi kérdések VI. pontja alá tartozott, a mely általában arról szólt, miféle rendszabályok volnának alkalmazandók az egyes államokban a kisebb levéltárak konzerválására nézve, értve e levéltárakon azokat, a melyek nincsenek levéltárnok gondjaira bízva. A központi bizottság e pont alá sorolta Pasquier itt ismertetett előadásán kívül Henry E. Woodsnak a massachusettsi nyilvános levéltárak biztosának előadását is, a mely ugyan nem tartatott meg, de a reá vonatkozó rapport a kongresszusnak bemutatott. Woods azokat a törvényes intézkedéseket ismerteti e rapportban, a melyeket Massachusetts állam a public records-ok körül tett.

Massachusettsban a public records-ok egy biztos alá tar-

¹ A Kommission ily tartalmú kiadványából eddig két füzet jelent meg.

toznak, a kinek feladata, hogy a nyilvános levéltárak biztonsága és állományuk megőrzése tekintetében a szükséges intézkedéseket megtegye. Minden hatóság és hivatal köteles iratai őrzésével egy hivatalnokot megbízni, továbbá a törvény előírja, hogy az iratok mindenütt tűzmentes helyiségekben, tűzbiztos szekrényekben őriztessenek, valamint hogy a szobának felszerelése is tűzbiztonság tekintetében garantiát adjon. A törvény ellen vétők 100 dollárig terjedő pénzbüntetéssel sújtatnak, azonkívül a kötelességüket nem teljesítő hivatalnokok is pénzbüntetés alá esnek, mely havi 20 dollárt tesz ki. E törvényes rendelkezések értelmében tehát — melyeket 1902-ben foglaltak össze egy külön törvényben — mindenütt vagy új tűzmentes épületek emelendők hatósági levéltárak részére, vagy a már meglévő épületekben tűzmentes helyiségekről kell gondoskodni, továbbá tűzbiztos szekrények szerzendők be. A levéltári biztos feladata kiterjed a levéltári anyag konzerválására is, különösen a használat által megrongált, megcsontult vagy szétmált iratok konzerválására, mely az ú. n. Emery-féle eljárás szerint történik, a mely ugyanis a megrongált iratot két vékony selyem vagy hasonló szövet darab közé helyezi el, vagyis az iratot mintegy átlátszó borítékkal látja el. A kötéseknél bőrkötés helyett vászon kötést alkalmaznak. Elő van továbbá írva, hogy a hivatalokban csak tartós papírt és el nem fakuló tintát szabad használni. A levéltári biztos évi 2500 dollár fizetést húz. Hatásköre kiterjed a tartományi, városi, egyházi levéltárakra, a plébániákra és egyházi intézményekre. Dologi kiadásra 2500 dollár áll rendelkezésére, de fel van hatalmazva szükség esetén ez összegben felül is költeni. Működéséről évenként jelentést tartozik tenni, megbízatása három esztendőre szól.

Rendkívül érdekes volt Pasquier előadása az archives notariales, a közjegyzői levéltárakról. A levéltáraknak ezt a fajtáját nálunk nem ismerik, ennek hazája többek között Franciaország, Olaszország, a hol *archivio notarilene* nevezik, Spanyolország. Ez országokban a közjegyzői levéltárak jelentősége a társadalmi, városi és vidéki élet, a kereskedelmi, ipari, földművelési stb. viszonyokra, szóval a mindennapi életre, a jogi, kulturális és gazdasági viszonyok és állapotokra nézve rendkívül nagy és ennek következtében állományuk ily irányban rendkívül becses

történelmi anyagot tartalmaz. E levéltárak helylyel-közzel a közép-korra mennek vissza. Pasquier speciálisan a franciaországiakról szól. Franciaországban a notariatusi intézményt 1535-ben I. Ferenc király szabályozta és ekkor elrendeltetett, hogy az iratok fogalmazványai is megőriztessenek. Eredetileg a közjegyzők beérték azzal, hogy az általuk végzett ügyletek, kiállított iratok rövid tartalmát jegyzékbe vették, később szokásba jött a fogalmazványok eltevése, míg végre a mondott évben a fogalmazványok megőrzése elrendeltetett. A közjegyzői levéltárak fontossága, tekintettel az intézmény működésére, kulturtörténeti, gazdaságtörténeti, jogtörténeti kutatások tekintetében megbecsülhetetlen, csak hogy az a baj, hogy ez a megbecsülhetetlen anyag, a mely néha két-három századra megy vissza, nem mindig őriztetik kellőképen. Pasquier rámutatott arra, hogy e levéltárak gyakran nedves pinczékben, sötét kamrákban vannak begyömöszölve, a hol a nedvesség és más viszontagság folytán a romlásnak és megsemmisülésnek vannak kitéve és a hol a kutatás, még ha meg is engedik, az anyag czélszerűtlen elhelyezése miatt leküzdhetetlen nehézségekbe ütközik. A mellett foglalt tehát első sorban állást, történjék intézkedés arra nézve, hogy a régi közjegyzői levéltárak részére alkalmas központi helyiségek jelöltesenek ki, a hol a levéltárak régi részei elhelyezhetők legyenek, tehát egy központi levéltár léteftésére czélt. Ezzel együtt járna természetesen, hogy a központi levéltár alkalmas személyzettel láttassék el, mely az iratokat kezeli és szükség esetén a közjegyzőknek is rendelkezésére áll, mert nem mindegyik közjegyző képes XVII. század előtti iratokat olvasni. Pasquier ily központ létesítését főleg a megszünt közjegyzői levéltárakra nézve kívánja. A megszünt közjegyzőségck levéltárai a hatóság által rendesen egy másik közjegyzőnek adatnak át, a ki, maga is alig tudván sok esetben az iratok tömege miatt mozogni, ezt a neki átutalt anyagot jól-rosszul, padláson, pinczében és más hasonló helyeken igyekszik elhelyezni, a hol az iratok a romlásnak teljesen ki vannak téve. Pasquier azért azt kívánja, hogy első sorban arról történjék gondoskodás, hogy az egyes közjegyzői levéltárak régi iratai a megsemmisüléstől meg legyenek óva. Erre az előbb említett központ létesítését tartja legczélszerűbbnek, a mennyiben pedig egy ily külön központi levéltár

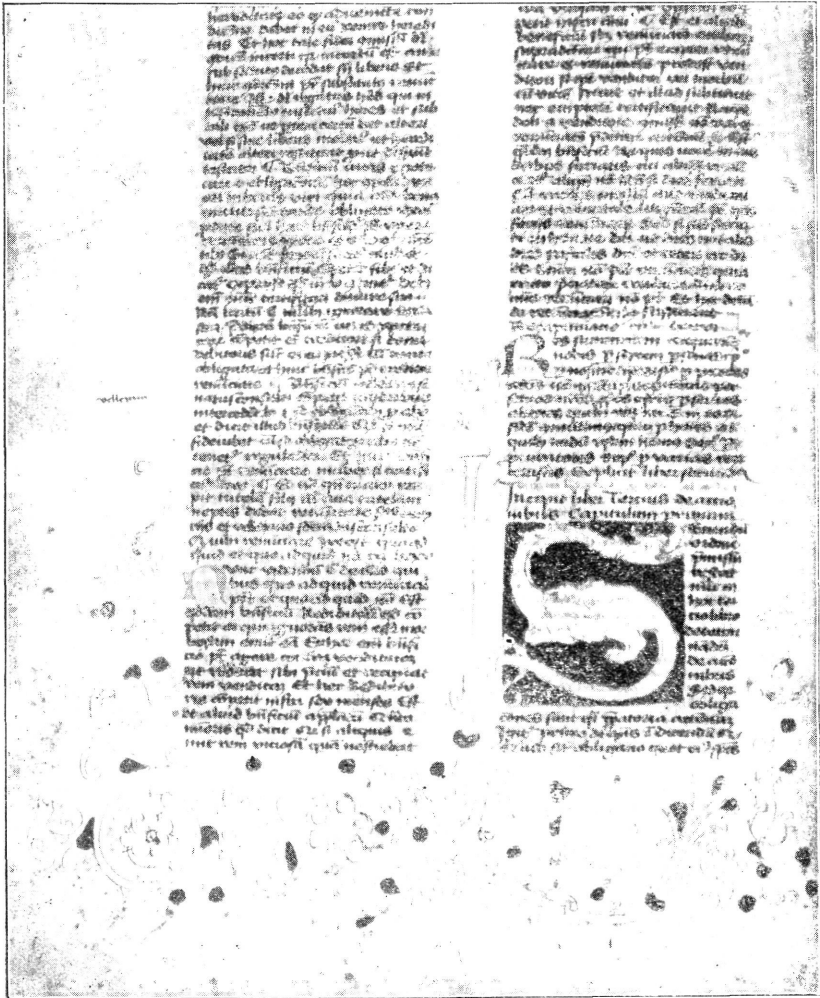
felállítása nem volna lehetséges, az iratokat az állami vagy törvényhatósági levéltárakban óhajtja elhelyeztetni. A kérdés illetén rendezésénél azonban nehézségek merülhetnek fel. Oly helyeken ugyanis, a hol a közjegyzői intézmény törvényileg van szabályozva és a közjegyző az állam által kinevezett személy, ha mindjárt nem is állami hivatalnok, ezt a központosítást törvényhozási uton el lehet intézni. Másképp áll azonban a dolog ott, a hol a közjegyzői irattár az illető közjegyző, illetve közjegyzői iroda tulajdonát képezi, mint pl. Franciaországban. Ily helyeken rendeleti uton alig lehetne a célzt elérni, mert bizonyos, hogy nem egy közjegyző tiltakoznék az ellen a rendelet ellen, mely kimondaná, hogy köteles iratainak egy részétől megválni és régi levéltárát egy központi irattárba beszolgáltatni. Ily helyeken csak magán uton lehet célzt érni. Franciaország egyes városaiban, mint pl. Toulouse-ban és Lille-ben e tekintetben már bizonyos eredményt értek el, ott a régi közjegyzői levéltárak központilag vannak elhelyezve. Egy további kérdés aztán az, hogy milyen föltételek mellett történjék a közjegyzők részéről az iratok beadása a központi levéltárba, minő módon kezeltessenek ott az iratok és mely időből származó iratok adassanak be a központba. Vajjon pl. Franciaországban határidőül a nagy forradalom állapítottassék-e meg és a forradalmat megelőző időből származó iratok szolgáltatassanak be a központba, vagy pedig a forradalom utáni időből származók is és mely évig terjedő időből. Ép így vitás kérdést képezhet aztán a használat is, hogy a tudományos kutatás céljából a közjegyzői iratok mely időpontig legyenek hozzáférhetők. Pasquier erre nézve azt a javaslatot tette, hogy a közjegyzők hatalmaztassanak fel, egyes sajátos eseteket kivéve, a 100 évnél idősebb iratokat a kutatás részére föltétlenül rendelkezésre bocsátani és hatalmaztassanak fel a közjegyzők arra, az érdekeltek hozzájárulásával, hogy levéltáraikat egy központi, akár külön e célra szervezett, akár egy már fennálló nyilvános levéltárban helyezték el. Ezzel együttjárna természetesen az is, hogy a közjegyzők a régi iratokra nézve a titoktartás kötelezettsége alól fölmentessenek és hogy jogositva legyenek az iratokat az érdeklődőkkel közölni, akár lakásukon őrzik azokat továbbra is, akár beadják egy központi levéltárba.

Pasquier fejtegetései, noha kissé hosszadalmasak voltak, sok érdekes dolgot tartalmaztak és a kongresszus figyelmét le is kötötték. Indítványai azonban a kongresszuson sem találtak viszhangra, többen, így pl. Casanova, a nápolyi állami levéltárak igazgatója, elleneztek azt, hogy a közjegyzői levéltárak a kutatás előtt megnyittassanak, a magánjog szempontjából megengedhetetlennek tartva azt. Pasquier módosította ugyan indítványát, a kutatás engedélyét csak a nagyon régi iratokra kívánta kimondatni, de a szakosztály indítványait nem fogadta el.

Antonio Baiao a lissaboni Torre del Tombo levéltárainak igazgatója a levéltári kézikönyvtárak felállításáról és anyagáról terjesztett egy rapportot a kongresszus elé. Szerinte a levéltári kézikönyvtárnak tartalmaznia kell paleographiai és diplomatikai munkákat, bibliographiai kézikönyveket és történelmi lexikonokat, történelmi és földrajzi glossariumokat, históriai nyelvtanokat, oklevéltárakat, az illető ország vagy vidék történetére vonatkozó főbb munkákat, a megfelelő folyóiratokat és csere útján megszerzendők a különböző levéltári kiadványok is. Azonkívül az ő véleménye szerint az incunabulumokat, illetve azokat, a melyekből csak egy példány van meg, nem a nagy könyvtárakban, hanem a levéltári kézikönyvtárban kellene őrizni, minthogy egy incunabulum Baiao argumentumai szerint ép úgy unikum, mint az oklevél. Baiao e kívánság formulázásánál saját levéltárának kézikönyvtárát tartotta szem előtt; e kézikönyvtár a régi megszünt konventek könyvtárából alakult és így a bennük lévő ősnymtatványok is átmentek a belőlük alakított kézikönyvtárba. Baiának az a kívánsága, hogy az incunabulumok a nagy könyvtárakból tétessenek át a levéltárak kézikönyvtáraiba, gyakorlatilag alig volna megvalósítható. Másrészt azt hisszük, hogy a levéltári kézikönyvtáraknak az általa elősorolt tudományszakokon kívül sok esetben még egyes specziális szakokra is ki kell terjeszkedni. Nélkülözzük pl. felsorolásában a genealógiai és heraldikai munkákat és kézikönyveket, melyekre egyes levéltárakban nagy szükség van, így teszem a m. kir. országos levéltárban avagy a M. N. Múzeum levéltárában.

Muller, Feith és Fruin hollandi levéltárnokok egy közös rapport-ot adtak be a levéltárak regesztázásáról és az inventáriumok elkészítésének módjáról. A kongresszus ezt a kérdést

vörös festékkel vannak írva, maguk a kezdőbetűk kék vagy vörös festékkel. A summa három könyvre oszlik. Minden könyv kezdőbetűje nagyon diszesnek készült. (1. és 2. ábra.) A miniator

1. ábra. A «Summa» egyik kezdőbetűje.

például az első lap díszítésénél nemcsak a vörös alapfestéket, de a léczekre a lap alján és jobboldalán az aranyat is felrakta, de azután, mivel úgy látszik, a megrendelő tanácsnak a könyvre

is, a kik a nyilvános dolgozó terem és a tudakozódó iroda teendőit végzik, azonkívül a személyzethez tartozik egy laborans (mouleur), a ki a pecsétkezelésével van megbízva. A titkári hivatal működéséről havonként jelentést tesz, az év végével pedig az egyes hivatalnokok által tett jelentéseket összefoglalva egy végjelentést nyújt be a főlevéltárnoknak. Időközönként aztán a levéltárról és működéséről egy nagy jelentés megy a miniszteriumhoz.

Végül még egy érdekes kérdésre kell kiterjeszkednem, a mely tárgyalás alá ugyan szintén nem került, de a reá vonatkozó rapport a kongresszus tagjai sorában élénk érdeklődést keltett. Ez az a kérdés, hogy mennyiben tartozik a levéltár magánfelek részére genealogiai kutatásokat végezni, eleget tett-e kötelességének azzal, hogy a kutatónak a szükségelt levéltári anyagot kikeresi, vagy pedig köteles-e a kívánt adatot is kikeresni részére. A vélemény, mely e kérdésre a kongresszushoz beérkezett Galabert F. véleménye volt, a ki a negatio álláspontjára helyezkedett. Szerinte a levéltárnok feladata, hogy a kutató által kívánt, vagy részére szükségelt okleveleket, iratokat vagy regisztereket kikeresse, kiadja, illetve, támaszkodva a levéltár ismeretére megjelölje és rendelkezésre adja azt az anyagot, a melyben nézete szerint a keresett adatok feltalálhatók, de a részletes kutatást a kutató maga tartozik végezni. Természetes — és ezt maga Galabert is elismerte — hogy ez az elv a maga egész merevségében nem vihető keresztül, mert előfordulhat, hogy a levéltárnoknak kell a részletes munkát is elvégezni. Így pl. ha a kutató nem tartózkodik helyben és csak néhány adatra van szüksége, melyek kedvéért nem teheti meg az esetleg hosszabb utat a levéltár székhelyére, vagy ha pontosan meg tudja jelölni az időt és a személyt, a melyből és a mire adatra van szüksége. Ez főleg az anyakönyvekre nézve áll. ha a kutató megtudja mondani, hogy mely évből miféle adatra van szüksége. Egy másik eset előállhat akkor, ha valamely szabatosan megjelölt adatot bonyodalmasabb uton, különböző inventariumokból kell kikeresni, a melyekben a laikus kutató nem, de a levéltárnok könnyen el tud igazodni. Ez esetek megítélése és elbírálása a levéltárosok tapintatától és belátásától függ, de követendő elvül kellene azért mégis kimondani Galabert véleménye értelmében,

hogy a levéltárnok magánosok részére semmiféle genealogiai, családtörténeti kutatást nem köteles eszközölni. Hogy ez mit jelent, csak az tudja megítélni, a ki már maga is abban a helyzetben volt, hogy magánfelek genealogiai, családtörténeti vagy címertani kérdésekkel zaklatták.

IV.

A kongresszus második osztálya, a könyvtári szakosztály részére a központi bizottság 29 kérdőpontot állított össze, a melyek között nem egy volt, a melynek megvalósítása az összes könyvtárak közös érdekét képezné.

A megállapított kérdőpontok közül néhányra nem érkezett be vélemény, azonban a kongresszuson reájuk vonatkozó indítványok nyújtattak be, melyeket a kongresszus el is fogadott. Egy ilyen kérdés volt az egyetemi dissertatiók osztályozása, katalogizálása és azok megszerzése, melyre nézve Paul Vanrycke lillei egyetemi könyvtárnok nyújtott be egy indítványt, a mely szerint az egyes államok egyetemei lépjenek egymással meg egyezésre a dissertatiók kicserélése végett, továbbá, hogy akár a kormányok, akár az egyetemek között történő megállapodás útján történjék intézkedés, hogy az amerikai dissertatiók az európai egyetemek részére megszerezhetők legyenek. Oly államokban, a hol az egyetemi tézisek bibliographiája még nincs meg, történjék gondoskodás, hogy egy ily bibliographia elkészüljön, valamint hogy a könyvtárak mielőbb fogjanak hozzá az egyetemi tézisek szakszerű feldolgozásához.

A XII. kérdés bizonyos tekintetben a munkamegosztásra vonatkozott, a mennyiben arról volt benne szó, vajlon nem volna-e helyén való a nagy városokban nagyobb, szellemi központokban létező nyilvános nagy könyvtárak tovább fejlesztését bizonyos irányokban korlátozni olykép, hogy a könyvtárnak bizonyos tudományszakokra vonatkozó anyaga az illető tudományszakkal foglalkozó intézetek, intézmények könyvtárának adassék át, a mely aztán e speciális könyvtárt tervszerűen és nagyobb terjedelemben tovább fejlesztené ki. Konkrét példa volna erre az, ha pl. a budapesti tud. egyetemi könyvtár pl. a régészetre vonatkozó anyagát a M. N. Múzeum régiségtárának adná át és ez gondoskodnék aztán e szakkönyvtár további tervszerű fej-

lesztéséről. E kérdésre vonatkozólag Lyster dublini könyvtárnok adatott be egy rövid indítványt, mely kimondja, hogy egy nyilvános nagy könyvtár állománya ily módon meg nem esonkítható, mert ezzel a könyvtár generalis jellege szenvedne esorbát.

A könyvtárak egymásközi kölcsönviszonyára nézve Langlois abbé Párisból nyújtott be egy indítványt, mely kimondatni kéri, hogy a felsőbb oktatásügyet szolgáló intézetek könyvtárai direkte kölcsönözthessenek a könyvtárakból, tehát vonassanak be e könyvtárak egymásközi kölcsön forgalmába. Ch. Mortet, a párisi Bibliothèque St. Geneviève könyvtárnoka pedig azt indítványozta, hogy a tudós társaságok szólíttassanak fel, hogy folyóirataik, vagy közleményeik évi utolsó füzetének borítékán közöljék kiadványaik teljes jegyzékét.

Az itt ismertetett indítványokat a kongresszus, úgy a szakosztály, mint a plenum, elfogadta és kimondotta, hogy azok megvalósítását a maga részéről óhajtandónak tartja.

Azok között a kérdések között, a melyekre nézve a kongresszushoz rapportok nyújtattak be, első helyre teszem azt a kérdést, a mely a könyvtárnokok anyagi helyzetére vonatkozott és a melyre nézve a kongresszus előtt három rapport feküdt.

Az elsőt James Duff Brown, a londoni Islington Public Libraries főkönyvtárnoka adta be, a melyben a brit viszonyokról szól. Megkülönbözteti a következő könyvtárakat: állami, egyetemi, alapítványi jelleggel bíró könyvtárakat, (Endowed libraries) társulati könyvtárakat, klubok és hasonló intézmények könyvtárait (Subscription libraries), a londoni municipális könyvtárakat, végül a vidéki, ír és skót könyvtárakat. Az endowed libraries alatt azokat a könyvtárakat érti, melyeket magán egyének, vagy testületek, alapítottak és tartanak fenn a maguk költségén, nyilvános hozzájárulás nélkül. A tisztviselők közül a következők fizetésére közöl adatokat: chief-librarians, sub-librarians, branch-librarians, chief-assistants, senior-assistants, junior-assistants. Az egyes könyvtárak és tisztviselőkre nézve a fizetésekről a következő adatokat közli:

I. Állami könyvtárak.

Chief-librarian. Minimális fizetési tétel 300—1000 font, maximális fizetési tétel 500—1500 fontig, minimális átlag 510, maximális átlag 748 font. Ehhez járul még a természetbeni lakás.

Sub-librarian. Minimum 120—700 font, maximum 300—800 font, minimális átlag 358, maximális átlag 480 font.

Chief-assistant. Minimum 400—520 font, maximum 500—700 font, átlag 480, illetve 590 font.

Senior-assistant. Minimum 70—300 font, maximum 180—500 font, átlag 190, illetve 366 font.

Junior-assistant. Minimum 60—150 font, maximum 100—300 font, átlag 110, illetve 228 font.

II. Egyetemi könyvtárak.

Chief-librarian. Maximális fizetés 220—1000 font, átlag 483 font.

Sub-librarian. Maximum 100—500 font, átlag 262 font.

Senior-assistant. Minimális fizetés 60—125 font, maximális 80—250 font, átlag 91, illetve 154 font.

Junior-assistant. Minimum 26—70 font, maximum 33—120 font, átlag 52, illetve 80 font.

III. Endowed libraries.

Chief-librarian. Minimum 100—300 font, maximum 150—600 font, átlag 180, illetve 380 font.

Sub-librarian. Minimum 50—100 font, maximum 70—220 font, átlag 72, illetve 163 font.

Senior-assistant. Minimum 30—65 font, maximum 50—140 font, átlag 52, illetve 95 font.

Junior-assistant 12—70 font.

IV. Társulati könyvtárak. Erre nézve pontos adatok, az adatok sokfélesége miatt, nem közöltettek. A rapport csak annyit jegyez meg, hogy a chief-librarian fizetése 52—600 font között váltakozik.

V. Subscription-libraries.

Chief-librarian. Minimum 145—200 font, maximum 210—280 font, átlag 105, illetve 252 font.

Sub-librarian. Minimum 78—100 font, maximum 95—120 font, átlag 86, illetve 105 font.

Senior-assistant. Minimum 13—50 font, maximum 45—70 font, átlag 29, illetve 54 font.

Junior-assistant. Minimum 13—18 font, maximum 22—39 font, átlag 15—32 font.

VI. Londoni községi könyvtárak.

Chief-librarian. Minimum 200—600 font, maximum 250—700 font, átlag 275, illetve 386 font.

Sub-librarian. Minimum 90—200 font, maximum 93—450 font, átlag 125, illetve 180 font.

Branch-librarian. Minimum 65—170 font, maximum 104—225 font, átlag 125, illetve 168 font.

Chief-assistant. Minimum 50—130 font, maximum 80—156 font, átlag 80, illetve 115 font.

Senior-assistant. Minimum 30—90 font, maximum 60—250 font, átlag 58, illetve 95 font.

Junior-assistant. Minimum 20—65 font, maximum 30—91 font, átlag 29, illetve 52 font.

Ebben az osztályában a könyvtáraknak a sub-librarian és a branch-librarian természetbeni lakást élvez, melynek értéke 50 font.

VII. Vidéki, skót és ír községi könyvtárak.

Ezen könyvtáraknál a könyvtári tisztviselők fizetése különböző és attól a dotatiótól függ, a melyet a könyvtár az adóösszezből húz. Így pl. 1000 font alatti összeggel dotált könyvtáraknál a chief-librarian átlag 132 fontot, 4000 fontig terjedő összeggel dotált könyvtáraknál átlag 278 fontot, 8000 fontig terjedő dotatió-nál átlag 382 fontot, 16.000 fontig terjedő dotatió-nál átlag 468 fontot és 30.000 fonton alul dotált könyvtáraknál átlag 515 fontot kap. Megjegyzendő, hogy a vidéki könyvtárak évi jövedelme az adóösszezből váltakozó, van olyan, melyre 9 font és olyan, a melyre 28.000 font esik.

A nyugdíjat illetőleg az állami könyvtárak tisztviselőire a törvényes rendelkezések mérvadóak, a mely szerint 40 évi szolgálat után az illető a fizetés felére tarthat mint maximális nyugdíjra igényt. A nyugdíjbavonulás 60 évvel történik, de a 65. életév betöltésével kötelező. Az évi szabadságidő különböző terjedelmű, az állami könyvtárakban a chief-librarian 48, a sub-librarian 36, a a first-class assistant 28, a second-class assistant 18 napra tarthat igényt, az egyetemi könyvtáraknál a szabadságidő rendszeren hosszabb. A municzipális könyvtáraknál különböző, pl. chief-librarian részére 1 hónap, de van olyan könyvtár is, a hol csak két hét a szabadságideje, igaz, hogy ilyen csak egy van. A hivatali időre nézve is eltérők a rendelkezések, van olyan állami könyvtár, a hol pl. a hivatalos órák száma heti 42, vannak esetek, a mikor a tisztviselő heti fél napi szabadságra tarthat

igényt, az egyetemi könyvtárak hivatali óraszámra 33 és 43 között váltakozik, átlag 34 óra hetenként.

George F. Bowerman a washingtoni Public Library könyvtárnoka, az amerikai viszonyokat ismertette. A könyvtári tisztviselők fizetésére nézve, sajnos, nem közölt oly részletes adatokat, mint Brown az angol viszonyokról. Adott ugyan egy táblázatos áttekintést, a mely azonban csak azt mutatja, hogy az egyes fizetési fokokban mennyi a férfi és mennyi a női tisztviselő. Adatai az Egyesült-Államok tanulmányi felügyelője által végzett vizsgálat eredményén alapulnak. Ezek szerint pl. 600 dollárig terjedő fizetésben 375 férfi és 2560 nő részesült, 600—1099 dollárig 459 férfi és 2715 nő, 1100—1999 dollárig 400 férfi és 326 nő, 2000 dolláron felüli fizetésnél aztán a számarány egyszerűen rohamosan megváltozik, 2000—2999 dollárig terjedő fizetést 142 férfivel szemben csak 19 nő, 3000—4999 dollárig terjedőt 64 férfivel szemben csak 1 nő élvez, 5000 dolláron felülit pedig 19 férfi, de egy nő sem kap, a minthogy egyáltalában a nagyobb könyvtárakban a chief-librarian állásokat túlnyomóan férfiak töltik be. Általában véve a nagyobb könyvtárakban a first assistant librarian fizetése 1500—4000 dollárig, a department chief 900—2000 dollárig terjedő fizetést húz, 6000 dollárnyi fizetésben 4, 6500, 7500, 8000 és 10.000 dolláros fizetésben pedig 1—1 tisztviselő van. Egyes egyetemek könyvtárainál a főkönyvtárnok 2500—3000 dollárig terjedő fizetésben részesül és ezt lehet általános fizetési foknak tekinteni, a nemzeti, állami, és községi könyvtárak igazgatóira nézve. Rosszul állanak azonban a könyvtárnokok a nyugdíj tekintetében, legnagyobb részük e tekintetben biztosítva nincsen, csakis egyes könyvtáraknál van a nyugdíjkérdés rendezve. A munkaidőt illetőleg a rendes munkaidő napi 7 óra, némely helyen 8 óra, általánosságban heti 40 óra, ott, a hol a könyvtár napi 12—13 órán át van nyitva, a személyzet megfelelőleg van beosztva. Az Egyesült-Államokban különben sok helyt a könyvtár vasár- és ünnepnap is nyitva van, a mikor is a személyzet megfelelően redukált számban végez szolgálatot és pedig külön díjazás mellett. A rendes szabadság 1 hónap, néhol több, néhol kevesebb, néhol a fiatalabb tisztviselő kevesebb szabadságot élvez, másutt a szolgálati idővel a szabadság terjedelme is növekedik bizonyos megállá-

píftott maximumig. Betegség czimén 12—30 nap mulasztható következmények nélkül, némely helyen rövidebb ideig tartó betegség esetére fél fizetés jár, máshol a helyettesítés meg van engedve. Némely könyvtárnál tanulmányi czélokra engedélyezett szabadságidőre fizetés nem jár. A könyvtárnoki qualifikációt illetőleg rendszeren a chief-librariantól a baccalaureatusi fokot kívánják meg, nagyobb könyvtáraknál az assistensek részére ugyancsak e fokozatot kívánják meg, kisebb könyvtáraknál megelégesznek felsőbb iskolai tanulmányok kimutatásával. Ujabb időben azonban mindinkább szokásba jön, hogy a magasabb fokozatokra szóló kinevezésnél megkövetelik az Amerikában 1—2 évre terjedő tartammal tartott könyvtári kurzusok hallgatásának igazolását.

Bernhard Lundstedt, a stockholmi királyi könyvtár első könyvtárnoka a svéd viszonyokat ismertette. Előadásából kiveszem a következő adatokat. A stockholmi kir. könyvtárban az igazgató fizetése 7866 frank,¹ személyi pótlék 3450 frank, drágasági pótlék 1104 frank, a conservateur fizetése 4968 frank, személyi pótlék 2484, drágasági 552 frank, a könyvtárnok fizetése 3036 frank, személyi pótlék 2070 frank, drágasági 414 frank. Azonkívül a conservateur két ötödéves pótlékban részesül, melyek mindegyike 690 frankot tesz ki, a könyvtárnok három ötödéves pótléket kap, ugyancsak 690 frankot. Ez ötödéves pótlékok a nyugdíjnál is számításba jönnek. Az uppsalai és lundi egyetemi könyvtárnál az igazgató fizetése 6900 frank, személyi pótlék 3450 frank, és egy 828 frankot kitevő, a fizetésbe a nyugdíjnál beszámítandó ötödéves pótlék. A conservateur fizetése 4968 frank, 2489 frank személyi pótlék és két 690 frankos ötödévi pótlék, a könyvtárnoké 3036 frank, 2070 frank személyi és három 690 frankos ötödéves pótlék. Ezek az ötödéves pótlékok a nyugdíjba beszámíttatnak. Az előléptetési viszonyok Svédországban nem valami nagyon jók, 55 éves kora előtt alig éri el valaki az igazgatói állást, 47 éves korában rendszeren a conservateuri, 41—42 éves korában a könyvtárnoki állást éri el a tisztviselő. A munkaidő 6 óra naponként, a kinevezett tisztviselők 6 heti szabadságidőre tarthatnak igényt, helyettesítés esetén a személyi pótléket a helyettes kapja. A nyugdíjaztatás a 67. életévvel áll be, 35 évi szol-

¹ A fizetési összeget frankban adom, a svéd pénzegység a korona, 100 korona körülbelül 138 franknak felel meg.

gálat után, amikor az illetőnek teljes fizetésre van joga, a személyes pótlék nélkül. Az özvegyi nyugdíj 1656 koronát meg nem haladhat.

A kongresszus a levéltárnokok helyzetét illetőleg Giraud-Mangin nantesi könyvtárnok indítványát fogadta el, a mely azt kívánja, hogy a könyvtárnokok fizetés, előléptetés és nyugdíjazás tekintetében az állami és községi magasabb tisztviselőkkel helyeztessenek egy rangba. Az indítvány különösen a franciaországi községi, törvényhatósági könyvtárnokok érdekét kívánja szolgálni, kiknek állását nagyon sok esetben alárendelt állásnak és sok helyt inkább csak tiszteletbeli állásnak nézik.

A könyvtárnokok helyzetének kérdésével kapcsolatos volt a könyvtárnoki minősítés kérdése is, ép úgy, a hogy a levéltári szakosztályban a levéltárnokoké is tárgyalás alá került volt. Erre nézve a kongresszus hozzájárult Giraud-Mangin nantesi városi könyvtárnok indítványához, a mely azt kívánja, hogy a könyvtárnokok szakkiképzésére kellő gond fordíttassék akár külön iskolák, kurzusok útján, akár képesítő vizsgálatok útján, a melyeknek minősége, az egyes országok könyvtárnoki egyesületei által állapítandók meg. Ezzel kapcsolatosan Giraud-Mangin ismertette azt a képesítést, a mely Franciaországban a könyvtárnokoktól megkívántatik. Franciaországban a könyvtárak három csoportba oszthatók, az elsőbe tartoznak a Bibliothèque Nationale és párisi állami könyvtárak, ú. m. a Mazarine, Arsenal és Ste. Geneviève könyvtára, a másodikba az egyetemi könyvtárak, a harmadikba a törvényhatósági (városi) könyvtárak. Ez utóbbiak ismét két csoportra oszlanak, ú. m., bibliothèques classées és b. non classées. Az előbbieket alatt azokat értik, a melyek nemcsak megfelelő alappal rendelkeznek, hanem a törvényhatóság részéről ezenkívül még rendes dotációban részesülnek. Az utóbbiaknál a könyvtárnoki állás nem ritkán tiszteletbeli és semmiféle qualificatióhoz nincs kötve, a polgármester, a maire, azt nevezheti ki a könyvtárnoki állásra, a ki neki tetszik, semmi irányban sines megkötve. A bibliothèques classéesre nézve bizonyos rendelkezés áll fenn, a mely a könyvtárnoki qualificatiót illetőleg a pályázótól az École des Chartes kurzusainak elvégzését és az iskola bizonyítványát a sikerrel letett vizsgáról követeli, vagyis a könyvtárnok az École des

Chartes által kiállított, archiviste-paléographe oklevelét tartozik felmutatni. Azoktól, a kik ez oklevelnek nincsenek birtokában, egy vizsga letévése kívántatik meg, a mely két részből áll, írásbeli és szóbeli részből, az utóbbi felöleli a bibliográfiát, a városi könyvtári szolgálatra vonatkozó kérdéseket, azonkívül fakultative az ikonográfiát, numizmatikát, vagy a városi levéltári szolgálatot. Az írásbeli vizsgálat a következő pontokat foglalja magában: 1. írásbeli dolgozat az általános bibliográfia, vagy a városi könyvtári adminisztratio köréből vett kérdéssről, 2. latin, vagy a jelölt által választandó idegen nyelvű szövegnek írásbeli magyarázata, szótár segélye nélkül, 3. régi és újabb, különböző tárgyú könyveknek könyvtári feldolgozása (naplózás és katalogizálás), 4. középkori és újkori francia szövegnek átírása és két kéziratnak katalogizálása. A mint ebből látható, a minősítés letételében e rendelkezések elég szigorúak, csak-hogy a gyakorlatban az a baj, hogy a rendelkezések rendeleti uton történtek, az 1884. évi törvényt tehát, a mely a törvényhatóságoknak hivatalnoki állások betöltésére nézve szabad kezet enged, hatályon kívül nem helyezték, úgy hogy a törvényhatóságok voltaképen nem volnának kötelesek e rendelkezéseket tekintetbe venni. Tényleg úgy áll azonban a dolog, hogy a nagy törvényhatósági (városi) könyvtárakban majdnem mindenütt az École des Chartes volt növendékeit találjuk a könyvtárnoki állásokban, másfelől a képesítő vizsga elvileg csak a bibliothécaire en chef-től kívántatik meg, a sous-bibliothécaire-k a kötelező vizsga nélkül is kineveztetnek. Fennáll azonban egy nagy anomália. A városi könyvtárnoki állás betöltésére képesítő bizonyítvány nem képesíti annak tulajdonosát arra, hogy az egyetemi könyvtárak szolgálatába léphessen, úgy hogy Giraud-Mangin kívánsága, hogy a francia könyvtárakra nézve egy egységes minősítés létesíttessék, mely egyformán képesít valamennyi könyvtárra, nagyon is jogosult.

A könyvtári építkezések tekintetében, Polain párisi könyvtárnok indítványára a kongresszus azon óhajának ad kifejezést, hogy az új könyvtári épületek tervei mindig bocsáttassanak a könyvtárnokok felülvizsgálata alá, a minthogy a könyvtárnokoknak korlátlan joguk legyen a terveken változtatásokat eszközölni. A szakosztály előtt feküdt még Amian L. Champneys angol

építész rövid értekezése a könyvtárak építéséről és a belső berendezésüknél követendő elvekről. Amit Champneys ebben a könyvanyag elhelyezésére szolgáló épületekről, a gördíthető könyvszekrényekről, az olvasótermek világításáról, elhelyezéséről, a kölcsönzést közvetítő helyiség elhelyezéséről, a könyvtárak tűzbiztonsága tekintetében teendő intézkedésekről stb. szól, azok mind közismert dolgok, a melyek semmi újat nem tartalmaznak és minden könyvtári kézikönyvben bennfoglaltatnak.

Röviden végezhetek Sury brüsszeli könyvtáros indítványával, a mely a bureau de renseignement kérdéséről szólt és a melynek megfelelőleg a kongresszus azon óhajnak adott kifejezést, hogy az egyes országokban valamelyik nagy könyvtárral kapcsolatosan rendeztessék be egy iroda, a mely a könyvtárak kérdézősködéseire fölvilágosítást ad, tehát egy a németek által «Auskunfts-bureau»-nak nevezett iroda létesítése kívántatik ez indítványban. A berlini királyi könyvtár épületében a német könyvtárakra nézve már évek óta működik egy ily Auskunfts-bureau, mely a Gesamtkataloggal együtt a Zentralstelle der deutschen Bibliotheken-t alkotja. A Zentralstelle szervezetével és működésével foglalkozott dr. Richard Fricknek, a berlini kir. könyvtár főkönyvtárnokának rapportja. A Zentralstelle szervezete és működése egyébiránt közismeretes, úgy, hogy Frick rapportjával bővebben nem foglalkozunk.

A nemzetközi könyvkölcsönzést illetőleg Van den Gheyn jezsuita atya, a brüsszeli kir. könyvtár kézirati osztályának őre egy indítványt adott be, melynek értelmében a kongresszus kimondotta, hogy kéziratok kikölcsönzésénél az eddig szokásban volt diplomáciai közvetítés lehetőleg mellőztessék. Van den Gheyn röviden okadatoolta meg indítványát, melynek fontossága kézenfekvő. A diplomáciai közvetítés oly tetemes idővesztéssel jár, hogy nincs arányban a használat időtartamával. Egy, mondjuk három hétre szükségelt kézirat elküldésének kieszközlése néha három hónapig tart és míg a kézirat diplomáciai uton visszaküldetik, ismét három hónap mulik el, úgy, hogy egy háromheti használatra az ide-oda küldés fél évet vesz igénybe. Nagyobb garanciát arra, hogy a kikölcsönzött kézirat el nem veszik, a diplomáciai közvetítés sem nyújt. E kérdéssel különben már az 1904. évi római nemzetközi történelmi kongresszus

is foglalkozott és hozott is egy oly határozatot, hogy kéziratok, oklevelek stb. kikölcsönzésénél a diplomáciai út mellőztessék. E határozat folyamánként az egyes kormányok foglalkoztak is e kérdéssel és a m. kir. vallás- és közoktatásügyi kormány fölhívására annak idején dr. Láncezy Gyula budapesti egyetemi tanár adott is véleményt e kérdésben. Véleményében, ha jól emlékszünk, nemcsak a kéziratok, oklevelek kikölcsönzésénél óhajtotta mellőztetni a diplomáciai közvetítést, hanem a nyomtatványok kikölcsönzésénél is, elsősorban az olasz könyvtárakat tartva szem előtt, melyek külföldre még nyomtatott anyagot sem küldenek diplomáciai megkeresés nélkül.

A kongresszus a kormányok által kiadott hivatalos nyomtatványok kérdésével is foglalkozott. Tomcsányi Vilmos Pál, a m. kir. igazságügyminiszter kiküldötte indítványt tett: mondja ki a kongresszus, miszerint óhajtja, hogy a kormányok évenként tegyék közzé hivatalos kiadványaik jegyzékét, legalább is azokét, melyek a nagyközönség által is megszerezhetők. A kongresszus ezt az indítványt magáévá is tette. A kormányok kiadványaival foglalkozott Miss Adelaide H. Hasse-nek, a newyorki Public Library tisztviselőjének rapportja is, a mely az Egyesült-Államok hivatalos kiadványairól szólt. Ebben nagyon érdekes adatok foglaltattak az eladott kiadványok árából befolyt összegekre nézve, így például a Patent Office kiadványaiból 1907-ben 18.000 dollárt vettek be, ugyanannyit a Geological Survey kiadványai után stb. Az Egyesült-Államok hivatalos kiadványairól külön jegyzékek is jelentek meg és e példát jelenleg már több amerikai állam is követi. Magánuton is készültek jegyzékek a hivatalos kiadványokról így például Brooker 1908-ban négy kötetben adta ki e kiadványok jegyzékét, 1907-ben pedig a Carnegie Institution of Washington megkezdte e kiadványok indexének közzétételét, melyből eddig kilencz kötet jelent meg.

A nemzetközi csereviszony létesítésével, illetve szervezésével a kongresszus szintén foglalkozott. Paul Brockett a Smithsonian Institution assistant librarianjének rapportja ennek az intézetnek működését ismertette és azt az indítványt tette, hogy a tudományos és irodalmi társaságok ép úgy, mint az egyes kormányok egyesüljenek arra, hogy a nemzetközi csereviszonyban hivatalos közbenjárás létesüljön. Rapportja abban konkludált,

hogy az összes civilizált nemzetek lépjenek be a nemzetközi csereviszonyba, vegyenek részt ebben az összes tudományos társulatok és intézetek, a kormányok bocsássanak kiadványaikból elegendő számú példányt a csereviszony céljaira rendelkezésre, valamint, hogy a csereviszony lebonyolítására megfelelően felszerelt és kellő személyzettel ellátott irodák létesítenek. Charles Sury a nemzetközi csereviszony belga részében teendő reformokról beszélt és bővebben kiterjeszkedett a belga csereviszonyt eszközölő intézet fejlődésére és szervezetére. Ő maga részéről azt indítványozta, hogy a nemzetközi csereviszonyban résztvevő államokban a csereviszonyt közvetítő intézetek kellőképpen szerveztessenek, vonassanak ebbe bele a könyvtárak vezetői, történjék intézkedés a küldemények gyors expedálása tekintetében, történjék gondoskodás a csereviszonyok tartalmájának növelésére, intézkedést kívánt diplomáciai uton, hogy a csere műveletek minél szélesebb körre kiterjedjenek, hogy minél több állam lépjen be a nemzetközi cserepéldányok kötelekébe és hogy ennek megfelelőleg minél több csereközvetítő-iroda állíttassék föl. A kongresszus ezeket az indítványokat mind elfogadta, valamint koozjárult Langloisnak Grojean által módosított indítványához, hogy a nemzetközi csereviszonyba, a mennyiben magukat kölcsönösen a cserére kötelezik, a tudományos czélokot szolgáló magán társaságok is vonassanak be.

Nemzetközi központ létesítését czélozta Aug. Collard indítványa a könyvtári duplumokra nézve. A kérdés úgy hangzott, miképen szervezendő a könyvtári duplumok eladása és cseréje. Collard ezt kétféle módon képzei, országok szerint és nemzetközileg. Terve szerint az egyes könyvtárak készítsék el duplumaik lajstromát és pedig, mint czédulakatalogust, valamint a desiderata lajstromát is. Minden országban jelöltessék meg az egyik nagy könyvtár, mint központ, a hová a többi könyvtárak a duplumok és desiderata czéduláit beküldik. E czédulákat egy központi iroda duplumok és desiderata csoportjára osztva egyesíti. Az egyesített jegyzék nyomassék ki és osztassék szét. Az egyes könyvtárak hiányainak kiegészítése már most a duplumok segítségével eladás vagy csere útján történik, elsősorban az illető országok könyvtárai között, a melyek sorába esetleg a speciális czélokot szolgáló könyvtárakat (intézeti és egyéb szakkönyvtá-

rakat) is bele lehetne vonni. A fönmaradt duplumok jegyzéke, valamint a desideratak jegyzéke aztán egy nemzetközi központba küldendők be, a mely hasonlókép járna el a nemzetközi szövetségbe belépett államok könyvtáraival szemben. A fölmerülő költségeket az egyes államok saját magukra nézve viselnék, a nemzetközi központ költségeihez pedig mindegyik állam hozzájárulna. Indítványa a kongresszus által el is fogadtatott.

A könyvek lebélyegzésének módja szintén szóba került a kongresszuson. James D. Stewart, a londoni Islington Public Libraries könyvtárnoka egy rövid rapportban fejtette ki erre vonatkozó nézeteit. Foglalatja a következő: köralakú $\frac{3}{4}$ hüvelyk átmérőjű érczpecsét, festék gyanánt a póstáknál használt festék, a lebélyegzés a címlapon, a könyv első és utolsó lapján történjék, azonkívül a könyv még egy meghatározott lapja is bélyegeztessék le. Az egész oldalt elfoglaló képek az előlapon bélyegeztessenek le és pedig olykép, hogy a bélyeg kis részben a nyomásra is ráessék. A könyvek kötésének bélyegelésére nézve azt ajánlja, hogy az egy $1\frac{1}{2}$ hüvelyknyi vakbélyegzővel történjék, mely kézinyomda segélyével a könyvtár által nyomassék rá a kötésre. Louis Paris, a brüsszeli királyi könyvtár őre szintén foglalkozott e kérdéssel és fejtegetésének eredményekép azt az indítványt nyújtotta be: mondja ki a kongresszus, hogy a könyvek lebélyegzése a cím hállapján történjék oly módon, hogy a bélyeget sem kivágás, sem mosás útján ne lehessen eltávolítani anélkül, hogy a könyvnek e jelentős része erősebben meg ne csonkíttassék, miáltal a könyv úgy a bibliofilekre, mint a kereskedőkre nézve értékében erősen veszítene. Festékül olajos festéket ajánlott. Indítványát a kongresszus magáévá tette.

Paul Otlet a dépot légal kérdéséhez nyújtott be egy indítványt, a mely úgy szólt, hogy minden államban történjék intézkedés arra nézve, hogy az újonnan megjelenő nyomdatermékekről lehetőleg teljes jegyzék készüljön. Ez a jegyzék, illetve központi nyilvántartás (enregistrement) bibliográfiai czélokot, a szerzők jogvédelmét és a könyvtárak érdekeit volna hivatva szolgálni. Ott, a hol a dépot légal intézménye fönáll, a jegyzék elkészítésénél a bibliográfiai szabályoknak megfelelőleg járjanak el. Thomas Solberg, a washingtoni Register of Copyrights tisztviselőjének rapportja az amerikai viszonyokról adott rövid

tájékoztatót. Amerikában a köteles példányok rendszere nem ismeretes és csakis azokra a sajtótermékekre kötelező a beküldés a Copyright Office-ba, a melyekre nézve a Copyright law, a szerzői és kiadói jogvédelemről szóló törvény rendelkezései igénybe kívánnak vétetni. A Copyright Office, a Library of Congress egyik departmentjét képezi. A Copyright law rendelkezése értelmében a beküldött nyomdatermékekről jegyzék készül, a mely négy részre oszlik: *a)* könyvek, szindarabok és térképek, *b)* folyóiratok, *c)* zeneművek, *d)* vegyesek, ú. m. eredeti művészi alkotások, fényképek, metszetek, chromok és lithographiák.

Könyvtárnokaink előtt ismeretes körülmény, hogy az American Library Association és a Library Association of the United Kingdom 1908-ban a kataloguscédulák készítésére egy általános szabályzatot állapított meg. A kongresszus elé a központi bizottság egy oly értelmű kérdést is terjesztett a többek között, vajjon nem volna-e lehetséges és czélszerű a kontinentális könyvtárnoki egyesületek részéről tanulmányi bizottságokat kiküldeni, melyek az amerikai és az angol egyesülettel érintkezésbe lépve a kataloguscédulák elkészítésének módjára egy nemzetközileg érvényes szabályzatot alkotnának. A belga levéltárnokok és könyvtárnokok egyesülete 1910. február havában tartott ülésén, a midőn a kongresszus részére e kérdést megszövegezte, egy három tagú bizottságot küldött ki, mely e kérdést tárgyalja és a kongresszus elé egy már kész javaslatot terjesszen. A bizottság tagjai voltak: P. Grojean, a brüsszeli Bibliothèque Royale conservateur-adjoint-je, P. Maes, a belga parlament főkönyvtárnoka és L. Stainier, a brüsszeli kir. könyvtár administrateur inspecteurje. A bizottság az előbb említett egyesület könyvtári szakosztályának 1910. július 2-án tartott ülésén terjesztette elő jelentését. Két szempontból tárgyalta a kérdést: *a)* szükséges-e egy nemzetközi megállapodást létesíteni a kataloguscédulák elkészítésére, *b)* alapul vehetők-e az angol és amerikai szabályok ily nemzetközi szabályzathoz? A válasz a bizottság részéről az volt, hogy ily általános érvényű szabályzat csak akkor alkotható, ha ahhoz az egyes országok könyvtárnoki egyesületei hozzájárulnak, az angol-amerikai szabályok megfelelő módosításra szorulnak, különösen azokra a pontokra nézve, a melyek speciálisan az angol, illetve

amerikai viszonyokra vonatkoznak, valamint hogy az egyes nyelvekre nézve külön szabályok volnának megállapítandók. A kongresszushoz aztán ennek megfelelőleg O. Grojean egy négy pontból álló indítványt nyújtott be, mely úgy hangzott, hogy az alfabetikus czédulakatalogus elkészítésére nemzetközi szabályzat készüljön, a szabályok az egyes nyelvekre való tekintettel állapíttassanak meg és pedig az illető országok könyvtárnokainak egyesülete által és hogy a nemzetközileg érvényes szabályzat az egyes államok könyvtárnokainak, egyesületeinek közös hozzájárulásával készüljön el. Egyúttal indítványozta, mondja ki a kongresszus, hogy ez irányban a közvetítő szerepet a belga levéltárnokok és könyvtárnokok egyesületére bizza. Ezt az indítványt a kongresszus határozatilag kimondotta.

Végül a kongresszusnak még egy határozatát közlöm, a melyre bővebben — minthogy teljesen speciális szakkérdés — nem terjeszkedem ki. Ez Miss Giffin indítványa, mely a vakok részére készülő nyomtatványokról szolt. Indítványa értelmében a kongresszus kimondotta, miszerint óhajtható, hogy a vakok részére előállított könyvek egy nemzetközileg elfogadott módszer szerint készüljenek.

A kongresszus könyvtári szakosztályához benyújtott, de tárgyalás alá nem került rapportok közül csak egyet akarok itt különösebben kiemelni. Häbler Konrád, a berlini kir. könyvtár főkönyvtárnoka jelentését az inkunabulumok Generalkatalogjáról, a mely lényegileg azonos a Mitteilungen des österr. Vereins für Bibliothekswesen 1909. évfolyamában közzé tett czikkel s a melyet folyóiratunk annak idején részletesen ismertetett.

A MŰVÉSZI KÖNYVKÖTÉS EVOLUCZIÓJA.

DR. GULYÁS PÁLTÓL.

Miként a bécsi udvari könyvtárban 1905-ben megnyílt könyvkötéstörténeti kiállítás a közvetlen szemléleten alapuló tapasztalás bőséges forrása volt mindazok számára, a kik az iparművészet ez ága iránt érdeklődnek, azonképen fontos és jelentős a könyvkötés irodalmában az a kiadvány, melyet e kiállítás anyagáról Anton Schrott & Co. bécsi könyvkereskedő cég adott ki Theodor Gottlieb szakavatott szerkesztésében. Gottlieb a szépen sikerült fénynyomatú s részben könyvnyomatú táblákhoz írt bevezetésében több új szemponttal gazdagítva igyekszik megvilágítani a könyvkötés fejlődéstörténetét. Azt hiszem, nem lesz érdektelen, ha ez alkalomból — Gottlieb új adatait is fölhasználva — röviden vázoljuk a könyvkötés történeti ki-fejlését, fejlődését, mintegy kiegészítőül ama tanulmányunkhoz, melyben néhány év előtt ugyane folyóirat hasábjain a könyvkötés technikai részét ismertettük.¹

I.

A mai könyvkötés őseit hiába keressük a klasszikus ókorban az irodalmi művek megőrzésére hivatott könyvformának, a papirusztekercsnek a tekerccsel szerkezeti kapcsolatban nem álló hártýaburkolatában; valódi előzője a röpke jegyzetek megőrzésére használt, viaszszal bevont fa-, fém-, vagy csonttáblák, az ú. n. diptichonok, melyek fedőlapjait sokszor művészi faragványok ékítették. A mikor ugyanis a papirusz-növény rostjaiból készült chartát kezdte kiszorítani a simított állatbőrből nyert pergamen, megváltozott a könyv eddigi alakja, mivel a pergamen mindkét oldalát teleírhatták s így kényelmesebb volt nem göngyölve,

¹ V. ö. Magyar Könyvszemle 1904. évf. 71—103.; 190—219. l.

hanem ívekbe hajtogatva kezelni ezt az új anyagot. Mikor jelentkezett először ez a kódex-forma, melynek borító táblái gyanánt szivesen használták a diptichonok faragványos fedőlapjait, minden kétséget kizáró módon aligha lehet megállapítani. Egyes kodex-lapok — Jacobs szerint¹ — már a Kr. u. I. századból fönmaradtak, de nagyobb jelentőségre a kódex-forma csakis a Kr. u. IV. század óta emelkedett, kapcsolatban a kereszténység erősebb térfoglalásával, melynek szerkönyveit s főforrását, a Szentírást a törékeny papirusz helyett a tartós és olcsóbb pergamenre másolgatták.

E szerkönyvek s általában a kodexek bekötésére a már említett faragványokon kívül ötvösművészeti remekeket, szövetteléket s végül a könyvkötésnek mint külön iparágnak a kifejlődésére szolgáló anyagot: különböző állatbőröket használtak föl. Az ötvösművü kötések pazar fénye már a IV. században magára vonta a puritán életű Szent Jeromos korholását s a régibb középkorból (VII—VIII. sz.) a szerkönyvek egész sora maradt reánk, melyek egytől egyig az ötvösművészet remekei. Pazar fényükkel már ezek is elkápráztatnak, bár joggal föltehetjük, hogy a legpompásabbak a portyázó hadak kapzsiságának estek áldozatul. Ily sors érte pl. azt az Új Szövetséget, melynek színarany tábláit — hiteles följegyzés szerint — 89 gyöngy, 31 smaragd, 13 rubin s tömérdek más apróbb ékkő borította. Később az ötvösművü kötések egyre szerényebb pénzbeli értéket képviselnek. A drágaköveket a XII—XIII. században szórványosabban alkalmazzák s a limogesi zománczezal adnak szint és fényt az egyházi szerkönyveknek. Majd a könyvek fatábláit bőrrel vagy szövettel vonják be; a fémdísz csupán a sarkokat, meg a tábla közepét borítja s még így is inkább aranyozott sárgarézből, semmint nemes fémből készül. Az aranyozott vagy zománczozott ezüstkötés új virágzásnak indul a XVI—XVIII. században, de csak Németországban és Erdélyben, a hol az ötvösség tudvalevőlcg különösen föllandult e korban. Ilynemü kötésekéből egész sorozat van a Magyar Nemzeti Múzeum

¹ Zentralblatt für Bibliothekswesen XXVI: 80. — Gottlieb ugyane lapról idézi Timokrates orthographus sírkövét a Kr. u. II. századból, a melyen Jacobs szerint kodex van ábrázolva, de megjegyzendő, hogy idézett helyen ez adatról nincs szó.

régiségtárában. A diszítés elemeit ezüst filigrán, zománczos rozet-ták, niellók s vésett féldrágakövek alkotják. A XVIII. század óta már ez országokból is eltűnik a fémkötés divatja s csak szór-ványosan, mint történeti jelentőséggel nem bíró kuriózumok tűnnek föl. Ide sorolandó a bécsi kiállításon szerepelt az a két kötet, melyet Nápolyból ajánlották föl VI. Károly és Savoyai Jenő számára. Ezen aranyozott fém-ből készült kötések tábláiba üveg alatt rézlapok vannak beeresztve, a melyeket Francesco Parisi egy-egy olajfestménye ékesít.

A XV. század óta, Olaszországból kiindulva, egy új borító-anyag kezd lábrakapni: a különböző fajtájú bársony- és selyem-szövetek, majd pedig a himzések. A biborvörös, kék vagy zöld báráonyt Mátyás királyunk is kedvelte fényesen miniált kodexei borításánál. Az ilyenmő anyaggal borított táblákat a Hunyadi-család czimerével diszített, gazdagon aranyozott, czizellált ezüst-kapcsok tartották össze. A bécsi kiállításon — noha közel fél-száz (47) szövetkötés volt kiállítva — egyetlen ily fajta Corvin-kötés sem szerepelt. Ellenben mint legrégebb ilyenmő emlékük nemcsak hogy ki volt állítva, de a reprodukciók sorába is bekerült egy Galeazzo Maria Sforza, V. milanói herceg († 1476.) számára készült vörös bársonykötés, melynek födeleit czimeres csattok tartják össze s a melyet e mellett öt-öt, a táblák sarkaiiba és közepére elhelyezett csillagidomú köldök s az egész táblán arányosan elszórt ezüstlámgok (flammes) diszítenek (26. tábla).

A bársony- és selyembrokátkötések divatja Itáliából a XVI. század folyamán egész Nyugateurópában elterjedt. Különösen nép-szerű lett Angliában, a hol a himzett kötések divatja is igen elharapódzott. A könyvtábláknak himzésekkel való borítása itt egész a XIII. századig visszanyúlik. A himzett kötések rende-sen bársony-, atlasz-, selyem-, vagy vászonalapon készülnek, selyem- és pamutfonal, arany- vagy ezüstdrót, gyöngyök és fém-csillám (flitter) segélyével. A himzések virágkora a XVI. szá-zadba esik, de sok szép munka készült a Stuartok idejében is. Az angol himzett kötések egy XVII. századi termékét Gottlieb s közli (34. tábla *b*) kép): a selyem alapon selyem- és arany-szállal kivarrt medaillon közepén virággalyak közé fogott, hármás terrasse-szal bíró szőkökut látható. A XVII. és XVIII. század-ban Német-, Olasz- és Franciaországban is előfordult a könyv-

táblák illetően díszítése. A bécsi udvari könyvtár főleg olasz, osztrák, német és németalföldi ilyenmű termékekben gazdag, melyek jobbára az uralkodóház tagjainak följánlott példányokon díszlenek. Gottlieb kettőt reprodukáltatott közülök: az egyik (100 tábla) német munka 1627-ből s vörös atlasz alapon gazdag aransujtásozás közepette ábrázolja az első táblán a császári sast, a második táblán pedig a császári koronát; a másik I. Lipót császárnak följánlott nápolyi munka a XVII. századból (27. tábla). Ez utóbbi chamois selyemre készült gazdag arany-arabeszkkel s finoman árnyalt virágfüzérékkel van kihimezve; a középső tükröt világoskék atlasz alkotja, melyen csőrében koronát, karmaiban pálmagalyat — a dicsőség és béke e jelvényeit — tartó röpülő sas van kihimezve.

II.

Az eddig ismertetett díszkötésekkel szinte egyidőben lép föl a bőrkötés, melynek történetében két nagy korszakot különböztethetünk meg: a középkori, ú. n. szerzetesi kötések és az újkori, vagy renaissance-kori kötések korát. A stílusbeli eltérésen kívül főleg technikai különbségek igazolják ezt a beosztást. Míg ugyanis a középkori bőrkötéseket vaknyomással, metszéssel, pontozással és — szórványosan — színezéssel díszítették, addig a renaissance-koriakat a keletről eltanult aranyozással s tarkaszínű bőrök föl- és berakásával ékesítették.

Gottlieb bevezető tanulmánya java részét az aranyozott kötésnek szenteli s a szerzeteskötéseket megelőzőleg tárgyalja. E sajátos beosztásra kétségkívül az indította, hogy az udvari könyvtár legrégebb emléke — egy VI. századi bőrboríték a Reiner-féle papyrus-gyűjteményből — ebbe a csoportba tartozik, de feleli, hogy ez az emlék keleti termék, a nyugateurópai könyvkötés kifejlődésére hatással nem volt s hogy a perzsatorök könyvkötészet, melyhez ez emlék területi közelsége folytán is kapcsolható, csak a XV. század vége felé kezdett a mi könyvkötőművészetünkre hatást gyakorolni, mely az új hatásokat a régebbi szerzetesi kötések útján kialakult technikai készséggel kombinálta. Ha tehát szerves fejlődésében akarjuk megvilágítani a könyvkötés művészetét, okvetlenül a klastromi kötéssel kell megnyitnunk a sort, habár a keleti — de egyelőre Nyugat-

európában ismeretlen — emlékek kronologailag meg is előzik e termékeket.

E fölfogásból kiindulva először a szerzetesi könyvkötés termékeit vesszük vizsgálat alá, mely nevét készítése helyétől nyerte. Hiszen javarészüket a klastromok műhelyeiben készítették a szorgalmas szerzetesek. Főleg a benzések Európaszerte található rendházaiban virágozott az iparművészetnek ez a fontos ága. De azért világi papok, sőt laikusok is foglalkoztak e mesterséggel. Az sem lehetetlen, hogy legalább mellékesen a nyeregkészítők is vállalkoztak könyvek bekötésére. A városi élet föllendülésével karöltve a XIII. század folyamán a nagy városokban — így Firenzében, Kölnben s főként Párisban — önálló könyvkötő műhelyek is létesültek. A czéhrendszer kialakulásakor eleinte egyéb iparágakkal közös testületbe sorakoztak. Így Párisban 1401-ben és Londonban 1403-ban a másolókkal, könyvfestőkkel és könyvkereskedőkkel alkottak közös czéhet, Strassburgban pedig 1502-ben a könyvkötők és könyvnyomtatók az ötvösökkel közös czéh kebelébe tartoztak.

A középkori könyvkötéseket, díszítő technikájuk alapján, két nagy csoportba sorozhatjuk: a bőrmetszés és a vaknyomás útján díszített emlékek csoportjába.

A bőrmetszés technikája a régibb, mivel első kezdetleges tapogatózásai a IX. század elejére visszanyúlnak. Legrégibb ez ideig ismeretes példája a fuldai könyvtár egy kis méretű ($12\cdot7 \times 10$ cm.) evangéliumos kéziratán látható. E technika egy másik korai emléke a Szent Cuthbert durhami sírjában 1104-ben talált ugyanily kisméretű evangélium bekötése, melyet azonban a tudósok egy része a X. századi kötés XII. századi másolatának tart.

E két korai kísérlet után hosszú időre megszakad a hasonló technikájú kötések sora. Bár egyéb bőrmunkákon elég sűrűn előfordul, kötéseken csak a XIV. és XV. században tűnik föl ismét s ekkor is csak Német-, Cseh- és Magyarország területén. A korszak egyik stilisztikailag és technikai kivitelre is legérettebb terméke a gamingi karthauzi kolostorból került ki s vétel útján jutott a mult század közepén a bécsi udvari könyvtár birtokába. A $35\cdot1 \times 17\cdot3$ cm. méretű hátsó táblát, mely pompás gótikus lombdíszebe foglalva Jézus monogrammját ábrázolja, Gottlieb

hasonmásban is megörökítette. Egy másik érdekes terméke e technikának, mely az eddigi szakirodalomban mint a bécsi iparművészeti múzeum tulajdona szerepelt, de mint Gottlieb kiadványából kiderül, a Hofbibliothek birtokában van, egy lombsátorban enyelgő szerelmes párt ábrázol. Ez emlék jelentőségét az adja meg, hogy e tábla kő tükörképe egy 1480 körül készült rézmetszetnek.

A hazai emlékek legkiválóbbja e nemben az a pozsonyi kodex, melynek előtáblája a Nemzeti Múzeum könyvtárában van, míg hátsó táblája s maga a kodex a pozsonyi káptalan tulajdona. E datált táblára, mely 1488-ból való, felül az évszám, alól stilizált bogáncs van bemetszve, míg négy sarkában stilizált inda övezi medillon módjára egy-egy szent főpap hasonló technikával készült mellképét.

A sokkal nagyobb számban fönmaradt vaknyomású kötések legrégebb emlékei Angliában maradtak reánk, melyeknek a használt bélyegzők sokféleségét s elrendezésük változatosságát dicsérő gazdag sorozata London, Winchester, Durham, York s néhány más város és kolostor leleményességét hirdeti e téren. Érdekes, hogy már e kötésekben feltűnnek az apró egyenes és félkörös rovátkokból összeállított fonatos lánczművek, mely a XV. századi Medici- és Corvin-kötések finomabb kivitelű paszomántdiszére emlékeztet. Gottlieb e lánczmű magyarázataképeleti hatást tételez föl.

Franciaország legrégebb vaknyomású bőrkötése szent Lajos korába nyúl vissza (XIII. század); a használt bélyegzők apokaliptikus szörnyeket, a francia lilomot és a kasztíliai tornyot ábrázolják. A francia kötésekben a táblák közepét azonos bélyegzők vertikális sorai foglalják el, melyeket keret módjára elhelyezett egyéb bélyegzők kétszeresen, sőt háromszorosan vesznek körül.

Egészen más a bélyegzők elrendezése a jóval durvább kivitelű németországi emlékeken. Itt, a bélyegzőkből alakított szimpla, vagy többes kereten belül a középső részt simító vassal vont átlók, vagy indaszerű bélyegzők rutás mezőkre osztják föl, melyek vagy azon üresen maradtak, vagy kisebb bélyegzőkkel töltettek ki. Nagyjában hasonló elrendezést találunk a XV. század utolsó negyedéből való osztrák kötésekben is, csak hogy a külső szegélyt gyakran csúcsíves

friz alkotja, míg a rutákat sokszor az előbb említett paszomántsízhöz hasonló fonadékból képezik, melyet nem ritkán ki is festettek. Egyik Bécsben 1480 körül készült ilyenmő terméket, a melyet az alkalmazott mondatszalg tanúsága szerint Blasius Coniugatus készített, ábrázol Gottlieb kiadványának 78. hasonmása.

A hazai emlékek, melyek főként Felsőmagyarország fejlettebb iparú városaiból valók, nagyrészt a német s osztrák tipikus elrendezést mutatják. Önálló típusnak tekinthető a XV. századi lőcsei kötéseknek az a szép sorozata, mely jelenleg a gyulafehérvári Batthyányi-könyvtárban található. «Rendszerint — írja róluk Varju — az egyebütt is szokásos körívekből s liliomokból alkotott keret közepén hajlott vonalakból és gót modorú stilizált virágokból szerkesztett, természetest utánzó naiv, de csinosan összeállított bokrok vagy virágcsomók képezik a tábla díszítését».

A Németalföldről származó görgető és préselesre szolgáló dúcz a XVI. század folyamán egy új s egész Európaszerte meghonosult kötéstípusnak volt a megteremtője, melynek emlékeivel minden régibb anyagot tartalmazó könyvtárban százszámra találkozunk, de a melynek a művészethez már édes-kevés köze van: így ez áttekintés keretébe alig állítható.

III.

A valóban művészi kötés a XV. század végétől kezdve egy új technika: az aranyozás, majd ennek kiegészítője, a bőrfeltét hordozója, mely Keletről jött Nyugateurópába s a melynek első virágzása hazánk területére esik.

Gottlieb aránylag elég kimerítően foglalkozik a keleti könyvkötés történetével s nem egy, a könyvkötés történészei előtt eddig ismeretlen, vagy kellőkép ki nem aknázott adattal gazdagítja e téren nagyon is sommás ismereteinket. A Hedsra 377-ik évében (Kr. u. 988-ban) készült Kitáb-al-Tihristben több koránkönyvkötő és aranyozó van fölemlítve, a kik tehát legkésőbb a X. századba tehetők, de Gottlieb helyesen tételezi föl, hogy aranyozáson nem az aranynak meleg vasakkal való fölrakása, hanem aranyfestés értendő, mert hiszen még a XIV. századi kötéseken is csak igen szórványosan jelenik meg az aranydísz, akkor is pontok — vagy gyöngyök — alakjában, melyekről

mindeddig nem sikerült kétséget kizáró módon megállapítani, hogy meleg vassal vagy ecsettel lettek-e fölrakva. A keleti kötés három típusa közül kettő: az arab és a perzsa, már a XV. században teljesen kialakult, míg a perzsából leszármazott török kötés-típus jóval később önállósult.

E keleti kötések technikájából egyelőre csupán a paszománt-fonadékot vették át az olaszok, főleg a firenzeiek, míg a dúsabb aranyozást — ugyancsak keleti hatás alatt — Velenczében alkalmazták Aldus Manutius műhelyében, a honnan egész Nyugateurópában elterjedt s önálló művészetté fejlődött.

Azonban még a velenczeiek átvételét megelőzőleg előfordul az aranyozás azokon a határozottan keleti mintákra emlékeztető elrendezésű, rendszerint vörös maroquin-kötéseken, melyek nagy királyunk, I. Mátyás számára készültek. Gottlieb aránylag bőven foglalkozik művében a Corvinával, melynek könyvkötés-történeti jelentőségét teljesen elismeri. Szerinte a Corvina kötésein látható paszomántdísz kétségkívül florenczi közvetítés terméke, de emezeknél durvább vasakkal készült. A kereten belül látható dús aranyozás elrendezésében a sarkoknál inkább arabs s a közép-résznél inkább perzsa hatást érzek. A virágos vasak alkalmazására perzsa kötésekön kívül e korban csupán nápolyi kötésekön találván analógiát — nem ugyan emlékeken, hanem csak levéltári följegyzésekben — Gottlieb fölteszi, hogy Mátyás király, a kit rokonsági kötelék is fűzött a nápolyi udvarhoz, nápolyi közvetítéssel jutott könyveinek sajátos bekötési stílusához. Nápolyba viszont a keleti technika esetleg spanyol közvetítéssel jutott, a mit az aragoniai uralkodóház családi összeköttetései tesznek valószínűvé. Hogy hol készültek a Corvina kötései, arra nézve Gottlieb azon a nézeten van, hogy a nyolczvanas évektől fogva készültek kétségkívül Magyarországon s minden valószínűség szerint Budán. állították elő. Mint bizonyítékot fölhozza a műve 12. tábláján reprodukált tipikus Corvin-kötést, mely egy eredetileg Venczel cseh király számára írt kodexet borít. Gottlieb szerint alig hihető, hogy a nehéz kötetet Mátyás király átkötés végett Itáliába küldte volna. A kötés technikai részletei azonban véleménye szerint kétségtelenné teszik, hogy a budai műhely első munkásai vagy tanítói olaszok voltak.

A Corvina fényes epizódját elhagyva, Gottlieb ismét visszavisszatér Velenczéhez s első sorban az Aldinák kötésével foglalkozik, melyből a Grolier-kötés valószínűleg kifejlődött. Amit e kötések kezdetleges diszító technikájáról mond, azt teljesen aláírjuk, csak azt nem értjük, ha a XVI. század elején még ily kezdetleges az olasz könyvkötő ipar, miként tehető fel, hogy a Corvina jóval magasabb fokon álló aranyozó-technikáját mégis olaszoktól sajátították el a budai könyvkötő műhely legényei? A velencei stílus mellett, mint jellegzetes alakulásokat említi a római emlékeket, a melyek sorába közelebbi indokolás nélkül Canevari jellegzetes kötéseit is sorozza, a melyet a szakirodalom eddigelé velencei termékeknek tartott. A külön típust alkotó bolognai kötések a német nemzet ott működő könyvkötőjének tulajdonítani, ha még csak föltételelesen is, bővebb bizonyítékok hiányában kissé elhamarkodott.

A XVI. századi aranyozott könyvkötések művészileg legértettebb terméke kétségkívül a francia Grolier s a vele közel egykorú olasz Maioli számára készültek. A diszító művészet e remekműveinek készítőit az ismeretlenség sűrű homálya borítja, melyet mindeddig nem sikerült eloszlatni. Annyi kétségtelennek látszik, hogy egy részük Olaszországban, de a legnagyobb rész Franciaországban, talán Lyonban és Párisban készült. Ha már a diszítéshez használt vasak s az ornamentum összeállításában nyilvánuló szellem nem nyújt kellő támpontot a kötések keletkezési helyének megállapításánál, úgy még kevésbé alkalmas erre az a két segédeszköz, melytől Gottlieb oly sokat vár: az előzékpapír vízjegye s a könyveknek a fűlek fölerősítésénél alkalmazott pergamensávokon található följegyzések nyelve. Ezt Gottlieb akaratlanul maga is beigazolja egyik okoskodásával. Műve 39. b) lapján egy Grolier-kötést reprodukál, a melynek borítóbőréen szerinte jellegzetesen olasz márványozás nyomaival találkozunk s a melynek előzékpapírosa is olasz vízjegyet visel; de minthogy a könyv betáblázásánál használt pergamen sáv francia nyelvű szövegtöredéket tartalmaz, «ez a kötés is Franciaországban készült». Az olyan kritériumoknak, a melyek ilyen ingatag jellegű okoskodásra hatalmaznak föl csupán, alig van jelentőségük s csak nagyképűsködés kifejtésére alkalmasak. A míg egyes, meghatározott kötésekhez fűződő oklevélbeli adatok nem

kerülnek napfényre, a Grolier- és Maioli-kötések keletkezési helyét illetőleg csak föltevésekre vagyunk utalva.

Több figyelmet érdemel Gottlieb azon föltevése, hogy a francia könyvkötőkre oly jellegző azuros (rovátkos) vasak alkalmazása talán Holbein hatására vezethető vissza, a ki 1538-ban Párisban tartózkodott. A francia művészi kötés fejlődését nagyon elősegítette az a körülmény, hogy XII. Lajos óta a királyi család tagjai sorából is nem egy finom izlésű és bőkezű bibliofil került ki. A rájuk vonatkozó emlékeket a kötéseken alkalmazott címerek, kezdőbetűk és jelképek teszik fölismerhetőkké. Így I. Ferencznek rendesen fekete borjúbórból készült kötésein gyakran előfordul a szalamander, mely a király jelmondatát: *Nutrisco et extingo* jelképezi. II. Henrik és kedvese Dianne de Poitiers kötéseit a monogrammok, a Dianát jelképező holdsarlók s egyéb kisebb-nagyobb vadászati és hadi emblémák teszik fölismerhetőkké. III. Henrik még legcsintalanabb tartalmú könyveinek bekötését is a gyász és halálfelelem jelképeivel (halálfej, Krisztus kínszenvedésének szimbolumai) és jelmondataival (*Memento mori*, *Mort m'est vie*) díszítette föl. Az ő korában alakult ki egy új stílus: az à la fanfares-kötés, melyet a szalagmű közeit betöltő hajszálvékony, apró levelekben kihajtó csigavonalak jellemeznek. E stílust az Éve-család nevéhez fűzik, melynek tagjai egész XIII. Lajos idejéig mint udvari könyvkötők szerepelnek. De minthogy az ő nevükkel egyidőben ugyane minőségben más nevek, így Louis Le Duc és Rué is szerepelnek s a fejedelmi származású kötések egy igen tetemes része nem a fejedelmek, hanem a műveiket fölajánló szerzők rendelkezéséből készültek, e följegyzések a kötések készítőit illetőleg teljesen megbízható támpontul alig tekinthetők.

Az à la fanfares-stílus, különösen az a későbbi változata, mely dúsabb levelű babérlombokat használt a díszítmények alakításához, a század utolsó évtizedeiben határozott túlterhelésre vezetett. Gottlieb e túlterhelés ellenhatásának fogja föl az ú. n. filigránvasak alkalmazását, mely a díszítmények konturjait csak kipontozva tünteti föl. Minthogy ez időben: 1625. körül Le Gascon volt a leghiresebb könyvkötő, ha nem is bizonyos, de legalább is valószínű, hogy a pointillé-stílus megteremtője, vagy legrosszabb esetben népszerűsítője ez a mester volt. Gott-

lieb Le Gasconnal kapcsolatban fölemlíti és czáfolja azt a különben nem közkeletű hipotézist, mintha ez a könyvkötő-művész azonos volna Badier-val, a kitől 1650 körül maradt ránk két szignált kötés.

Gottlieb bevezetésében Le Gasconon túl a francia könyvkötést nem kíséri, pedig a táblák közt egész a XIX. század elejéig találkozunk néhány remekmű képével. A XVIII. század könyvkötőmesterei közül a Boyet-család, a melyet Savoyai Eugén herceg is foglalkoztatott, a sokat és sokféle irányban dolgozó Padeloup és iskolája, melyet a szinpompás bőrfeltét gyakori alkalmazása s a keret módjára használt, nem ritkán gépnymósú, csipkedísz jellemez s a század második felében élt ifj. Derôme, az *à l'oiseau*-stilus megteremtője érdemelnek említést. Ez utóbbi halála után a technikai kivitel s az ornamentika izlése tekintetében egyaránt hanyatlás állott be, melynek a császárság korában a Bozérian-család vetett gátat. Azóta hosszú ideig: a legutóbbi évtizedek stilsbeli ujításáig stagnált a francia könyvkötés iparművészete. A legkiválóbb mesterek: Trautz-Bauzonnet, Belz-Nièdré, Cusin, inkább izléses másolók, semmint eredeti alkotó művészek, a kik beérték a mult századok formakincsének technikailag tökéletes variálásával.

Olaszországban még gyorsabban állt be a hanyatlás: vannak ugyan még igen csinos, de jobbára kissé túlterhelt kötések a XVII., sőt a XVIII. század folyamáról is — Gottlieb műve 24. és 25. tábláján közöl belőlük egyet-egyét — de jobbára pusztá utánzatai a francia mestereknek s külön, határozott stilst mindmáig nem teremtettek meg.

Egészen másként áll a dolog Angliában, hová az aranyozott renaissance-kötést Franciaországból importálták a XVI. század negyvenes éveiben. Hosszú ideig a francia minták ügyes másolására szorítkoztak; sajátos jellegű stilus csupán II. Károly idejében (1660—1685.) fejlődött ki, az ú. n. *cottage-roof style*, mely nevét az eresz módjára alakított keretrajzról kapta, melynek közeit szalagműbe foglalt, vagy szabadon elrendezett virágos galyak fődik. Ezekkel némi rokonságban állanak a naturalisztikus virágokból, keskeny levelekből és legyező-motivumokból sok találékonysággal s helyes diszítőérzékkel egybeállított skótországi kötések, melyeket skót stilus alatt foglalnak össze az angol

kötés történetirői. A naturalisztikus törekvések fokozottabb mértékben nyilvánulnak Eliot- és Chapmannak Robert Harley oxfordi gróf és hírneves könyvbarát számára készült kötésein (1720 óta), melyek egyik főmotívuma a gránátalma. De a naturalisztikus diszítőelemek fejlődésük tetőpontját Roger Payne-nek (1739—1797) remekműveivel érték el, melyek egyik szép darabját a bécsi kiállításon is megcsodálhattuk, de a mely, sajnos, nem került be Gottlieb reprodukciói sorába. Egy kis folió alakú vörösmarquin-kötés volt ez, melyen oly bájosan érvényesült a sarkokon csoportosított naturalisztikus virágmotívum. A XIX. században Cobden-Sanderson föllépéséig, a kinek működése már a jelené, itt is, mint Franciaországban, a történelmi diszítőmotívumok örökös utánzása jellemzi a könyvkötészetet, melynek termékeit csak a jó technikai kivitel teszi elfogadhatókká.

A többi nemzetek közül az aranyozott díszkötés fejlődésében főleg Németország említhető, a hol Krause Jakab drezdai mester, Ágost szász választófejedelem udvari könyvkötője alkotott igen változatos és izléses műveket. Az ismertek száma mintegy 170 körül van. Az ő stílusára vall a Gottlieb művének 86. tábláján látható kézi és géparanyozású borjúbörkötés. Gottlieb még számos, jobbára nehézkes ornamentikájú német és osztrák kötést reprodukál, melyek mind arról tanuskodnak, hogy ezen iparművészet valami nagy eredetiségre a német birodalomban nem jutott.

Ugyanez áll hazai könyvkötéseinkre is, melyek legszebb XVII—XVIII. századi termékei Kolozsvárt, Debreczenben s Nagyszombatban készültek, jeles technikával, de főleg északnémet és holland minták hatása alatt. Legkedvesebb virágmotívumaik a szegfű és körömvirág. A kiállításon e korabeli könyvkötészeti termékeink néhány esinos terméke volt látható. A legszebb volt közöttük az 527. szám alatt kitett pozsonyi kötés Mária Terézia korából, melynek elrendezése, bélyegzői az egykorú debreczeni kötésekre emlékeztetnek. Kár, hogy legalább ennek a reprodukálására nem szorított helyet az érdekes kiadó, a kinek műve méltón rögzíti meg azokat a tanulságokat, a melyek a bécsi kötéstörténelmi kiállításból leszűrhetők s gazdag emlékanyaggal gyarapítja a még mindig nem eléggé terjedelmes reprodukció-sorozatot.

MAGYAR KÖNYVESHÁZ.

ADALÉKOK SZABÓ KÁROLY RÉGI MAGYAR KÖNYVTÁRÁ- NAK I. KÖTETÉHEZ.¹

1.

[442] **Krakkó. 1558.**

«*Székely Istvánnak*: Világ Krónikája. Krakóban. 1558.»

Igy említi e kiadást *Szláv S. I.* [Sándor István] Gellért R. F.: «G** Nevezetű Svédi Grófnénak Rendes Történeti Egy Juhászi Játékkal Egyetemben» című németből magyarra fordított s Pozsonyban és Kassán 1778-ban kiadott munkájához írt előbeszédében az *As* levél *a* oldalán. A fordító az előbeszédben megjegyzi, hogy az ott felsorolt könyvek «*kezei alatt*» voltak² s így ott kellett lenni a fenti kiadásnak is. Ez adat szerint tehát a Székely Krónikájának az 1559-iki Krakkói kiadásán (RMK. I. 38.) kívül egy 1558-iki (első) kiadása is volt, melyből azonban ma már egy példány sem ismeretes. A Krónika ajánlása 1558 július hó 20-án kelt s így, több mint öt hónap alatt, kikerülhetett a sajtó alól. *Harsányi István.*

2.

[443] **Debreczen. 1575.**

«*Valkai Andrásnak*: Hunyadi Jánosnak Nándor-Fehérvár alatt való Viadaljáról. Debretzenben 1575.»

¹ Az utolsó számozott (439. sz.) adalék e folyóirat 1900. évi folyama 202. lapján jelent meg. Ehhez jó (440-nek) az 1901. évf. 68—69. lapjain leírt javított visolyi biblia töredéke és 441. sz. a. az 1902. évf. 125—126. lapjain ismertetett 1670-iki löcsei Balassa-kiadás. — Midőn a régi magyar könyvtár adalékainak ez új sorozatát megindítjuk, nem mulaszthatjuk el, hogy dr. Dézsi Lajos ny. r. egyetemi tanárnak, régi irodalmunk e kiváló ismerőjének a szerkesztőségünkhöz beküldött adalékok felülbírlásánál s egybeállításánál kifejtett értékes közreműködéséért őszinte köszönetünket ne nyilvánítsuk. — *A szerk.*

² Említi a többek között *Csanádi* Demeter «Második János Király történeti. Debretzenben 1577» cz. könyvét is, mely kiadásból ma már egy példány sem ismeretes. (RMK. I. 124.)

Így említi *Szláv S. I.* [Sándor István] Gellért R. F.: «G** Nevezetű Svédi Grófnénak Rendes Történeti Egy Juhászi Játékkal Egyetemben» cz. németből magyarra fordított s Pozsonyban és Kassán 1778-ban kiadott (Petrik. I. 881 lap) munkájához írott Elöl-Járó Beszédben az A₄ levél a oldalán, az előző sz. alatt idézett kifejezés kíséretében. E műnek ma egy példánya sem ismeretes. *Danielik* (Magyar írók. II. 359. lap) is említi e historiás éneket ekképen: «Historia az vitéz Hunyadi János erdélyi Vajdáról (versekben). Debreczen, 1575.» Szabó K. Régi Magyar Könyvtára nem említi. *Harsányi István.*

3.

[444] Kolozsvár. 1577.

«*Tinódi Sebestyénnek*: Egyéb sok apróság Vers-iráfi. Kolozvárat 1577.»

Így említi Tinódi apró verseinek e kiadását *Szláv S. I.* [Sándor István] Gellért R. F.: «G** Nevezetű Svédi Grófnénak Rendes Történeti Egy Juhászi Játékkal Egyetemben» cz. németből magyarra fordított s Pozsonyban és Kassán 1778-ban kiadott (Petrik. I. 881 lap) munkájához írott előljáró beszédében az A₃ levél a oldalán az I. [442.] sz. a. idézett kifejezés kapcsán. Ma egy példánya sem ismeretes. A fenti kiadás előtt felsorolt verseknél az évszámok az iratás évét jelölik. (Vagy talán a kiadásét?)

Harsányi István.

4.

[445] Galgócz. 1585.

Manckovics Bálint. AZ. KERÉZ- | TYENI TVDO- | MÁNNAC
FŐ ÁGA- | IROL VALÓ SZÜKSÉGES | Könyvetske, Melly á ß, Iraf- |
nac Kütfeieből való Bizoñ- | fagockal meg erőfitetuen, | HVSZON-
KÉT ÁGBA | rendeltetett | Hieróimus Raufcherus | Mefter által. |
Kiből azoc, à kiknec az Iften | Igéie niluan nem predikaltatic,
Az | Kereztyéni Tudománnac Fonda- | mentomat meg tanulhattyc :
A kik- | nec kedig predikaltatic, Mindenic | Predikatiot iobban meg
érthetic.

12-r. A—O₂ (itt megszakad) = 13²/₁₂ iv = 158 sztlan levél. Elöl: czímlap, ajánlás és ker. olvasónak 12 sztlan levél.

Manckovics Bálint könyvnyomtató ajánlóleveléből, mely «Az Nemzetes És Nagysagos Groff Anna Afzonnac, Az Tekintetes es Nagyfagos Groff Jvlivs Wram &c: Es Nagyfagos nehai Turzo Ersebet Afzfzonym Szerelmes Leanyánac» szól, valamint Vidas Lénárt galgóczi lekipásztornak a Ker. Olvasóhoz intézett soraiából kiténik, hogy Rauscher Jeromos német nyelven megjelent ezen munkáját Manckovics Bálint galgóczi könyvnyomtató fordította le magyarra. Manckovics ugyanis az ajánlás 5-ik és 6-ik levelén ezt

mondja: «Irta meg Német nyelven az Tudos ember, Hieronymus Rauscher, Rhenus vize mellet valo Palatinusnac, Wolfgangus Hertzegneec vduarbeli Prędikatora, nagy iftenefen, loc iambornac lelki epületire. Kit en előmbe veęen meg tolmaczoltam Magyar nyelvre, iollehet nę ekes fzuol.»... Vidas Lénárt galgóczy lelkipásztor pedig a Ker. Olvasóhoz írt sorában ezt állítja: «Azonközben akada kezemben ez kis könyvetske, mellyet nagy munkáual, Mantskouit Bálint az Könywnyomtato, Németből fordítot volt Magyarra».

Kétségtelenül galgóczy nyomdatermék, mert Mancskovics Bálint 1581—1585. években Galgóczon nyomdászkodott, azután ment Vizsolyba. Hogy 1585-ik évi sajtótermék, az kitünik Vidas galgóczy lelkésznek a ker. olvasóhoz intézett utolsó soraiából: «Költ Galgotzrol sz. Marton napian, 1585».

M. Nemz. Múzeum könyvtára.

Horváth Ignác.

5.

[446] Nagyszombat. 1596.

Telegdi Miklós. nac Rõuid Sommaia. Irattatot | deakul Canifjus Petertül, Ma- | gyarra fordettatot Te- | legdi Mikloftol. | Melyneec è végen, egy nehany | aietatos imadflagokatis ta- | lal à kerefztyen ol- | vaffo. | NYOMTATTA- | tot Nagy Szombatban, | M. D XCVI. | esztendõben.

Kis 8-r. 6, többé-kevésbé csonka levélnyi töredék.

A címlap felső része hiányzik, melyen valószínűleg ez a sor: «Kerefztieni tudoman» van nyomva. Könyvtáblából kiáztatott példány.

M. Nemz. Múzeum könyvtára.

Horváth Ignác.

6.

Debreczen. 1598.

Ujfalvi Imre. O es Uy Kalendarivm, Christus Urunk születese utan (1598.) Esztendőre. UIFALUI IMRE, Debreceni Schola Mester által irattatot, es azon délre számlaltatot. Debreczenben.

Töredék. 16-r. Egy XVI-ik századbéli debreczeni nyomtatvány tábláiból áztattam ki. Első címlapja hiányzik. A címet szerző 1599-iki kalendáriuma (RMK. I. 308.) után írtam le. Megvan a 2-ik, 3-ik, 6-ik, 7-ik, 9-ik, 11-ik, 12-ik levél a következő tartalommal: «Az Jegyeknek magyarázattya». (2-ik levél a lap.) Január 1—31. Február 1—16. Április 17—30. Május 1—31. Junius 1—16. Julius 17—31. Augusztus 1—17. Október 18—31. November 1—17—31. Deczember 1—16. Megvan továbbá a másod-címlap a következő szöveggel: «JUDICIUM | Az az, | ITELET, | Az Eghnek es Csillagoknak | forgalabol az 1598 eztendõ- | nek allapattya felõl, ugyan azon | author által irattatot. | Job 38. vers 31. | (5 sorban). Jupiter ez Eztendõnek Ura, Sa- |

turnus es Mars közöfi. | A Judiciumból (a czimlevéllel) megvan öt levél. Összesen 12 levél. (A Judicium levelei rongáltak.)

Széll Farkas a Magyar Könyvszemle 1892—1893. évfolyamának 223-ik lapján, *Bartha Boldizsár* Debreczeni Chronicájának (II. kiad. 19 l.) Ujfalvi Imre 1598 esztendőre írt Kalendáriumjára vonatkozó adatára hivatkozva, jogosan következtette, hogy Ujfalvi az 1598. évre is szerkesztett már nap tárt, mert ime töredékünk ezt kétséget kizárólag igazolja. A *Bartha* Chronicájából közölt jövendőli vers (melyben a 2-ik sor a 3-ikkal van fölcserélve) töredékünkön (a másod-czímlap *b* oldalán) betűszerint így hangzik: «Bizonyos fundamentomból irat- | tatot jüvendüles.

*Ezer hat baz ötven hetben
Mikor jambor irz enniben
Rezzen vilagh minden rezben :
Intlek fel nez ily iggyedben.
Mert vagy jegy kezd köldben lenni,
Vagy az Halys vißa folni,
Az nagy Taurus clovadni,
S-kis Halcyon aluttatni.*

E.(mericus) U.(ifalvi)».

Töredékünkön a következő régi magyar (bizonyosan Ujfalvi Imre által írott) distichonok olvashatók:

- (Január.) Lakial, egyel jambor utanna iol-is alugyal,
Ha Vincze feulik, ímet az pincze telik.
(Április.) Martius ha szaraz, Maiuffal nedves Aprilis,
Az eztendöben buza, bor olcso lefzen.
(Május.) Örvengy füveknek, viragoknak, es madaraknak,
Meny az banyaban, vahgy eret hol akarod.
(Julius.) Ha moft nem mivelz iöv telben kopog az allad,
Orvoft tavoztas, tifzta io kannat igyal.
(Október.) October mustert tölti ladadat aranyal :
Es tavali ködment veghre kerestet elő.
(November.) Ely moft lud hullal, hayts az forratot (sic) utana,
Sertefeket hizlaly, bors az etekben legyen.

Sárospataki ref. főiskolai könyvtár.

Harsányi István.

7.

[447] Bázél. XVI. sz.

Calepinus (Ambrosius). AMBROSII | CALEPINI | DICTIONA-
RIVM | VNDECIM LIN- | GVARVM. | IAM POSTREMÒ | ACCV-
RATA EMENDATIONE, ATQVE INFINITORVM AV- | torum
monumentis, certis & expressis syllabarum quantitatis notis, om-
niumq; | vocum significationibus, flosculis, loquendi formis, prover-
bialis sententiis, | caeterisq; ad Latinis fermonis proprietatem,

elegantiam, & copiam pertinentibus | rebus, quanta maxima fide ac diligentia fieri potuit, ita exornatum, vt | haecenus studioforum ufi bus accomodatius | non prodierit. | *Respondet autem* LATINIS *vocabulis,* | HEBRAICA, | GRAECA, | GALLICA, | ITALICA, | GERMANICA, | BELGICA, | HISPANICA, | POLONICA, | VNGARICA, | ANGLICA. | ONOMASTICVM | verò: hoc est, | *PROPRIORVM NOMINVM, REGIONVM, GENTIVM, VRBIVM, MON-* | *tium, Promontiorum, Marium, Stagnorum, Fluminum, Homi-* | *num, & similibus catalogum, maxima | etiam acceptione locupletatum, & praecipuarum rerum Germanicâ explana-* | *tione illustratum, seorsim adjunximus.* | (Nyomdászjegy.) CVM GRATIA ET PRIVILEGIO IMPERATORIO. | BASILEAE.

2-r. 1582, Onomasticon 302 szott kéthasábos lap. Elöl: címlap, typographus studioso lectori, Ambrosius Calepinus eremitanus Senatus, populoque Bergomensis és Calepinus élete. 4 sztan levél.

Rézkaposos, fatáblás, préselt disznóbőr kötése 1617-ből való.

M. Nemzeti Múzeum könyvtára.

Horváth Ignác.

8.

[448] H. n. XVI. sz. (Vizsoly. 1590 és 1593 között.)

Az Evangeliumoc és az Epistolak: Mellyeket Esztödő által szoktak az Keresztyéneknek Gyűleködzetibe olvasni, és hirdetni...

12-r. Töredék. Az *A* ívből 4 (*A*, *A*₂, + két jeltelen), a *B* ívből szintén 4 (*B*, *B*₂, *B*₃, *B*₄) = összesen: 8 levél, melyeknek felső széle (6—7 sorral) le van vágva. Mantskovit Bálint vizsolyi nyomdász «Index Bibliævs»-ának (Vizsoly. 1593. RMK. I. 275.) bekötési tábláiból áztattam ki. Az «Index Bibliævs» e példányát Pap Ferencz nevű tulajdonosa 1593-ban köttette be, a mint ezt az előtábla külső oldalába préselt neve és az 1593 évszám bizonyítja. (Valószínű, hogy a vizsolyi nyomda mellé könyvkötő-műhely is volt berendezve.) *Töredékünk betűi teljesen egyeznek az «Index Bibliævs» betűivel és így kétségtelen, hogy vizsolyi nyomtatvány, még pedig — miután a vizsolyi nyomda első terméke a Károli Gáspár Bibliája (RMK. I. 236.) volt 1590-ben (v. ö. Károly Gy. Hugó: Abaujmegye XVI. századbeli műveltség-történetéből. Kassa. 1875. 29 lap), a töredék pedig az 1593-ik évben a bekötés alkalmával helyzetetett bibula helyett a barna bőrrel borított táblákba — az 1590 és 1593 évek közötti időből.* Töredékünkkel a vizsolyi nyomtatványok száma (t. i. a melyeknek ottani nyomtatása kétségtelen s a melyeket vizsolyi nyomtatványoknak tartanak. Lásd e sorok írójának adatait a Sárospataki Ref. Lapok 1909-iki évf. 382. és 393. l.) 11-re emelkedett. Fenti címét az 1589-iki monyorókeréki kiadáséről (RMK. I. 228.) irtam le, amelytől beosztása — szövege, mely a Heltai-féle fordításhoz áll

legközelebb, egyezik — csak annyiban tér el, hogy az Evangeliomokból vett részletek után «Rövid értelme» címmel mindenütt egy, a fölvevett részlet értelmét röviden összefoglaló és magyarázó szakasz következik, a miből az tűnik ki, hogy ez a vizsolyi kiadás amahoz viszonyítva: bővített kiadás volt. «Az Evangeliomoc es az Epistolak» cz. könyv vizsolyi kiadásáról eddig semmit sem tudunk.

Sárospataki ref. főiskolai könyvtár.

Harsányi István.

9.

Nürnberg. 1604.

Szenczi Molnár A. Dictionarium.

Szabó Károly: Régi Magyar Könyvtárában I. 392. sz. alatt Szenczi Molnár Albertnek Nürnbergben 1604-ben megjelent *Dictionarium Latino-magyaricum* című munkáját adja. A leírásban az ívek száma után a következő megjegyzés olvasható: «... az Y ív, egy oldali félszeg nyomtatás következtében, váltva minden kétkét lapját egészen üresen hagyván, és így egy ív helyett két ívet vévén igénybe: így lön az őszves [így!] szöveg 40 ív = 320 szttlan (kéthasábos) levél, melyből a kettős Y ívben 16 lap és a Qq ívben a 3 utolsó lap teljesen üres». Alább: «Az Y ívben levő félszedség minden példányban egyaránt meg van».

Az árvavármegyei Csaplovics-könyvtárban sikerült föllelnem a nevezett munka egy igen szép teljes példányát. Egykorú hártakötésben, a melyben — mint valamennyi eddig ismert példányban — együtt van a latin-magyar és a Szabó RMK. I. 393. sz. alatt leírt magyar-latin rész.

A Csaplovics-könyvtár példánya azonban eltérő a Szabó által ismertett példányoktól, a mennyiben az Y ív félszedsége nélkül való példány — a nélkül, hogy az ív sajátosságán valami könyvkötői javítás útján változtattak volna.

Ebből a leletről következtetnünk lehet, hogy nyomtatás közben észrevették a hibát s — javítottak rajta, s a Csaplovics-könyvtár példánya unicum a javított példányokból.

Az Y ív sajátossága e példányban csak annyi, hogy az ívjelzésben Y₅ helyett nyomdahibából Y₃ áll.

Alsókubín. Csaplovics-könyvtár.

Rera Dezső.

10.

[449] Frankfurt. 1608.

Molnár Albert (Szenczi). Szent Biblia Az az: Istenec O es Uy Testamentomanac Prophetac es Apastaloc által megiratott szent könyvei. (*Károli Gáspár fordítása.*) Frankfurt, 1608. 2-r.

Említi *Le Long*, Bibliotheca Sacra, pars altera. Lipsiae, 1709. pag. 374.

[«Eadem (scil.: Biblia Hungarica) secunda curâ in lucem edita ab Alberto Molnar, fol. Francofurti 1608.»], 513.: [«Eadem (scil.: Biblia Hungarica) in folio. Francofurti.»] Nem téveszti össze az 1608-iki hanau kiadással, mert azt az itt idézett lapokon a frankfurti kiadás előtt külön említi. Továbbá említik: *Hagemann*, Nachrichten von Uebersetzungen der Bibel. 385. l. — *Riederer*, Nachrichten zur Kirchen-Gelehrten- und Bücher-Geschichte; aus gedruckten und ungedruckten Schriften gesammelt. II. köt. (Altdorf, 1765.) 18. l. («In bemeldetem 1608 Jahre ist auch diese verbesserte Bibelübersetzung zu Frankfurt in Folio aufgelegt worden, welche an der Zahl der ganzen Bibelausgaben die dritte war».) *Hagemann* és *Riederer* Le Long-ra hivatkoznak. Szenci Molnár Albert naplójában, levelezésében és irományaiban (a Magy. Tud. Akad. megbízásából jegyzetekkel ellátva kiadta *Dézsi Lajos*. Bpest, 1898.) erről a frankfurti kiadásról egyetlen adat sem található. *Le Long* adata alapján azonban bátran fölvehetjük.

Harsányi István.

11.

[450] **Debreczen. 1610.**

Prognosticon astrologicum. Prognosticon Astrologicum. | Az az, | Az eghi csillagok- | nak forgafabol való itilet, ez | mostani 1610. Eztendőben | nemünemű törtenező dolgok- | rol, es bizo- nyos üdőknek al- | lapattyarol. | Az Krakay Kalendariumbol Ma- | gyarra fordítatot. | **DEBRECZENBEN.** | Nyomtatta Lipfiai Pál.

16-r. Csak 15 sztan levele van meg, tudniillik: a czimlap, C₂—Cs, D₁—D₇. jelzetű levél.

Könyvtáblából kiáztatott példány néhai Knauz Nándor cz. püspök könyvtárából.

M. Nemz. Múzeum könyvtára.

Horváth Ignác.

12.

[451] **Kassa. 1611.**

Naptár az 1611-ik évre.

«1610. 2. Decembris. Johannes Fischer typographus offert *primitias artis suae*, hic apud nos inchoata calendaria sat». Kassa város jegyző-könyvében. A naptár tehát a *legrégebb kassai nyomtatvány*.

Kemény Lajos.

13.

Keresztúr. 1611.

Kalendarium. CALENDARIVM | Az az: | AZ EZER HATZAZ TIZENEGIEDIK | EZTENDŐ NAPIANAK SZAMLÁ- | lafa az kőzen-

fejes Practikauaal, es Afpe-|ctufokkal, Planetaknak foliafiual, es az|eghi ielekben valo belepefekkel|egyetemben, mely harmadik|biffextilis vtan.| Az KRAKAI BERNARD|Doctor Academianak fő Aftro-|logufanak irafabol Magyarra|fordittatot.| NIOMTAT-TATOTT KE-|rezturat Farkas Imre által.

8-r. 38 sztlan levél. Czimlapja és naptári része veres és fekete nyomással. Szabó Károly: Régi Magyar Könyvtár I. kötetének 430. száma alatt nagyon röviden említi Mátray Gábor ismertetése után, mely az Uj M. Múzeum 1853. II. 182. lapján jelent meg.

M. Nemz. Múzeum könyvtára.

Horváth Ignác.

13/a

Kassa. 1613.¹

Naptár az 1613-ik évre.

«1612. 29. Novembris. Johannes Fischer typographus offert calendaria per se impressa sat.» Kassa v. jegyzőkönyve.

14.

[452] **Kassa. 1614.**

Kalendarium, |AZ IDŐNEK ES| az önnepeknek változáfáról| való ítelet, Christus Wrunk Bűletéfe után|1614. |Eztendőre, |AZ KRACKAI LANCZ ZYCHINIVS|MIKLOS M. és az Philofophia-nak Doctora| által irattatot: és Magyarra for-|dítatot: |D Három Ecclipsis leßen ez eBtendőben, |az napban egyßer, az holdban ketßer, az kiről|olvashatz az Kalendarium vegeben. |CASSAN| Nyomtatta Fischer Ianos. |

114×90 mm. nagyságú nyomtatvány a Kassai Múzeum könyvtárában K I. 1. jelzet alatt. Ifj. *Kemény Lajos* a *Magyar Könyvszemle* 1895. évfolyamában közli ennek a naptárnak az 1615. évre szóló töredéke czimét, mely már Fischer utódjának, Feszt Jánosnak a munkája, a ki tudvalevőleg Fischer özvegyét nőül vette.²

A jelen példány — sajnos — szintén csonka, mindössze az első és utolsó íve van meg (a könyvtár rendezésekor egy teljesen szétrongyolódott kötésből áztattam ki), a közbülső két ív hiányzik.

Az egész naptár eredetileg négy ívből állott; A, B, C, D jelzésű 8—8, összesen 32 levélből. A napfényre került kalendarium A íve tartalmazza a betűszerint adott czimét, a nevezetesebb évszámokat (köztük a magyarok-

¹ V. ö. M. Könyvsz. 1878. 268. l.

² M. Könyvszemle. 1902.

nak első és «2. bé idővélek» utánit), az aranyszámot, a római adószámot, epaciát, a farsang idejét és e figyelmeztetést:

■ Az nap változó Innepeket, és egyeb Inneplő napokat, rend Berint helyén találod ez Kalendariomban.

Ez után következik «Az Jegyeknek magyarázattia, Az Eghbeli tizenkét Jelek és a tulajdonképeni naptári rész» (példányunkon január 1-től július 18-ig).

Az utolsó, D jelzésű iven látjuk a konyhakerti veteményekre vonatkozó jóslás végét, a Békefégről, és Hadakról, a Betegfegekről, a Követfegekről, a Gyuladáfokról, a Terhes ABboniállatokról, (E)gynehany OrBagoknak és tartomanioknak allapatiaról és Iföben. Az Kereztienekről, Az Sidokról, Az Törökokról és Tatárokról, Lengyel OrBagról, Magyar OrBagról, Erdelyről (a legbővebben) szóló jövendöléseket. A Kalendárium «végeben» 4 oldalon olvashatunk «Az tizenket egybéli ieleknek... és az allatok valo OrBagoknak S i t u f a-ról». A naptár utolsó oldala (a 64-ik) üres.

Kassa, Rákóczi-Múzeum.

Rössler Elemér.

15.

[453] **Bécs. 1616.**

Kopcsányi Pap Márton. AZ EVANGELI-|VMOK ES EPI-|STOLAK MELLYEKET|Efstendeó által olvaftat az A-|nyafzentegyház Vafárnapokö|és az innepeken; a Kalēdarium-|mal; ennehány Karácsonyi és|Hufuēti Enekekkel; és az igaz|Keresztyēni és Apostoli hitnek|efmeretireól valo rövid ta-|nűfággal. |*NYOMTATTAK BECSBEN,|CIO. ICO. XVI. efstendeóbenn.*

8-r. 153 szottlevél. Elöl: czimlap, latin ajánlás, az kegyes olvasónak, innepek táblája, naptár 15, végül: utasítás a falusi prédikátoroknak és nyomdahibák 3 sztlan levél.

Hozzájárul: Az Igaz Keresztyeni Es Apostoli Hitnek Esmetireól.

14 sztlan levél *—** 6 jelzéssel.

Szabó Károly RMK. 461. sz. alatt említi ennek a munkának 2-ik kiadását, mely szintén Bécsben 1616-ban nyomatott.

M. N. Múzeum könyvtára.

Horváth Ignác.

TÁR C Z A.

J E L E N T É S

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM SZÉCHÉNYI ORSZÁGOS KÖNYVTÁRA
NYOMTATVÁNYI OSZTÁLYÁNAK ÁLLAPOTÁRÓL AZ 1910. ÉV IV.
NEGYEDÉBEN.

I.

A *nyomtatványi osztály* anyaga a lefolyt negyedévben kötelespéldányokban 2742 darab nyomtatványnyal, ajándék útján 490 drb, vétel útján 235 drb, áthelyezés útján 2 drb, összesen 3469 drb nyomtatványnyal gyarapodott. Ezenfelül kötelespéldányok czimén beérkezett: alapszabály 454 drb, egyházi körlevél 28 drb, falragasz 2936 drb, gyászjelentés 1289 drb, hivatalos irat 197 drb, műsor 322 drb, perirat 17 drb, szinlap 1229 drb, zárszámadás 231 drb, különféle 537 drb, vagyis összesen 7740 drb aprónyomtatvány. Vételre fordított: 2935.45 korona, 80.45 franc és 10 márka.

Ajándékaikkal a következők gyarapították a nyomtatványi osztály anyagát: Áldásy Antal, Argentínai konzulátus (4 drb), Balogh Imre Oppova, Bányakapitányság Sarajevo, (2 drb), M. kir. Belügyministerium, Bibliotheca Nacional Rio de Janeiro (23 drb) Bosnyák-Hercegovinai orsz. kormány Bécs, Bayle Robert London. Brassómegeye alispánja, Budapesti tudományegyetem bölcsészeti kara (70 drb), Cambridge philosophical society (8 drb), Dávid László Dunapentele, Dobján László, Dunántúli ev. püspök Pápa (2 drb), Egri egyházmegyei irod.-egyesület, Egyházmegyei hatóság Székesfehérvár és Szombathely, Fejérpataky László, Feldmann Lajos, Fővárosi közmunkák tanácsa, Fraknoi Vilmos (55 drb), Frenkel Bertalan, Gazdasági egyesületek orsz. szövetsége, Gragger Róbert, Györy Tibor, Hampel József (2 drb), Instituto Oswaldo Cruz Rio de Janeiro (2 drb), Iskolai igazgatóságok (178 drb), Jedlicska Pál Nagyszombat, Joszifovics Miklós Zágráb, József-műegyetem rektora (2 drb), Kais. Akademie der Wissenschaften Wien (4 drb), Kállay András Nyiregyháza, Képviselőházi iroda (18 drb), Kereskedelemügyi m. kir. Ministerium, Kner Izidor Gyoma (2 drb), Kongl. universitets bibliotek Upp-

sala (2 drb), Kövesligethy Radó (2 drb), Kuthy Zoltán New-York, Landström Ármin Uppsala (12 drb), Magyar kir. állami számvevőszék elnöke, Magyar kir. állatorvosi főiskola (2 drb), Magyar kir. Közlekedési Múzeum igazgatósága, Magyar kir. központi statisztikai hivatal (4 drb), Magyar kir. Miniserelnök, Magyar Könyvszemle szerkesztősége, Magyar Tudományos Akadémia (21 drb), Mazuch Ede Ungvár, Melich János, Milleker Bódog Versecz (2 drb), Museum des Königreichs Böhmen Praga (2 drb), Műbarátok Köre elnöksége, Müller József, Nemzeti Zenede titkára, ifj. Novák Sándor, Országos levéltár igazgatósága Zágráb, Országos vízépítési igazgatóság, Ödöfni László, Publ. i. Rumjancowszkij Muzej Moszkva, Richard Adhemar Geneve, Sági János Keszthely, Schinkó Gyula, özv. Schönherr Antalné Nagybánya, Sebők Zsigmond, Sepsiszentgyörgy tanácsa, Soós Elemér (3 drb), Sopronmegye alispánja, Statist. Zentralcommission Wien (2 drb), Szabó Endre, Szádeczky Lajos Kolozsvár, Szalay Imre (9 drb), Székesfővárosi házinyomda, Szily Kálmán, Sztripszky Hiador, Tietosana Kirja szerkesztősége Helsingfors, Urházy Sándor Petend, Verseczi magyar közm. egyesület, Vértés-Vögerl Ágost, Viszota Gyula, Wlassics Gyula, Zirczi apát.

Nevezetesebb szerzemények: Buzinkai Michael. Compendii logici libri duo. Sárospatak 1668 (15 kor.), Woulu testamentu. Gyulafehérvár 1648 (250 kor.).

A könyvtár helyiségeiben a lefolyt negyedévben 11.324 egyén 25.944 kötet nyomtatványt használt; kölcsön útján pedig 533 egyén 1269 kötetet.

A lefolyt évnegyedben 2446 munka osztályoztatott, a melyekről összesen 3289 czédula készült. Kötés alá készítettett 774 munka 866 kötetben; az Architektura-szokról pedig új katalogus készült.

A köteles példányok átvételére berendezett helyiségbe ez idő alatt 554 csomag érkezett; ugyaninnen 790 levél expediatott, a miből 331 reklamálás volt.

Az 1897: XLI. t.-czikk intézkedései ellen vétő nyomdatulajdonosokkal szemben megindított peres eljárások eredményeként pénzbüntetés és kártérítés fejében az egész 1910. évben befolyt 167 kor. 85 fillér.

II.

A *kézirattár* az 1910. év utolsó negyedében ajándék útján 6 újkori kézirattal, 3 irodalmi levéllel és 1 zenei levéllel, vétel útján 9 újkori kézirattal, 41 irodalmi levéllel, 2 irodalmi analectával, 1 zeneművel, 7 zenei levéllel és 55 Petöfi-ereklyével, áttétel útján 5 újkori kézirattal, 1 irodalmi és 1 zenei levéllel,

hivatalos gyűjtés útján 1 zeneművel, összesen 132 darabbal gyarapodott. Vételre összesen 1105 koronát és 31880 márkát fordítottunk.

Ajándékozók voltak: dr. Frenkel Bertalan, özv. Gillming Ferenczné, dr. Györy-Szabó Károly, dr. Hampel Józsefné, d'Iszo Kálmán és Schopf Endre, kik néhány újkori kéziratot és irodalmi levelet ajándékoztak a kéziratárnak, melyek közül kiemeljük a Schopf Endre ajándékozta XVIII. századi magyar nyelvű szakácskönyvet.

A szerzett anyagban igen becses a Petőfi-ereklyék nagymérvű gyarapodása. 15 drb könyvet sikerült megszerezniünk, melyek a költő könyvtárából származnak. A többi Petőfi-ereklyét Petőfi Zoltán kéziratái és levelezése teszik. A kéziratok között érdekes egy 1722-ből való magyar lovassági regulamentum (a magyar vezényszavak egyik legrégebb kútforrása), Kainachné gróf Hardegg Margaretha német szakácskönyvének 1644-ben Nagy-Lévárdon készült másolata s egy Magyarországon írt bulgár nyelvű evangelium a XVI. századból. Az irodalmi levelestár az Ágoston József hagyatékából származó irói levelekben, valamint néhai József kir. hercegnek Kanitz Ágostonhoz írt 15 levelében nyert becses gyarapodást, míg a zenei gyűjtemény egy Liszt-kézirattal, továbbá Reményi Ede, Hummel, Hauser Miska stb. leveleivel szaporodott.

Az új anyag földolgozásán kívül elkészült a zenei gyűjtemény végleges katalogusa.

Az évnegyed folyamán 52 kutató 163 kéziratot és 1847 irodalmi levelet használt. Kölcsön adtunk 15 esetben 42 kéziratot.

III.

A *hiveltár* gyarapodása: A) Kötelesepéldány: a) nyomdai kimutatással érkezett, csomagokban, 92 évfolyam 12,577 szám; b) számonként 5188 szám; összesen 92 évfolyam 17,765 számban. B) Ajándék: a Délamerikai Egyesült Köztársaságtól, Engel Imrétől (Szeged), dr. Pap Zoltántól, Verbit Belától összesen 2 évfolyam 248 szám. C) Áttétel a könyvosztályból 12 évfolyam 1024 szám. D) Vásárlás Gherga Istvántól (Lugos; 126 korona) 3 évfolyam 560 szám. Végösszeg: 109 évfolyam 19,597 szám.

A könyvtár helyiségében 884 olvasó 1776 kötetet használt, házonkívül 14 olvasó 37 kötet hirlapot; összesen 898 olvasó 1813 kötetet.

Átnézett 109 évf. 15,489 szám. Czéduláztatott 136 évf., közte 24 új lap. Bekötött 218 kötet.

A nyomdai kimutatással érkezett köteles példányok első ízben a növedéknaplóba jegyeztettek, minden alkalommal pedig

külön nyilvántartó czédulákra. A számonként érkezettek hetenként beosztattak a betűrendben tartott teljes anyagba.

IV.

A *levéltár* törzsanyaga az elmúlt negyedben vétel útján 794 drb, ajándék útján 2109 drb, más osztályból való áttétel útján 1 drb irattal, összesen 2904 drb irattal gyarapodott.

Vételre fordítottatott 6164 korona.

A családi levéltárak száma a lefolyt évnegyedben kettővel gyarapodott: a gróf De la Motte-család levéltárával, melyet özv. báró Skrbensky Ottóné szül. de la Motte Róza grófnő és a Magyary-Kossa-család levéltárával, mely Magyary-Kossa Sámuel letéteményéből került a Múzeumba. E két levéltárral a letéteményezett levéltárak száma 88-ra emelkedett. Kiegészítést nyert a régebben letéteményezett levéltárak közül a Berzeviczy-család levéltára 1 darabbal, a melyet Berzeviczy Albert v. b. t. t. letéteményezett.

A törzslévélár gyarapodásából 20 drb esik a középkori, 149 drb az újabbkori iratok csoportjára, 716 drb az 1848/49-es iratok csoportjára, 15 drb a címeres levelek, 2 drb a czéh-iratok csoportjára, a gyászjelentések csoportjára pedig 2001 drb.

Ajándékaikkal néhai dr. Reiner Zsigmond, Königmajer Ilona, Josipovics Miklós, Mautner László, dr. Dévai Gyula, id. Szinnyi József és a budapesti tábori főpapi hivatal illetve a cs. és kir. közös hadügyministerium gyarapították a levéltár anyagát.

Az évnegyedes szerzemények között első sorban meg kell említeni az 1848/49-i honvédsereg halálozási anyakönyvét a reá vonatkozó iratokkal együtt. E nagyértékű darab az 1848/49-i honvédsereg központi halálozási nyilvántartó anyakönyve, mely az elhunytak nevének és elhalálozási napján kívül a csapattest megnevezését, melynél az illető szolgált, a halál okát, az eltemetés helyét, a temető lelkész nevét stb. tartalmazza. A szabadságharcz e becses ereklyéjére, melynek sajnos, a betűje hiányzik, Várady Géza apát, a budapesti tábori hivatal főpapja hívta föl a könyvtár figyelmét s az ő közbenjárására a cs. és kir. hadügyministerium engedelmével e becses darab a könyvtár tulajdonába ment át. A könyvtár az átengedett anyakönyvről egy hiteles másolatot készített, a melyet a tábori főpapi hivatalnak szolgáltatott át.

Kiemelendők továbbá a negyedéves szerzemények közül a Kreith Bélától megvásárolt 1848/49-es emigrációs iratok, melyek a tőle már régebben megvett iratokat szervesen kiegészítik. Rendkívül érdekesek azok az 1848/49-ből származó levelek — szám szerint 10 drb — melyeket Domahidy Ferenc

a családjának egyes tagjaihoz intézett és a melyekben azokról a hadi eseményekről, melyekben neki is része volt, közvetlenül és keresetlenül ad értesítést.

A középkori iratok közül megemlítendő II. Ulászló királynak 1508-ban fia, II. Lajos nevében kiállított koronázási hitlevele, mely egy a III. évnegyedben eszközölt vétel kiegészítésekép utólag küldetett be.

A czimereslevelek gyűjteménye a következő darabokkal gyarapodott:

1. 1569 július 15. Miksa király czimereslevele Vizkelety Gergely részére. Eredeti. 2. 1582 május (?) 27. Pozsony. Miksa király czimereslevele a Kewrtessy-család részére. Eredeti. 3. 1589 május 28. II. János király czimereslevele a Benkner-család részére. Szöveg és czimerkép egyszerű XX. századi másolata. 4. 1608 márczius 5. Rudolf király bárói oklevele a Vizkelety-család részére. Eredeti, csak töredékekben van meg. 5. 1613 augusztus 5. Szászsebes. Betlen Gábor czimereslevele Olasz Gergely részére. Eredeti. 6. 1620 augusztus 28. Gyulafehérvár. Bethlen Gábor czimereslevele a kökényérkereszturi Kozma-család részére. Eredeti. 7. 1631 december 14. Kolozsvár. I. Rákóczy György czimereslevele a Nagy-család részére. Eredeti. 8. 1643 május 1. Gyulafehérvár. I. Rákóczy György czimereslevele a Kozma-család részére. Eredeti. 9. 1659 november 30. Pozsony. I. Lipót czimereslevele a Turóczy- és Botka-családok részére. Eredeti. 10. 1700 július 10. Bécs. I. Lipót czimereslevele Wernika másképp Tecsí János részére. Eredeti. 11. 1753 október 12. Bécs. Mária Terézia grófi oklevele a Klobusiczky-család részére. Eredeti. 12. 1759 április 3. Bécs. Mária Terézia czimereslevele a Puskár-család részére. Eredeti. 13. 1768 december 15. Bécs. Mária Terézia czimereslevele a Feigl-család részére. Eredeti. 14. 1792 november 28. Bécs. II. Ferencz czimereslevele a Polimberger-család részére. Eredeti. 15. 1801 május 15. Bécs. II. Ferencz czimereslevele a Pálmalfy- (Polimberger) család részére. Eredeti. Azonkívül a letéteményezett de la Motte-levéltárban őriztetik I. Ferencz császárnak, Mária Terézia férjének Iolly des Aulnois de la Motte Ferencz Károly Hyacinth részére 1754 május 2-án Bécsben kiadott bárói és 1760 márczius 28-án Bécsben kiadott grófi oklevele. A Magyar-Kossa-levéltárban pedig a családnak II. Rudolftól 1599 április 1-én Prágában adományozott nemesi levele a czimerkérő folyamodvánnyal együtt, úgy hogy a czimereslevelekben az összes gyarapodás 18 darabot tesz ki.

A lefolyt évnegyedben 67 kutató 23.212 drb iratot használt. Kikölcsönöztetett 3 térítvényen 54 irat.

A negyedévi szerzemények földolgoztattak, kivéve a Magyar-

Kossa-levéltárát, melynek rendezéséhez még nem lehetett hozzáfogni. Folytattatott a Türr-iratok rendezése, a mely munka a levéltár személyzetének három tagját állandóan foglalkoztatta. A munka annyira előrehaladott, hogy a következő évnegyedben előreláthatólag teljesen be lesz fejezve. Rendeztetett a gróf de la Motte-család levéltára is, a mely 34 drb XVIII. századi iratot foglal magában.

A BUDAPESTI M. KIR. TUDOMÁNYEGYETEM KÖNYVTÁRA 1908-BAN.

Ferenczi Zoltán, a budapesti m. kir. egyetemi könyvtár igazgatója, a vezetésére bizott intézet 1908. évi állapotáról a következő jelentést terjesztette a nmélt. vallás- és közoktatásügyi minisztérium elé:

Az egyetemi állandó könyvtárbizottság 1908 január 30-án tartott ülésén, mint már azelőtt is több ízben, behatóan foglalkozott a budapesti egyetemi könyvtár hiányaival és azokból eredő bajaival.

E tárgyalás eredménye a tekintetes Egyetemi Tanácsnak egy részletes memoranduma, melyben az egyetemi könyvtár részére egy új modern könyvtárpépület emelésének szükségét hangsúlyozza.

A memorandum Nagyméltóságodhoz fölterjesztetett s annál nagyobb bizalommal várjuk figyelembevételét, mivel a kolozsvári egyetemi könyvtár Nagyméltóságod kegyes jóindulatából, aránytalanul kisebb hivatást teljesítő viszonyok között is, csak nemrég a kor igényeinek megfelelő fényes hajlékot nyert.

Ugyancsak lényeges hiánya az egyetemi könyvtárnak, hogy megfelelő szervezeti szabályzata még nincsen. Az érvényben levő szabályzat még 1888-ból való. Ez 1892-ben és 1902-ben módosított; tényleg azonban az egész szabályzat elavult s épen nem tünteti föl hiven a jelen állapotot.

Ezért már 1902-ben készítettem egy szabályzattervezetet, melylyel a könyvtárbizottság, valamint a tekintetes Egyetemi Tanács többször foglalkozott. Azonban a javaslat maig sem nyert megerősítést.

Az elmúlt évben jelentettem, hogy a nagy olvasóterem könyvállománjának revízióját bevégeztük.

Az egyetemi orvostanárok által ajánlott művekről pontos jegyzéket készítettem, mert az olvasótermi felszerelés abban látszott leghiányosabbnak. Most már csak a művek beszerzéséről kellene intézkedni. Ez azonban az egyetemi könyvtár rendes évi átalányából nem történhetik meg, melyet a rendes évi beszerzések teljesen kimerítenek, hanem csak külön állami átalánnyal volna lehetséges.

Az olvasótermi könyvvállomány kiegészítése tehát csupán a pénzkérdésén akadt meg, mely iránt egyébiránt szintén fölterjesztést intéztem Nagyméltóságodhoz.

A Kisfaludy-Társaság Shakespeare-bizottsága kezdeményezésére Nagyméltóságod kegyeskedett az egyetemi könyvtárban létesítendő Shakespeare-könyvtár céljaira 3000 korona külön dotatiót engedélyezni.

Ezen aránylag csekély összegből antiquáriusok útján a Shakespeare-irodalomból szép könyvgyűjteményt sikerült beszereznem a Shakespeare-bizottság által kijelölt legszükségesebb művekből, mely a könyvtárban már meg volt csekély anyaggal együtt 223 művet, körülbelül 600 kötetet foglal magában. Mivel továbbá az 1909. évi államköltségvetésben a könyvtár állami átalánya emelésére további állandó 2400 korona van fölvéve, a könyvtár továbbfejlesztéséről is gondoskodva van.

A kolozsvári egyetemi könyvtárral a duplumokra vonatkozó csereviszony általam ajánlott létesítését Nagyméltóságod elrendelni méltóztatott. Ennek alapján kettős példányaink jegyzékét közöltem a kolozsvári egyetemi könyvtárral s ők viszont elküldték saját duplumaik jegyzékét. Az anyag kiválogatása folyamatban van.

Mivel így fölösleges kettős példányaink a kolozsvári egyetemi könyvtár javára le vannak kötve, nem volt teljesíthető pár egyesületnek az a kérélm, hogy kettőspéldányaink egy részét könyvtárunk részére engedjük át. Különb duplumaink legnagyobb része olyan természetű, hogy ilyen egyesületek könyvtárába nem igen valók.

Még a mult évben kértem a már sajtó alá rendezett *Ősnyomtatványok jegyzékének* kinyomatását. Ez azonban a szükséges költségek hiánya miatt nem engedélyeztetett.

Az «Együttes gyarapodási címjegyzék» általam fölvetett eszméjét az egyetemi állandó könyvtárbizottság magáévé tette s ez ügyben fölterjesztés is készült.

Az egyetemi könyvtár részére oly czézből, hogy tisztviselői a nyári nagy szünetben felváltva külföldre mehessenek szakismereteik gyarapítására, évi utazási átalányt kértünk, mint ilyen múzeumainknak, külföldön pedig minden nagyobb könyvtárnak rendelkezésére áll. E kérelem teljesítése azonban ismét csak a pénzkérdésén akadt meg.

Az egyetemi állandó könyvtárbizottság 1908-ban összesen három ülést tartott, melyeken túlnyomólag személyzeti ügyeket tárgyalt.

A könyvtári rendes (folyó) munkákon kívül befejeztük a Reiner Zsigmond-könyvtár feldolgozását; az Almási Balogh Tihamér könyvtárának fölvétele megkezdődött. A könyvtárnak doctori dissertatiókból évtizedek óta felgyülemlett nagy gyűjteménye már czédulázva és a könyvtári szakrendszer szerint szakosztályozva is van; csakis egy részének számozása van még hátra.

A kézirati címjegyzék III. része még nem jelent meg, mivel az egész címjegyzékhez készült név- és tárgymutató még nincs kinyomatva. Ennek nyomtatását az egyetemi nyomdánál ismételten megsürgettem.

Elkésve jelenik meg évenként a gyarapodási czímjegyzék is, pedig annak kéziratát rendszeren már tavasszal, de mindenesetre a nyári szünet előtt szoktuk az egyetemi nyomdának megküldeni.

Az egyetemi könyvtár foglalkozott a Ballagi Géza sárospataki jogakadémiai tanár hagyatékából származó röpiratgyűjtemény megbecsülésével is, melyet az özvegy a budapesti egyetemi könyvtár részére leendő megvásárlás végett felajánlott Nagyméltóságodnak.

A londoni magyar kiállításon az egyetemi könyvtár «Petőfi-fordítások» gyűjteményével vett részt, melyet ez alkalmából a lehetőséghez képest kiegészítettünk.

Könyvtárunk személyzeti ügyeiben csak annyiban történt változás, hogy *Pasteiner Iván* jogszigorló fizetéstelen kisegítő tisztte neveztetett ki.

A könyvtár bevételei tettek 1908-ban: *a)* 1908. évi átalány 33.000 K. *b)* a beiktatási díjnak az egyetemi könyvtárra eső felerésze és könyvtári illeték czimén 5138-70 K. *c)* a Shakespeare-könyvtár céljaira 3000 K. *d)* az olvasótermi czímjegyzék eladásából befolyt 28-60 K. Összesen: 41167-30 K. Ezzel szemben a kiadások tettek 42358-36 K. s így a túlköltés 1191-06 K.

A díjnoki és napszámelőlegekről az 1908. év első feléről szóló elszámolás 4262 K 65 fill. bevétellel és 3913 K 96 fill. kiadással, tehát 348 K 99 fillér pénztári maradékkal záratott.

A lefolyt évben könyvtárunk gyarapodott: 1. Ajándék útján: *a)* rendszer kisebb ajándékokból 2927 kötettel, *b)* a Reiner-könyvtárból 1131 kötettel, *c)* Almási Balogh-könyvtárból 594 kötettel, *d)* Szent-István-Társulattól 807 kötettel, összesen: 5459 kötettel. 2. Vétel útján 2344 kötettel. Az 1908. évi gyarapodás tehát összesen 7803 kötet.

A rendszer évi gyarapodáson kívül meg kell emlékezni a Szent-István-Társulat könyvadományáról, mely összes kiadványaiból — a mennyiben még meg nem voltak — egy-egy példányt ajánlott fel az egyetemi könyvtárnak. Könyvtárunk így 807 kötet új művel gyarapodott. Kiemelendő továbbá Hubay Jenőné gróf Cebrián Róza úrnő 95 kötetből álló adománya.

I. TÁBLÁZAT.

Az egyetemi könyvtár olvasótermét látogatók foglalkozási ág szerinti kimutatása az 1908. évben.

	Január	Február	Márczius	Április	Május	Június	Szeptember	Október	November	Deczember	Össze- sen
Jog- és államtud.-hallgató	79	56	38	13	15	5	516	313	120	70	1225
Orvostanhallgató	39	31	15	6	3	1	144	146	53	18	456
Bölcsészethallgató	41	45	21	7	11	4	335	157	54	17	692
Gyógyszerészhallgató	1	—	—	—	—	—	2	1	—	1	5
Hittanhallgató	—	1	—	3	1	—	—	2	1	—	8
Műegyetemi hallgató	8	9	5	4	1	1	45	25	13	10	121
Közép- és szakisk. tanuló	—	—	1	2	1	—	3	7	5	1	20
Állatorvostanhallgató	—	—	2	—	—	—	6	4	2	2	16
Jog- és államtud. szigorló	1	2	—	—	—	—	4	5	3	—	15
Ügyvédjelölt és joggyakorn.	10	9	9	9	7	1	53	37	23	13	171
Tanár- és tanítójelölt	1	1	—	—	2	—	18	1	12	—	35
Magánzó	—	—	—	—	—	—	—	3	—	1	4
Hivatalnok	4	5	3	4	2	—	16	8	9	5	56
Hírlapíró és író	—	—	—	—	—	—	6	1	1	—	8
Tanár és tanító	3	2	4	1	4	—	10	2	1	1	28
Ügyvéd	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	3
Orvos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lelkész	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	3
Katonatiszt	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	3
Kereskedő	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mérnök	1	2	—	—	—	—	7	4	3	2	19
Művész	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Vegyész	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2
Műiparos	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2
Gazdász	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Közigazg. tanf. hallg.	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	3
Gyógyszerész	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Állatorvos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen...	190	163	99	50	48	13	1168	721	302	142	2896

A 2896 látogatási jogosultsággal bíró olvasó 81.651 ízben vette igénybe az olvasótermet és itt 91.218 művet használt. Az erre vonatkozó részletes kimutatás a II. táblázatban foglaltatik.

II. TÁBLÁZAT.

Az egyetemi könyvtár nagy olvasótermének forgalma az 1908. évben.

Hónap	Olvasók összege	A használt művek szakok szerint									A használt művek összege
		A	B	C	D	E	F	G	H	I	
		Hittudom.	Jogtudom.	Államtud.	Orvostud.	Mathematika és term.-tud.	Bölcsészet- és nevelés-tud.	Történelmi és földrajzi tud.	Nyelvészet és irodalom	Egyet. encycl. és vegyesek	
Január... ..	8646	21	2444	937	1508	1169	444	1147	1504	746	9920
Február ...	9201	30	2974	1274	1302	1071	422	1132	1420	760	10385
Márczius ...	9760	23	2584	1300	1542	1289	530	1233	1368	918	10787
Április ...	6096	6	1592	760	941	832	494	722	809	557	6713
Május	7103	8	2008	1016	963	883	576	880	959	683	7976
Június ...	4027	22	1000	561	489	597	304	574	590	402	4539
Szeptember	5635	21	1129	742	785	764	423	820	928	548	6160
Október ...	10697	30	2994	1347	1363	1315	793	1379	1634	954	11809
November	12239	240	4328	1417	1736	1377	847	1381	1618	745	13689
Deczember	8247	14	2240	1042	1282	1025	640	1100	1145	752	9240
Összesen	81651	415	23293	10396	11911	10322	5473	10368	11975	7065	91218

Az olvasóterem július és augusztus hónapban zárva volt.

III. TÁBLÁZAT.

A budapesti egyetemi könyvtár tanári dolgozó- és folyóirati termében a használati forgalom az 1908. évben.

H ó n a p	Az olvasók száma	A használt művek száma
Január	419	678
Február	485	757
Márczius	500	788
Április... ..	301	475
Május	402	618
Június	540	628
Szeptember	259	461
Október	321	602
November	417	813
Deczember... ..	383	740
Összeg	3527	6560

Az olvasóterem július és augusztus hónapban zárva volt.

IV. TÁBLÁZAT.

A budapesti egyetemi könyvtár könyvkölcsönzési forgalma az 1908. évben.

H ó n a p	A kölcsönzők száma	A kölcsönvett művek száma
Január	251	570
Február	307	588
Márczius... ..	319	651
Április... ..	212	423
Május	393	580
Június	280	598
Július	256	502
Augusztus	144	168
Szeptember	405	962
Október	432	1027
November	402	979
Deczember... ..	413	1051
Összeg	3814	8099

SZAKIRODALOM.

1. Programmja: *A községi nyilvános könyvtár részletes pályázati* —. Budapest, 1911. Fővárosi könyvtár. 4. r. 21 l. 1. melléklet.

2. Szabó Ervin: *A modern könyvtárépítés némely elvéről, tekintettel a főváros terveire.* U. o. 1911. Benkő Gyula. 4. r. 18 l. Ára 1. K.

Együtt ismertetjük a két füzetet, mivel szorosan együvé tartoznak s a második az elsőhöz mintegy magyarázatul szolgál, vagy legalább is annak volt szánva.

A pályázati program rendkívül részletes, úgy annyira, hogy még azt is lelkére köti a tervezőnek, hogy «intelligens kapusra van szükség». A kívánt helyiségeket 1. használat, 2. elhelyezés és 3. betűrendben csoportosítja, a mi a tájékozódást megkönnyíti. Szükséges terület: mély földszinten 945—1220 m², magas földszinten 1005—1240 m², I. emeleten 1100—1380 m², II. emeleten 1060—1320 m² s könyvraktárra emeletenkint 640—800 m², összesen 4750—5960 m²; ebből a népházára 1470—1840 m² jut. A helyiségek részben másképp is elhelyezhetők, mint a hogy a tervezet előírja, a mi kész szerencse, mert különben a földszint területe kevesebb volna, mint a felsőbb emeletsoroké.

Hogy mi minden lesz a csillagvizsgáló toronnyal s népházával kombinált épület könyvtári részében, arról a következő — teljességre igényt nem tartó — átnézet ad némi fogalmat: a használatnak szánt helyiségek közül külön termék 2—5 dolgozóasztallal a Budapestre vonatkozó irodalom, a pedagógiai könyvtár, a térképgyűjtemény, a röpiratgyűjtemény s a hivatalos kiadványok számára, külön olvasószobák az egyetemi tankönyvek, kézi könyvtár, folyóiratok és ujságok közönségének, kikölcsönző helyiség 30.000 szabadon hozzáférhető kötettel, egy «fülke» az olvasójegyek kiadására, külön ifjúsági osztály olvasó- és mesélőszobával, külön Braille-rendszerű könyvtár a vakok számára s végül zenekönyvtár zongorasobával súlyosbítva a hangjegyek kipróbálására — ez utóbbi mellé lehetne szervezni

egy új osztályt, a süketnémák olvasótermét, mert őket zavarná legkevésbé a kellemetlen szomszédság; ehhez jönnek még a 250.000 kötetre tervezett s duplájára kibővíthető könyvraktár, külön terem 5000 kötet ritka és drága könyv elhelyezésére, falba épített páncélos fiúlkék két emelet magasságban a különösen becses címeliák stb. megőrzésére, raktárhelyiség a többes példányok és feldolgozatlan kötetek, egy másik a fővárosi kiadványok számára, külön hivatali helyiségek a fiókok központi vezetésére, a bibliografiai és katalogizáló osztály, az iroda, gondnok, titkár, osztályvezető, helyettes igazgató s végül az igazgató számára, ez utóbbi külön előszobával, tanácstermül is felhasználható szalónnal és toilette-tel felszerelve, műhelyek a kézi nyomda, csomagoló s könyvkötő számára, megfelelő helyiségek a könyvkötészeti és a könyvtárosi tanfolyamok tartására stb. Ehhez járulnak a népház helyiségei külön bejáratral az utcáról, de oly módon elhelyezve, hogy a könyvtárral az összeköttetés meglegyen; s hogy a háztető se maradjon kihasználatlanul 400—500 m² függökert, ellensúlyozásul a külső Józsefváros egyetlen számottevő parkja lelketlen beépítéséért.

Az építésznek nem csekély gondot fog okozni e különböző rendeltetésű, rendkívül fölaprózott helyiségek világos alaprajzi elrendezése, de a terv megbeszélésére összehívott ankét egyik-másik felszólalójának nem volt elég a jóból s még úszó-csarnokkal s tornateremmel is ki szeretné bővíteni. Szinte csodálom, hogy senkinek sem jutott eszébe a könyvek «éjjeli menedékhelyét» — a hogy Szabó Ervin szokott színes nyelven ezt «a szó becsületes értelmében vett nyilvános házat» nevezni — a használat előtt kötelező fertőtlenítő fürdőkkel összekötni azon látogatók számára, a kiknek az új könyvtár régóta nélkülözött nappali menedékhelyet jelent. A tőzsomszédságban levő Alföldi-utczai éjjeli menedékhely nagy szerepe a járványok terjesztésénél közismert dolog s minthogy a népszerű olvasószobák törsz-közönségének jelentékeny része előreláthatólag innen fog kikerülni, a fertőzés megakadályozása a vezetőség elsőrangú kötelessége.

Mint a tervezetből kiderül, a tervezet készítője ez egy épületben összezsúfolta mindazt, a mit az amerikai szakirodalom fölemlít. Szabó tanulmányában leszólja a németeket, a miért «a német *gloire*-tól elvakítva, az új jelenség nem teljes megértéséből, vagy sovínizmusból» nem szegődnek az amerikai könyvtártípus szolgái utanzóivá. Az én véleményem szerint épen a németek járnak a helyesebb uton, mert a helyi szükségletekhez és anyagi erőkhöz mérik ujitásaikat. Így aztán nem esik meg velük, mint Szabóékkal, hogy az ujságteremben 2—2 m²-nyi területet számitsanak egy-egy napilapra, ami megfelel a *New-York Herald* vagy a *Sun* méreteinek, de túlsok a *Világ*-

nak vagy a *Népszavá*-nak. Szintén a szolgálai utánzás folyománya, hogy a mesélőszobába a gyerekek számára előírják a kuporgást, a mi igen kedvesen fest az amerikai könyvtárak story-hourjairól készített felvételeken, de roppant kellemetlen a valóságban, különösen, ha nem természetes közvetlenségnek, hanem — előírásnak az eredménye.

Szabó Ervin dolgozata, mely egy, szakférfiak előtt tartott előadás szövege, igen kevéssé érte el célját, az építészeknek tájékozását a megoldandó kérdés sajátos természete felől, a mint ezt több, a felolvasás nyomán elhangzott felszólalás is megállapította. Értekezése, ha a nem valami fényesen sikerült képeket¹ leszámítjuk, 11 és fél lapra terjed; ebből egy lap arról szól minő villában lakott ezelőtt néhány évvel a felolvasó s mint írja elő manapság a megrendelő építészenek, hogy mit és hogyan akar a saját házában; egy lapot tölt ki néhány építészeti kézikönyv felsorolása s a német Lesehallebewegung már említett leszólása, azután jó néhány sornyi mentegetőzés, hogy nem gyújtja meg «új és meglepő tények tűzijátékát», másfél lapnyi felsorolása azoknak a követelményeknek, melyek általános jellegűek és szerző szerint bővebb tárgyalást nem érdemelnek. Ezen túlhosszú, az egész értekezés egyharmadát kitevő bevezetés után rátér a tulajdonképeni tárgyra. Hosszasabban — négy lapon — fejtegeti, hogy a könyvtárak e modern típusa a könyveknek nem elraktározására és megőrzésére, hanem minél sűrűbb és szélesebb körű forgalomba hozatalára van szánva s hogy e rendeltetéséhez kell szabni az épület megszerkesztését. Részletezéstől itt is tartózkodik s arra a pozitív eredményre jut, hogy az új könyvtár típus épülete nem a régi tudós, vagy népkönyvtár épületével rokon, hanem legközelebb áll az iskola «külső és belső stílusához».

Ezután az elhelyezés elveit ismerteti, de persze nem arról szól, hogy a Tisza Kálmán tér melyik részén s hogyan kell elhelyezni az épületet, — a miről mellesleg mondván a különben oly bőbeszédű építési program is megfeledezett — hanem a tényállással épen homlokegyenest ellenkező s ez esetben teljesen akadémikus értékű, de elvi szempontból sem kifogástalan, nézetekkel hozakodik elő. Azután a belső berendezésről mond el háromnegyed lapra való általánosságot. Végül a tűzbiztonság kérdését tárgyalja aránylag hosszan — majd másfél lapon keresztül — mely csak azért «kérdés», a miért egy «igen kitűnő amerikai könyvtáros» tette kérdésessé. Az utolsó sorok a könyvek gyors

¹ Különösen kiemeljük e szempontból «a clevelandi Woodland könyvtár függőkertjének egy sarka» czimen bemutatott foltot, mely alig ha szerez sok új hivat az eszmének.

továbbítására szolgáló technikai eszközöknek s Morelnek a jövő fejlődésre vonatkozó ábrándjainak szentelvék, mely utóbbiak elég bizarrak ahhoz, hogy teljes mértékben megnyerjék Szabó tetszését.

A hol Szabó az általánosságok kényelmes országútjáról letér, minduntalan megbotlik egy-egy realitáson. Így a felszólalók sorra megczáfolták a zajtól izolálás, a természetes világítás és a szellőztetés technikájához fűzött fejtegetéseit és következtetéseit. Azt a kijelentésést pedig, hogy «ideális könyvtárépület persze az volna, amelynek építése zseniális megérzéssel biztosítani tudná, hogy e technikai fejlődés jövő vívmányait a mai épületben is nehézség nélkül alkalmazhassuk majd» czáfolni nem, csak megmosolyogni lehet.

Ezek helyett czélszerűbb lett volna azt is elárulni, a miről úgy a tervpályázat, mint az előadás mélységesen hallgat, hogy mibe kerülhet az építkezés, mert ez egyik legfontosabb kiinduló pontjuk a pályázóknak. Szóvá is tették ezt a vitában az érdekeltek s akkor azt a kijelentést nyerték, hogy egy millió van a költségekre előirányozva. Pecz Samu tanár, a műegyetem új könyvtárának építője szerint azonban a program sokféle kivánságát még a legnagyobb tekarékosság mellett is csak ez összeg másfélszeresen lehet megvalósítani. E körülmény azonban hihetőleg nem gátolja meg a terv kivitelét, csak úgy nem, mint a közmunka-tanács tiltakozása a «központi» könyvtár elhelyezésére fekvésénél fogva sem alkalmas Tisza Kálmán-tér beépítése ellen.

Σ

J. van den Gheyn. *Le Bréviaire de Philippe le Bon. Reproduction des miniatures des manuscrits Nos 9511 et 9026 de la Bibliothèque Royale de Belgique.* Bruxelles, 1909. G. van Oest. 2°. 24 l. 61 tábla.

A bibliofil burgundi hercegek közül Jó Fülöp volt a legszenvedélyesebb könyvgyűjtő. Közel ezer kéziratot kötetet ismerünk, melylyel a hercegi könyvtárat gyarapította. A személyes használatára készült s ma is azonosítható breviáriumok közül legnevezetesebb az, melyet a brüsszeli kir. könyvtár őriz s melynek miniatűrjeit van den Gheyn, a tudós Jézus-társasági atya most először teszi közzé, miután a breviáriumot szövegkritikai szempontból már előbb feldolgozta.

Jó Fülöp brüsszeli breviáriuma két kötetből áll. A pars hiemalist tartalmazó I. kötet 526, a pars aestivalist felölelő II. pedig 527 lapot számlál. A kalendárium francia eredetre utal, a mennyiben a speciális francia szentek ünnepeit is feltünteti. A miniatűrök közt francia nemzeti szentek és hősök

ábrázolásaival találkozunk, így a S. Denisével, a két S. Louiséval, a Nagy Károlyéval. A breviárium eredetére fölvilágosítással szolgál az I. kötet 308. lapjának egy miniatürje.

A burgundi ház czimerével diszített, takaróval borított imaszámolyon térdel Jó Fülöp s megjelenik előtte András apostolnak, a Ház védszentjének alakja. A II. kötet 258. és 383. lapján a herczegnek és feleségének arczképes ábrázolásait látjuk. Mint-hogy Jó Fülöp első feleségével, Portugál Izabellával 1429. jan. 10-én (*nouveau style*: 1430) lépett házasságra, így e dátum terminus a quo-t képez. A miniatürök stílje az 1430–1440 közötti évekre utal. A breviáriumot egy XIII. századi oly példány után másolhatták, mely a VIII. Lajos családját különösen tisztelő valamely templom számára készült, s melyet talán Sz. Lajos készíttetett azon czélzattal, hogy testvéreinek, Artois grófjának és rokonainak a Sainte-Chapelle papságának imájában különös helyet biztosítson. Delislenek már régebben felállított e hipotézisét van den Gheyn most újabb érvekkel támogatja.

A két kötet 52 alakos miniatürt tartalmaz, ezek közül 9 egész lapot elfoglaló, 43 pedig kisebb méretű. Azonkívül majd minden lap növényi ornamentikával diszített kereteléssel ékes. A miniatorra vonatkozólag eddig két vélemény állott egymással szemben. Delisle ezt oly párisi műhelyben kereste, mely a XV. század elején a királyi ház hercegei számára dolgozott. Nézetét arra alapította, hogy a brüsszeli kézirat miniatürjei analógiákat mutatnak, kivált a szinezés tekintetében de Berry herczegnek, az V. Károly testvéreinek André Beauneveutól illuminált hires zsolteros könyvével, s arra, hogy az irás paleografikus típusa határozottan francia, sőt épen párisi. Ezzel szemben Durrieu a breviárium hat miniatürjében a flamand Guillaume Vrelant kezére vélt ismerni. Van den Gheyn a két vélemény közötti eltérést azon föltevésével hidalja át, hogy a két kötetet Párisban írták s Flandriában illuminálták, még pedig abban a bruge-i műhelyben, melyben Vrelant tanult. Vrelant-t magát már tisztán chronologiai okokból is el kellett ejteni: első nyomaira csak 1454-ben bukkanunk, főműve, a *Chroniques du Hainaut* II. kötete 1467-ből van datálva, 1481 vagy 1482-ben halt meg. A van den Gheyn nézetéhez való csatlakozást megnehezíti, hogy nem ismerjük Vrelantnak ifjúkori műveit. Kétségtelen annyi, hogy a breviáriumot Párisban írták; a párisi elegáns, tiszta irás annyira sajátos, hogy azt nem lehet összetéveszteni még más francia vidék irásával sem. Nehezen képzelhető, hogy Jó Fülöp a Párisban iratott breviáriumát Brugebe küldte volna diszítés végett, holott magában Párisban jeles iskola virágzott, bár ismeretes, hogy a herczeg flamand művészekkel összekötetésben állott. Stilkritikai okok arra készítetnek, hogy a Delisle álláspontját fogadjuk

el, aki a két brüsszeli kodex miniatűrjeit párisiaknak tartotta. A Delisle érveihez a magunk részéről a következőket csatolnók. A kis extremitások a párisi iskolának már a XIII. századtól sajátosága. A négyzet-rácsosozatos háttérrel sehol sem alkalmazzák szívesebben, mint a párisi műhelyekben, legkevésbé élnek pedig vele a németalföldiekben. A breviárium némely lapján olasz hatás észlelhető, így első sorban Jessé fájának szimbolikus ábrázolásán (repr. Pl. I.). A párisi miniatűrben a XIV. század második negyedében virágzó Pucelle-iskolában jelentkezik először az olasz hatás. Haseloff (Michel, II: 358.) ugyan azt állítja, hogy már kevéssel 1250 után lép föl a dróleriekben és a keretelésben, a mint általában a XIII—XIV. század könyvdiszítésére annyira jellegzetes drólerieket inkább hajlandó olasz eredetűeknek tartani. Ezzel codexekben csak szórványosan találkozzunk dróleriekkel, leginkább még bolognaiakban, a XIII. század végén, szóval oly időben, midőn az ősi egyetemi városban működő miniatűriskola francia befolyás alatt állott, továbbá nápolyiakban, a melyekre nézve már a politikai okok is eléggé magyarázzák e hatást. A dróleriek, merveilles-ek francia szülemények s szorosán összefüggnek az egykorú francia szobrászattal, sőt az irodalommal is, a hol tulajdonképeni gyökerük rejlik. A francia udvarnál a XIV. század elejétől kezdve mutathatók ki olasz festők; egy bizonyos Filippo, Giovanni Bizuti, Niccolò Mars 1304-től az udvarnál mint fizetett *pictores regis*-ek szerepelnek. Azóta egész a királyság bukásáig tart az olasz festőknek a francia udvarral való összekötetése s párhuzamosan — s természetesen más okoktól is előidézte — az olasz művészetnek a francziára hatása. Abban az időben, midőn a Jó Fülöp brüsszeli breviáriumának miniatűrjeit készítették, Flandria s első sorban a flamand miniatűrfestészet még érintetlen az olasz hatástól. A breviárium némely miniatűrjének a Vrelant művészetével rokon jegyei azon körülményből magyarázandók, hogy a párisi miniatűrfestészet a Jean Pucelle iskolájának lehanyaglásával, a XIV. század második felétől kezdve a realisztikus flamand művészettől is igyekszik tanulni, kivált a mi a tájképet és a genre-jelenetek ábrázolását illeti.

Az illuminált kódexek kiadása körül sok érdemet szerzett van Oest-czég kitünő fototípiákat készítettett a nemcsak művésztörténeti, hanem kosztümtani és heraldikai szempontból is igen becses breviáriumnak egész lapot elfoglaló mind a kilencz miniatűrjéről, összes kisméretű képéről, s a csak keretdiszítéssel ellátott lapok néhányáról.

Gerevich T.

Gustave Lanson. *Manuel bibliographique de la littérature française moderne 1500—1900.* Paris 1909—1910. Hachette et

Cie. Eddig 3 kötet. 8-r. XV, 247, VII; XIV, 249—529, (10); XV, 531—923, (12) l. Ára 4 + 4 + 5 fr.

Kevés irodalomtörténész van, a ki oly sokra tartotta volna a bibliográfiát, mint Brunetière, a ki egy alkalommal nem habozott kijelenteni: «Oeuvre de patience, de précision, et de plus d'ingéniosité souvent qu'on ne le croit, la bibliographie n'est pas l'histoire littéraire, mais elle en est pourtant la base».¹ E nélkül sem a kritika, sem az irodalomtörténet nem fejlődhetik. Mint az impresszionizmus esküdt ellensége, egyenest arcátlanságnak bélyegzi azt az eljárást, mely az irodalmi kérdéseket úgy közelíti meg, mintha még soha senki sem foglalkozott volna velük azelőtt. Ellenkezőleg — úgymond — «il n'y a rien de négligeable en critique, non plus qu'en histoire; et les jugements que l'on a portés avant nous sur un Balzac ou sur un Molière, se sont littératement «incorporés» à leur oeuvre, et de telle sorte qu'on ne puisse les en détacher qu'aux dépens de la signification de cette oeuvre».²

Mintha Brunetière e szavai sugallták volna Lansonnak, a most élő francia irodalomtörténészek egyik legkiválóbbikának az eszmét, hogy az újkori francia irodalomról közreadjon egy bibliográfiai apparátust: hosszú évek rendszeres kutatásának az eredményét. Művében nem törekszik teljességre — ezt már maga a tárgy óriási terjedelme szinte eleve kizárta — s a válogatásnál ez a két főszempont volt az irányadó: 1° azt adni, a mi a kihagyottakra is rávezethet; 2° egy olyan egészet alkotni, a mely a francia irodalmat tanulók átlagának szükségleteit elégíti ki. A munka egybeállításánál a saját kezdő korának keservei lebegtek szeme előtt. «Je voudrais, s'il se peut, épargner aux jeunes gens les tâtonnements dont j'ai souffert. Je voudrais les faire partir sans peine du point où je suis laborieusement arrivé.» Azt hisszük, a tudós szerző e szándékát sok tekintetben megközelítette, bár nem tagadhatjuk, hogy áttekinthetőbb beosztás, nagyobb bibliográfiai pontosság még közelebb juttatták volna e célhoz.

A munka beosztásánál helyesen járt el, a mikor a betürendes beosztás helyett, a mely — mint igen találóan megjegyzi — csak azokra nézve becses, a kik már tudják, hogy mire van szükségük, a tárgyi csoportosítást választotta, csak az a kár, hogy a csoportokon belül akár a betürendes, akár az időrendi elrendezést nem vitte mindvégig szigoruan keresztül s az egyes kötetekhez nem csatolt betürendes név- és tárgymutatót, mert e nélkül bizony nem egy adatot ugyanesak bajos feltalálni. Külö-

¹ V. ö. Études critiques IV: 289.

² Balzac. III—IV. l.

nösen szembeszökő ez a hiány az olyan sokoldalú és termékeny írónál, a minő pl. Voltaire. A reá vonatkozó irodalom a III. kötet három helyén van felsorolva. Legelőször a *Színház*-nak szentelt VI. fejezet élén találkozunk vele a 9144—9213. sz. alatt. Ez a közel száz szám a következőkép oszlik meg: 1. csoport: Voltaire színműveinek bibliografiája és szövege. 2. csoport: Voltaire színműírói működésére vonatkozó kritikái és irodalmi tanulmányok. 3. csoport: Voltaire dramaturgiai eszméi (kizárólag saját művei ide tartozó részeinek felsorolása). 4. csoport: Az egyes színművekre vonatkozó egykorú kritikák és röpiratok, színművenként csoportosítva, azok időrendje szerint. Míg e csoportok közül az első, a harmadik és negyedik szorosan időrendi beosztással készült, a második, s a tárgyhoz képest tulságosan sovány, csoportban — össze-vissza 18 szám — sem a betűrendes, sem az időrendi elrendezés nem érvényesül. E mellett némi következtelenség jele, hogy pl. a Voltaire és Shakespeare viszonyára vonatkozó olyan speciális tanulmány, mint Lounsbury könyve az Angletterre-csoportban van, míg Thabaud és Morf ugyane kérdérről szóló tanulmányai itt vannak elkönyvelve s ezekre az Angletterre-csoportban nem történik utalás. Feltűnőbb hiányai e csoportnak: Alexander Schmidt, *Gesammelte Abhandlungen*. 1889. (Benne: V.s Verdienste um die Einführung Shakespeares in Frankreich); Mich. Bernay, *Schriften z. Kritik u. Literaturgesch.* (Benne: *Der französische u. deutsche Mahomet*); L. de Rosa: *Shakespeare, V. e Alfieri e la tragedia di Cesare: Saggio di critica psicologica* I.; Benoist: *Les théories dramatiques de Voltaire*. *Annales de la faculté des lettres de Bordeaux* III. 3.; Morf cikke mellett jó lett volna megjegyezni, hogy *Aus Dichtung u. Sprache der Romanen*, 1903. c. kötetében is megjelent, mert sokaknak így könnyebben hozzáférhető.

Voltaire-nek egyébként egy egész fejezetet is szentel Lanson: a tizediket, melyben az 10237—10623 sz. a. sorolja fel a V.-ra vonatkozó irodalom egy igen tekintélyes részét. E közel négy-száz szám a következő csoportokra oszlik: I. Könyvészet és kéziratok — ez utóbbiak közül csupán a *Bibliothèque nationale*-ban s a *British Museum*-ban levőkre történik utalás. — II. Kiadások: 1. Főbb gyűjteményes kiadások. 2. Levelezés 10245-től 10291 bis-ig a publikálás időrendjében, az utolsó három szám, úgy látszik, későbbi pótlék, mert régebbi időkből való; az 10253. sz.-nál az évszámban sajtóhiba: 1782—1786 h. 1882—1886 olvasandó. III. Főbb művek: 1. Költemények. 2. Regények. 3. Irodalmi kritika és polémia. 4. Bölcsészet és tudomány. (Pótlandó volna R. Urbach programm-értekezése: *Über V.s Verhältnis zu Newton u. Locke*. Halle. Realsch. 1899—1900.) 5. Személyes polémia. IV. Voltaire mellett és ellen szóló iratok a XVIII. sz.-ból, a XIX.

sz. első éveiből, élén Mahrenholznak e tárgyról írt tanulmányával, míg az eredeti iratok évről-évre következnek. V. Voltaire életére és műveire vonatkozó általános tanulmányok. Sorukból sajnálattal nélkülözzük Kreiten (²1885) német nyelvű és I. Parton (1881) angolul megírt életrajzát, valamint F. Th. Vischer-nek Strauss Voltaire-jéről írt ismertetését (Altes u. Neues. 188: 47—106. lap). VI. Életrajz. 1. Általános művek és okmánygyűjtemények, élén Desnoiresterres-rel, azontul időrendben. 2. Részleges tanulmányok és okmányok, Voltaire életének időrendjében, de minden rendszó nélkül s épen ezért igen kevésbé áttekinthető módon. E részben feltűnt a következő czikkek hiánya: A. Gasté, V. et l'abbé Asselin, *Revue des langues rom.* 1901; Carnot, *La querelle du président Brosses avec V.* *Revue des Deux Mondes* 1888; Boglietti, *V. alle Délices et a Fernay.* *Nuova Antologia* 1885; valamint Sorel kritikája a *Journal des Savants*-ban Broglie hg. művéről: V. avant et après la guerre de sept ans. 3. Voltaire és Rousseau. E fejezetből hiányzik Ch. Barthélemy, V. et Rousseau jugés l'un par l'autre. Paris. H. Gautier; Morf H., *Wie V. Rousseaus Feind geworden ist.* (Aus *Dichtung etc.*) VII. Irodalmi és bölcsészeti tanulmányok. 1. V. stilusa és izlése. 2. Szelleme és filozófiája. 3. A Calas-, Sirven-, Le Barre- stb. ügy (hiányzik B. Wege, *Der Prozess-Calas im Briefwechsel V.s Giessen.* 1896). 4. V. és a külföld. E fejezetben említést érdemelt volna: Carducci G. *Opere.* X. köt. (Benne: *L'Ariosto e il V.*) G. Carel. V. u. Goethe, *Beilage z. Jahresbericht d. Sophienschule* 1898—1899., *Tribolati Fel. Saggi critici e biografici.* Pisa, 1891. (benne 1. V. e l'Italia. 2. *Sull'epistolario italiano del V., accademico della Crusca.* 3. *La Pulcella e il Candido tradotti in italiano.*)

A Voltaire-bibliografia harmadik részét a XVI. fejezetben kapjuk, mely a történelemnek, erudiczióknak, földrajznak és utleírásnak van szentelve. E fejezet III. csoportja szól V.-ről, mely ismét 7 szakaszra oszlik, a már ismertetett modorban.

Mint ezen egyetlen írónak szentelt fejtegetéseinkből is kitűnik, Lanson műve — már a dolog természetétől fogva — tökéletesbítésre szorul, a mi azonban nem von le semmit nagy értékéből. Műve nem csak tanítványainak és a kezdőknek, nem csak a puszta kíváncsiaknak lesz hasznos kézikönyve, hanem a szakembernek is igen sokszor nyújt kellő kiindulópontot a további kutatáshoz. Különösen becsesek azok a fejezetek, melyek az irodalomtörténet szélesre taposott országútjától távolabb eső területekről — mint fordítások idegenből, harmad- és negyedrangú költők, egyes társadalmi kérdések és jelenségek, az erudiczió különböző ágai — nyújtanak tájékoztatást.

Csak egyet sajnálunk nagyon, hogy a kiváló szerző lemondott eredeti tervéről: «donner une bibliographie raisonnée, en

indiquant, sur chaque sujet, les résultats acquis, les questions pendantes, et les problèmes à poser». Talán szabad remélnünk, hogy e «nomenclature plus aride, mais de plus immédiate nécessité» befejeztével vesz magának fáradságot eredeti terve megvalósítására és meg fogja teremteni az oly nehezen nélkülözött francia Goedekét.

Dr. Gulyás Pál.

Broadley A. M. *Chats on autographs*. London, 1910. T. Fischer Unwin. 8° 384 l. Ára vászonborítékban 5/—.

A. M. Broadley ezt a könyvet abból a czélből írta, hogy kezdő kézirat-, első sorban levél- és okmánygyűjtőkkel közölje a gyűjtésnél nélkülözhetetlen ismereteket, a képzésükre alkalmas hasonmásgyűjtemények legfontosabbjait s az autográfok piaczi értékét, árak sajátos ingadozásait. Adatainak túlnyomó része az angol viszonyokat világítja meg, de egy-egy rövid fejezet a francia és amerikai állapotokat ismerteti.

Szerző — mint igazi angol business-man — miután kimutatta, hogy a történeti és irodalmi értékű dokumentumok gyűjtése tudományos eredményekre is vezet, különösen hangsúlyozza, hogy a kéziratok gyűjtése egyúttal pompás befektetés. «Az autográf-piacz — úgymond — jelenleg még meglehetősen szűk, de rohamosan bővül s e perczben nincs jobb befektetés, mint elsőrangú történeti és irodalmi kéziratok gyűjtése, föltéve, hogy ki tudjuk bőjtölni a gyakran kínálkozó szerencsés alkalmakat».

A kéziratgyűjtők őseit szerző a XVI. és XVII. században divatba jött emlékkönyvek (*album amicorum*) készítőiben látja. A British Museum-ban őrzött legrégebbs ilyen album 1579-ből való s az Alençon-i herczeg jelmondatával és aláírásával kezdődik. Ez emlékkönyvekben maga a kézírás áll az érdeklődés homlokterében, de már a következő nemzedékek gyűjtésénél a történelmi szempontok válnak irányadókká; Sir Robert Bruce Cotton, John Evelyn, Robert Harley, Hans Sloane nagyszerű gyűjteményeit, melyek a XVII. század végén, vagy a XVIII. század elején keletkeztek, ez a történelmi érdeklődés jellemzi.

Áttérve a modern gyűjtőkre, Broadley igen mulatságosan ismerteti az autogrammvadászok fogásait s a hírességek magatartását e sokszor kellemetlen tolakodókkal szemben. George Eliot például könyörtelenül visszautasított minden autogrammgyűjtőt, még pedig nem mint az egyszerű yorki érsek, sajátkezű, hanem Lewis által írt levélben. Hasonló állásponton volt R. L. Stevenson, a ki azonban egyszer mégis engedett a negyvennyolczból, a mint ez egy Samoában kelt igen kedves leveléből kitünik. «Küldött nekem egy szelet papirost — írja a szerencsés

autogramm-vadásznak — hogy írjak reá; küldött egy meg-cimzett borítékot, bélyeggel is felszerelte e borítékot; sokan tették meg ugyanezt... Egy pontra nézve azonban egyedül áll: az én postahivatalomban érvényes bélyeget küldött, nem pedig a saját postahivatalába valót. Szívesen adom meg azt, a mit ennyi körületekintéssel kér.»

Szerző a fejezet további folyamán igen érdekes példákon mutatja be, mily ügyesen tudnak a ravaszabb gyűjtők egy-egy érdemleges választ kicsikarni jóhiszemű áldozatuktól. A leg-arczátlanabbul üzte ezt a mesterséget a mult század ötvenes éveiben valami Ludovic Picard, a ki Lacordaire-, Heine-, Montalembert-, Béranger- és Dickenstől csikart ki hosszabb, részben igen érdekes leveleket azzal az ürügygyel, hogy öngyilkosságra készen, kérte vigasztaló szavukat. A halálraszánt csalót végre is Jules Sandeau leplezte le.

Műve második fejezetében szerző ismerteti a főbb kézikönyveket, a fontosabb kereskedőket, katalógusokat és árakat s végül az autogrammok megőrzésének és osztályozásának a módját. Ez utóbbiakban teljesen az amatőr álláspontjára helyezkedik. Broadley az ú.n. különillusztrált könyvekgyűjtőinek a sorába tartozik, a kik az egyes kötetek értékét a tartalommal kapcsolatos képek és okmányok hozzákötésével fokozzák. Egész lelkesedéssel beszél Chesterfield leveleinek birtokában lévő kiadásáról, melybe egy passzus mellé, a hol a lord Voltairerrel való ismeretségét és barátságát ecseteli, Voltairenek egy Chesterfieldhez intézett eredeti levelét és egykorú arczképét köttette be. Épen ezért kijelenti, hogy «there is no better way of preserving autographs than to house them between the leaves of well-bound and carefully tended books». A mit pedig így nem lehet fölhasználni, legjobb valamely betürendes beosztású fiókos szekrényben tartani. Az anyag osztályozására mintaszerűnek tartja a Bovet-féle gyűjteményről készült jegyzékben fölállított rendszert, mely a következő főcsoportokat különbözteti meg: 1. Fejedelmek. 2. Államférfiak és politikai egyének. 3. Francia forradalom. 4. Hadvezérek. 5. Tudósok és fölfedezők. 6. Színészek és színésznők. 7. Írók. 8. Festők, szobrászok, grafikusok és építészek. 9. Hugenották. 10. Asszonyok. A főcsoportokon belül nemzetiségi s ezen belül időrendben voltak felsorolva a személyiségek.

A következő fejezet a hamisítások kérdésének van szentelve. Szerző a kezdő gyűjtőt főleg a hasonmásoktól óvja, melyek eredetileg nem készültek bűnös szándékkal, hanem valamely történeti vagy irodalmi mű mellékleteként szerepeltek. A fotografikus, nyomdai uton, vagy szépia-festéssel előállított hamisítványok fölismerésére a következő módszert ajánlja: az írást megérintjük vízzel kevert sósavba mártott finom ecsettel, a tintát

e sav eltünteti, míg a nyomdafestéket, vagy szépiát érintetlenül hagyja. A nagyobb szabású kézíratszedelgők közül részletesebben Vrain-Denis Lucas esetével foglalkozik, melyet folyóiratunk tavalyi kötete részletesen ismertetett.¹

A IV. fejezetben néhány szerencsés autogram-leletről számol be s ama meggyőződésének ad kifejezést, hogy Angliát érdeklő igen becses kéziratok, levelek, okmányok még mindig előkerülhetnek, úgy a vidéki nemesi kuriák mélyén, mint a külföldön. Lelkére köti az angol olvasóknak, hogy nézzék át pontosan a külföldi kéziratkereskedők jegyzékét, mert ezekben rendszerint sokkal alacsonyabb áron szerepelnek az angol vonatkozású iratok.

A következő fejezetekben sorra veszi a fejedelmek, államférfiak, írók, szárazföldi és tengeri hadvezérek, zenészek, színészek és művészek kézíratait, természetesen kizárólag az angol viszonyokat tartva szem előtt. Ezt kiegészíti egy-egy a francia és amerikai kéziratgyűjtőkről szóló fejezet. Mind e fejezetekben a legérdekesebb az árakban tapasztalható ingadozások feltüntetése, melyeket végül egy utolsó fejezetben áttekinthetően is csoportosít.

Az árak száz éven belül rendszerint erősen emelkedtek s csak egyes esetekben mutatnak csökkenést. Míg például Erzsébet királynő, vagy I. Károly autogramja 1827-ben 2 £ 2^s volt kapható, addig az akkor még élő IV. György írásáért — alighanem csupa szervilizmusból — 4 £ 14^s 6^a-t is fizettek. Ma a Tudor és Stuart-házból származó uralkodók autogramja ugyanannyi £-ot ér, a mennyi s volt az áruk 1827-ben, vagy akár 1876-ban. Így 1909-ben Edward Strodenak II. Jakab által aláírt megkegyelmeztetése 57 £-on kelt el. Ellenben IV. György és IV. Vilmos két levele együttesen is csak 12^s-t volt képes elérni. A külföldi uralkodók leveleit kevésbé keresi és értékeli az angol közönség. Szerző szerint Nagy Frigyes levelei, még ha szellemes tartalommal is bírnak, 10—15^s-ért gyakran kerülnek piacra. Viktória királynő kézíratairól beszélve, kedves anekdotát mond el szerző arról, hogy kerülhetnek élő uralkodók kézíratai is a piacra. A főkontingenst természetesen a szolganép szolgáltatja, de egy ízben a királynő unokája, az akkor még kis fiú, Battenberg Sándor herceg is értékesítette nagyanyja levelét, melyben ez kerekén megtagadta tőle zsebpénzének megtoldását. Az élelmes ifjú egyik iskolatársának adta el 30^s-en nagyanyja levelét s így segítette ki magát pillanatnyi pénzzavarából. Jelenleg az uralkodók kézírása közül legkeresettebb a Stuart Máriaé,

¹ V. ö. Dr. Gulyás Pál: Irodalmi hamisítványok. Magyar Könyvszemle. 1909. évf. 322—327. l.

a kinek egy 1570. június 13. kelt levele 1910-ben 715 £on kelt el. Ugyanekkor Erzsébet királynő egy sajátkezű aláírt levelét csak 160 £ra becsülték. Sokkal olcsóbbak az államférfiak levelei, vagy névaláírása. 1887-ben egy Bacon és mások által aláírt okmány 7 £ 7^{en} szerepelt s tíz év előtt az ifjabb Pitt egy 2 oldalas sajátkezű levele 18^{en} kelt el, Beaconsfield egy tíz darabból álló levélsorozata pedig ugyancsak tíz év előtt 70 £ra volt téve. Viszont igen keresettek s ennek megfelelően magas áron kelnek el jelenleg a híres írók levelei. Az áremelkedés e téren egészen meseszerű. 1827-ben Addison 2 £ 14^t, Pope 3 £ 5^t, Burns 3 £ 10^t, Scott — 18^t ér; 1876—1878. árjegyzékekben Longfellow 1 £ 18^{en}, Wordsworth 1 £ 1^{en}, Scott öt verse 4 £ 4^{en}, Keats egy szerelmes levele 28 £on, Burns két levele pedig 35, illetve 32 £on állott. 1891-ben Schiller 10 £ 10°, Burns 25 £, Wordsworth 3 £ 30°, Thackeray (sajátkezű tollrajzzal díszített levele) 2 £ volt. Ugyanekkor Dickens leveleinek átlagos ára 2 £ volt. Ma egy-egy Pope-levél 7—10 £on áll, Johnson érdekesebb levelei sokszor hoznak be 40—50 £ot, a newyorki Haber-árverésen pedig (1909. december 10.) egy Keats-levél 500 £ra (12500 K.) szökött s ezzel méltán világrekordot teremtett. Ez ár tízszeresét fizette azonban egy amerikai azért az 1904-ben eladásra került 32 lapért, mely Milton Paradise lostja eredeti fogalmazásának a töredéke. A hadvezérek közül főleg Wellington kézírása keresett, 1876—1878-ban levelei átlag 5^{et} értek, de 1905-ben egy Sotheby-árverésen 105 £ra szökött annak a néhány sornak az ára, a melyet a «vasherczeg» a waterlooi ütközet előestéjén vetett papírra. Ma Wellington levelei közül azok, melyek 1815. június 18—20. napjain keltek átlag 50 £ot érnek, egyéb levelei 1—2 £ot. Nelson kézírása főleg a trafalgari győzelem százéves fordulójakor vált keresetté, de azért egészen magára áll az az eset, a midőn egy Lady Hamiltonhoz intézett leveléért 1020 £ot (25.500 K) fizettek. Ezt csak Nelsonnak 1906. márczius 14-én árverésre került 8 leveles kézírata szárnyalta túl, mely a trafalgari ütközet eredeti tervezetét tartalmazza. Frank Sabin amerikai gyűjtő 3600 £on szerezte meg, de a közvélemény oly hangosan tiltakozott az ellen, hogy e fontos okmány külföldre kerüljön, hogy Sabin indítatva érezte magát a kéziratot az angol nemzetnek a vételár megtérítése mellett följánlani. Az áldozatot nemzete számára B. M. Woollan tőkepenzes hozta meg, a ki azonban kikötötte, hogy a kézirat csak halála után száll a nemzet tulajdonába. Jelenleg már a British Museum kincsei közt szerepel. A zeneszerzők közül az árakra nézve is Beethoven áll első helyen. Két tuzat leveleért 1907-ben Sothebynél 660 £ot (16.500 K) fizettek, míg 1876-ban egy levele 3 £ 10^{en} szerepelt Waller árjegyzé-

kében. Keresettek még Mendelssohn és Wagner levelei is; amazéi darabja 3—10 £on szerezhetők meg, emezéi átlagos ára 5 £, de a tartalmasabbak ez összeg tízszeresét is elérik, míg egy kompozíció-töredéke nemrég 100 £on cserélt gazdát. A színésznők közül Mrs Siddons leveleit becsülik a legtöbbre, egy-egy jobb levele 10—20 £on is elkél. Az angol festők közül Hogarthot említhetjük, a kinek egy levele 35 £on kelt el, míg Romney, Reynolds és Morland levelei 3—10 £ közt ingadoznak.

Befejezésül még néhány szót Amerikáról. Legjobb ára volna Button Gwinnets leveleinek, a kinek csupán 22 sajátkezű aláírását ismerik. Egy sajátkezű leveleért Broadley becslése szerint, könnyű szerrel lehetne 5000 £ot fizettetni. Ritkák Thomas Lynch jun. levelei is. Egyért legutóbb 1400 £ot (35.000 K) fizettek. Washington már szorgalmasabb levélíró volt; egy-egy autogramjának ára a legutolsó évtizedben 6 és 60 £ közt ingadozik. Franklin még ennél is olcsóbb. Szerző legutóbb Párisban 10 £on vette meg egyik érdekes levelét. William Blathwagnak (1649—1717) az amerikai gyarmatosításra vonatkozó levelezését 1910-ben a már említett Frank Sabin 8650 £on (216.250 K) váltotta magához. Hogy az autogramokkal való kereskedés mennyire jövedelmez, azt szerző több jegyzékkel bizonyítja, melyekben egyes darabok eredeti beszerzési árát állítja szembe eladási árúkkal. A legjobb üzletnek a következő tételek bizonyulnak: Mark Twain beszerzési ár 15 \$, eladási ár 150 \$; Cooper beszerzési ár 13 \$, eladási ár 85 \$; Irving beszerzési ár 120 \$, eladási ár 445 \$; Keats beszerzési ár 125 \$, eladási ár 2500 \$; Burns beszerzési ár 70 \$, eladási ár 165 \$; Byron beszerzési ár 40 \$, eladási ár 85 \$ stb.

A könyv fejtegetéseit számos kézírathasonmás és több érdekesebb okmány szószserinti közlése élénkíti. *Dr. Gulyás Pál.*

KÜLFÖLDI FOLYÓIRATOK SZEMLÉJE.

Deutsche Literaturzeitung. XXXI. évfolyam, 39. szám (1910. szeptember 24.): E. Calvi, Bibliografia delle Catacombe e delle chiese di Roma. (Joseph Sauer.) — P. Otlet, L'organisation internationale et les associations internationales. — 40. szám (október 1.): G. Davois, Les Bonaparte littérateurs. — 41. szám (október 8.): W. v. Wyss, Über den Schlagwortkatalog mit Regeln für die Stadtbibliothek Zürich. (Paul Trommsdorff.) — *Library of Congress Classification.* Class. T. N. R. — 43. szám (október 22.): Halldor Hermansson, Bibliography of the Sagas of the Kings of Norway and related Sagas and Tales. (Bernhard Kahle.) — 45. szám (november 5.): Th. Gottlieb, Die Weissenburger Handschriften in Wolfenbüttel. (H. Robe.) — 46. szám (november 12.): Zwickauer, Facsimiledrucke Nr. 1—3. (Karl Schottenloher.) — 48. szám (november 26.): F. Eichler, Die wissenschaftlichen Bibliotheken in ihrer Stellung zu Forschung und Unterricht. (Fritz Milkau.) — *Musterkatalog* für Volks- und Jugendbibliotheken. Hgb. vom gemeinnützigen Verein zu Dresden. 6. Aufl. — 49. szám (december 3.): Sv. Dahl, Bibliotheca zoologica Danica 1876—1906. (Fritz Braem.) — 50. szám (december 10.): G. Maugain, Documenti bibliografici e critici per la storia della fortuna del Fénélon in Italia. (Karl Vossler.) — 52—53. szám (december 24.): *Verzeichnis* der Handbibliotheken des Lesesaals und des Katalogzimmers der Kaiser Wilhelm-Bibliothek in Posen. (P. Tr.)

La bibliofilia. XII. évfolyam, 7—8. szám (1910. október—november): E. C., Alcuni rari cataloghi di biblioteche vendute. — Umberto Cassuto, I libri di Isach ebreo in Empoli. — S. Rocco, Anonimi e pseudonimi italiani. Supplem. al Melzi ed al Passano di Emmanuele Rocco. (Folytatólagos közlemény.) — Luigi Zambra, Contributi alla leggenda di Attila in Italia. — Leo S. Olschi, Quelques manuscrits fort précieux. — Hugues Vaganay, Les romans de chevalerie italiens l'inspiration espagnole. Essai de bibliographie. (Folytatólagos közlemény.) — A. Boinet, Courrier de France. — Gardner Teall, American notes. — *Pubblicazioni* di carattere bibliografico e intorno alla storia dell'arte tipografica. — *Notizie*: Cristoforo Preda il celebre miniatore della Corte ducale sforzesca era milanese e sordomuto. — L'Elzevir inglese. — L'eredità di George Sand. — Scienza ed arte cinese. — Lo sviluppo delle biblioteche in America. — 9. szám (december): C. Mazzi, Ricordi del Savonarola ed aneddoti in un anonimo *Diario* della Corte ponteficia. (Diario del Burchardo.) (Befejező közlemény.) — Raimondo

Ambrosini, Un cimelio e due rarissime edizioni di Giustiniano Leonardi da Rubiera, stampatore bolognese. — Leo S. *Olschi*, Quelques manuscrits fort précieux. (Folytatólagos közlemény.) — Umberto *Cassuto*, Incunaboli ebraici a Firenze. (Folytatólagos közlemény.) — Gardner *Teall*, American notes. — *Pubblicazioni* di carattere bibliografico e intorno alla storia dell'arte tipografica. — *Notizie*: Quelques manuscrits fort précieux. — La vendita all'asta della biblioteca Robert Hoe di New-York. — Una esposizione permanente di stampe antiche a Jesi. — Pulizia dei libri. — La grande edizione nazionale dell'opera di Michelangiolo. — Una bibliografia sudafricana. — Un'esposizione libraria a Manilla. — La collezione Pope nell' Università di Harvard. — Collezione elzeviriana nella R. Biblioteca di Stoccolma.

Le bibliographe moderne. XIV. évfolyam, 79—81. szám (1910. január—június): G. *Lepreux*, Un enquête sur l'imprimerie de Paris en 1644. — Maurice *Tourneux*, Salons et expositions d'art à Paris (1801—1900); essai bibliographique. (Folytatólagos közlemény.) — Max *Prinet*, Le «Trésor de noblesse». — *Septième* réunion annuelle de l'Association des Archivistes français (1er avril 1910); compte rendu et communications. — Henri *Courtauld*, La situation des archivistes aux Archives nationales. — J. *Thevenin*, Une bibliothèque d'aveugles: la Bibliothèque Braille. — *Chronique des Archives*: Allemagne. Alsace-Lorraine. Autriche-Hongrie. France. Italie. Monaco. Pays-Bas. — *Chronique des bibliothèques*: Les manuscrits de la «Cité de Dieu». L'exposition du Burlington Club. Allemagne. Autriche-Hongrie. France. Égypte. Italie. — *Chronique bibliographique*: La publication des lettres missives. Répertoire d'art et d'archéologie. Bibliographies cartographiques. Le romantisme en Allemagne. Bibliographie de la littérature italienne. Une bibliographie de l'histoire d'Italie. Le nouveau «Bulletin mensuel... de la Bibliothèque nationale». La «Bibliographie des Bibliotheks- und Buchwesens». La bible latine de Gutenberg à 42 lignes. Réimpression de la «Bibliographie des bibliographies». La collection des dessins d'archéologie de Gaignières. Un nouveau fascicule d'«Appendices ad Hainii—Copingeri Repertorium». La «doctrina christiana» du P. E. de Ripalda. Une collection musicale. Bibliographies individuelles. — *Comptes rendus et livres nouveaux*: Girbert Brom, Guide aux Archives du Vatican. (H. S.) Rudolf Jung, Das Frankfurter Stadtarchiv, seine Bestände und seine Geschichte. (H. S.) Otto Günther, Katalog der Handschriften der Danziger Stadtbibliothek. 2. 3. (H. S.) J. Roman, Inventaire des sceaux des pièces originales du Cabinet des titres à la Bibliothèque nationale. I. (H. S.) Olivart, Bibliographie du droit international. (H. S.) M. Audin, Bibliographie iconographique du Lyonnais. I. 1. (H. S.) N. E. Dionne, Inventaire chronologique des cartes... relatives à la Nouvelle-France. (H. S.) Ph. Renouard, Bibliographie des impression et des oeuvres de Josse Badius Ascensius. 3 vol. (H. S.) Pellechet, Catalogue général des incunables des bibliothèques publiques de France. III. (H. S.) Felip Pedrell, Catalech de la Biblioteca musical de la Diputacio de Barcelona. (H. de C.)

The library journal. XXXV. kötet, 10. szám (1910. október): *Inter-*

national cataloging rules. — Paul *Brockett*, International exchanges. — W. Dawson *Johnston*, The librarian as an educator. — *Library* exhibits. — *The international library congress at Brussels*. — Rhoda C. *Shepard*, The playground conference and the Cleveland playgrounds. — *Library* week at Sagamore, Lake George. — A. L. A. Professional training section. — *Fifth* anniversary celebration of the Colored branch of the Louisville free public library. — Joseph S. *Cotter*, The story hour. — *Brussels* congress publications. — 11. szám (november): Henry W. *Kent*, Librarianship. — Frederick C. *Hicks*, The relation on special libraries to public and university libraries. — Charles H. *Compton*, The library in relation to the university. — Anna *Mac Donald*, The advantageous use of public documents in a small library. — H. Ralph *Mead*, Subject headings. — *British* library convention at Exeter. — *Sidelights* or the Exeter convention as seen through the spectacles of *The library world*. — P. L. *Windsor*, A new vertical file for maps. — *Reviews*: John Cotton Dana, Library primer. (Lutie E. Stearns.) Leopold Delisle. Instructions élémentaires et techniques pour la mise et le maintien en ordre des livres d'une bibliothèque. (F. Weitenkamp.) I. G. Mudge and M. E. Sears. A Thackeray-dictionary. (C. K. Bolton.) — 12. szám (december): J. C. *Dana*, The use of prints in the world of affairs. — F. K. W. *Druy*, Labor savers in library service. — H. E. *Bliss*, Simplified book notation. — Elisabeth L. *Foole*, Training for librarianship in Great Britain. — *Echoes* of the Brussels trip; gift to Mr. Cole. — *Works* of the Marblehead library in the South. — *Bohemian* club at the Webster branch of the New-York public library. — Joel N. *Eno*, Name making and cataloging of names. — Arthur E. *Bostwick*, An oral speed-test in mental response. — *Special* libraries association. — *A new* departure. — *Reviews*: Canada Year-book (L. J. B.) David Cuthbertson, The Edinburgh university library. (Th. W. Koch.) List of books forming the reference library in the reading room of the British Museum. (C. W. F.) Catalogue of books on heraldry in the central public libraries. Newcastle-upon-Tyne. (C. K. B.) — *Allandó rovatok*: Editorials. American library association. State library commissions. State library associations. Library clubs. Library schools and training classes. Library economy and history. Gifts and bequests. Librarians. Cataloging and classification. Bibliography. Notes and queries. Humors and blunders. Library calender.

Zentralblatt für Bibliothekswesen. XXVII. évfolyam, 9. szám (1910. (zeptember): Fritz *Milkau*, Leopold Delisle. — W. *Erman*, Die Dr. Emil von Rath'sche Stiftung für die Bonner Universitätsbibliothek. — A. *Hittmair*, Die Innsbrucker Universitätsbibliothek. — Seymour de *Ricci*, Jean Richenbach: un relieur du XV. siècle. — Literaturberichte und Anzeigen: Gustav Wolf, Einführung in das Studium der neueren Geschichte. (Walther Schultze.) Manuscrits du VIIe au XVe siècle. (Emil Jakobs.) Hanns Bohatta, Katalog der liturgischen Drucke des XV. u. XVI. Jahrhunderts in der Herzogl. Parmaschen Bibliothek in Schwarza am Steinfeld. (K. Haebler.) — 10. szám (október): K. *Löffler*, Zur Provenienzfrage der Weingartener

Handschriften mit Italafragmenten. — O. *Lerche*, Das älteste Ausleihverzeichnis einer deutschen Bibliothek. — W. *Bickerich*, Eine wiedergefundene Bücherei. — J. H. *Hessels*, H. *Degering* und P. *Schwenke*, Eine Stelle im Helmaspergischen Notariatsinstrument. — *Preussischer Ministerialerlass* betr. Beschleunigung der Vergleichungsarbeiten für den Gesamtkatalog. — *Annahme* von Praktikanten für den mittleren Bibliotheksdienst. — *Literaturberichte und Anzeigen*: R. F. *Arnold*, Bibliographie der deutschen Bühnen, (F. A. *Mayer*.) P. L. *Phillips*, A list of geographical atlases in the Library of Congress. (H. *Meisner*.) C. *Becks* Jahrbuch der Bücherpreise. (P. S.) — 11. szám (november): P. *Schwenke*, Zwei internationale Kongresse in Brüssel. — P. *Tscharsmann*, Haftet der Versteigerer für die von ihm im Auktionsverzeichnisse gemachten Angaben? — *Zwei Ministerialerlasse* für die preussischen Bibliotheken. — *Literaturberichte und Anzeigen*: Karl *Friese*, Geschichte der Kgl. Universitäts-Bibliothek zu Berlin. (A. *Hortzschansky*.) Aus den ersten Zeiten des Berliner Buchdrucks. W. *Paszkowski*, Berlin in Wissenschaft und Kunst. A. *Feuereisen*, Livländische Geschichtsliteratur 1907. (M. *Perlbach*.) — 12. szám (december): Antonio *Spagnolo*, Abbreviatura nel Minuscolo Veronese. — W. M. *Lindray*, Note on the preceding Article. — K. *Haebler*, Kleine Funde. — H. *Schnorr* v. *Carolsfeld*, Zur Geschichte der Inkunabel-Bibliographie. — P. S., Zur Versendung und zum Jahresverzeichnis der Universitätschriften. — *Literaturberichte und Anzeigen*: Zeitschrift des Österr. Vereins für Bibliothekswesen. E. *Petz* und O. *Glauning*, Deutsche Schrifttafeln des X. bis XVI. Jahrhunderts. (H. *Deyering*.) Veröffentlichungen der Gutenberg-Gesellschaft V.—VII. (P. S.) List of books forming the reference library in the reading room of the British Museum. — *Allandó rovatok*: Kleine Mitteilungen. Umschau und neue Nachrichten. Neue Bücher- und Aufsätze zum Bibliothekswesen. Antiquariats-kataloge. Personalmeldungen. Bekanntmachung.

Zeitschrift des österr. Vereins für Bibliothekswesen. I. évfolyam, 3—4 szám (1910.): H. *Lemaître*, Leopold Delisle. — J. *Strobl*, Die Schlossbibliothek von Kreutzenstein. — R. *Wolkan*, Zur Geschichte der Bibliothek in Heiligenkreuz. — Eine Rundfrage. III. — *Allandó rovatok*: Österreichische Rundschau. — Deutsches Reich. — Rundschau in der Fremde. — Volksbibliotheken. — M. *Grolig*, Antiquariatskataloge und Bücherauktionen im Jahre 1910. — Besprechungen. — Vereinsnachrichten. — Personalmeldungen. — Nekrolog. — Kleine Notizen. — An unsere Leser. — Österreichische Bibliographie des Bibliothekswesens.

Zeitschrift für Bücherfreunde. Új folyam, II. évfolyam, 7. szám (1910. október): Otto von *Schleinitz*, Die Trierer Stadtbibliothek. — M. *Eckardt*, Unbekannte Gedichte von G. A. Bürger. — Fr. J. *Kleemayer*, Bücher, Zeitungen und Bismarck. — Johann *Sass*, «Bibliothekserfahrungen». — *Loescher*, Ein merkwürdiger Einblattdruck. — K. v. *Rozycki*, Ein Besuch bei Joh. Friedr. Kindl und Ludwig Tieck (1829). Aus Briefen des Anton Ed. Odyniec. — Kurt *Wolff*, Von einem Exemplar des ersten «Werther». — 8. szám (november): Reinhard *Buchwald*, Über einige Verleger und Illustratoren des

Hans Sachs. — Karl Theodor *Gaedertz*, Inedita in Schrift und Bild aus der Fritz Reuter-Ausstellung zu Berlin. — Robert *Naumann*, Ein Brief der Herzogin Anna Amalia aus dem Jahre 1795. — Friedrich E. *Hirsch*, Der Bauer in der Stadt. (Folytatólagos közlemény.) — *Eine* Plauderei über Buchschmuck. — Ernst *Schulz-Besser*, John Jack Vrieslander. — Paul *Kersten*, Bucheinbände in Menschenhaut. — 9. szám (december): Otto von *Schleinitz*, Die Trierer Stadtbibliothek. II. — Rudolf *Krauss*, Eine Flugschrift aus der Franzosenzeit und die Schicksale ihres Verfassers. — Fritz Adolf *Hünich*, Probleme des deutschen Anakreontik. — Friedrich E. *Hirsch*, Der Bauer in der Stadt. (Folytatólagos közlemény.) — Fritz Adolf *Hünich*, Neue Wertheriana.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kinevezés a Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Országos Könyvtáránál. A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter úr dr. Bajza József, könyvtári gyakornokot m. é. december hó folyamán kelt rendeletével segédőrré méltóztatott kinevezni.

Szamota István emlékezete. A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának e nagytehetségű, a tudomány kárára oly korán sirba dőlt tisztviselőjéről dr. *Melich* János múzeumi őr a Magyar Nyelvtudományi-Társaság február 21-iki közgyűlésével kapcsolatban tartott igen megleghangú s tartalmaz emlékbeszédet, melyben Szamota történetírői s különösen nyelvtudományi munkásságát fejtegette.

A müncheni kir. udvari és állami könyvtár főnnállásának 350. évi fordulója alkalmából a *Münchener Neueste Nachrichten* 1911. február 4-ik száma érdekes áttekintést nyújt a nagynevű intézmény multjáról, melyet főbb vonásaiban a következőkben ismertetünk: A könyvtár megalapítója V. Albrecht bajor herceg volt, aki 1561. február 27-én nevezte ki Oertel Egyedet, Nürnbergből, könyvtárosává s ezzel a gyűjtemények némi nyilvános jelleget kölcsönzött. A herceg könyvgyűjteménye ekkor még meglehetősen szerény keretek közt mozgott. Dr. Hartig Ottó kutatásai szerint a herceg 1558-ban vásárolta meg Widmanstetter János Albert humanista és államférfi könyvgyűjteményét, mely ily módon magva lett a jelenlegi nagyszabású könyvtárnak. Widmanstetter könyvtárát legelsőbb Landshutban állították föl, de még ugyanazon évben átvitték Münchenbe, hogy más hercegi udvarok mintájára, a bajor fejedelmi székhelyen is legyen könyvtár.

Az 1554—60. években a könyvtár ideiglenes vezetésével Vend Erazmust, az akkori levéltárost bízták meg s a könyvtárt is a levéltár helyiségeiben szállásolták el. Nemsokára azonban külön diszes épületet emeltek a könyvtár és régiséggyűjtemény befogadására a királyi palota azon a szárnyán, melyet még ma is antiquariumnak neveznek.

Az új gyűjtemény legfontosabb gyarapodása volt 1571-ben a Fugger János Jakab-féle könyvtár megszerzése. A gazdag Fugger könyvtárában elsőrangú kéziratok s a tudomány minden ágára vonatkozó fontos művek voltak. Egy másik különösen értékes alkotórésze volt a gyűjteménynek Schedel Hartmann nürnbergi orvos könyvtára, melynek állaga mélyen visszanyulik a középkorba. Ezentúl gyorsan gyarapodott a müncheni könyvtár s csakhamar világhírre emelkedett.

Albrecht közvetlen utóda, V. Vilmos herceg szintén erősen érdeklődött a könyvtár iránt és sokat tett fejlesztése érdekében. Még több érdemet szerzett e téren I. Miksa, a ki féltő gonddal örködött könyvtára épsége fölött. A mikor 1632-ben a győztes svéd hadsereg Bajorországba nyomult, Miksa rendeletére a könyvtár legnagyobb kincseit hordókba csomagolták s a burghauseni erődbe szállították. Az óvatosság nem is volt fölösleges, mert Gusztáv Adolf katonái úgy a választófejedelmi könyvtárt, mint kincstárt is megdézsmáltak. Az erről szóló tudósítások azonban annyira ellentmondók, hogy a tényleges kárt megállapítani nem lehet. Mikor két év multán a nördlingeni ütközet folytán Tübinga a Liga kezébe került, Maximilán a maga számára követelte az ottani gazdag könyvtárat s átvitette Münchenbe, hogy «kiköszörülje — úgymond — a csorbát», a mit a svédek ejtettek könyvtárán. Ekkor került Münchenbe, egyebek közt, az a pompás wittenbergai biblia, melyet Ágost szász választó, Luther és Melancthon ifj. Cranach Lukács által festett arczképe díszít.

Hála a Miksa herceg által kiadott szervezeti utasítás jelességének a könyvtár a későbbi utódok alatt is állandóan gyarapodott és fejlődött. A belföldi irodalom gyűjtésére nézve igen fontos volt Ferdinánd Mária fejedelemnek 1633-ban kelt rendelete, melyben meghagyta, hogy az országban nyomtatott könyvek mindegyikéből egy kötelese példányt ingyen kell a fejedelmi könyvtárnak átengedni. Kiváltképp bőven gyarapodott még a könyvtár Károly Tivadar fejedelemsége alatt, a ki jobb helyiséget is bocsátott rendelkezésére az ú. n. akadémiái épületben. Ő alatta vásárolták meg Viktorius Péter olaszországi filológusnak, kora egyik legkiválóbb tudósának a könyvtárát. 1766-ban a mannheimi udvari könyvtár részére szerezte meg báró Redinghoven történeti emlékekben gazdag kéziratgyűjteményét, ezt követte 1769-ben a négy Canevarius nagyszerű kéziratgyűjteményének a megvétele. Minde szaporulat Károly Tivadar halála után átkerült Münchenbe.

Főleg a középkori anyagban szaporodott az udvari könyvtár a XIX. század elején, a mikor a szekularizáció folytán a régi bajor kolostorok könyvanyaga is állami tulajdonba került.

A fejlődés bekoronázásául tekinthető I. Lajos király azon intézkedése, melylyel a nagyszabású gyűjteménynek új hajlékot emelt. 1834—1842-ben épült a Ludwigstrassen az a pompás firenzei stílusban készült palota, mely a királyi gyűjteménynek valóban királyi foglalata. G. P

A szófiai Nemzeti Könyvtár kézíratainak és régi szláv nyomtatványainak leíró katalógusa. Czoneff B. bolgár egyetemi tanár a szófiai Nemzeti Könyvtár (Narodna Biblioteka) kézíratainak és régi szláv nyomtatványainak a leíró katalógusát adta ki; a kiadvány czime: «Opis na rako-pisité i staropečatnitě knigi na Narodnata Biblioteka v Sofija . . . Sofija 1910.» A kiadvány bevezetéséből megtudjuk, hogy a szófiai «Narodna Biblioteka»-t 1879-ben alapították, kézíratait és nyomtatványait állami segítséggel gyűjtötték. Nagyobb adománnyal a könyvtár szláv anyagát talán csak az egykori szófiai metropolita Miletij gyarapította, de hogy mennyivel, azt nem lehet megállapítani. A könyvtárnak becses keleti (török, arab stb.) kézira-

tai és könyvei vannak, amelyek mind az egykori viddini török pasa, ismert bibliofil Pazvantoolu könyvtárából valók. A Narodna Biblioteka Bulgária legnagyobb könyvtára, nagyobb mint az Egyetem könyvtára. Hogy nyomtatványainak mennyi a száma, Czoneff nem közli, a szláv kéziratokét és régi könyveket azonban leírásából megtudjuk. E szerint van a könyvtárnak 559 szláv kézírata és 46 régi szláv (bolgár) nyomtatványa. Czoneff a bevezetésben igen értékes megjegyzéseket tesz azon szláv nyelvi sajátságokról, a melyek alapján egy régi szláv (bolg.) kódex korát, írása helyét meg lehet határozni.

Czoneff katalógusa minket azért érdekel, mert leírásában néhány magyarországi szláv nyomtatványról is beszámol. Tudvalevő dolog, hogy az oláhok egyházi nyelve sokáig a középbolgár szerkesztésű egyházi szláv nyelv volt. Ebben vannak a régi egyházi szerkönyvek megfogalmazva s ilyen nyelvűek az oláhok részére nyomtatott XVI. sz. erdélyi nyomtatványok. A mikor pedig a budai egyetemi nyomdát föllállították, ez igen sok bolgár nyelvű könyvet nyomtatott. Czoneff katalógusában ezekből is többet leír. Leírásából a következőkről emlékezem meg részletesebben:

1. Gyulafehérvár, 1579. Báthori Kristóf rendeletére kiadott bolgár nyelvi szerkesztésű Evangeliarium, czime *Tetroevaggelie*. Czoneff 468. szám alatt írja le a Nemzeti Könyvtár példányát, a melyből ezeket közli:

«Повелѣнїемъ великаго воєвода. Бать | рь крїнцивъ. азъ лоринць дїакъ. | троудихѣ ђ семь | ѿ писїсахъ кнїги сїе. | глѣмїи тетрѡв ѣ лїе. въ лѣто ѡ, тьскъ | щь ѿ ѡ, почеше сѣ сїе кнїгы, мѣца. фе | вроуарїе, КЕ. днѣ, ѿ сѣврѣшнше сѣ мѣца | мац, СИ днѣ. въ градѣ бѣлыград...»
Ezután címer, s a címer alatt ez van: «ПІ съ властїю великаго воєвода. батьрь Крїцѡвъ. За ѡ, лѣтъ да не смѣть на тїнарь...»

E műről lásd még Archiv f. slav. Phil. VIII. 132., Hodoş-Bianu: Bibl. rom. v. I. 75., Magyar Könyvszemle régi folyam XV. Hodinka cikkében a 27., 28. számokat s esetleg 12., 15. számot is.

2. Bőjti triod, 1578. évi brassói kiadás, bolgár szláv redactió. Mint-hogy az illető könyvtár példánya csonka, bővebben nem írja le (nála 480. sz. alatt), de utal Karatajef I. 204-re és Hodoş-Bianu, Bibl. rom. vech. 68—69-re. V. ö. még Hodinka cikkét Magyar Könyvszemle, régi folyam XV. köt., 13. és 11. szám alatt.

A Balkán-népek irodalmának megújhodása terén fontos szerepet játszik a budapesti Egyetemi könyvnyomda, melynek sajtótermékei becsesek oláh, szerb és bolgár irodalmi tekintetből. Czoneff katalógusában a következőkről van említés:

3. Rukovódstvo k Slavenstěj Grammaticě... izdano trudom Avraama Mrazoviča... Vtoroje izdanije. V Budině gradě... 1800, 8° 192. l. (Czoneff 519. sz. alatt); megvan a Magyar Nemzeti Múzeumban is. L. slav. 671. jegy alatt. Balogh István «A m. kir. Egyetemi könyvnyomda termékeinek címjegyzéke» című művében nem említi; Petrikben sincs róla szó.

4. *Kanon* pokajannyj... taže: Stichoslovije... naposlédok: Ključ... V Budině 1807, 16° 84. l. (Czoneff 513. sz. alatt, Baloghy, Petrik nem ismerik).

5. *Časoslov*, napečatasja blagosloveniem archiepiskopa i mitropolita Karlovačkago Gdina Stefana... v Budině... | (= 1815.) 8° 6 + 153. (Czoneff 514. sz. alatt, Baloghy, Petrik nem ismerik.)

6. Kniga sija zovomaja *Ogledalo* opisa sja radi potreby i polzovanija prepostějšym i ne knižnym jazykom bolgarskim... v Budině 1816. (Czoneff 523. sz. alatt, Baloghy 250. lapon hibásan írja le, Petrik nem ismeri.)

7. Različna poučitelna nastavlenija, sočinennaja ieremonachom Joakimom *Hadži*... V Budině... 1819. 4° XIII + 310. (Czoneff 525. sz. alatt, Baloghy, Petrik nem ismerik.)

8. Žitie svjatogo Aleksija čelovėka božija... sočineno... ot Konstantina *Ognjanoviča* rodom serba... V Budině... 1833. 8° 63. l. (Czoneff 530. sz. alatt, Baloghy 250. lapon hibásan írja le, Petrik nem ismeri.)

9. *Carstvennik* ili istorija bolgarskaja... Izdanie pervoje... u Budimu 1844. 8° 80. l. (Czoneff 539. sz. alatt, Baloghy 251. lapon hibásan írja le, Petrik nem ismeri, a Nemzeti Múzeum példányának jegye Turc. 402.)

Végül két brassói cyrill-betűs oláh nyomtatvány van Czoneffnél 556. és 557. sz. alatt leírva; minthogy bibliografiai irodalmunk ezeket sem ismeri, itt közlöm rövid címüket:

10. Floarē darurilor... Braşov, prin tip. Fridrich Herfurt 1808. 8° 8 + 174.

11. Uşa pokāintii... Braşov, tip. Joan Fridri... 1812. 4° 32 + 352.

Dr. Melich János.

Az amerikai könyvtárügy fejlődéséről a new-yorki Library Club 25. évi közgyűlése alkalmából kiadott ünnepi iratából a következő képet nyerjük: 1885-ben a legnagyobb tartott amerikai könyvtár: a washingtoni Library of Congress 565.000 kötetből állt. Ma már két közkönyvtár van Amerikában, melyek mindegyikében 2 milliónál több kötet van s négy olyan, melynek állománya a kongresszusi könyvtár 1885-iki kötetszámát meghaladja. Az időben csak két könyvtárban volt 300.000—500.000 kötet, 1909-ben pedig már kilencben; 100.000—300.000 kötet volt akkor 15-ben, ma 61-ben, 50.000—100.000 kötet volt akkor 30-ban s ma 141-ben. Az Egyesült-Államok területén 1885-ben csupán 48 könyvtár volt 50.000 kötetten felül, 1909-ben ellenben 218; az egész birodalom területén akkor 2987 könyvtár volt egyenkint legalább 1000 kötetten, ma pedig 5640. Az Egyesült-Államok összes könyvtáraiban lévő kötetek száma 20 millióról 63 millióra emelkedett. Az 1885-iki összes forgalomról nincsen statisztikai kimutatás, de van az 1876-ikéről, mely 8,800,000 kötetet s van az 1895-ikéről, mely 35 millió kötetet mutat ki. E két szám alapján az 1885-iki forgalmat hozzávetőleg 20 millió kötetre s az 1909-ikét 75 millióra becsülik.

E sokat beszélő számokkal kapcsolatban reprodukáljuk azokat a nem kisebb jelentőségű szavakat, melyekkel a Library World szerkesztője jellemezte

az angol-amerikai szabadkönyvtárak munkásságát, a tavalyi exeteri könyvtárgyülés alkalmából, amelyen néhány amerikai kollega is részvett. «Jó volna — írja a kissé epéshangú cikk, a melyben azonban van némi igazság — ha a brit, britgyarmati és amerikai könyvtárosok gyakrabban találkoznának egymás kölcsönös tanulmányozására és megbámulására. Az átlagos amerikai túlságosan önálló és az Egyesült-Államokon kívül eső könyvtári munka történetéről, föltételeiről és sikereiről igen keveset tud. Ez nem egészséges szellem, mert azt a hitet segíti elő, mintha másutt nem akadna jelentős könyvtári munka. Nem kevéssé mulatságos, hogy ezt az álláspontot nemcsak az egész nemzet, hanem egyes államok közt is észlelhetjük. Massachusetts épen hogy megtűri Florida munkásságát; Ohio meg Texasét. Az Unio szinte egyöntetűen mosolyog az ó-világ könyvtári munkásságának pusztá gondolatára is. Azt még csak megengedik, hogy az ó-világ is kezdeményezett egy keveset, de némelyek véleménye szerint ezt is az ujság-olvasótermek s a könyvvédő borítékok berendezésével tékozták el».

A világ legterjedelmesebb könyve állítólag a stockholmi királyi könyvtárban őrzött *Ördög bibliája*, melynek magassága 90 cm., szélessége 50 cm. s oly súlyos, hogy három ember kell a megemeléséhez. A kézirat 309 hártyalapból áll, melyek előállításához 109 számbórt használtak föl. Laponkint gót minuszkulákkal írt, kezdőbetűkkel díszített két-hasábos szöveg van. A bekötés négy cm. vastag tömör tölgyfalapból áll, melyet fémkapocs tart össze. E nagyméretű könyv első részét, úgy látszik, a X. században, a másodikat ellenben csak 300 év mulva írták Podlovice csehországi kolostorban. A szöveg tarka egyvelege az ó- és új-testamentomnak, héber iratoknak, Sevillei Izidor műveinek, Kosmas krónikájának, stb. A hatalmas kódexet a svéd hadsereg Königsmark gróf vezérlete alatt «szerezte» meg 1648-ban, közvetlenül a westfaliai békekötés előtt, Ulfilas híres gót bibliafordításával egyidejűleg, mely azóta az uppsalai egyetemi könyvtár féltve őrzött kincse. A kódex fucsa elnevezését egy legenda szolgáltatta, a mely szerint a hatalmas könyvet egy halálra ítélt cseh szerzetes az ördög segélyével egyetlen éjszaka írta. (V. ö. *Zeitschrift für Bücherfreunde*. Beiblatt. Uj foly. II. 200 l.)

Σ.

A MAGYAR KÖNYVSZEMLE ÚJ FOLYAMA.

A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtára 1893-ban a Magyar Könyvszemle új folyamát indította meg.

A folyóirat, mint a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának hivatalos kiadványa s a magyar bibliografia egyedüli szakközlőnye, 1876 óta áll a hazai tudomány érdekeinek szolgálatában. Elsősorban a múzeumi könyvtár érdekeinek előmozdítására lévén hivatva, ismerteti annak egyes csoportjait; beszámol az évi gyarapodásról, a végzett munkáról és teljes megbízható képet ad a könyvtár belső életéről. Ismerteti a hazai és külföldi könyv- és levéltárakat, kiváló figyelmet fordítva ezek magyar és különleges bibliografiai vonatkozású anyagának felkutatására és közzétételére. Számot ad a hazai és külföldi könyvszerzői irodalom termékeiről s figyelemmel kíséri a külföldi irodalom hazánkra vonatkozó kiadványait.

A Magyar Könyvszemle évnegyedes füzetekben, évenként márczius, június, szeptember és december hónapokban jelenik meg 24—26 ívnyi terjedelemben, több műmelléklettel. Előfizetési ára egész évre 6 korona, a könyvtáruági forgalomban 8 korona; egy-egy füzet ára 2 kor.

Az előfizetési pénzeket a **Magyar Nemzeti Múzeum pénztári hivatala** fogadja el; a folyóirat szellemi részét érdeklő közlemények a **szerkesztő czimére a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárába** küldendők.

A Magyar Könyvszemle régi és új folyamainak kötetei kaphatók *Ranschburg Gusztáv* könyvkereskedésében, Budapest, *IV., Ferencziek-tere 2.* A régi folyam 2—16. kötetének ára kötetenkint 4 korona, az új folyam 1—18. kötetének ára kötetenkint 8 korona. Az előfizetések ezéntúl is a *Magyar Nemzeti Múzeum pénztári hivatalához* küldendők.

Megjelent és a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárában kapható: *A hazai hírlapirodalom 1906-ban. I. A magyar hírlapirodalom, Zászló Jánostól. II. A nem magyar nyelvű hírlapirodalom, Kereszty Istvántól. III. Folyóiratok, Horváth Ignácztól. Függelék: A magyar nyelvű hírlapok és folyóiratok statisztikája.* Ára 1 kor. 10 fillér. Kiegészítik: *A hazai hírlapirodalom 1907-ben, illetve 1908-ban és 1909-ben. I. Hírlapok, Kereszty Istvántól. II. Folyóiratok, Horváth Ignácztól.* Egy-egy füzet ára 50 fill.

MAGYAR KÖNYVSZEMLE. — REVUE BIBLIOGRAPHIQUE HONGROISE.

Publiée par la bibliothèque Széchényi du Musée National Hongrois.

Directeur: M. François Kollányi.

Quatre livraisons par an; prix du volume
6 couronnes = 6 francs = 5 mares.

Nouvelle série. XIX. volume. I-e
livraison. Janvier—Mars 1911.

SOMMAIRE.

	Page
Dr. Éméric Karácson. Les bibliothèques de Constantinople ...	1
Dr. Adrien Divéky. Un nouveau fragment du cantique d'Étienne Gálszécsi. (Avec un fac-similé sur planches et deux vignettes dans le texte) ...	10
Dr. Antoine Áldásy. Le congrès international des archives et des bibliothèques à Bruxelles. (Deuxième partie) ...	14
Dr. Paul Gulyás. L'évolution de la reliure artistique ...	41
Bibliothèque hongroise. Contributions au I. vol. de l'ancienne bibliothèque hongroise de Ch. Szabó. (Par Étienne <i>Harsányi</i> , Ignace <i>Horváth</i> , Louis <i>Kemény</i> , Désiré <i>Rexa</i> et Elemér <i>Rössler</i>)	53
Indicateur officiel. La Bibliothèque Széchényi du Musée Nat. Hongrois dans le dernier trimestre de 1910 ...	62
La bibliothèque de l'université de Budapest en 1908 ...	67
Littérature. Programme de concours détaillé de la bibliothèque publique municipale. E. Szabó, Quelques maximes sur l'architecture des bibliothèques modernes. Par <i>Σ.</i> — I. van den Gheyn, Le Bréviaire de Philippe le Bon. Par <i>T. Gerevich.</i> — G. Lanson, Manuel bibliographique de la littérature française moderne. I—III. Par le <i>dr. Paul Gulyás.</i> — A. M. Broadley, Chats on autographs. Par le <i>dr. Paul Gulyás</i> ...	73
Revue des périodiques étrangers ...	87
Notices. Nomination à la bibliothèque du Musée National Hongrois. — La mémoire d'Étienne Szamota. — À l'anniversaire de la bibliothèque royale de Munich. (<i>P. G.</i>) — Catalogue descriptif des manuscrits et des anciens livres slaves de la Bibliothèque Nationale de Sophia. (<i>Dr. Jean Melich.</i>) — Le développement des bibliothèques américaines. — Le plus volumineux livre du monde ...	92

Siège de la rédaction et de l'administration: *Magyar Könyvszemle*
Budapest, Musée National Hongrois.

A HAZAI NYOMDÁK 1910-BEN.

I. Budapest székesfőváros.

- Ádám Hermann.
I., Krisztina-körút 81.
- Adler Ármin és Klein Ernő.
VIII., Nemet-u. 40.
- «A Nap» ujságvállalat ny. (Tul. Czeiszler Béla.)
VIII., Röck Szilárd-u. 9.
- Anglo-ny. (Tul. Donáth és Vágó.)
VIII., Baross-u. 47.
- Athenaeum irod. és ny. r.-t.
VII., Rákóczi-út 54.
- Auer Ignác.
VIII., Rákóczi-út 11.
- Bagó Márton és fia. (Tul. özv. Bagó Alajosné.)
II., Szilágyi Dezső-tér 1.
- Bakács Albert.
VI., Szerecsen-u. 23.
- Barcza József.
IV., Váci-u. 60.
- Bárd Jakab.
VII., Miksa-u. 17.
- Bárd Mór.
VII., Almássy-tér 8.
- Bartalits Imre.
III., Remetehegy 1908.
- Bata János.
VII., Akácfa-u. 11.
- Bercsényi-ny. r.-t.
VIII., Reviczky-tér 5.
- Özvegy Berger Árminné, Neuwald Malvina. (L. Neuwald Illés utódai.)
VIII., Üllői-út 48.
- Berger Zsigmond és Schimek Ferencz. (L. Jókai-ny.)
- Özv. Berkovits Jánosné.
VI., Teréz-körút 40–42.
- Bichler Ignác.
III., Lajos-u. 94.
- Bielitz Bertalan. (L. Pannonia.)
VII., Rombach-u. 8.
- Biraucz Döme. (L. Poporul.)
- Biró Albert.
VI., Klauzál-u. 35.
- Biró Miklós és Schwarcz Béla.
VII., Dohány-u. 31.
- Biró Pál.
I., Uri-u. 19.
- «Birósági Szemle» ny. (Tul. Csernoch és Glasel.)
VI., Bajza-u. 34/c.
- Bokor Dezső.
VIII., Kisfaludy-u. 19.
- Böhm Lajos és Tsa. (L. Mercur-ny.)
IV., Királyi Pal-u. 6.
- Braun Sándor.
VIII., Röck Szilárd-u. 9.
- Brett Miksa.
VI., Bajnok-u. 19.
- Breuer Ármin.
VI., gr. Zichy Jenő-u. 33.
- Breuer Mihály.
VI., Nagymező-u. 43.
- Bromberger Jakab.
VII., Wesselényi-u. 66.
- Bróza Ottó.
VI., Lázár-u. 1.
- Bruchsteiner A. és fia.
VII., Damjanich-u. 38.
- Bruck Ferencz és neje.
VI., Nagymező-u. 6.
- I. Bpesti baptista hitk. ny. (Üzletv. Welkes József.)
VII., Hársfa-u. 33.
- «Budapesti Hirlap» ny.
VIII., Röck Szilárd-u. 4.
- Budapestilap-éskönyvkiadóváll.ny.
VIII., Röck Szilárd-u. 19.
- Bpesti ny. és lapkiadó rt. (Üzletv. László Albert.)
VIII., Tisza Kálmán-tér 6.
- Buschmann F. utóda (Tul. Wisinger Manó és Bagits Nándor.)
IV., Ferencz József rkp. 6–7. sz.

A csillaggal jelölt nyomdák hatóságilag nincsenek bejelentve.

- Concordia ny. (Tul. Weisz S. Zsigm.)
Corvina-ny. (Tul. Berger Géza.)
VIII., Üllői-út 20.
Csernoh és Glasel. (L. Biróságí
Szemle ny.)
Czeisler Béla. (L. «A Nap».)
VIII., Rökk Szilárd-u. 9.
Damborschitz Vilmos.
VII., Murányi-u. 45.
Dann Jenő.
II., Zsigmond-u. 13.
Deutsch József.
VII., Rombach-u. 4.
Deutsch Sámuel.
VII., Erzsébet-körút 32.
Dus Márton.
V., Árpád-u. 6.
Eberle József és tsa.
V., Zoltán-u. 9.
Einzig Mór.
VIII., Luther-u. 2.
Eisler Jenő.
VII., Klauzál-tér 14.
Elek Lipót.
V., Eötvös-tér 1.
Első Kőbányai ny. (Tul. Gold-
schmied Alfréd.)
X., Belső Jászberényi-út 1.
Engel S. Zsigmond.
VI., Podmaniczky-u. 43.
Engelmann Mór.
II., Margit-körút 5/b.
Erbeck György.
V., Solyom-u. 16.
őzv. Erbeck Györgyné Klas
Augusztá és Bugerszky Milán.
VII., Akácza-u. 17.
Európa ny. r.-t.
VI., Ó-u. 12.
Express-ny. (Tul. Pless Ignác.)
VI., Váci-körút 39.
Fabriczki Sámuel.
VI., Eötvös-u. 32.
Faludi Gábor. (L. Thália.)
Farkas Testvérek.
V., Nádor-u. 19.
Fischer Jakab és Baron Arnold.
VI., Csengery-u. 64.
Fisch Fülöp és tsa.
VIII., Baross-u. 66-68.
Fischbach Károly.
IV., Templombazár, Eskü-tér.
Fleischmann és Haan.
VI., Csengery-u. 86.
Fővárosi ny. r.-t.
VI., Podmaniczky-u. 39.
Franklin-társ. ny.
IV., Egyetem-u. 4.
Franklin-fiók ny.
IV., Vármege-u. 11.
Fried és Krakauer. (Tul. Krakauer
Lajos és Göndör Károly.)
VII., Dohány-u. 10.
Fried József és Breitner Károly.
(L. Unio.)
VIII., Rökk Szilárd-u. 40.
Fritz Ármin.
VIII., Nap-u. 13.
Galitzenstein H. (Tul. Salvendy
Ferenc és Gyula és Fried Adolf.)
VII., Dohány-u. 68.
Gansl Zs. (L. Minerva ny.)
Garai Mór.
VII., Dohány-u. 1/b.
Gárdos Miksa.
VII., Valero-u. 12.
Geiszt Márton és Viola Mihály
Miksa. (L. Viola M.)
V., Arany János-u. 3.
Gergely Miksa.
VI., Lázár-u. 2.
A «Gépész» Morva Rezsóné ny.
VIII., Tömő-u. 33.
Globus ny. (Beer E. és tsa.)
VI., Aradi-u. 8.
Goldberger Ignác.
II., Corvin-tér 1. és VI., Liszt Fe-
rencz-tér 18.
Goldfaden Márkné szül. Mandl
Eleonóra.
VII., Dohány-u. 42.
Goldfinger Mór.
VI., Király-u. 106.
Goldschmied Alfréd. (L. Első Kőbá-
nyai ny.)
X., Belső Jászberényi-út 1.
Goldschmidt testv.
VI., Révay-u. 1.
Goldstein Albert.
VI., Eötvös-u. 10.
Gossler Gyula.
IV., Aranykéz-u. 1.
Grafikai intézet. (Üzletv. Czettel Ö.)
VII., Nagydíófa-u. 14.
Gross Benjamin.
VI., Eötvös-u. 19.
Gross és Bauer.
VII., Jósika-u. 5.
Grosz Jakab és Nadel Jakab.
VII., Vörösmarty-u. 14.
Grund V. utóda.
IV., Molnár-u. 27.

- Grünwald Ödön.
VII., Wesselényi u. 4.
- Haber Miksa és Wollner József.
IV., Hajó-u. 5.
- Hamburger és Birkholz.
V., Csáky-u. 13.
- Harsány Emil.
IX., Lónyay-u. 7.
- Halton Nelly.
V., Zoltán-u. 12.
- Hauptmann Béla.
VI., Izabella-u. 68.
- Hazai Hirlapkiadó r.-t. ny.
V., Honvéd-u. 10.
- Hedvig Imre.
VII., Wesselényi-u. 9.
- Hedvig Sándor.
VII., Dohány-u. 12.
- Heisler és Kózol.
II., Várkert-rakpart 1.
- Hell J. Ede.
VIII., Luther-u. 4.
- Heller J. Kálmán és Heller Szidónia.
VI., Izabella-u. 78.
- Herrmann Ignác.
VI., Szerecsen-u. 45.
- Hornyánszky Viktor.
VI., Aradi-u. 14.
- Hungária ny.
V., Váci-körút 34.
- Jedlovsky István.
IX., Ferencz-körút 17.
- Jókai-ny. (Tul. Berger Zs. és Schim-
mek.)
VII., Thököly-út 28.
- Katzburg Lipót.
IV., Hajó-u. 5.
- Kállai Ármin.
V., Bálvány-u. 18.
- Kálmán M. és tsa.
V., Vadász-u. 32.
- Kalmár Mór.
IV., Semmelweis-u. 14.
- Kanitz C. és fiai.
V., Vadász-u. 28.
- Kápolnai Adolf utóda.
VI., Gyár-u. 3.
- Karczag Vilmos Benjamin.
VI., Dávid-u. 8.
- Károlyi György.
V., Arany János-u. 1.
- Kaufmann J. és tsa.
V., Arany J.-u. 18.
- Kellner Albert.
VII., Csányi-u. 13.
- Ifj. Kellner Ernő.
V., Csáky-u. 9.
- Kellner és Mohrlüder.
V., Csáky-u. 10.
- Kerner Istvánné. (L. id. Poldini Ede.)
Kertész József.
V., Nádor-u. 28.
- Klein Gábor.
VI., Rózsa-u. 47.
- Klein Samu.
VI., Szerecsen-u. 15.
- Klein Simon és Grünwald Béla.
VII., Bethlen-u. 8.
- Kleinberger Ármin.
V., Bálvány-u. 40.
- klösz György és fia.
VII., Városligeti fasor 49.
- Klusek Manó.
VIII., József-u. 43.
- Knopfmacher Izidorné Weisz
Matild.
VII., Rombach-u. 1/B.
- Kogutovics Manó. (L. M. földr. int.)
V., Rudolf-rakpart 8.
- Kohn Simon.
VIII., József körút 10.
- *Kohn és Lehner. (L. Merkantil ny.)
VIII., Német-u. 27.
- Kollmann Fülöp.
VI., Gróf Zichy Jenő-u. 7.
- Korvin testv.
VI., Révay-u. 14.
- Kossuth Lajos ny. (Tul. Laufer
Jakab és Holländer József.)
VIII., Tisza Kálmán-tér 5.
- Krakauer Lajos és Göndör Károly.
(L. Fried és Krakauer.)
VII., Dohány u. 10.
- Krausz Lajos.
VI., O-utca 50.
- Krnyác János. (L. SzrpszkeNovosztj.)
IV., Molnár-u. 10.
- Kunosy Vilmos és fia.
VI., Teréz-körút 38.
- Kunstädter Vilmos.
VII., Thököly-út 53.
- Kupkay Domonkos és Weingarten
Friderika. (Üzletv. Glasel Adolf.)
VI., Szondy-u. 93.
- Kürschner Adolf és Kürschner
Sándor.
VI., Szondy-u. 19.
- Langer Ede és fia. (Tul. Langer
Ferencz Ede.)
IV., Váci-u. 81.
- Laufer Jakab. (L. Kossuth L. ny.)
VIII., Tisza Kálmán-tér 5.
- László Károly.
X. Liget-tér 3.

- Légrády Testv.
V., Váci-körút 78.
- Lengyel Lipót.
V., Visegrádi-u. 3.
- Linczer Mór és társai közk. t.
(Üzletv. Linczer Mór.)
VIII., Német-u. 11.
- Lónyai Nándor és Schwarcz Béla.
VII., Dohány-u. 31.
- Löbl Dávid és fia. (Löbl Dávidné,
Löbl Mór és Löbl Ödön.)
VI., Nagymező-u. 26.
- Löbl Mór.
VII., Király-u. 27.
- Löblovitz Zsigmond.
VII., Thököly-u. 40.
- Lőrincz Károly.
X., Gyűjtőfogház.
- Löw Ede.
V., Váci-körút 80.
- *Magyar fémny.
VIII., Ór-u. 9.
- Magy. földrajzi intézet r.-t.
(Tul. Kogutovicz.)
V., Rudolf rakp. 8.
- M. kir. állami ny.
I., Nándor-tér 1.
- M. kir. államvasutak ny.
VI., Csengery-u. 33.
- M. kir. egyetemi ny.
I., Iskola-tér 3.
- M. kir. posta ny.
IV., Koronaherceg-u. 15.
- M. kir. postatakarék ny.
V., Széchenyi-u. 2.
- Magyar Sajtó ny.
V., Nádor-u. 74.
- Magyar Ujságkiadó r.-t. ny.
IV., Varmegye-u. 11.
- Markovits és Garai.
VII., Rombach-u. 11.
- Márkus Géza és Márkus Pál.
(Márkus Samu.)
V., Bathory-u. 20.
- Márton és Vas.
V., Klotild-u. 16.
- May János.
II., Albrecht-út 3.
- Mercur-ny. (Tul. Böhm L. és Tsa.)
IV., Királyi Pál-u. 6.
- *Merkantil ny. (L. Kohn és Lehner.)
VIII., Német-u. 27.
- Mezei Adolf.
IX., Ráday-u. 8.
- Minerva ny. (Tul. Gansl Zs.)
VI., Szerencsen-u. 7—9.
- Morva Rezsóné, Högye Mária.
(L. «Gépész».)
VIII., Tömő-u. 33.
- Muskát Béla.
VII., Fecské-u. 16.
- Muskát Miksa.
VI., Podmaniczky-u. 41.
- Műszaki irod. és ny. r.-t. (Üzletv.
Brett Zsigmond.)
VIII., Conti-u. 38.
- Náftáli Áron.
VIII., Népszínház-u. 22.
- Nagel István.
VII., Vörösmarty-u. 17.
- Neuwald Illés utódai. (Tul. Berger
Arminné.)
VIII., Üllői-út 48.
- Neuwirth és Wilhelm. (L. Säculum.)
Obláth Lipót.
VII., Csengery-u. 3.
- Orsz. m. kir. iparműv. iskola grafi-
kai szakosztálya. (Üzlv. Miterszky
Ferenc.)
IX., Kinizsy-u. 31.
- Orsz. községi közp. ny. r.-t.
VI., Váci-körút 61.
- Oththon-nyomda.
VIII., Mária-u. 42.
- Pallas irod. és ny. r.-t.
V., Honvéd-u. 10.
- Pannonia ny. (L. Bielitz.)
VII., Rombach-u. 8.
- Pap Manó. (L. Schwarcz L. és tsa.)
Pápai Ernő.
VII., Kertész-u. 16.
- Pátria irod. és ny. r.-t. (Tul. Cos-
sel Arnold.)
IX., Üllői-út 25.
- Pázmáneum ny.
VIII., Köztemető-út 8.
- Pesti Lloyd társ. ny.
V., Mária Valéria-u. 12.
- Pesti ny. r.-t.
V., Hold-u. 7.
- Piatnik Nándor és fia.
VII., Rottenbiller-u. 17.
- Pless Ignác. (L. Express ny.)
VI., Váci-körút 39.
- Id. Poldini Ede és tsa. (Tul. Kerner
Istvánné Poldini Lujza.)
IV., Molnár-u. 7.
- Pollatschek Mórné Kis Babetta.
V., Ügynök-u. 7.
- Pollák Elkán és Garai Simon.
V., Nagykorona-u. 21.
- Pollák és Leopold.
VIII., Üllői-út 10.

- Poporul Român ny. (Tul. Biraucz Döme és tsa.)
VII., István-út 11.
- Posner K. Lajos és fia.
VI., Csengery-u. 31.
- Pressler Mihály.
VII., Dob-u. 87.
- Propper Leó.
VII., Erzsébet-körút 35.
- Quittnér József.
IV., Koronaherceg-u. 9.
- Radó Jenő és Gyula.
V., Szemere-u. 19.
- Radó Izor.
VI., Hajós-u. 25.
- Ramspott Károly könyvda.
I., Mészáros-u. 3.
- Fióközlet:
I., Döbrentei-u. 3.
- Reich Ármin.
VII., Dohány-u. 84.
- Reiner Elkán.
I., Döbrentei-u. 13.
- Reiner Lajos arczkép sokszorosító váll.
IV., Irányi-u. 19.
- Révai és Salamon.
IX., Üllői-út 18.
- Rigler József Ede.
VI., Rózsa-u. 55.
- Rosenfeld Farkas.
VIII., József-körút 10.
- Rosenzweig Ignác.
VI., Vasvári Pál-u. 9.
- Róth József.
IV., Semmelweis-u. 4.
- Róth Mór.
VII., Nagydíóta-u. 13.
- Róthberger Miksa és Weisz Fülöp.
VI., Lázár-u. 13.
- Rózsa Jenő.
VI., Ó-u. 2.
- Rózsa Kálmán és neje könyvkiadó és könyvny. r.-t.
VIII., Szentkirályi-u. 30.
- Rusznák Samu és Türk Ármin.
IV., Koronaherceg-u. 9.
- Salvendy Ferenc, Salvendy Gyula és Fried Adolf. (L. Galitzenstein H.)
VII., Dohány-u. 58.
- *Säculum. (Tul. Neuwirth és Wilhelm.)
VI., Király-u. 15.
- Schmelz és Misner.
VI., Izabella-u. 70.
- Schmidl és Mannheim.
VII., Kertész-u. 35.
- Schmidl Sándor.
VI., Gr. Zichy Jenő-u. 3.
- Schulhof Károly.
V., Ügynök-u. 8.
- Schultz Ábrahám.
VIII., Baross-u. 81.
- Schwarzé László és tsa. (Tul. Pap Manó.)
VII., Hársfa-u. 40.
- Seidner Emil.
VII., Szövetség-u. 6.
- Sipos Sándor.
IX., Lónyay-u. 64.
- Spatz Henrik.
VII., Dob-u. 55.
- Springer Gusztáv.
VI., Dalszínház-u. 10.
- Stachora Károly és Pöhm József.
V., Arany János-u. 7.
- Steiner Ignác.
V., Arany J.-u. 18.
- Steiner Vilmos.
VII., Klauzál-tér 5.
- Stephanéum.
VIII., Szentkirályi-u. 28/a.
- Stern Péterné és Stadler János.
VII., Kazinczy-u. 35.
- Sűsz Dávid.
IV., Fővám-tér 4.
- Székely Arthur. (L. Uránia.)
VII., Rottenbiller-u. 19.
- Székesfővárosi házi ny.
IV., Közp. Városház.
- Szent László ny.
VIII., Röck Szilárd-u. 28.
- Szombathelyi György és Hamburger Mór.
VIII., Szentkirályi-u. 1/a.
- Szrpszke Novoszty ny. (Tul. Krnyác János.)
IX., Molnár-u. 10.
- Thália-ny. (Tul. Faludi Gábor.)
V., Csáky-u. 12.
- «Turul» ny. (L. Weisz Á.)
IV., Eskü-út, Klotild-palota.
- Unio. (Tul. Fried és Breitner.)
VIII., Röck Szilárd-u. 40.
- «Uránia» ny. (Tul. Székely Artur.)
VII., Rottenbiller-u. 9.
- Utassy B. és tsa.
VI., Vörösmarty-u. 52.
- Vajda Henrik.
VIII., Baross u. 4.
- Özv. Várnai Fülöp né és Várnai Dezső.
IV., Régi posta-u. 3.
- Vészi Gerzson.
VI., Podmaniczky-u. 13.

«Világosság» ny. (Üzletv. Pollák Simon.)
VIII., Conti-u. 4.
Viola M. (L. Geiszt M.)
Völgyesi Márk és Ábrahám Leó.
VII., Dob-u. 16.
Wéber és Lusztig.
VIII., Baross-u. 4.
Weisz Ármin. (L. Turul.)
IV., Eskü-út, Klotild-palota.
Weisz L. és F.
V., Csáky-u. 3.
Weisz Sándor Zsigmond.
(L. Concordia.)
IX., Ráday u. 60.
Weissenberg Ármin.
VIII., József-körút 20.
Wiesinger József.
VII., Wesselényi-u. 30.

Wilheim Zsigmond és Neuwirth
Sámuel.
VII., Rottenbiller-u. 12.
Özv. Wimmer Mártonné.
III., Serfőző-u. 10.
Wodianer F. és fiai.
IV., Sarkantus-u. 3.
Woititz B.
VI., Dávid-u. 7.
Yost írógép r.-t. ny. (Üzletv. Káldor
Marczell.)
VII., Erzsébet-körút 9—11.
*Zawadil E.-féle menetjegy-ny.
(Tul. Christoph Paula és Jirschik
András.)
V., Csanády-u. 3.
Zeisler M.
VII., Kertész-u. 38.

II. Vidék.

Abaujszántó:

Corvina ny.
Spán Ignác.

Abony (Pest vm.): Szerdahelyi János.

Abrudbánya: Árpád r.-t.

Ada (Bács-Bodrog vm.): Kollonits István.

Adony: Sütő István.

Alsókubin: Trnkóczy József.

Alsólendva: *Balkányi Ernő.

Apatin: Gasz Mátvás. Szavadill József.

Arad: Aradi ny. r.-t. Bloch H. Corvin kny. (tul. Lányi Izsó.) Első aradi amerikai gyorssajtó ny. (Tul. Keppich Zsigmond.) Függetlenség ny. (Zlinszki István és tsa.)

Gör. kel. román egyházmegyei ny.
Holländer Izidor.
Kállay Miksa.
Kalmár Nándor és tsa.
Nichin és tsa «Tribuna» ny.
Réthy Lipót és fia.
Weisz Felix.

Aranyosmarót: «Barsi Ellenőr» ny. (Tul. Dr. Zna- menák István.) Mercur-ny. (Tul. Kalmár Bertalan.)

Aszód: Petőfi ny. (Tul. Vas József.)

Bácsalmás: Nánay Aurél.

Baja: Kazal József. Kollár Antal. Nánay Lajos. Rajkovits Károly.

Balassagyarmat: Halyák István. Hollósy Géza. Klein Gusztáv. Kondor Sándor. Wertheimer Zsigmond.

Balászfalva: Gör. kath. papnövelde ny.

- Bán** (Trencsén vm.):
Fuchs Miksa.
Hertzka Armin.
- Bánffyhunrad**:
Abrahám Mór.
Diamantstein Nándor.
- Bares** (Somogy vm.):
Szilágyi Györgyné.
- Barót**:
Nagy József.
Rozsondai János.
- Bártfa**:
Blayer Majer.
Felsősárosi ny. (Tul. Salgó Mór.)
Horovitz Menasche Chasskel.
- Battonya**:
Ruber István.
- Bazin**:
Klein Alfréd.
- Békés**:
Br. Dréchsel Géza.
Papp József.
- Békéscsaba**:
Békésmegyei «Függetlenség» ny.
(Tul. Gally Béla.)
«Corvina»-ny. (Tul. Szihelszky
József.)
Tevan Adolf.
- Belényes**:
Süssmann Lázár.
Weinberger Miklós.
- Beregszász**:
Balogh Tamás.
Haladás ny. (Tul. Klein Sámuel.)
Hungária ny. (Tul. Rubin József.)
Szabadság ny. (Tul. Engel Jenő.)
Szóbel Mór.
- Berettyóújfalu**:
Adler Béla.
Friedmann H. (Tul. Friedmann
Jónásné.)
- Beszterce**:
Balkirs Hersch Leib.
Botschar Tivadar.
Csallner Károly.
Matheiu György.
- Besztercebánya**:
Havelka József.
Hungária ny. (Tul. Sonnenfeld Mór.)
Machold Fülöp.
Wolf Arthúr.
- Betlen**:
*Schönfeld Henrik.
- Boksánbánya**: (Krassó-Szörény
vm.)
Rosner Adolf.
- Bonyhád**:
Betnár Béla.
Raubitschek Izor.
Weisz Jakab.
- Borgóprund**:
Friedländer Mendelné.
- Borosjenő**:
Ungár Jakab.
- Borossebes**:
Kullner Miksa.
- Brád**:
*Roth Ferencz.
*Zaránd ny.
- Brassó**:
Brassói lapok ny. (Tul. Grünfeld
Vilmos.)
Ciureu és tsa.
Gött János fia.
Hentschel H.
Herz Anna.
Dr. Muresian Aurél örököse.
Schneider testvérek és Feminger.
- Breznóbánya**:
Kreister József.
- Budafok**:
Budatoki ny.
- Buziástüdő**:
Ifj. Brach József.
- Büdszentmihály**:
Schechter Mózes.
- Csacza**: (Trencsén vm.)
Taub Emil.
- Csákova**:
Gratl Péter.

- Csáktornya :**
Fischel Fülöp (Strausz Sándor).
- Csenger :**
Szalin Zsigmond.
- Csepreg :**
*Menyhárt Julia.
- Cservenka :**
Welker Ádám.
- Csikszereda :**
Gyönös Gyula.
*Létz János.
Székelység ny. (Tul. Szvoboda Miklós.)
Szvoboda József.
- Csongrád :**
Bozó és Justin.
Tiszavidék ny. (Tul. Silber János.)
Weisz Márk.
- Csorna :**
Csornai ny. váll. (Neumann Samu.)
- Csurgó :**
Vágó Gyula.
- Czegléd :**
Nagy Elek.
Sári Gyula.
Sebők Béla.
- Czellőmők :**
Dinkgrewe Nándor.
- Czinkota :**
Heinovitz Márton.
- Dárda :**
Arady Lajos.
- Debreczen :**
Beck Adolf.
Debreczen sz. kir. város ny.
Őzv. Grünbaum Mórné.
Gyürki Sándor.
Hajdumegyei Népbank ny. (Bérlő : Gaborjáni.)
Hegedüs és Sándor.
Herezeg Henrik.
Hoffmann és Kronovitz.
Horovitz Zsigmond.
Kleinfeller Károly.
Liebermann Mór.
- Mihályi Sámuel.
Szabó Kálmán.
Than Gyula.
Theisz Artúr.
- Derecske :**
Karmiol Adolf.
- Dés :**
Demeter és Kiss.
Goldstein Jakab.
- Detta :**
Tringl és Kirsch.
- Déva :**
Hirsch Adolf.
Kroll Gyula.
*Laufer Vilmos.
*Szent János ny.
- Dévaványa :**
Sepsi Zsigmond.
- Devecser :**
Vörösmarty ny. (Tul. Huss Gyuláné.)
- Dicsőszentmárton :**
«Erzsébet»-ny. (Tul. Dosztál Kálmán.)
Jeremiás Sándor.
- Diósgyőr :**
Müller József és tsa.
- Dobsina :**
Schmidt Géza.
- Dombóvár (Tolna vm.):**
Dombóvári ny. (Tul. Bruck Sándor.)
- Dunaföldvár :**
Somló Manó.
- Dunaszerdahely :**
Adler N. Lipót.
Goldstein Józsuá.
- Edelény :**
Blasz Lipót.
- Eger :**
Baross-ny. (Tul. Paunz Sándor.)
Dobó István ny. r.-t.
Egri ny. r.-t.

- Érseki lyceum ny.
Fleischmann Dávid.
- Élesd :**
Sándor Mór.
- Enying :**
Polgár Jenő.
- Eperjes :**
Kösch Árpád.
Pannonia-ny. (Tul. Kahn Mór.)
Petőfi ny. (Tul. Stehr József.)
Zavaczki Gyula.
- Ercsi :**
Fehér Miklós.
- Érmihályfalva :**
Id. Beck Adolf.
- Érsekújvár :**
Link Lipót.
Neumann Árpád.
Winter Emil.
Winter Zsigmond fia Vadász
Ferencz.
- Erzsébetfalva :**
Müller Mátyás.
Matkovich Aladár.
- Erzsébetváros :**
Loydl testvérek.
- Esztergom :**
Bártfay Géza.
Buzárovits Gusztáv ny. (Tul. Philipp Konrád.)
«Hunnia»-ny. (Tul. Gerenday József.)
Laiszky János.
- Fehérgyarmat :**
Mátyás Adolf.
- Fehértemplom :**
Hepke Bertold.
Kuhn Péter.
Wunder Gyula.
- Felsőőr : (Vas vm.)**
Reiss Frigyes.
- Felsővisó :**
Fruchter Jolel.
Schiffmann Hermina.
- Fiume :**
Battara Péter.
*Corradini Umberto.
*Dobrovich Antal József.
Hönig E.
Jerouscheg Lajos.
*Kereskedelmi ny.
Martich A.
Mohovich Emőd.
Novi List ny.
Quarnero ny.
*Riečke Dionické Titkare ny.
*Unione ny.
Uránia ny.
- Fogaras :**
Pop Szilárd.
Thierfeld Dávid.
- Füzesgyarmat :**
Lipschitz Lipót.
- Galánta :**
Neufeld Samu-féle ny.
Neuschloss Jakab.
- Galgóc :**
Broch Simon.
Sternner Adolf.
Srolel Jakab.
- Gálszécs :**
Birnbaum Sándor.
- Gödöllő :**
Erzsébet ny. (Tul. Nyiry Lajos.)
Kovács Ferencz.
- Gyergyóditró :**
*Létz János.
- Gyergyószentmiklós :**
*Létz János.
*Kossuth-ny.
*Sándory Mihály.
- Gyoma :**
Kner Izidor.
- Gyöngyös :**
Herczog Ernő Ármin.
Hungária ny.
Sima Dávidné.
Steinicz Gábor.
- Gyönk (Tolna vm.) :**
Engel József.

Győr:

Dobos Ignác.
 Feledi Károlyné.
 Gross Gusztáv.
 Győregyházmegyei ny.
 Mercur ny. (Tul. Láng Jakab Jenő és Tsa.)
 Nitsmann József.
 «Pannonia» ny. (Tul. Raab Béla.)
 Pátria ny. (Holló (Prager) Lajos.)
 Összetartás r.-t. ny. (Igazg. Csizmadia László.)

Győrszentmárton:

*Szent Benedek ny.

Gyula:

«Corvina»-ny. (Tul. Vértesi Arnold.)
 Dobay Ferenc és Reisner Ede.
 Szedő Emilné.

Gyulafehérvár:

Erzsébet-ny. (Tul. Izsák Lázár.)
 Papp György.
 Püsp. lyc. ny. (Bérlő: Schäser Ferencz.)

Hajduböszörmény:

Szabó Ferenczné.
 Szmuk Gábor.

Hajdudorog:

Grünfeld Mózes.

Hajdunánás:

Grünfeld Czili.
 Horovitz Gyula József.

Hajduszoboszló:

Plón Gyula.

Halmi:

Friedmann Herman.

Hátszeg:

Hátszeg és Vidéke ny. (Tul. Klaf-
 ter Ignác.)
 Mester János.

Hatvan:

Földes Adolf «Minerva» ny.
 Hoffmann M. L.
 Jatzkó Lajosné.

Heves:

Adler József.

Hódmező-Vásárhely:

Róth Antal.
 «Vásárhely és Vidéke» ny. (Tul.
 Endrey Gzula.
 «Vásárhelyi Reggeli Ujság» ny.
 (Tul. Kun Béla.)

Hódság:

Pfiszter József.
 Raab Jánosné sz. Speizer Teréz.

Holics:

Malovany József.

Homonna:

Fejes Jakab.
 Waller Mór.

Hosszúfalu:

Jancsó János.

Huszt:

Ausländer Ignác.
 Huszti nyomdavállalat. (Tul. Ganz
 Gizella.)
 «Nagyági» ny. (Tul. Veinstein Mór.)

Igló:

Ferencz Dávid.
 «Szepesti Lapok» nyomdavállalat
 ny. (Tul. Telléry Gyula.)

Illava:

Eckmann Ignác.

Ilosva:

Glancz Móriczné.

Ipolyság:

Neumann Jakab.
 Polgár Ignác.

Jánoshalma:

Frankl Gáspár.

Jánosháza:

Rubin Salamon.

Jászapáti:

Id. Imrik József.

Jászárokszállás:

Nigrinyi Ferencné.

Jászberény:

Balázs Ferencz.
 Pesti Péter.
 Vértés Adolf.

Jószáshely :

Holländer Izidor.

Kalocsa :Juresó Antal.
Moravcsik és Szeidler.
Werner Károly.**Kaposvár :**Fenyvesi és Kéthelyi.
Gerő Zsigmond.
Hagelmann Károly.
Somogyvármegye ny. és lapkiadó
vállalat.
Szabó Lipót.
Szalai Ferencz.**Kapuvár :**

Buxbaum József.

Karánsebes :Fleissig Lipót.
Gör. kel. román egyházm. ny.
Jakobovits József és tsa.**Karczag :**Kertész József és tsa.
Nagykunsági ny. betéti t.
Nagy Lajos.**Kassa :**Breitner Mór.
Kassai ny. r.-t.
Koczányi utóda Paulinyi Gyula.
László Béla.
Matzner Samu.
Schwarcz Alfrédné.
Szent Erzsébet-ny.
Vitéz A. utóda. (Schillinger Zoltán.)
Wiesenberg Lajos.**Kecskemét :**Első kecskeméti hirlapkiadó és ny.
r.-t.
Első kecskeméti naptárkiadó és
hirdetési váll.
Első nagy alföldi ny. és hirlap-
kiadó-vállalat.
G. Fekete Mihály.
Fischl Dávid.
Gichner Gábor.
«Kecskeméti Ujság» ny. (Tul. Réti
Gyula.)
Spitzer Vilmos.
Sziládi László.**Késmárk :**Gerhardt Ábrahám.
Szauter Pál.**Keszthely :**Farkas János.
Mérey Ignác.
Nádai Ignác.
Sujánszky József.**Kézdivásárhely :**Kézdivásárhelyi ny. r.-t.
Turóczy István.**Királyhelmeccz :**

Klein József.

Királyhida :Brandweiner Vilmos.
Vogel Károly Gusztáv.**Kisbér :**

Haitl Kálmán.

Kisjenő :

Rosenthal Pál.

Kiskőrös :

Majoros és Szekulesz.

Kiskundorozsma :

Váradai Márton és Tsa.

Kiskunfélegyháza :Özv. Feurer Salamonné.
Vesszősi József.**Kiskunhalas :**Horváth Gyula.
Práger Ferencz.**Kiskunmajsa :**

Schwartz Artúr.

Kismarton :Ifj. Dick Ede.
Gabriel Jakab.**Kismartonváralja :**

Ifj. Dick Ede.

Kispest :Faragó és Dózsa.
Fischhof Henrik.**Kisszeben :**

Stehr Gusztáv.

Kisújszállás :

Platz Ferencz.
Szekeres ny. (Tul. Csapp János.)

Kisvárdá :

Berger Ignác.
Klein Gyula.
Preisz Vilmos.

Kolozsvár :

Ajtay K. Albert.
Boskovits ny. (Tul. Kahlfürst Imre.)
«Carmen» ny. (Tul. Baritü P. Péter.)
«Ellenzék» ny. (Tul. Polyonyi Albert.)
«Előre» ny. (Tul. Laskai Árpád.)
Erdélyi Újság ny. váll.
Gámán János örököse.
Gyorrssajtó kö- és könyvny.
Kupferstein testv.
Lepage Lajos.
Liczeum-ny. (Tul. Gombos Ferencz.)
Stief ny.
Sz. Bonaventura ny.
Szabadság ny.
Szövetség ny.
Ujhelyi és Boros.
Weinstein Béni.

Komárom :

«Hungária» ny. (Tul. Freisinger Mór.)
Schönwald Tivadar.
Spitzer Sándor.
Szénásy és Sipos.

Korpona :

Ruzsinák Antal.

Kovászna :

Szabó Sámuel.

Kőhalom :

Kőhalmi ny.

Körmend :

Katona Imre.
Körmendi ny. r.-t. (Tul. Weiner Julia.)
Slavik Ferencz.

Körmöczbánya :

«Körmöczbányai papirgyár» ny.
(Tul. Heller és Lenkei.)
Paxner I. és Biron H.

Kőszeg :

Feigl Adolf.
Rónai Frigyes.

Kula :

Berkovits Márk.

Kunhegyes :

Balla Sándor.

Kunszentmárton :

Bozóky Gábor.
Wolf Dezső.

Kunszentmiklós :

*Schwarz V.

Lajtaszentmiklós :

Hanel Engelbert.

Lakompak (Sopron vm.) :

Grünfeld Henrik.
Krausz Henrik.

Léva :

Dukesz Lipót.
Fischer-féle «Mercur» ny. (Tul. Fischer R.)
Nyitrai és társa r.-t. ny.
Schultz Ignác.

Lippa :

Rafila Demeter.
Zeitler Lajos.

Liptószentmiklós :

Klímes Ferencz.
Lőw Dezső.
Steier Izidor.

Losoncz :

Benkő testv.
Bicskei Zoltán.
Engel István.
Kármán Zsigmond.
Kredens Béla.
Losonczy Sándor.

Lőcse :

Özv. Reiss Józsefné.
Singer Elek.
Szepes vármegyei közig. ny. (Tul. Braun Fülöp.)

Lugos :

Auspitz Adolf kny. (Tul. Schlinger Zsigmondné Stern Jozefin és Schlinger József.)
Gutenberg ny. (Tul. Raubitz Janka.)
Husvéth Emil és Hoffer János.
Szidon József.

- Sziklai Lajos.
Özv. Virányi Jánosné.
- Magyarakanizsa :**
Bruck P. Pál.
Léderer Manó.
- Magyarkimle :**
Jó iratok terjesztési váll. (Tul.
Gladitsch Pál.)
- Magyarláros :**
Páneth Leopold és Schönfeld Zsigmond.
*Teitelbaum ny.
- Magyaróvár :**
Horváth Vilmosné.
Mosonvármegye ny. (Tul. Ruff
Andor.)
Steiner Antal.
- Magyarpécska :**
Ruber István.
- Makó :**
Kovács Antal.
«Makói Hirlap» ny. (Tul. Neumann
József.)
«Maros»-ny. (Tul. Gaál László.)
- Malaczká :**
Wiesner Henrik.
- Mándok :**
Klein Lajos.
- Máramarossziget :**
Benkő Miklós.
Berger Miksáné.
Farkas és Scheiner «Központi» ny.
Katrices József.
Kaufmann A. és fiai.
«Máramarosi Független Ujság» ny.
(Tul. Dicső Menyhért.)
Szabadsajtó kny.
Wizner és Dávid.
- Marczali :**
Mizsúr Ádám.
- Margitta :**
Hungária ny. (Tul. Pollák Lajos.)
- Marosludas :**
Glück József.
- Marosujvár :**
*Wugrinetz M.
- Maros-Vásárhely :**
Adi Árpád.
Calvincem mű- és kny. r.-t.
Ev. ref. collegium-ny. (Bérlő : Benkő
László.)
Grünn Sámuel.
Hirsch Mór.
Komáromy Sándor.
Nagy Samu.
Révész Béla.
- Mátészalka :**
Weisz Antal.
Weisz Zsigmond.
- Medgyes :**
Krauss Josefin.
Reissenberger G. A.
- Mezőberény :**
Baltha János.
- Mezőcsát :**
Schwartz Herman.
- Mezőkaszony :**
Klein Béla.
- Mezőkövesd :**
Balázs Ferencz.
- Mezőtúr :**
Kanyó Antal utóda Borbély Gyula.
Török Ignác.
- Miava :**
Pazsiczky Dániel.
- Mindszent :**
Horváth Antal.
- Miskolcz :**
Berger és Tsa.
Boros Benő.
Braun Henrik.
Enemann Sári.
Groszmann József.
Klein és Ludvig.
László Adolf.
Lichtmann Ferencz.
Schwarz Soma.
Stamberger Bernát.
Stamberger Márkus.
Szelényi és tsa.

- Misztótfalu :**
Simon Pálma.
- Modor :**
Rohacsek Simon.
- Módos :**
Wellisch Jakab. (Lakik : Budapest,
Andrássy-út 96.)
- Mohács :**
Blandl kny. betéti t. (Üzletv. Fridrich
Oszkár.)
Pollák Róbert.
Rosenthal Márk és fia.
- Monor :**
Pestvármegyei ny. (Tul. Molnár
és tsa.)
Popper Ernő.
- Mór :**
Reszler Jakab.
- Moson :**
Grünfeld Ignác.
- Munkács :**
Grósz testvérek.
Grünstein Mór.
Káhn és Fried.
Meisels Bernát.
Meisels Herman.
Mermelstein Izrael Hers.
- Muraszombat :**
Balkányi Ernő.
- Nagyabony (Pozsony vm.):**
*Müller Mór.
- Nagyatád :**
Benyák János.
- Nagybánya :**
Morvay Gyula.
Nánásy István.
Singer Sándor.
- Nagybecskerek :**
Oszuszi András.
Pleitiz Fer. Pál utóda. (Dr. Brajjer
L. és Mayer R.)
Seprős Valter.
Toliczki Száva.
- Nagyberezna :**
Deutsch Hermanné és Steiger Sámuel.
- Nagyenyed :**
Keresztes Nagy Imre.
Nagyenyedi ny. és papíráru gyár r.-t.
- Nagykálló :**
Sarkady József.
- Nagykanizsa :**
Farkas és Krausz.
Goldberger Vilmos.
*Gutenberg ny.
Münz Jenő és Balog Oszkár.
*Ofenbeck és Balázs.
Ifj. Wajdits József.
Zala hirlapkiadó és ny. r.-t.
- Nagykapos :**
Heiman Vilmos.
- Nagykároly :**
Gellis Jakab.
«Kölcsey» ny. r.-t. (Üzletv. Varga
Endre.)
Petőfi ny. r.-t.
Szatmárvármegyei központi köz-
igazgatási ny. (Tul. Manják és
Tóth.)
- Nagykátá :**
Simonyi Simon.
- Nagykikinda :**
Milenkovicz Szidónia.
Kiadói ny. (Tul. Szegyakov Péter.)
*«Pannonia» ny. (Tul. özv. Balázs
Jenőné.)
Radák János.
Sonderling Károly.
- Nagykőrös :**
Bazsó Kálmán.
Ottinger Edéné.
Székely Albert.
- Nagylak :**
Weisz Márk.
- Nagymarton :**
Gellis Henrik.
Kohn József.
Schön Samu.
- Nagy Mihály :**
Freireich T.
Landesman B.
- Nagyrócze :**
Lévai Izsó fiókja.

Nagysomkút :

Vider Jakab.

Nagysurány :

Rinstein Ábrahám.

Nagyszalonta :

Kálmán László.

Székely Jenő.

Nagyszeben :

Budovszky L.

Drotleff József.

Gör. kel. főegyházmegyei ny.

Haiser György.

Krafft Vilmos.

Nép kny. (Tul. Bratu Miklós.)

Roth Frigyes.

Nagyszombat :

Fiebig József.

Haas-féle Pannonia kny.

Goldmann Miksa özvegye.

Horovitz Adolf. (Tul. Horovitz

Lipót.)

Winter Salamon.

Winter Zsigmond. (Tul. Winter Ka-
talin és Pollák Arnold.)**Nagyszöllős :**Ugocsai közp. ny. (Tul. Deutsch
Jakab.)Victoria ny. (Tul. Weisz Sári és
Rappaport Henrik.)**Nagytapolcsány :**

Gross Gyula.

Özv. Platzkó Rezsőné.

Nagy-Várad :

Béres Károly és Held Pál.

Ifj. Berger Sámuel.

Boros Jenő.

Ifj. Csávásy Gyula.

«Esti Ujság» ny. (Tul. Gya-
gyovszky József.)

Helyfi László.

Hönig Józsefné.

Láng József.

Laszky Ármin

Magyar György.

«Nagyvárad» ny.

Neumann Vilmos.

«Rákos Szabadság» ny. (Tul. Rá-
kos Ferike.)Rákos Vilmos utóda. (Adler Béla.)
Rubinstein Vilmos.

Sas Edéné, sz. Mészáros Anna.

Sebő Izsák Imre.

Sonnenfeld Adolf.

*Stern Béla.

«Szent László» ny. (Bérlő : Csávásy
Gyula.)

Székely Ármin.

Verő Ede és tsa ny. (Tul. Verő

Ede és Weisz Vilmos.)

Vidor Manó.

Námesztó :

Schein Márk.

Naszód :

Kánhán Eliász.

Nezsider :

Horváth Julia.

Nyarádszereda :

Schönberger Dávid.

Nyirbátor :

Fohn Adolf.

Friedmann Lipót.

Keszler Izidor.

Nyíregyháza :

Borbély Sámuel.

Jóba Elek. (Tul. özv. Jóba Elekné.)

Klafter Ignác.

Szabolesvármegye ny.

Tóth Sándor.

Nyírmada :

Grosz József.

Nyitra :

Deák József.

Huszár István.

Iritzter Zsigmond.

Lővi Antal.

Neugebauer Nándor.

Risnyovszky János.

Nyustya :

*Schmidt Géza.

Óbecse :

Lévai Lajos.

Radoszávlyevits Vladimir.

Ólubó :

Zauberer Simon.

Oravicabánya :

Káden József.

Progresul ny.
Weisz Felix.
Wunder Károly.

Orosháza:

Demáricsik Ferencz.
Pless N.
G. Szabó Lajos.
Veres Lajos.

Orsova:

Handl József.
Tillmann Jakab.

Ószéplak:

Nyitvavölgyi agrármeteorológiai ob-
servatorium ny.

Ószivác:

Sonnenfeld Ármin.

Ózd:

Özv. Grósz Lipótné és tsa.

Ökörmező:

Weisz Izidor.

Özörény:

*Rigler-gyár ny.

Paks:

Rosenbaum Miksa.

Palánka:

Kristofek József és Blazsek Jó-
zsefné.

Pancsova:

Horovitz Adolf és fia.
Jovanovics testv.
Kohn Samu.
Koszaniacs Miklós.
Krausz Adolf.
Wittigschlager Károly.

Pankota:

Bod József.

Pápa:

Év. ref. főisk. ny. (Bérlő: Kis
Tivadar.)
Goldberger Gyula.
Nobel Armin.
*Stern Ernő.

Párkány:

Gondos Vilmos.

Pásztó:

Első pásztói ny. (Tul. Sima Dá-
vid.)
*Nigrinyi Ferencz.

Pécs:

Engel Izidor.
Madarász Béla.
Pécsi irod. és ny. r.-t.
Püspöki lyceum ny. (Tul. Pécsi
Kath. lapkiadó r.-t.)
Taizs József.
Wessely és Horváth.

Peredmér:

Linksz M. utóda, Rozenzweig
Henrik.

Perjámos:

Frischmann József.
Pirkmayer Alajos.

Pestújhely:

Némegy Elemér.

Petrosegy:

Figuli Antal.
*Steiner R.

Polgár:

Szabó Fülöp.

Poprád:

Fuchs Gyula.

Pozsony:

Alkalay Adolf.
Angermayer Károly.
Bacsk Bernát.
Blau Vilmos.
Eder István.
Exel Sándor.
Freistadt Mór.
Grünsfeld Lipót.
Hauser Samu.
Katholikus irod. r.-t. ny.
Kohn Mór.
Lichtenfeld Salamon.
Löwy Gusztáv.
Mandl testvérek.
Mandl Győzőné Buxbaum Hanette.
Natali Magdolna.
«Westungarischer Grenzbote»
ny. (Tul. Simonyi Iván.)
Wigand F. K. (Stromszky Emil.)

Pöstyén:

Gipsz H.

- Kohn Bernát.
Lauer Nándor.
- Privigye :**
Gubits Bernát.
- Puhó :**
Reiszmann Mór.
- Putnok :**
Gärtner Ignác.
Knopf Henrik.
- Püspökladány :**
*Deutsch D.
- Rahó :**
Farkas Samu.
- Ráczeke**
Piliser Simon.
- Rákosliget :**
Boros Regina.
- Rákospalota :**
Fischer Dezső.
Fischer Károly.
Gold Salamon.
- Rákosszentmihály :**
Rákosvidéki nyomdavállalat. (Tul.
Balázsovich Kálmán.)
- Resiczabánya :**
Weisz Adolf.
- Rimaszombat :**
Lévai Izsó.
Náray János Albert.
Id. Rábely Miklós.
Ifj. Rábely Miklós.
- Rózsahegy :**
Komor testvérek.
Parička János.
Pollák Jenő.
- Rozsnyó :**
Falvi Jenő.
Görbics Zoltán.
Hermann Istvánné.
- Ruttka :**
*«Felvidéki Magyarság» ny.
- Salgótarján :**
Friedler Samu.
- Lauer Ernő.
Ujj István.
- Sárbogárd :**
Spitzer Jakab.
- Sárospatak :**
Ev. ref. főiskola ny. (Bérlői : Dani
és Fischer.)
- Sárvár :**
Milfai Ferencz.
Strancz János.
- Sásd :**
Mizsúr Ádám.
- Sasvár :**
Weisz Ármin.
- Sátoraljaújhely :**
«Hegyalja» ny. (Tul. Deutsch Mór.)
Landesmann Miksa és tsa.
Lóvi Adolf.
«Pannonia» ny. (Tul. Ócskay László.)
«Szabadság» ny. (Tul. Illésházy és
tsa.)
*Vajda és Eisenstädter.
«Zemplén» ny. (Tul. Ehlert Gyula.
- Segesvár :**
Becsek D. és fia. (Fióktüzlet.)
Horeth Frigyes.
Krafft Vilmos.
- Selmecz- és Bélabánya :**
Grohmann Gyula.
Joerges Ágost özv. és fia.
- Sepsiszentgyörgy :**
«Jókai» ny. r.-t.
*«Kossuth» ny. r.-t.
- Siklós :**
Harangozó József.
- Siófok :**
Weisz Lipót.
- Somorja :**
Goldstein József.
- Sopron :**
Breuer Dávid és Jakab.
Gellis Testv.
Klaber Hugó és Szigfried.
Nyugatmagyarországi Petőfi ny. r.-t

- Romwalter Alfréd.
Röttig Gusztáv és fia.
Török Kálmán.
Ungár József.
- Soroksár :**
Kaufmann Dezső.
- Stájerlakánina :**
Nickmann Róza.
- Sümeg :**
Horvát Gábor.
- Szabadka :**
Braun Adolf.
Hirth és Duchon.
Horváth István.
Hungaria ny.
Krausz és Fischer.
Szabados Sándor.
Szántó Lajos.
Szent Antal ny.
- Szokolcza :**
Dr. Beuer és társa.
Teslik József.
- Szalárd :**
Kertész Márton.
- Szamosujvár :**
Anka Sándor.
Auróra-ny. (Tul. Todorán Endre.)
Gör. kath. egyházmegyei ny.
*Schönfeld Henrik.
- Szarvas :**
Müller Károlyné.
Sámuel Adolf.
- Szatmár-Németi :**
Boros Adolf.
Északkeleti ny. (Sárközi S. és Szász J.)
Grünfeld Géza.
Kalik István.
Merkur ny. (Weisz Zoltán.)
Morvai János.
Pázmány-sajtó.
«Szabadsajtó» ny. (Tul. Ifj. Litteczky Endre.)
- Szászrégen :**
Burghardt Dezső.
Schebesch W.
- Szászsebes :**
Hientz József.
Stegmann János.
- Szászváros :**
Minerva-ny. r.-t.
*Szászvárosi ny. r.-t.
*Tipografia Noua».
- Szeged :**
Bartos Lipót.
Brukner Dezső.
Czapik J.
Délmagyarország ny.
Dugonics-ny. r.-t.
Endrényi Imre.
Endrényi Lajos.
Engel Lajos.
Leopold ny.
*Pannonia.
Schulhof Károly.
Traub B. és tsa.
Tzsöckel Hermann.
Varga J.
Várnai Lipót.
- Szeghalom :**
Riegel Zoltán.
Sárréti Újság. (Tul. Béresi Gézáné.)
- Szekszárd :**
Kaszás Sándor.
Molnár-féle ny. r.-t.
- Szempez :**
Katz Ignác.
- Szenicz :**
Bezsó János és tsai.
Löffler Adolf.
- Szentágota :**
Schmidt József.
- Szentendre :**
Szent-Endre és Vidéke ny. (Tul. Náthán Ignáczné.)
- Szentes :**
«Alföldi Ellenzék» ny. (Tul. Vajda Ernő.)
Kálmán I. Sándorné.
«Szentes és Vidéke». (Tul. Székely József.)
Untermüller Ernő.
Vajda B. utóda.
- Szentgotthárd :**
Wellisch Béla.
- Szenttamás (Bács-Bodrog vm.):**
Marinkov Szvetozár.

Szepesváralja :

Buzás Dénes.

Szepsi :

Tóth István.

Szerbnagyszentmiklós :

Wiener Náthán.

Szered :

Grósz Lipót.

Szerencs :Schönfeld Zoltán.
Simon József.**Szécsény :**

Glattstein Adolf.

Székelyhid :Gottlieb Jakab.
Kohn Sámuel.**Székelykeresztur :**

Szabó Kálmán.

Székelyudvarhely :Becsek D. fia.
Betegh Pál és tsa.
Szabó Kálmán.**Székesfehérvár :**Csitári K. és tsa.
Debreczeny István.
Egyházmegyei ny.
Eisler Adolf.
Kaufmann Pál.
Kovács Józsefné.
Minerva ny. (Tul. Weinberger
Dezső.)
Singer Ede.
Számmer Imre.**Szigetvár :**Kozáry Ede.
Krausz Adolf.**Szikszó :**

Blank Simon.

Szilágycseh :Berger Bernát.
*Hungaria ny.**Szilágysomlyó :**Bölöni Sándor.
Brüll és Heimlich.

Heimlich Károly.

*Sternberg Ignác.
«Viktoria» ny. (Tul. Lázár János.)**Szinyérváralja :**

Vider Jakab.

Szolnok :Bakos István.
Faragó Sándor.
Hay Géza.
Hercz Zsigmond.
Róth Dezső.
Vezéri Ödön.
Wachs Pál.**Szolyva :**Első szolyvai ny. (Tul. Goldenberg
Chain Leib.)**Szombathely :**Egyházmegyei ny.
Gabriel Agoston.
Geist Márton.
Langer K. János.
Löwy Gusztáv.
Seiler Henrik utódai: Szele és
Breitfeld.
«Vasvármegye» ny. (Tul. Lingauer
Albin.)**Sztropkó :**

Amsel és Landau.

Tab :Perl Pál.
Zuckerman del Jakab.**Tamási (Tolna vm.) :**

Jeruzsálem Ede.

Tapoleza :Lövy B.
*Weisz József.**Tasnád :**

Löwinger Lipót.

Tata :Engländer József és tsa.
Lindenberg Adolf.
Nóbel Adolf.**Técső :**

Szabó Lipót.

Temeskubin :

Oberläuter Róbert.

Temesvár :

Bayer Róbert.
 Csanádegyházmegyei ny.
 Csendes Jakab.
 Csendes Lipót.
 Délmagyarországi ny. (Tul. Wettel
 Ferencz.)
 Engel Jenő.
 Heim Antal.
 Lehner György.
 *Lovas és Strobl.
 Messinger Sándorné.
 Moravetz testv.
 Muresian Döme.
 Pátia ny. (Tul. Marossy Mátyás.)
 Reif Henrik.
 Uhrmann Henrik és tsai.
 Unio-ny. (Tul. Steiner Ferencz.)
 Vértés József.

Tenke :

Mandel Ferencz.

Tiszafüred :

Goldstein Adolf.

Tiszalök :

Lóvy Márton.

Tiszapolgár :

Szabó Fülöp.

Titel :

Szubotieski Szimó.

Tokaj :

Gastetner Adolf.
 Klein Márkus.

Tolcsva :

Friedmann Béni.

Tolna :

Weltmann Ignác.

Topolya (Bács-Bodrog vm.):

Hajtmann István.
 Wilhelm Miksa.

Torda :

Csákay Péter.
 Füssy József.

Torna :

Glancz Izsák.

Tornalja :

Friedmann Herman.

Torontálvásárhely:

Orehoja Antal.

Tótróna :

*Kohn Nándor.

Törökbecse :

Jovanovits Giga.
 Peczarszky Biankó.

Törökkanizsa :

Szegyakov Sándor.

Törökszentmiklós :

Kongoráczy János.
 Rubinstein Sándor.

Trencsén :

Gansel Lipót.
 Sándor X. Ferencz.
 Sold Henrik.

Trencsénteplicz :

Skarnitzl Jenő.

Trsztena :

Schein Samu.

Turdossin :

Kornhauser Nándor.

Túrkeve :

Daróczy Antal.

Turócszentmárton :

Gasparik János.
 Moskóczy Ferenczné.
 Turócszentmártoni ny. r.-t.

Újarad :

Mayr Lajos.

Újfehértó .

Guttman Kálmán.

Újpalánka :

Csernicsek Imre.

Újpest :

Csanády és tsa.
 Fuchs Antal és tsa.
 Salgó Sándor és tsa.
 Szabadság ny. (Tul. Hirschbein
 Regina.)
 Wagner Jenő.

Újverbász :

Boros György.

Ujvidék:

«Branik» r.-t. ny.
 Friedmann Sándor.
 Fuchs Emil és tsa.
 Hirschenhauser Benő.
 Hungária-ny. (Tul. Stein Sándor.)
 Ivkovic György.
 Miletics Szvetozár. (Tul. Krufa Jó-
 zsef és Popovics Milán.)
 Natosevics r.-t. ny.

Ungvár:

Földesi Gyula.
 Gellis Miksa.
 Székely és Illés.
 Ungmegeyi ny. (Tul. Kreisler Mar-
 czell.)
 Unio ny. r.-t. (Igazg. Plenykó János.)

Vác:

Abeles Gábor.
 Dercsényi Dezső.
 Ergerspert és Wölez.
 Herman Antal.
 Katzburg Lipót.
 Kohn Mór.

Vágsellye:

Kollmann Dávid.

Vágújhely:

Brück Gyula.
 Horovitz Adolf.
 Hungária ny.
 Lövisohn Manó.
 Schreiber Mór.

Vajdahunyad:

*Wachter József.

Varannó:

*Weinstein E.

Vásárosnamény:

Berkovics Lajos.

Vasvár:

*Singer Mór és fia.
 Singer Zsigmond.

Verbó:

Rosenmann Bernát.

Verebély:

Neufeld Sándor.

Versecz:

Albach testv.

Jankovics Zsiván.

Özv. Kirchner J. E.
 Márk Károly és tsa. (Wettel és
 Veronits utóda.)
 Neumann Henrik.
 Pelko-Pavlovics Milán.
 Risztics István.
 Wettel testvérek.

Veszprém:

*Czigány Pál.
 Dunántuli ny. (Tul. Köves Béla
 és K. Paur Ödön.)
 Egyházmegyei ny.
 *Fodor Ferencz.
 Krausz Ármin és fia.
 Népakarat ny. (Tul. Takács Szil-
 veszter.)
 *Pósa Endre.
 *Szigethy Ákos.

Zalaegerszeg:

Breisach Sámuel.
 Tahy Rozália utóda Kakas Ágoston.
 Unger Antal.

Zalaszentgrót:

Nagy Sándor

Zenta:

Beretka Imre.
 Fekete Sándor.
 Molnár Sz. Vincze.
 Politzer Sándor.

Zilah:

Krausz E. és tsa. (Tul. Nádler
 Béniné, Krausz Eszter és Krausz
 Lajos; czégyv. Nádler Béni.)
 Seres Samu.
 «Szövetség» ny. (Tul. Török Já-
 nos, Szabó Lajos, Fejérdy Béla.
 Üzletv. Szabó Lajos.)

Zircz:

Zirczvidéki ny. (Tul. Szigethy Ákos.)

Zólyom:

Nádasy Ferencz.
 «Zólyom és Vidéke» ny. (Tul.
 Strausz Vilmos.)

Zombor:

Baits Vladimír.

Bikár M. és tsa.
Bittermann Nándor és fia.
Bosnyák Ernő.
Kollár József.
Obláth Károly.

Zsibó :
Singer Arnoldné (Farkas Róza).

Zsolna :
Biel Lina.
Braun Rezső.
Glazel Samu.
Horner Ferencz.
Nürnberg Ármin.

Zsombolya :
Perlstein Fány.

A HAZAI IDŐSZAKI SAJTÓ 1910-BEN.

I.

Hirlapirodalom.

Összeállította: KERESZTY ISTVÁN.

I. Magyar nyelvű.

I. Politikai napilapok.¹

BUDAPESTEN.

Alkotmány. Felelős szerk. Túri Béla; tulajd. Molnár János. Nyom. «Stephaneum» ny. r. t. XV. évf. Évi ára 28 K, száma 8 f, vidéken 10 f.

A Nap. Főszerk. Braun Sándor; felelős szerk. Hacsak Géza. Tul. ny. saját vállalat. VII. évf. Évi ára 16 K, száma 4 f.

A Polgár. Szerk. tul. Szerdahelyi Sándor. Nyom. «Globus». VI. évf. Évi ára 16 K, száma 4 f.

Az Est. Felelős szerk. Miklós Andor. Tul. saját vállalat. Nyom. «Athenaeum». I. évf. vi ára 16 K, száma 4 f.

Az Ujság. Felelős szerk. Gajáry Ödön; szerkesztőtárs dr. Ágay Béla. Tul. saját r. t. Nyom. «Athenaeum». VIII. évf. Évi ára 28 K, száma 10 f.

Budapest. Felelős szerk. Szatmári Mór. Tul. ny. Wodianer F. és fiai. XXXIV. évf. Évi ára 20 K, vidéken 24 K; száma 6 f, vidéken 8 f. — Vasárn. mellékl. **Uj Budapest.**

Budapesti Hirlap. Főszerk. Rákosi Jenő; felelős szerk. Csajthay Ferencz.

Tul. ny. saját váll. XXX. évf. Évi ára 28 K, száma 10 f.

Budapesti Napló. Felelős szerk. dr. Pályi Ede. Tul. Lapkiadó Társaság. Nyom. «Globus». XV. évf. Évi ára 20 K, száma 6 f, vidéken 8 f. — Mellékl. **Magyar Szó.**

Egyetértés. Főszerk. Pap Zoltán; felelős szerk. Purjesz Lajos. Tul. M. Ujságkiadó R.-T. Nyom. Hazai Hirlapkiadó R.-T. «XLV.» (=XLIV.) évf. Évi ára 28 K, száma 10 f. — Mellékl. **Az «Egyetértés» Vasárnapja.** Nyom. «Globus».

Esti Ujság. Felelős szerk. Barna Izidor. Tul. ny. Rákosi Jenő «Budapesti Hirlap» ujságváll. XV. évf. Negyedévi ára 2 K 40 f, száma 2 f.

Friss Ujság. Felelős szerk. Habár Mihály. Tul. ny. Hazai Hirlapkiadó R.-T. XV. évf. Havi ára 60 f, vidéken 1 K 20 f, száma 2 f.

Független Magyarország. Felelős szerk. dr. Rónay Béla. Kiadja saját váll. Nyom. «Globus». X. évf. Évi ára 28 K, száma 10 f, vidéken 12 f.

Kis Ujság. Felelős szerk. dr. Kovács Dénes. Tul. ny. Wodianer F. és fiai. XXIV. évf. Évi ára 14 K 40 f, száma 2 f, vasárnap 4 f.

Legujabb. Felelős szerk. Fodor

¹ Azon hirlapok és folyóiratok vétettek fel, melyek mint kötelespéldányok érkeztek be a Magyar Nemzeti Múzeumba. — Ez összeállítás, mely 1894-ig a Vasárnapi Ujságban jelent meg, az 1895. évtől kezdve a Magyar Könyvszemlének rendes mellékletét képezi.

Aladár, Kiadja a szerkesztőség. Nyom. «Európa». II. évf. (A 96. számmal megszűnt.)

Magyar Estilap. Felelős szerk. dr. Szalay Mihály. Kiadja saját váll. Nyom. «Európa». XVII. évf. Évi ára 6 K, vidéken 12 K, száma 2 f.

Magyar Hirlap. Főszerk. Márkus Miksa. Kiadja saját váll. Nyom. Hazai Hirlapkiadó R.-T. XX. évf. Évi ára 28 K, száma 8 f, vidéken 10 f.

Magyar Lap. Szerk. tul. dr. Veresmarthy Miklós. Nyom. «A Nap» ny. II. évf. (A 73. számmal megszűnt.)

Magyar Nemzet. Felelős szerk. tul. Lándor Tivadar; h. sz. dr. Mikes Lajos. Nyom. «Athenaeum». XXIX. évf. Évi ára 28 K, száma 10 f.

Magyarország. Főszerk. Holló Lajos; felelős szerk. dr. Lovász Márton. Nyom. «Globus». XVII. évf. Évi ára 28 K, száma 10 f.

Magyar Szó. X. évf. (L. a XI. csoportban.)

Népszava. Felelős szerk. Garami Ernő. Kiadja a M.-orsz. Szociáldemokrata Párt. Nyom. «Világosság». XXXVIII. évf. Évi ára 19 K 20 f, száma 6 f.

Pesti Hirlap. Felelős szerk. dr. Légrády Imre. Tul. nyom. Légrády Testv. XXXII. évf. Évi ára 28 K, száma 10 f.

Pesti Napló. Főszerk. Surányi József. Felelős szerk. Mester Sándor. Tul. saját r.-t. Nyom. «Globus». LXI. évf. vi ára 28 K, száma 10 f.

Politikai Hetiszemle. Felelős szerk. tul. Székely Sámuel. Nyom. Révai és Salamon. XVIII. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 16 K, száma 40 f.

Uj Hírek. Felelős szerk. Atzél Endre, helyettes szerk. dr. Vécsey Marcell. Nyom. «A Nap» nyom. IX. évf. Havi ára 60 f, vidéken 1 K 20 f; száma 2 f.

Uj Lap. Felelős szerk. Hivatal József. Kiadja saját r.-t. Nyom. Hazai Hirlapkiadó R.-T., majd a «Stephanum». IX. évf. Negyedévi ára 4 K, csak vasárnapi számra az előfizetés évi ára 4 K. Száma 2 f, vasárn. 4 f.

Világ. Felelős szerk. «Yartin» József. Nyom. «Globus» r.-t. I. évf. Évi ára 24 K, száma 10 f.

VIDÉKEN.

Abauj-Kassai Közlöny. (Kassa.) Főszerk. Stecker Károly; felelős szerk. Lekly Gyula; szerk. Herbolt Ferencz. Kiadótul. nyomtató Vitéz A. utóda. XXXIX. évf. Évi ára helyben 14 K, vidéken 20 K, száma 4 f.

Alföldi Ellenzék. (Szentés.) Főszerk. tul. Vajda Ernő; felelős szerk. dr. Vajda Antal. X. évf. (Az 1. számmal megszűnt.)

Alföldi Híradó. (Kecskemét.) Fel. szerk. dálnoki Kovács Jenő. Tul. ny. Első Nagyalföldi Ny. és Hirlapkiadó Vállalat. (Decz. 16. óta új czíme:)

Alföldi Híradó. Kecskeméti Népejség. Felelős szerk. Szabó Jenő. Tul. Gold Sámuel. Nyom. Első Nagyalföldi Hirlapkiadó és Nyomda-Vállalat. (?) évf. vi ára 16 K, száma 4 f.

Arad és Vidéke. Felelős szerk. Szűdy Elemér. Tul. ny. Kalmár Nándor és tsai. XXX. évf. Évi ára 24 K, vidéken 28 K.

Aradi Esti Ujság. Szerk. Horovitz Gusztáv. Nyom. Aradi ny. r. t. I. évf. (A 30. számmal megszűnt.)

Aradi Közlöny. Főszerk. Stauber József; felelős szerk. Bolgár Lajos. Tul. ny. Aradi ny. r. t. XXV. évf. Évi ára 28 K, vidéken 24 K.

Bajai Független Ujság. Felelős szerk. tul. dr. Valentin Emil; szerk. Wagner Antal. Nyom. Nánay Lajos. X. évf. Évi ára 10 K, vidéken 16 K, száma 4 f.

Bácskai Hirlap. (Szabadka.) Főszerk. dr. Balogh Ernő; felelős szerk. Braun Henrik. Tul. ny. Krausz és Fischer. XIV. évf. (A 73. számmal megszűnt.)

Bácskai Napló. (Szabadka.) Fel. szerk. dr. Veréb Gyula. Tul. ny. «Szt. Antal» irod. váll. m. sz. IV. évf. Negyedévi ára 1 K 80 f, vidéken 3 K 60 f, száma 2 f.

Bácsmezei Napló. (Szabadka.) Főszerk. dr. Fischer Jákó; felelős szerk. Fenyves Ferencz. Tul. Heumann Mór és a ny. «Hungaria». VII. évf. Negyedévi ára 2 K 40 f, száma 2 f, vasárnap 4 f.

Brassói Lapok. Felelős szerk. dr. Weisz Ignác. Nyom. saját ny. XVI. évf. Évi ára 20 K, száma 8 f.

Debreczen. Felelős szerk. dr. Gál

Összesen: 27.

second

Zoltán, utóbb Simon István. Ny. a város ny., majd Horovitz Zsigmond. XLIII. évf. Évi ára 12 K, vidéken 18 K, száma 4 f.

Debreczeni Független Ujság. Felelős szerk. Hegedüs Lóránt. Tul. ny. Hoffmann és Kronovitz. VIII. évf. Negyedévi ára 3 K, vidéken 4 K 50 f.

Délmagyarország. (Szeged.) Felelős szerk. Róna Lajos. Tul. ny. saját váll. I. évf. Évi ára 24 K, vidéken 28 K, száma 10 f.

Délmagyarországi Közlöny. (Temesvár.) Szerk. tul. Lendvai Miklós. Nyom. Csendes Jakab. XXXIX. évf. Évi ára 28 K, száma 10 f.

Délvidéki Ujság. (Nagybecskerek.) Felelős szerk. dr. Várady Imre. Tul. ny. «Libertas» ny. r.-t. V. évfolyam. Napilap volt, június 7. óta hetilap (*l. a II. csoportban.*)

Egri Ujság. Főszerk. dr. Setét Sándor; felelős szerk. Damó Oszkár. Tul. Dobó István Nyomda-R.-T. XVIII. évf. Évi ára 12 K, vidéken 16 K, száma 4 f.

Ellenzék. (Kolozsvár.) Sz. tul. ny. Magyar Mihály. XXXI. évf. Évi ára 32 K, száma 10 f.

Előre. (Kolozsvár.) Felelős szerk. dr. P. Jánossy Béla. Saját ny. V. évf. (A 175. számmal megszűnt.)

Erdélyi Ujság. (Kolozsvár.) Felelős szerk. Herczeg Jenő. Tul. Péchy Pál. Ny. saját váll. III. évf. Évi ára 14 K 40 f, havi ára 2 K.

Esti Hirlap. (Debreczen.) Felelős szerk. dr. Lukács Béla. Nyom. Horovitz Zsigmond. III. évf. Évi ára 10 K, vidéken 16 K, száma 4 f.

Ébredés. (Székesfehérvár.) Felelős szerk. dr. Steiner Jákó, utóbb Kabos Jenő; főszerk. tul. Steiner. Nyom. Weinberger D., utóbb Eisler Adolf. I. évf. (A 30. számmal megszűnt)

Fejérmegyei és Székesfejérvári Független Ujság. Felelős szerk. Szőlősy Ferencz; társszerk. dr. Holly Géza. Tul. a Fejérm. és Székesf. Függ. és 48-as Párt. Nyom. Eisler A. I. évf. Évi ára 7 K 20 f, vidéken havi 60 fillérrel több, száma 2 f.

Felsőmagyarországi KassaiNapló. Felelős szerk. Morvai Sámuel. Tul. ny. «Felsőmagy. ny.» XXVI. évf. Évi ára 20 K, száma 6 f.

Fiumei Estilap. Felelős szerk.

tul. dr. Brájjer Lajos. Nyom. Kereskedelmi Ny. R.-T. III. évf. Megj. naponta. Évi ára 24 K, száma 6 f.

Friss Hírek. (Szeged.) Fel szerk. Nagy Béla, utóbb Hollósi Ödön. Nyom. Endrényi Imre. II. évf. Negyedévi ára 2 K, vidéken 3 K 50 f, száma 2 f.

Függetlenség. (Arad.) Fel. szerk. Zima Tibor. Tul. ny. Zlinszky István és tsa. IX. évf. Évi ára 24 K, vidéken 28 K, száma 10 f.

Független Székesfehérvári Ujság. Felelős szerk. Kálmán Pál. Tul. ny. Eisler Adolf. I. évf. (A 68. számmal megszűnt.)

Független Ujság. (Temesvár.) Felelős szerk. tul. ifj. Vad Ferencz. Nyom. Délmagy. Kny. III. évf. (A 96. sz. óta czíme: **Polgári Ujság.**)

Győri Friss Ujság. Felelős szerk. tul. Feledi Károly. Nyom. «Mercur», utóbb (Czell-Dömölk:) Dinkgreve Nándor. XI. évfolyam Évi ára 20 K, száma 2 f.

Győri Hirlap. Győri Közlöny. Felelős szerk. Révész Sándor. Tul. ny. «Pannonia». LIV. évf. Évi ára 24 K, száma 8 f. — Időnkénti melléklet: **Krajczáros Ujság, Győri Napló.**

Győri Ujság. Fel. szerk. dr. Lurja Aladár. Tul. ny. saját váll., utóbb nyom. Nitsmann József. III. évf. Évi ára 12 K, vidéken 16 K, száma 2 f; vasárnap 4 f.

Kaposvári Hirlap. Felelős szerk. Schröder Béla. Tul. ny. Szabó Lipót. II. évf. (A 47. számmal megszűnt.)

Kassai Hirlap. Felelős szerk. tul. ny. László Béla. VII. évf. (A 226. számmal megszűnt.)

Kassai Ujság. Felelős szerk. Barta Lajos. Kiadja saját váll. Nyom. Wlaskovits Testv. I. évf. Évi ára 12 K, vidéken 16 K, száma 4 f.

Kecskeméti Lapok. Kecskeméti Friss Ujság. Felelős szerk. Hollósy János. Tul. «Első kecsk. hirlapok. és ny. r.-t.» XLIII. évf. Félévi ára 4 K, vidéken 7 K, száma 2 f.

Kecskeméti Ujság. Főszerk. dr. Huszár Dezső; felelős szerk. dr. Réti Gyula. Nyom. «Első kecskeméti hirlapkiadó és ny. r.-t.», majd Fischl Dávid és végül saját ny. III. évf. Évi ára 8 K, vidéken 14 K, száma 2 f.

Kolozsvári Hirlap. Kolozsv. Friss Ujság. Felelős szerk. dr. Nadányi

Emil. Nyom. Ujhelyi és Boros. XI. évf. Évi ára 14 K, száma 4 f.

Makói Független Ujság. Felelős szerk. dr. Kiss Pál. Nyom. ifj. Gaál László. I. évf. Évi ára 7 K, száma 2 f.

Makói Ujság. Felelős szerk. dr. Kiss Pál, majd Katona Imre. Nyom. Kovács Antal. VII. évf. Félévre 3 K, 50 f, vidéken 7 K, száma 2 f.

Miskolcz. Főszerk. dr. Nagy Péter; felelős szerk. dr. Dévényi Miklós; társszerk. dr. Kovács József. Nyom. Klein és Ludvig. I. évf. Évi ára 20 K, száma 8 f.

Miskolczi Napló. Főszerk. dr. Hebrony József; felelős szerk. Huberth János; h. szerk. Fehér Ödön. Nyom. Klein és Ludvig. X. évf. Évi ára 16 K, vidéken 20 K, száma 6 f.

Mosonvármegye. Magyaróvári Hirlap.¹ Felelős szerk. Ruff Andor. Nyom. Ligeti István. VIII. évf. Csütört., vas. Évi ára 12 K, száma 10 f.

Nagyvárad. Felelős szerk. Marton Manó. Tul. Nagyv. Hirlapkiadó R.-T. Saját nyom. XL. évf. Évi ára 24 K, postán 28 K; száma 10 f.

Nagyvárad Friss Ujság. Felelős szerk. dr. Halász Lajos. Tul. nyom. Boros Jenő.

Nagyvárad Napló. Felelős szerk. Hegedüs Nándor. Tul. Fehér Dezsóné. Nyom. Boros Jenő, utóbb Sonnenfeld Adolf. XIII. évf. Évi ára 24 K, vidékre 28 K; száma 10 f.

Napló. (Kassa.) Felelős szerk. tul. Murányi József. Nyom. Vitéz A. ut. VI. évf. Évi ára 14 K, vidékre 20 K; száma 4 f.

48-as Szabolcsi Hirlap. (Nyiregyháza.) Felelős szerk. Inczedy Lajos. Tul. a megyei függ. párt. Nyom. Jóna Elek. I. évf. (A 69. számmal megszűnt.)

Nemzetőr. (Sopron.) Felelős szerk. dr. Meisner Ernő. Tul. Berecz bel. Nyom. Nyugatmagyarországi «Petőfi» Kvny. R.-T.; utóbb Klaber Testv. XLII. évf. (A 214. számmal megszűnt.)

Nyugatmagyarországi Híradó. (Pozsony.) Felelős szerk. Arkauer István. Tul. dr. Vutkovich Ödön. Nyom. Angermayer Károly. XXIII. évf. Évi ára 24 K, száma 10 f.

Nyugatmagyarországi Napló.

(Nyitra.) Felelős szerk. Nagy Endre. Tul. nyom. «Hermes». I. évf. Évi ára 16 K, száma 4 f.

Pécsi Közlöny. Főszerk. dr. Egrý Béla, felelős szerk. Dömel Anzelm. Nyom. Madarász Béla. XVIII. évf. Évi ára 24 K, száma 10 f.

Pécsi Napló. Felelős szerk. Lenkei Lajos. Tul. ? Nyom. ? XIX. évf. Évi ára 24 K, száma 10 f.

Pécsi Uj Lap. (A budapesti Uj Lap mell.) Fel. szerk. Müller Károly. Nyom. Püspöki Kvny. IV. évf. Havi ára 1 K.

Polgári Ujság. (a 96. sz. előtt: **Független Ujság.**) (Temesvár.) Felelős szerk. Orich Győző. Nyom. «Délmagy. Kvny.», majd a «Temesvarer Zeitung» nyom. III. évf. (A 197. számmal megszűnt.)

Politikai Ellenőr. (Kecskemét.) *az Orsz. Ellenőr mell. Lásd a XI. csoportot.*

Somogyi Hirlap. (Kaposvár.) Szerk. t. ny. Gerő Zsigmond. VII. évf. (A 2. számmal megszűnt.)

Somogyi Napló. (Kaposvár.) Felelős szerk. Göndör Ferenc. Tul. a szerk. Nyom. Fenyvesi és Kéthelyi. I. évf. Évi ára 16 K, száma 4 f.

Somogyvármegye. (Kaposvár.) Felelős szerk. Salgó Sándor, társ szerk. Göndör Ferenc. Tul. ny. «Somogyvármegye» ny. r. t. VI. évf. Évi ára 16 K, száma 4 f.

Soproni Napló. Felelős szerk. Röttig Odo, utóbb Ámon Vilmos, társ. szerk. R. O. Tul. nyom. Röttig Gusztáv és Fia. XIV. évf. Évi ára 20 K.

Szabadság. (Nagyvárad.) Felelős szerk. Szirmay Ödön. Főszerk. tul. ny. Laszky Armin. XXXVII. évf. Évi 24 K, vidékre 28 K, száma 10 f.

Szabolcsvármegye. (Nyiregyháza.) Felelős szerk. Dr. Friedmann Ernő. Tul. a szerkesztőség. Nyom. Borbély Sámuel. IV. évf. Félévi ára 6 K, vid. 9 K, száma 4 f.

Szamos. (Szatmár.) Felelős szerk. Dénes Sándor. Nyom. «Szabadsajtó». XLII. évf. Évi ára 12 K, vid. 16 K, száma 4 f.

Szeged és Vidéke. Felelős szerk. Balassa József. Tul. «Dugonics» ny. r.-t. IX. évf. Évi ára 12 K, vid. 18 K, száma 4 f.

¹ Május 15. előtt nem politikai.

Szegedi Friss Ujság. Felelős szerk. Ujlaki Antal. Tul. ny. Endrényi Lajos XI. évf. Félévi ára 4 K, vid. 7 K, száma 2 f.

Szegedi Híradó. Felelős szerk. Palócz László. Tul. ny. Endrényi Imre. LIII. évf. Évi ára 28 K, száma 10 f.

Szegedi Napló. Felelős szerk. Vass Géza. Tul. ny. Engel Lajos. XXXIII. évf. Évi 28 K, száma 10 f.

Székesfehérvári Friss Ujság. Felelős szerk. Olasz Pál, otóbb Kelemen Béla, majd a tul. Fodor Gyula. Nyom. Csitári K. és Tsa. XII. évf. Havi ára 60 f, vid. 1 K 20 f, száma 2 f. Megj. vas. és ünn. Ára 4 f.

Temesvári Híradó. Felelős szerk. Paál Aladár. Kiadja saját váll. Nyom. Csendes Jakab. I. évf. (A 97. számmal megszűnt.)

Temesvári Hirlap. Felelős szerk. tul. Pogány Mihály. Nyom. Csanádegyházm. kny. VIII. évf. (A 145. számmal megszűnt.)

Temesvári Ujság. Felelős szerk. Schweiger Béla. Kiadó tul. Kartjé Mihály = «Unio» ny. II. évf. negydedi ára 5 K 10 f, vid. 6 K, száma 2 f.

Tiszántúl. (Nagyvárad.) Felelős szerk. dr. Vucskovics Gyula. Nyom. «Szent László» Ny. R.-T. XVI. évf. Évi ára 16 K, házhoz hordva 20 K, vid. 24 K, száma 8 f.

Torontál. (Nagybecskerek.) Felelős szerk. Somfai János. Tul. ny. Pleitz Ferencz Pál. XXXIX. évf. Évi ára 24 K, száma 8 f.

Ujság. (Kolozsvár.) Felelős szerk. tul. ny. Gombos Ferencz. XII. évf. Évi ára 14 K 40 f, vid. 24 K; száma 4 f. vid. 6 f.

Ujság. (Szolnok.) Főszerk. dr. Hunyor István. felelős szerk. Varga János. Tul. ny. Róth Dezső. I. évf. Évi ára 16 K, száma 4 f.

Vas megyei Független Hirlap. (Szombathely.) Felelős szerk. Palatinus József. Tul. a «Vasvárm.» ny. V. évf. Évi ára 12 K, vid. 14 K, 40 f; száma 2 f.

Vas megyei Napló. Szombathelyi Friss Ujság. Főszerk. tul. Breitfeld Dezső, felelős szerk. Hevessi Jenő. Nyom. Seiler Henrik Ut. X. évf. Évi ára 10 K, vid. 14 K; tan., jegyz. engedménnyel.

Vasvármegye. (Szombathely.) Felelős szerk. tul. Lingauer Albin, h. szerk. Halász József. Saját ny. XLIII. évf. Évi ára 24 K, eseti. kedvezm. 18 K, száma 10 f.

Vásárhely és Vidéke. (Hódmezővásárhely.) Felelős szerk. Bibó Lajos. Tul. ny. saját váll. XXVIII. évf. Évi ára 8 K, vid. 14 K, száma 2 K.

Vásárhelyi Reggeli Ujság. (Hódmezővásárhely.) Felelős szerk. Graváts Ferencz. Tul. Kun Béla. Nyom. saját ny. VI. évf. Évi ára 8 K, vid. 16 K, száma 2 f.

Zala. (Nagykanizsa.) Főszerk. Szalay Sándor, felelős szerk. Nagy Samu. Tul. ny. Fischel Fülöp Fia. XXXVII. évf. Évi ára 14 K, vid. 18 K, száma 6 f.

Összesen : 80.

II. Politikai hetilapok.

BUDAPESTEN.

A Hét. Szerk. tul. Kiss József. Nyom. «Athenaeum» r. t. XXI. évf. Megjelenik vasárnap. Évi ára 20 K, száma 40 f.

A Munkaadó. Felelős szerk. Edvi Illés László. Tul. a Magy. Építőiparosok Orsz. Szövetsége. Nyom. «Pallas» r. t. IV. évf. Megj. vasárn. Évi ára tagoknak 4 K, másnak 8 K, száma 20 f.

A Nép Zászlója. Felelős szerk. Seffer László. Tul. Lukáts Gyula örökösei. Nyom. «Pallas» r. t. XXV. évf. Megj. csüt. Évi ára 8 K.

Az Idő. Felelős szerk. tul. Péterfi Gyula. Nyom. «Thalia», otóbb «Nagy-magyarország». III. évf. Megj. hétfőn. Évi ára 12 K, száma 20 f.

Bács megye. (Budapest—Zombor, Ujvidék, Szabadka.) Felelős szerk. Latinovits Pál. Nyom. (Székesfehérvár :) Számmar Imre. XI. évf. Megj. pént. Évi ára 12 K.

Biztosítási és Közgazdasági Lapok. Felelős szerk. dr. Hermán Ferencz. Nyom. (Monor :) Monori községi ny. XVI. évf. Félhavi. Évi ára 20 K.

Egyenlőség. Fel. szerk. Szabolcsi Miksa. Nyom. Elek Lipót. XXIX. évf. Megj. vasárn. Évi ára 18 K, száma 40 f.

Földnépe. Felelős szerk. Boros B.

Mihály. Kiadja a szerkesztőség. Nyom. (Czegléd.) Sárk Gyula. III. évf. Megj. szomb. (A 6. számmal megszűnt.)

Függetlenség. Felelős szerk. dr. Pilişy István. Nyom. «Pátria» r. t. I. évf. Hetilap. Évi ára 6 K, száma 10 f.

Hétfői Hirmondó. Felelős szerk. Szilágyi László. Tul. özv. Lóránt Dezsóné. Nyom. Márkus Samu. V. évf. (A 49. számmal megszűnt.)

Hétfői Lapok. Felelős szerk. dr. Guthi Soma. Kiadja saját váll. Nyom. «A Nap» ny. III. évf. Évi ára 12 K, száma 4 f.

Hétfői Posta. Szerk. dr. Szanádi Ignác. Tul. ny. «Globus» II. évf. (A 18. számmal megszűnt.)

Igaz Szó. Főszerk. dr. Lakatos Géza: felelős szerk. Szalánczy Andor. Kiadja a Keresztény Szociális Szöv. Nyom. «Stephaneum». VII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 4 K, száma 6 f.

Képes Néplap és Politikai Hirdető. Felelős szerk. Molecz Károly. Tul. ny. «Franklin-Társulat». XXXVIII. évf. Megj. szomb. Évi ára 4 K 80 f.

Világkrónika cz. melléklapjával 8 K. **Kőbányai Hírek.** Felelős szerk. dr. Schön Lajos. Nyom. Első Kőb. Könyvnyomda. I. évf. Megj. hétfőn. Évi ára 6 K, száma 12 f.

Közlekedés és Közgazdaság. Sz. tul. dr. Bischitz Béla. Nyom. «Uránia». III. é. Megj. vasárn. Évi ára 12 K, száma 20 f.

Magyar Lobogó. Szerk. Ágh Endre. Tul. Herczegh Sándor. Nyom. «Globus». VI. évf. Megjelenik vasárn. Évi ára 5 K.

Magyar Pénzügy. Felelős szerk. Kormos Alfréd. Tul. «Apollo» irod. és ny. r.-t. Nyom. Fővárosi Ny. R.-T. XXX. évf. Megj. csüt. Évi ára 24 K. Mellékl. **Hiteles Sorsolási Értesítő.**

Magyar Polgár. Választási Ujság. Szerk. Nagy (Grosz) Dezső. Kiadja saját váll. Nyom. «Haladás». Külön kiadásban minden képv.-vál. kerület számára. I. évf. (A mutatóvány-számmal megszűnt.)

Magyar Székesfőváros. Felelős szerk. dr. Bartha Sándor. Nyom. «Express» kny. XIII. évf. (Januárban megszűnt.)

Nagy-Magyarország. Magyar Néplap. Szerk. tul. Buday Aladár és Szendrey Mihály. Nyom. «Pázmá-

neum». XIX. (= II.) évf. Megj. pént. É i ára 6 K. Amerikába 9 K. — Mell. **Családi Kör.**

Nemzeti Állam. Felelős szerk. Tali Ferencz. Nyom. «Pátria». V. évf. Megj. vasárn. Évi ára 5 K, száma 4 f.

Nemzeti Hirlap. Felelős szerk. Farkas Emőd. Tul. ny. Rózsa Kálmán és neje. XXVI. évf. Megj. csüt., vas. Évi ára 12 K.

Nemzeti Iskola. Felelős szerk. Bartha Pál. Tul. ny. Markovits és Garai. XVII. évf. Megj. szomb. Évi ára 12 K.

Nemzetőr. (A Közbiztonság melléklete.) Felelős szerk. Mezei Sándor.

Népujság. Felelős szerk. Huszár Károly. Tul. Molnár János. Nyom. «Stephaneum». XII. évf. Megj. szomb. Évi ára 3 K 60 f., száma 8 f.

Országos Néplap. Az Orsz. M. Kisbirtokos- és Kisiparos-Szövets. hiv. polit. Közlönye. (Bpest—Bonyhád.) Felelős főszerk. Betnár Béla. Nyom. (Bonyhád:) «Hirlapnyomda». V. évf. Megj. szomb. Évi ára 4 K.

Pesti Futár. Szerk. Nadas Sándor. Nyom. Bartmann Ignác, majd Viola és Geist. III. évf. Megj. het. Évi ára 12 K, száma 20 f.

Radikális 48. Felelős szerk. Horváth Jenő. Nyom. «Pallas». IV. évf. Havonta egy-két szám. Évi ára 12 K, száma 24 f.

Renaissance. Felelős szerk. Zigány Árpád. Kiadja saját váll. Nyom. Márkus Samu. I. évf. Megj. félhav. Évi ára 20 K, száma 1 K.

Szabadság. A Hazafias Alapon Szerv. Munkásegyletek Szövetségének hiv. lapja. Felelős szerk. Szikora Zoltán. Kiadja a Szöv. Ny. (Arad:) Kalmár Nándor és Tsai. XV. évf. Megj. szomb. (A 42. számmal megszűnt.)

Úttörő. Felelős szerk. tul. Fényes Samu. Nyom. «Világosság». 1910/11. III. évf. Megj. vasárn. Évi ára 16 K, száma 30 f.

Vasútpolitikai Közlöny.¹ Felelős szerk. Turtsányi Pál. Tul. Popovits Mihály. Nyom. «Thália». I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 12 K, száma 30 f.

Világsszabadság. Felelős szerk.

¹ Előbb nem politikai volt.

*T. Politikai Helyismeret
(Egyesével a I. évf. szomb.)*

Csizmadia Sándor. Kiadja a földműv. munkások orsz. bizotts. Nyom. «Világosság». VIII. évf. Megj. másodsomb. Évi ára 5 K 20 f., száma 10 f.

Zólyomvármegyei Hirlap. (Zólyom.) Felelős szerk. Korcsek Pál. Tul. ny. Nádaszy Ferenczné. XXIV. évf. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Zombor és Vidéke. Szerk. Kemény János, fel. a tul. ny. Oblát Károly. XXIX. évf. Megj. csüt., vas. Évi ára 12 K, száma 12 f.

Összesen : 36.

VIDÉKEN.

Alföldi Hirlap. (Mindszent.) Szerkesztő tul. Diamant Manó. Nyom. (Szentés:) Kálmán-ny. I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

A Munka. (Máramarosziget.) Felelős szerk. dr. Gruber József. Tul. ny. Berger Miksa. I. évf. Megj. kedden. (A 11. számmal megszünt.)

Aradi Hétfői Ujság. Nyom. dr. Krenner Zoltán. Tul. Pichler Sándor. Nyom. Aradi ny. r. t. I. évf. Évi ára 8 K, száma 10 f.

Aranysóvidék. (Torda.) Felelős szerk. Boross Elek, utóbb dr. Fried Farkas. Tul. Nagy Albert és a nyom. Füssy József. XX. évf. Hetilap. Évi ára 8 K, a **Vármegyei Közlöny** hiv. melléklettel 10 K, száma 16 f.

Árvamegyei Hirlap. (Alsókubin.) Szerk. Kubinyi Tibor. Tul. Szontagh Álmos. Nyom. Trnkoczy József. XXIII. évf. Hetilap. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Bajai Hirlap. Felelős szerk. dr. Lemberger Armin. Tul. nyom. Kollár A. XIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Balatonvidék. (Keszthely.) Felelős szerk. dr. Bozay József. Tul. Bontz József. Nyom. Sujánszky József. XIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Bars. (Léva.) Szerk. Holló Sándor. Tul. nyom. Nyitrai és Tsa. XXX. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Bácska. (Zombor.) Szerk. Bittermann Sándor. Tul. Bittermann Nándor. Nyom. Bittermann N. és fia. XXXIII. évf. Megj. kedd és pént. Évi ára 12 K, száma 20 f.

Bácsmegyei Függetlenség. (Zom-

bor.) Felelős szerk. dr. Mayer Sándor. Tul. a Zombori Füg. Párt. Nyom. Bittermann Nándor és fia, utóbb Kollár József. VI. évf. Megj. vasárn. és csüt. Évi ára 10 K, tanítóknak 8 K, száma 10 f.

Beregvármegye. (Beregszász.) Felelős szerk. dr. Szegedi Miklós. Kiadó Engel Jenő. Nyom. «Szabadság.» I. évf. Hetilap. Évi ára 6 K, száma 10 f.

Besztercebányai Hirlap. Felelős szerk. dr. Ammann Arnold. Kiadja a Nemz. Munkapárt. Nyom. Machold F. I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Besztercze. Szerk. tul. dr. Benedek Aladár. Nyom. Botscher Tivadar. XVII. évf. Megj. szerd. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Békéscsaba és Vidéke. Főszerk. dr. Tarján Tibor; felelős szerk. Bihari Sándor, aug. óta dr. Sailer Vilmos. Tul. nyom. Tevan Adolf. II. évf. Megj. csüt. és vasárn., aug. óta csak vasárn. II. évf. Évi ára 8 K, száma 10 f.

Békésmegyei Függetlenség. (B.-Csaba.) Főszerk. dr. Pándy István; felelős szerk. dr. Rell Lajos. Kiadó dr. Ursziny János. Nyom. saját ny. VII. évf. Megj. szerd., vasárn. Évi ára 10 K, száma 10 f.

Békésmegyei Közlöny. (B.-Csaba.) Főszerk. dr. Láng Frigyes; felelős szerk. Gulyás József. Tul. nyom. Szihelszky József «Corvina» ny. XXXVII. évf. Megj. vasárn., csüt. Évi ára 12 K, száma 12 f.

Békésvármegye. (Tavalyi címe: **Bvmegyei Ellenzék.**) (B.-Csaba.) Főszerk. Tábit Mihály; felelős szerk. dr. Simonka Gy. Nyom. (Gyula:) «Corvina.» III. évf. (A 2. számmal megszünt.)

Békésvármegyei Ellenőr. (Gyula.) Felelős szerk. dr. Simonka György. Nyom. (B.-Csaba.) Tevan Adolf. I. évf. Megj. csüt., vasárn. Évi ára 10 K, száma 10 f.

Békésvármegyei Ellenzék. (NB. a **Békésmegyei Ellenzék** és a **Békésvármegye** folytatása.) (Orosháza.) Felelős szerk. dr. Vangyel Tibor. Tul. dr. Bikádi Antal. Nyom. Demártsik Ferencz. III. évf. Megj. csüt., vasárn. Évi ára 10 K, száma 10 f.

Buziásfürdői Közlöny. Felelős szerk. tul. Scholtz Endre. Nyom. ifj. Brach József X. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Ceglédi Ujság. Felelős szerk. S. Nagy Lajos. Tul. a szerkesztőség. Nyom. Nagy Elek. XX. évf. Megj. vasárn. Évi ára 6 K, száma 15 f.

Csángó Ujság. (Hosszúfalu.) Felelős szerk. dr. Kozma Miklós. Nyom. Jancsó János. IV. évf. Megj. szerd., szomb. (A 17. számmal megszűnt.)

Csiki Lapok. (Csikszereda.) Főszerk. dr. Fejér Antal; felelős szerk. dr. Elthes Gyula. Nyom. Szvoboda József. XXII. évf. Megj. szerd. Évi ára 8 K, külf. 12 K.

Csikvármegye. (Gyergyószentmiklós.) Szerkesztő tul. Vákár P. Arthur. Nyom. saját «Kossuth»-ny. VI. évf. Megj. szerd., pént., vasárn. Évi ára 16 K, tanítók, segédlel. 14 K.

Délsomogy. (Szigetvár.) Felelős szerk. Bárvarth Gyula. Kiadja a szerkesztőség. Nyom. Kozáry Ede. XI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Délvidéki Ujság. (Nagybecskerek.) Felelős szerk. tul. Kanizsa Ármin. Nyom. «Libertas»-ny. r. t. V. évf. Jún. 7 óta hetilap, (napilap volt, *l. az I. csoportban.*) száma 6 f.

Délvidéki Ujság. (Ujvidék.) Szerkesztő a keresztény társadalomtudományi liceum. Nyom. Fuchs E. és Tsa. I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 4 K, száma 4 f.

Déva és Vidéke. Felelős szerk. dr. Tassy B. László: társszerk. Pártos Szilárd. Tul. nyom. Laufer Vilmos. XVIII. évf. Megj. szomb. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Dunántúli Hirlap. (Győr.) Szerkesztő Bihar Jenő. Tul. nyom. Győregyházmegye könyvsajtója. XVIII. évf. Megj. kedd, csüt., vasárn. Évi ára 12 K, száma 8 vagy 16 f.

Eger. Felelős szerk. Breznay Imre. Tul. az érseki lyceumi ny. XXXIII. évf. Megj. szerd., szomb. Évi ára 10 K, száma 10 f.

Egri Híradó. Felelős szerk. dr. Csutorás László. Tul. a lyceumi ny. XVIII. évf. Megj. kedd, szomb. (A 44. számmal megszűnt.)

Ellenzék. (Miskolc.) Felelős szerk. Sassy Csaba. Tul. Szelényi Lajos.

Nyom. Szelényi és Tsa. IX. évf. Megj. kedd, csüt., szomb. Évi ára 10 K, vid. 12 K, száma 8 f.

Ellenzéki Hirlap. (Ujpest.) Kiadja az Ujp. Függetlenségi Párt. Szerk. nyom. Vágner Jenő. VII. évf. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Erdővidéki Hirlap. (Barót.) Főszerk. dr. Ferenczy Géza; felelős szerk. Hoffmann Géza. Tul. nyom. Nagy József. II. évf. Megj. csüt. (A 16. számmal megszűnt.)

Esztergom. Alapította dr. Prohászka Ottokár. Főszerk. Pauer Károly; felelős szerk. Dvihally Géza. Nyom. Buzárovits Gusztáv. XV. évf. Évi ára 10 K, száma 16 f.

Érsekújvár és Vidéke. Felelős szerk. Vadász Ferencz. Nyom. Winter Zsigmond és Fia. XXIX. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Északkelet.¹ (Szatmárnémeti.) Felelős szerk. Bartha József, utóbb dr. Veréczy Ernő. Tul. Északkeleti Kny. II. évf. Évi ára 4 K, száma 10 f.

Északkeleti Ujság. (Nagykároly.) Felelős szerk. dr. nemesóthi Szabó Albert; szerk. Suták István, Csáky Gusztáv. Tul. «Kölcsey»-ny. r. t. II. évf. Megj. szomb. Évi ára 8 K, tanítóknak 5 K.

Fehérgyarmati Hirlap.¹ Felelős szerk. tul. dr. Magyarádi Boross Lajos. Nyom. «Kossuth»-ny. II. évf. Megj. pént. Évi ára 8 K.

Fejérmegyei Napló. Felelős szerk. Bilkei Ferencz. Nyom. Egyházmegyei Ny. XVII. évf. Megj. kedd, csütört., szomb. Évi ára 12 K, száma 10 f.

Felsőmagyarországi Hirlap. (Sátoraljaújhely.) Felelős szerk. Matolay Etele. Tul. nyom. Landesmann Miksa és Tsa. XIII. évf. Megj. szerd., szomb. Évi ára 10 K, száma 10 f.

Felső Torontáli Közlöny. (Nagykikinda.) Felelős szerk. dr. Türk Marcell. Tul. ny. Sonderling Károly. I. évf. Megj. csüt. vas. Évi ára 10 K, száma 12 f.

Felső-Zemplén. (Nagymihály.) Felelős szerk. dr. Kállai József. Tul. ny. Landesmann. XV. évf. Megj. csüt. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Felvidéki Híradó. (Turóczenmárton.) Felelős szerk. Dugovich

¹ Előbb nem polit. volt.

Titusz; helyettes szerk. Boldizsár Boldizsár. Tul. Moskóczy Ferenczné «Magyar Nyomda»-ja. XXIX. évf. Hetilap. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Felvidéki Magyarság. (Ruttká.) Szerkesztő tul. Kövessi Lajos; főszerk. Gerő Henrik. Nyom. saját ny. V. évf. Megj. vasárn. (A 17. számmal megszűnt.)

Félegyházi Hirlap, egyesült Félégyházi Híradó.¹ Szerkesztő tul. nyom. Vesszősi József. XXVIII.—XVI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Figgelő. (Besztercebánya.) Felelős szerk. dr. Petrogalli Oszkár. Tul. Schweng Lajos. Nyom. «Hungária.» VI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K, száma 24 f.

Földmivelő. (Békéscsaba.) Lapvezér Békési Mátyás. Kiadja az Orsz. Földmivelő-Párt. Nyom. «Függetlenség» ny. VII. évf. (A 2. számmal megszűnt.)

Független Hajdúság. (Hajdúszoboszló.) Főszerk. dr. Justh János; felelős szerk. Bor János. Kiadja a Függetlenségi 48-as Kossuth-Kör, utóbb a felelős szerk. Nyom. Plón Gyula. IX. évf. Megj. szomb. Évi ára 8 K, száma 10 f.

Függetlenség. (Szabadka.) Felelős szerk. Szeifert Ernő. Nyom. Horváth István. I. évf. Megj. szerd., szomb. Évi ára 8 K, száma 2 f.

Független Székelység. (Sepsiszentgyörgy.) Felelős szerk. Móritz István. Tul. Bay István. Nyom. «Kossuth»-ny. r. t. V. évf. Megj. szerd., pént., vasárn. Évi ára 12 K, száma 8 f.

Gömöri Hirlap. (Rimaszombat.) Szerkesztő tul. nyom. Náray J. Albert. XXII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 6 K, lelkészek, tanítók, közs. előlj. 4 K, száma 12 f.

Gyergyó. (Gy.-Szt.-Miklós.) Felelős szerk. Benke Antal. Tul. nyom. Sándory Mihály. X. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Gyöngyösi Lapok.¹ Szerkesztő tul. Székely Jenő. Nyom. «Hungária.» XXXII. évf. Megj. csüt. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Gyöngyösi Ujság.¹ Felelős szerk. dr. Székely Ödön. Tul. özv. Dudás

Adolfné. Nyom. «Hungária», utóbb Herzog Ernő Armin. XIV. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K, száma 30 f.

Gyulafehérvári Hirlap. Felelős szerk. dr. Friedmann Gyula. Tul. nyom. Papp György. XXVIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Hajdúnánási Ujság. Felelős szerk. dr. Berencsy János, utóbb Váczy József. Tul. nyom. Horovitz J. Gyula. IV. évf. Megj. csüt. Évi ára 6 K, vid. 8 K, száma 8 f.

Határőr, egyesülve a Pancsovai Ujsággal. Szerkesztő tul. nyom. Wittigschlager Lajos. XIX. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K, vid. 11 K, száma 20 f.

Határőr. (Ujvidék.) Szerk. Zambauer Ágost. Tul. Balla Árpád, utóbb az Ujv. Füg. és 48-as Párt. Nyom. Hirschenhauser Benő, majd «Nato-sevity» r. t., utóbb Friedmann Sándor. VI. évf. Megj. csüt., vas. Évi ára 12 K, száma 12 f.

Hétfői Ujság. (Miskolc.) Felelős szerk. Földes Gusztáv. Nyom. Szelenyi és Tsa. III. évf. (A 14. sz. után **Miskolczi Ujság.**)

Heti Szemle. (Szatmár.) Felelős szerk. Bathory Endre. Tul. nyom. »Pázmánysajtó.« XIX. évf. Megj. szerd. Évi ára 6 K, tanítók s kézműp. 4 K, száma 20 f.

Hevesvármegyei Hirlap. (Eger.) Főszerk. Babocsay Sándor; felelős szerk. dr. Pásztor Bertalan. Tul. nyom. Egri Ny. R.-T. XVIII. évf. Megj. csüt., vasárn. Évi ára 12 K, száma 10 f.

Hódmezővásárhely. Szerkesztőtul. nyom. Roth Antal. XL. évf. Megj. kedd, pént., vasárn. Évi ára 3 K 20 f, vid. 6 K 40 f, száma 2 f.

Hunyadvármegye. (Déva.) Szerkesztő B. Szabó István, dr. Füssy B. László. Nyom. Hirsch Adolf. IX. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, vid. 10 K.

Jásznagykunszolnokmegyei Független Hirlap. (Szolnok.) Főszerk. tul. dr. Mandel Sándor; felelős szerk. dr. Kun Andor. Nyom. Bakos István. VIII. évf. Megj. szomb. Évi ára 8 K.

Jász-Nagykunszolnokmegyei Lapok. (Szolnok.) Felelős szerk. tul. Vezéry Ödön. Nyom. Czobor és Weisz. XXI. évf. Megj. csüt., vasárn. Évi ára 12 K, száma 20 f.

¹ Előbb nem polit. volt.

Kalocsai Néplap. Felelős szerk. Kőszeghy Mihály. Tul. az alapítók. Nyom. Jurcsó Antal. XXXIII. évf. Megj. szomb. Évi ára 4 K, száma 10 f.

Karcagi Hirlap. Felelős szerk. Csokai Mihály. Nyom. (Kisujszállás) Platz Ferencz. VI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Kelet Népe. Felelős szerk. dr. Halmay Elemér. Nyom. «Pallas», utóbb Lengyel Lipót. II. évf. Félhavi. (A 16. számmal megszűnt.)

Kisujszállás és Vidéke. Felelős szerk. tul. nyom. Szekeres József. XVIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Komáromi Hirlap. Főszerk. dr. Szabó Kálmán; felelős szerk. Berinkey Bálint. Nyom. Szénássy és Sipos. XI. évf. Megj. csüt., vasárn. Évi ára 8 K, vid. 10 K, száma vasárn. 12 f, csüt. 6 f.

Komáromi Lapok.¹ Felelős szerk. Fülöp Zsigmond. Nyom. Spitzer Sándor. XXXI. évf. Megj. szerd., szomb. Évi ára 10 K, száma szerd. 10 f, szomb. 20 f.

Közélet. (Marosvásárhely.) Felelős szerk. tul. Oroszlány Gábor. Nyom. Benkő László. I. évf. Heti, 10 f. Vid. félévi 3 K.

Közérdek. (Nagyenyed.) Felelős szerk. dr. Müller Jenő. Tul. Földes Ede. Nyom. «N.-e. kny. és papíráru-gyár» r. t. XXIX. évf. Megj. csüt., vasárn. Évi ára 12 K, száma 12 f.

Közművelődés. (Gyulafehérvár.) Felelős szerk. Soóthy Gyula. Kiadja az Erdélyi R. Kath. Irod. Társulat. XXXIII. évf. Megj. csüt. Évi ára 8 K.

Krassó-Szőrenyi Hirlap. Lugosi Hirlap. Felelős szerk. tul. nyom. Szidon József. IV. évf. Megj. szerd., pént., vasárn. Évi ára 12 K, száma 10 f.

Krassó-Szőrenyi Lapok. (Lugos.) Főszerk. dr. Witley József; felelős szerk. dr. Mauritz Győző. Tul. nyom. Virányi János. XXXII. évf. Megj. csüt., vasárn. Évi ára 16 K, száma 16 f.

Liptó. (L.-Szent-Miklós.) Felelős szerk. Tholt József László. Tul. nyom. Steier Izidor. XVIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Losonc és Vidéke. Felelős szerk. Herczegh Jenő. Tul. ő és Kovács Ferenc. Nyom. Losonczy Sándor. XXXI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Losonczy Ujság. Felelős szerk. tul. dr. Sacher Aladár. Nyom. Kármán Zsigmond. V. évf. Megj. csüt. Évi ára 8 K, vid. 10 K, száma 20 f.

Lugosi Ellenőr.¹ Felelős szerk. dr. Grofsoreán K. Béla. Tul. nyom. Anvender Henrik «Gutenberg» ny. IV. évf. Megj. csüt., vasárn. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Lugosi Ujság. Felelős szerk. tul. Frühwald Lajos. Nyom. Sziklai Lajos. III. évf. Megj. csüt. (A 62. számmal megszűnt.)

Maros. (Makó.) Felelős szerk. Sipos István. Tul. nyom. Gaál László. XXI. évf. Megj. csüt., vasárn. (A 65. számmal megszűnt.)

Maros Ujság. (Makó.) Felelős sz. Sipos István. Nyom. Kovács Antal. I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 4 K, vidéken 5 K, száma 4 f.

Marosujvár. Felelős szerk. tul. ny. (Torda) Füssy József. VIII. évf. Heti. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Máramaros, egyesülve a **Máramarosi Lapok**-kal. (M.-Sziget.) Fel. szerk. dr. Pap Tibor. Tul. ny. Sicher-mann Mór. XLVI. évf. Megj. csüt., vasárn. Évi ára 12 K, száma 20 f.

Máramarosi Független Ujság. (M.-Sziget.) Felelős szerk. Kovássy Ákos. Tul. dr. Pap József. Nyom. saját ny. III. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 10 f.

Mezőtúri Hirlap. Felelős szerk. Vágó József. Tul. Fülöp Ferencz. Nyom. Borbély Gyula. XII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Miskolci Ujság. (A 15. sz. előtt) **Hétfői Ujság.** Felelős szerk. Földes Gusztáv. Nyom. Szelényi és Tsa. III. évf. (A 28. számmal megszűnt.)

Mohács és Vidéke. Felelős szerk. Margitai Péter. Tul. ny. Blandl kny. betéti társ. XXIX. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Mór és Vidéke. Felelős szerk. Reszler Jakab. Nyom. «Móri kny.» XXII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K, száma 20 f.

¹ Előbb nem polit. volt.

¹ Előbb nem polit. volt.

Mosonvármegye. Magyaróvári Hirlap. (A 35. sz. előtt: **Magyaróvári Hirlap.** Mosonvármegye.) Fel. szerk. Ruff Andor. Tul. a szerkesztőség. Saját ny. VIII. évf. Heti két szám. Évi ára 12 K, száma 10 f.

Munkácsi Hirlap. Felelős szerk. dr. Katz Sándor. Tul. ny. Ferenczy Lajos. «Pannonia» ny. VI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 12 f.

Nagyág. (Huszt.) Főszerk. dr. Hamvai Lajos, felelős szerk. Brózik Engelbert. Nyom. Weinstein Mór «Nagyág» ny. II. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K.

Nagykároly. Felelős szerk. tul. Rosenfeld Zsigm. Nyom. (Debreczen:) Hoffmann és Kronovitz. V. évf. Megj. szerd. Évi ára 8 K.

Nagykároly és Érmellék. Szerk. Rélei Károly. Tul. Kölcsey-ny. I. évf. Megj. szomb. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Nagykároly és Vidéke. Felelős szerk. dr. Adler Adolf. Tul. «Nagykárolyi Petőfi-ny. r.-t.» XXVII. évf. Megj. csüt. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Nagykunsági Hirlap. (Karczag.) Felelős szerk. dr. Kreuner Géza. Tul. ny. Kertész és Izsák. VIII. évf. Megj. vasárn. (A 2. számmal megszünt.)

Nagyszöllösi Hirlap. Főszerk. tul. dr. Joannes Viktor, társszerk. Bihun Pál. Nyom. Ugocsei Közp. Ny. IV. évf. Megj. csüt. (Az 1. számmal megszünt.)

Nagyvárad **Munkás-Ujság.** Felelős szerk. Csordás János. Nyom. Bérés és Held. VI. évf. Megj. vasárn. (Magszünt.)

Népakarat. (Győr.) Szerk. tul. Barsi József. Nyom. Nitsmann József. IX. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Nógrádi és Honti Hiradó.¹ (Balassagyarmat, Ipolyság.) Felelős szerk. Tokay Lajos. Tul. Boczkó E. Nyom. (Ipolyság:) Neumann Jakab. IV. évf. Megj. szerd. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Nógrádi Hirlap. (Balassagyarmat.) Felelős szerk. Simon János, utóbb Majtényi Gyula. Nyom. Bgy. Kny. R.-T. utóda, majd Hollósy Géza. XXXVIII. évf. Megj. het. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Nyitrai Hirlap. Neutraer Zeitung. Felelős szerk. tul. Grünfeld Nánán. Nyom. Kramár Vilmos és Rivnyovszky János. XXI. évf. Megj. szomb. Évi ára 12 K, száma 30 f.

Nyitrai Lapok. Neutra-Trenchiner Zeitung. Felelős szerk. Weisz József. Nyom. Lőwy Antal. XLII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K 40 f., száma 24 f.

Nyitramegyei Szemle. Felelős szerk. tul. dr. Franciszy Lajos, társszerk. dr. Kaszala János. Nyom. Huszár István. XVIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K, közs. és körjegyz., tan. 8 K, száma 20 f.

Országos Néplap. (Budapest--Bonyhád.) *L. a budapestiek közt.*

Összetartás. (Győr.) Felelős szerk. Csizmadia László. Tul. a szerkesztőség. Nyom. Egyházm. Ny. V. évf. Megj. szomb. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Összetartás. (Zenta.) Felelős szerk. dr. Ellinger Jenő. Saját ny., utóbb Molnár Sz. Vincze. X. évf. Megj. szerd., pént., vasárn. Évi ára 3 K 50 f, vid. 7 K.

Parasztujtság. (Békéscsaba.) Felelős szerk. Achim L. András. Kiadja a M.-orsz. Parasztpárt vezetősége. Nyom. Tevan Adolf. V. évf. Megj. vasárn. Évi ára 6 K.

Politikai Ellenőr. (Kecskemét.) *L. a XI. csoportban.*

Pöstyéni Ujság. Felelős szerk. dr. Sajd Adolf. Nyom. Kohn Bernát. II. évf. Megj. hétf. Évi ára 14 K, száma 30 f.

Rábavidék.¹ (Körmend.) Felelős szerk. Fülöp József. Tul. ny. Körmendi Kny. R.-T. Utóda. XXVIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Répezevidéki Hirlap. (Csepreg.) Szerk. dr. Kovács Sándor. Kiadja az Ált. Forgalmi Iroda. Nyom. (Szombathely:) Geist Márton, majd (Sopron:) Nyugatmagyarországi «Petőfi» Ny. R.-T. II. évf. Megj. szomb. (A 49. számmal megszünt.)

Sátoraljauhely. Szerk. tul. Illésházi Endre. Nyom. Illésházi és Tsa. II. évf. Megj. pént. Évi ára 8 K, száma 10 f.

Selmecbányai Hirlap. Felelős szerk. dr. Paulovics István. Nyom.

¹ Előtt nem polit. volt.

¹ Előbb nem politikai volt.

Joerges Ágost Özv. és Fia. XX. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Somogy. (Kaposvár.) Szerk. Roboz István. Tul. ny. «Somogyvármegye» r.-ny. XLVII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Szabad Hon. (Rákospalota.) *L. a VIII. csoportban.*

Szabadság. (Esztergom.) Felelős szerk. tul. Bártfay Géza. Saját ny. XV. évf. Megj. szerd. és szomb. Évi ára 12 K, vid. 14 K, száma 8 f.

Szabolcs. (Nyiregyháza.) Felelős szerk. Hlatky-Schlichter Gyula. Ny. Píringer J. ut. IX. évf. Megj. szomb. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Szamosújvári Napló. Felelős sz. Semlyén Hugó. Tul. a szerkesztőség. Nyom. Todorán E. «Aurora» ny.-ja. I. évf. (A 43. számmal megszünt.)

Szatmári Hirlap. Felelős szerk. dr. Shik Elemér. Nyom. «Szabadsajtó». I. évf. (Az 1. számmal megsz.)

Szatmármegyei Közlöny. (Nagykároly.) Főszerk. dr. Pilisy István, felelős szerk. dr. Antal István. Tul. ny. Manyák és Tóth. XXXVI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Szatmár-Németi. Felelős szerk. dr. Havas Miklós. Tul. ny. Boros Adolf. XIV. évf. Megj. szerd. és vasárn. Évi ára 8 K, száma 10 f.

Szatmármegye. (Nagykároly.) Felelős szerk. dr. Tóth Zoltán. Tul. Fráter István. Nyom. «Kölcey» ny. VI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Szászváros. Felelős szerk. Lengyel Béla, majd Szöllősy János. Tul. Simon Ferencz. Nyom. Szászv. Kny. R.-T. XIV. évf. Megj. csütört. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Szentesi Lap. Felelős szerk. Kálmán J. Sándor. Kiadó a Kálmán-nyomda. XL. évf. Megj. szerd., pént., vasárn. Évi ára 10 K, vid. 12 K, száma 10 f.

Szepesi Lapok. Szepesi Ellenőr. (Igló.) Szerk. tul. Telléry Gyula. Nyom. saját ny. XXVI. évf. Megj. szerd., pént., vasárn. Évi ára 12 K, vid. 16 K 80 f.

Székely Ellenzék. (Marosvásárhely.) Szerk. Pánczél Imre, felelős szerk. tul. a ny.: Adí Árpád = «Kossuth» ny. XIII. évf. Heti 3 szám. Évi ára 16 K.

Székely Hirlap. (Kézdivásárhely.) Felelős szerk. tul. Biró Lajos. Nyom. Túróczi István. V. évf. Megj. csütört. és vasárn. Évi ára 10 K, külf. 12 K, száma 10 f.

Székely Lapok. (Marosvásárhely.) Felelős szerk. Máthé Gyula. Tul. ny. Benkő László. XL. évf. Megj. hétf., szerd., pént., szomb. (A 103. szám után: **Székely Napló.**)

Székely Munkapárt. (Kézdivásárhely.) Felelős szerk. tul. dr. Molnár Dénes. Nyom. Kvh. Kny. R.-T. I. évf. Megj. szerd. és szomb., utóbb csakis szerd. Évi ára 8 K, száma 6 f.

Székely Napló (előbb: **Sz. Lapok.**) (Marosvásárhely.) Felelős szerk. dr. Fekete Andor. Nyom. Benkő László. XL. évf. Megj. hétf., szerd., pént., szomb. Évi ára 10 K, vid. 16 K, száma 2 f.

Székely Nép. (Sepsi-Szt.-György.) Felelős szerk. dr. Domokos Ödön. Tul. «Jókai» ny. r.-t. XXVIII. évf. Megj. kedd., csütört., szomb. Évi ára 16 K, száma 10 f.

Székelység. (Csikszereda.) Felelős szerk. tul. dr. Gaál Endre. Nyom. Szvoboda Miklós, utóbb Szvoboda József. VI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Székely-Udvarhely. Szerk. tul. ny. Betegh Pál. XVI. évf. Megj. csütört. és vasárn. Évi ára 10 K, száma 10 f.

Székely Ujság. (Kézdivásárhely.) Főszerk. Szentiványi Árpád, felelős szerk. dr. J. Diénes Ödön. Tul. Kvh. Kny. R.-T. VII. évf. Megj. kedd., csütört., vas. Évi ára 12 K, száma 8 f.

Székestehérvár és Vidéke. Felelős szerk. Heckenast Kálmán, szerk. Branicsa Károly. Tul. ny. Számmer Imre. XXXVIII. évf. Megj. kedd., csütört., szomb. Évi ára 16 K, száma 10 f.

Székestehérvári Hirlap. Felelős szerk. tul. Tóth Artur. Nyom. Csitári K. és Tsa. XV. évf. Megj. szerd., pént., vasárn. Évi ára 16 K, száma 12 f.

Szilágyság. (Zilah.) Felelős szerk. dr. Somogyi Endre. Tul. dr. Both István, Kincs Gyula. Nyom. Seres Samu. I. évf. Megj. csütört. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Szilágysági Ujság. (Szilágy-Somlyó.) Felelős szerk. tul. Hegedűs

Sándor. Nyom. Sternberg J. II. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Szombathelyi Ujság. Felelős szerk. Pintér Károly. Tul. Egyházm. Kvny. XVI. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 10 K.

Tátravidék.¹ (Poprad.) Fel. szerk. tul. (Késmárk) dr. Banczik Samu, majd Fuchs Gyula; utóbb felelős szerk. dr. Forberger Béla. Nyom. saját nyom. III. évf. Megj. csütörtökön és vasárnap. Évi ára 12 K, száma 16 f.

Tiszapolgári Ujság. Felelős szerk. dr. Burján Tamás. Tul. Adamkó Márton. Nyom. Szabó Fülöp. II. évf. Megj. vasárnap. (A 40. számmal megszűnt.)

Liszavidéki Ujság. (Szolnok.) Felelős szerk. Bálint Hugó. Tul. nyom. Wachs Pál. IV. évf. Megj. csütörtök és vasárnap. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Tokaj-Hegyalja. (Szerencs.) Felel. szerk., tul. nyom. Simon J. XVIII. évf. Megjelenik csütörtökön. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Tolnamegyei Hirlap. (Bonyhád.) Felelős szerk. tul. Betnár Béla. Nyom. Höninger József. V. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 12 K, tanítóknak 6 K; száma 24 f.

Tolnamegyei Közlöny. (Szekszárd) Felelős szerk. Boda Vilmos. Tulajd. Molnár-féle nyom. XXXVIII. évf. Megj. szombat. Évi ára 12 K, száma 24 f.

Tolnavármegye. (Szekszárd.) Felelős szerk. tul. dr. Leopold Kornél. Nyom. Molnár-féle ny. XX. évf. Megj. vasárnap. A 13. sz. után címe:

Tolnavármegye és a Közérdek. (Szekszárd.) Főszerk. dr. Leopold Kornél. Felelős szerk. Bodnár István. Nyom. Molnár-féle nyom. r.-t. XX. (VI.) évf. Megj. hétfőn és csütörtökön. Évi ára 16 K, száma 16 f.

Torontáli Hirlap. (Nagykikinda.) Fel. szerk. dr. Deák Gyula. Tul. a szerkesztőség. Nyom. «Pannonia». XXVIII. évf. Megj. csütörtökön, vasárnap. Évi ára 12 K, száma 12 f.

Trencsényi Lapok. Főszerk. dr. Pető Béla, Felelős szerk. Szilvay István. Tul. dr. Déchy Aladár. Nyom. Gansel Lipót. VI. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Udvarhelyi Híradó. (Székelyudvarhely.) Felelős szerk. Becsek Ala-

dár. Tul. nyom. Becsek Demeter. Fia. XIII. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 8 K, (tanít. 6 K) száma 16 f.

Ugocsa. (Nagyszőlős.) Felel. szerk. Deutsch Jenő, dr. Volenszky Kálmán. Nyom. Ugocsa Közp. Kvny. XXVI. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 8 K, községek, tan., körjegyz. 6 K; száma 20 fill.

Ujvidéki Hirlap. Fel. szerk. Kardos Miksa. Nyom. Tonkovics György. I. évf. Megj. hétfőn, pénteken, utóbb szerdán és szombat. Évi ára 10 K, száma 10 f.

Vajdahunyadi Hirlap. Kiadja saját váll. Nyom. Kroll Gyula. II. évf. Megj. csütörtökön. Évi 8 K, száma 16 f.

Vasárnap. (Debreczen.) Felelős szerk. tul. Erdélyi Imre és Szigethy Gyula. Nyom. Liebermann Mór. I. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 6 K, száma 10 fill.

Vasmegyei Hirlap. (Szombathely.) Felelős szerk. tul. dr. Geszner Imre, helyettes szerk. Gerő Manó. Nyom. Gabriel Agoston. IV. évf. Megj. csütök és vasárnap. Évi ára 14 K, száma 16 fill.

Vasmegyei Ujság. (Körmend.) Felelős szerk. Kapi Béla, társszerk. dr. Gerő Jenő, dr. Sissovič Miklós. Tul. nyom. Katona Imre. II. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Váci Hirlap. Felelős szerk. tul. Dercsényi Dezső. Nyom. Pestvidéki Nyom. XXIV. évf. Megj. szerdán és vasárnap. Évi ára 12 K, vidékre 14 K, száma 12 f.

Vágújhely és Vidéke. Felel. szerk. dr. Berger Ernő. Tul. nyom. Horovitz Adolf. IV. évf. Megj. szerdán. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Vágvölgyi Lap. (Trencsén.) Felelős szerk. tul. nyom. Sándor Ferenc. XXXVII. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 10 K.

Vármegyei Közélet. Szolnok-Doboka.¹ (Dés.) Felelős szerk. dr. Bene Ferenc. Tul. a szerkesztőség. Nyom. Demeter és Kiss. XXXV. évf. Megj. csütörtökön. Évi ára 10 K, száma 20 fill.

Versecz és Vidéke. Felelős szerk. dr. Kohn Emil. Nyom. Neumann H. III. évf. Megj. szombat. Évi ára 8 K, vidékre 9 K; száma 20 fill.

¹ Előbb nem politikai volt.

¹ Előbb nem politikai volt.

Veszprémi Hírlap. Felelős szerk. Kertész Kálmán. Tul. az Egyházm. Kny. XVIII. évf. Megj. vas. Évi ára 12 K, tanítóknak 8 K; száma 24 f.

Veszprémi Napló. Felelős szerk. tul. Huss Gyula. Nyom. (Devecser:) «Vörösmarty»-ny. VII. évf. Megjel. vasárnap. Évi ára 10 K, jegyz., tanítóknak 8 K; száma 24 f.

Veszprémi Ujság. Felelős szerk. tul. ifj. Matkovich László. Nyom. (Zircz:) Szigethy Ákos. II. évf. Megj. csütörtökön és vasárnap. Évi ára 12 K, száma 24 f.

Veszprémvármegye. Főszerk. tul. dr. Horváth Béla, felelős szerkesztő Horváth Rezső. Nyom. Fodor Ferencz. XIII. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 12 K, száma 24 f.

Zalai Közlöny. (Nagykanizsa.) Főszerk. dr. Villányi Henrik, felelős szerk. Kertész József. Tul. ny. ifj. Wajdits József. XLIX. évf. Megj. hétfőn és csütörtökön. Évi ára 10 K, száma 10 f.

Zemplén. (Sátoraljaújhegy.) Felelős szerk. Németh Pál. Nyom. saját ny. XXXVIII. évf. Megj. szerdán és szombaton. Évi ára 10 K, száma 10 f.

Zentai Függetlenség. Felel. szerk. dr. Lovászy Andor. Kiadja a Z. F. Kör. Nyom. Molnár Szipán Vincze, utóbb Beretka Imre. VI. évf. Megj. szerdán, pénteken és vas. Negyed-évi ára 1 K, vidékre 1 K 80 f.

Összesen: 69.

III. Vegyestartalmú képes lapok.

BUDAPESTEN.

A Család. Szerk. tul. Ruttkay György. Nyom. a Pesti Lloyd-Társ. ny. III. évf. Félhavi. Évi ára 5 K, száma 20 f.

Az «Egyetértés» Vasárnapja. (L. a XI. csoportban.)

Képes Folyóirat. Szerk. Hoitsy Pál. K. ny. «Franklin-Társ.» 1909/10. XXIV. évf. (A 24. számmal megszűnt.)

Ország-Világ. Szerk. dr. Falk Zsigmond és dr. Várady Antal. Kiadja az Orsz. Irod. R.-T. Nyom. Pesti Kny. R.-T. XXXI. évf. Megj. vasárnap.

Évi ára 16 K, diszpléd. 50 K, száma 40 f.

Szalon-Ujság. A Park-Club hiv. lapja. Szerk. tul. dr. Nemes Alfréd. Nyom. «Stephaneum». XV. évf. Megj. félhav. Évi ára 40 K.

Tolnai Világlapja. Felelős szerk. tul. Tolnai Simon. Nyom. «Athenaeum». X. évf. Megj. het. Évi ára 16 K, száma 24 f. — Mell. **Házi Kincstár, Arany Ifjúság, Gyermekvilág.**

Uj Idők. Szerk. Herczeg Ferencz. Tul. Singer és Wolfner. Nyom. a Bp. Hírl. ny. XVI. évf. Megj. het. Évi ára 16 K, száma 40 f.

Vasárnapi Élet. Száz vid. lap részére. Szerk. Garai Kornél, társ szerk. Steiner Gyula. Nyom. Elek-ny., majd «Pázmáneum». I. évf. Megj. het. (A 2. számmal megszűnt.)

Vasárnapi Ujság. Felelős szerk. Hoitsy Pál. Tul. ny. a Franklin társ. LVII. évf. Évi ára 16 K. **Világkrónika** cz. mellékkel negyedévi 4 K 80 f., száma 40 f.

Világkrónika. Szerk. a «Vasárn. Ujs.» és a «Képes Néplap» munkatársai. Tul. ny. «Franklin» társ. XXXIV. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 3 K 20 f. — (A **Vasárn. Ujs.** és a **Képes Néplap** mell.)

Összesen: 10.

IV. Vallás- és nevelésügyi s ifjúsági lapok.

BUDAPESTEN.

A Kereszt. Szerk. tul. Erdélyi Gyula és Szentesy Alfonz. Nyom. «Pátria». I. évf. Megj. pénteken. Évi ára 12 K, száma 30 f. (A 2. számmal havi folyóirattá lett.)

A Nép. Orsz. keresztény-szocziálista lap. Fel. szerk. Csitány Béla, utóbb Apsey János. Tul. saját váll. Nyom. «Haladás». I. évf. Megj. hétköznaponként. Évi ára 16 K, száma 4 f.

Az Én Ujságom. Szerk. Pósa Lajos. Kiadó Singer és Wolfner-cég. Nyom. «Hungária». XXI. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Békehírnök. Fel. szerk. Csoják

Attila. Kiadja a Magyarorsz. Baptista Szövetség. Nyom. Fritz Armin. XVI. évf. Félhavi lap. Évi ára 4 K, külf. 5 K.

Buda és Vidéke, Keresztények Lapja. Szerk. tul. Jurisztovszky Ödön. Nyom. «Pázmáneum». XVIII. évf. Félhavi. Évi ára 12 K.

Egyenlőség. L. a II. csoportban.
Egyetemi Lapok. Szerk. Balassa Gyula. Kiadja az Egyetemi Kör. Nyom. «Jókai» ny. XXIII. évf. Félhavi. Évi ára 6 K, a «Sorompó» tagj. 5 K.

Egyházi Közlöny. Szerk. tul. Gerely József. Nyom. «Stephaneum». XXII. évf. Megj. pénteken. Évi ára 12 K.

Evangélikus Családi Lap. Szerk. (Pozsony): Kovács János, utóbb Kemény Lajos és Kaczián János. Tul. a Luther-Társaság. Nyom. Hornyánszky Viktor. XV. évf. Megj. másodvasárnap. Évi ára 2 K, száma 20 f.

Igaz Gyöngyök. Szerk. tul. Takaró Géza. Nyom. Első Kőbányai Kny. II. évf. Megj. vasárnap. (A 13. számmal megszünt.)

Igaz Szó. L. a II. csoportban.

Jó Pajtás. Szerk. Sebők Zsigmond. Tul. nyom. «Franklin» társ. II. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Keddi Lapok. Páduai Szt. Antal Lapja. Szerk. Buday Aladár. Tul. nyom. «Pázmáneum». XII. évf. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Keresztények Lapja. (A Buda és Vidéke lenyomata.)

Keresztyén Szövetség. Szerk. Biberauer Richárd. Kiadja a Bethania Egylet. Nyom. (Makó) Kovács Antal. V. évf. (A 24. számmal megszünt.)

Kisdednevelés. Szerk. Stepanko Albert. Kiadja a Kisdednevelők Orsz. Egysl. Nyom. «Athenaeum». XXXIX. évf. Félhavi. Évi ára tagoknak 6 K, növ. 4 K, különben 8 K.

Kis Pajtás. Szerk. tul. T. Pelikán Krizsó. Nyom. «Stephaneum». 1910/11. V. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 6 K, száma 20 f.

Közoktatás. Szerk. Bihari Mór (fel.), Háda József. Nyom. Neuwald Illés. II. évf. Megj. hétfőn. (A 25. számmal megszünt.)

Kultúra. Egyetememes tanügyi ujság.

Szerk. tul. Drozdy Győző, Jellinek József. Nyom. Neuwald Illés. I. évf. Megj. kedden. Évi ára 10 K, száma 30 f.

Magyar Lányok. Szerk. T. Tutsek Anna. Tul. Singer és Wolfner. Nyom. «Hungária». XVI. évf. Heti. Évi ára 12 K, száma 30 f.

Magyar Zsidó. Szerk. Gabel Jakab és Hartstein Lajos. Kiadja az Orth. izr. közp. iroda. Nyom. Neuwald Illés. III. évf. Félhavi. Évi ára 12 K.

Nemzeti Ijtúkor. Főszerk. Sassi Nagy Lajos. Szerk. Szász Menyhért és Senex. Nyom. (Vác:) Első Váci Sajtó. I. évf. Megj. kétheten. (Az 1. számmal megszünt.)

Nemzeti Iskola. L. a II. csoportban.

Népművelés. Szerk. Bárczy István, Wildner Ödön. Nyom. «Franklin» társ. V. évf. Megj. het. A Népművelő Társaság és a M. Tanítók Otthona tagjainak ingyen, különben évi ára 20 K.

Népnevelő. Szerk. Ember Károly. Tul. «Szt. István Társ». Nyom. «Stephaneum». XVI. évf. Megj. vasárnap. Kath. tanint. ingyen, különben évi ára 6 K.

Néptanítók Lapja. Szerk. dr. Petroczy István. Kiadja a vall.- és közokt. minisztérium. Nyom. a M. Kir. Egyetemi Nyomda. XLIII. évf. Megj. csüt. Népokt. int. ingyen, különben évi ára 10 K.

Népujság. L. a II. csoportban.

Olvasd! Nyom. a «M.-orsz. Baptista-kny.» I. évf. Megj. het. Vidékre évi ára 1 K 20 f., száma 1 f.

Országos Középiskolai Tanár-egyesületi Közlöny. Szerk. dr. Lévay Ede. Kiadja az Egysl. Nyom. «Athenaeum» 1910/11. XLIV. évf. Megj. csüt. Évi ára 8 K.

Polgáriskolai Közlöny. Szerk. Volenszky Gyula. Kiadja a P.-Isk. Tan.-Egy. Nyom. «Stephaneum». XIV. évf. Megj. hav. 2 sz. Évi ára 8 K.

Protestáns Egyházi és Iskolai Lap. Szerk. tul. Hamar István. Nyom. Hornyánszky Viktor. LIII. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 18 K.

Religio. Szerk. tul. dr. Dúdek János. Nyom. «Stephaneum». LXIX. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 12 K.

Tanító. Szerk. Verner Jenő. Kiadja a Magyarorsz. Tan. Orsz. Szövetsége. Nyom. Löblovitz Zsigmond. I. évf. Megj. csüt. Évi ára 10 K.

Téli Ujság. Szerk. (Temesvár:) Szaboleska Mihály, társszerk. Fekete Gyula. Nyom. Hornyánszky Viktor. 1910/11. XXXII. évf. Megj. szerd. Évi ára 52 f., száma 4 f.

Uj Lap. *L. az I. csoportban.*

Osszesen: 29.

VIDÉKEN.

Állami Népoktatás. (Csongrád.) Fel. szerk. Blázsik Mihály. Tul. nyom. Bozó és Jusztin, utóbb (Szentés:) Kálmán-ny. IV. évf. 1910/11. Félhavi. (A 2. számmal megszünt.)

Család és Iskola. (Kolozsvár.) Szerk. Solyom János. Kiadja a Kolozsmegyei Tanítóegyesület. Nyom. Gombos Ferencz. XXXVI. évf. Félhavi. Évi ára 6 K.

Csalóköz. (Dunaszerdahely.) Főszerk. dr. Somogyi Bálint. Fel. szerk. tul. Gáspáry Gyula. Nyom. Adler N. II. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Debreczeni Főiskolai Lapok. 1910/11. Fel. szerk. Györök József, társszerk. Darvas János, Pánczél Jenő. Kiadja a Főiskolai Magyar Irodalmi Társulat. Nyom. a város Kny. XLIII. évf. Félhavi. Évi ára 5 K, száma 40 f.

Délvidéki Ujság. (Ujvidék.) *L. a II. csoportban.*

Dunántúli Hírlap. (Győr.) *L. a II. csoportban.*

Dunántúli Proö. Lap. (Pápa.) Szerk. tul. Kis József. Nyom. a ref. főisk. ny. XXI. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 8 K.

Egri Egyházmegyei Közlöny. Szerk. dr. Ambrus István. Kiadja az E. E. Irod. Egysl. Nyom. érseki lyceumi kny. XLI. évf. Félhavi. Évi ára 4 K.

Esztergom. (*L. a II. csoportban.*)

Esztergomi Friss Ujság. (*L. a VIII. csoportban*)

Görög Katholikus Szemle. (Ungvár.) Főszerk. Kaminszky Géza. Szerk. Duliskovich Elek. Tul. nyom. «Unio» r. t. XI. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 8 K, kántortan. 6 K, száma 16 f.

Hagyomány. (Nagyszombat.) Szerk.

Stein Mayer Miksa. Nyom. ifj. Winter Salamon. VI. évf. Megj. félhav. Évi ára 2 K.

Harangszó. (Körmend) Szerk. Kapi Béla. Kiadja a Dunántúli Egyházkerületi Evangéliumi Egyesület. Nyom. (Szt.-Gotthárd) Wellisch Béla. 1910/11. I. évf. Megj. másodvasárnap. Évi ára 1 K 60 f.

Hunyadmegyei Tanügy. (Vajdahunyad.) Szerk. Szentpétery János. Tul. ny. Wächter József. III. évf. Félhavi. Az 1. szám után cz.: **Hunyadvármegyei Tanügy.** (Déva.) Szerk. Szentpétery János. Kiadja a H. Á. T. E. Ny. Kröll Gyula. III. évf. Félhavi lap. Évi 6 K

Jásznagykunszolnokmegyei Népoktatás. (Szolnok.) Szerk. Csikós József. Tul. ny. Róth Dezső. II. évf. Megj. szombat. Évi 6 K.

Keresztyén Evangélista. (Nagybecskerekek.) Szerk. tul. Szalay József. Nyom. Pleitz Fer. Pál. XIX. évf. Évi 20 szám ára 2 K.

Kis Magyar Alföld. Kath. irányú... (Érsekújvár.) Szerk. tul. Dubrovay János. Nyom. (Esztergom:) Laiszky János. IX. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Közművelődés. (Gyulafehérvár.) *L. a II. csoportban.*

Lelkészegyesület. (Debreczen.) Szerk. dr. Baltház Dezső. Kiadja az Orsz. Ref. Lelkészegysl. Nyom. Hoffmann és Kronovitz. III. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 10 K.

Nemzeti Népművelés. (Orosháza.) Főszerk. Verner Jenő, felelős szerk. tul. Tóth Aladár. Nyom. Cs. Szabó Lajos. II. évf. Havi 3 sz. Évi ára 6 K.

Nemzeti Népoktatás. (Nyitra.) Szerk. dr. Pataki János. Tul. Nyitrai Megyei Ált. Tanítóegysl. Nyom. Huszár István. I. évf. Megj. félhav. Évi ára 10 K.

Népiszkolai Tanügy. (Eger.) Szerk. Róvó Lajos. Tul. ny. Érseki Lyceumi Ny. XXXVII. évf. Megj. szomb. Évi ára 8 K, száma 10 f.

Népiszkolai Tanügy. (Sátoraljaújhely.) Szerk. Szabó Jakab. Kiadja a zemplénmegyei kir. tanfelügyelőség. Nyom. Dorsai és Dulcker. 1909/10. II. évf. Havi 3 szám. (A 43-kal megszünt.)

Népnevelési Közlöny. (Nagyvárad.) Szerk. Bodnár János. Kiadja Biharvm. Nn. Egyesl. Nyom. Laszky Ármin. XXVII. évf. Megj. félhav. Évi ára 4 K.

Népoktatás. (Lugos.) Szerk. Huszár Imre. Kiadja: Krassó-Szörényvm. Tanítóegyesület. Nyom. Sziklai Lajos. 1910/11. XVI. évf. Megj. félhav. Évi ára 8 K.

Órangyal. (Győr.) Szerk. Kárpáti Endre. Tul. Gladich Pál. Nyom. Nitsmann József. 1910/11. XXVI. évf. Megj. félh. Évi ára 2 K, száma 10 f.

Pápa és Vidéke. Szerk. Zsilavy Sándor. Tul. a pápai Kath. Kör. Nyom. Stern Ernő. VII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K, száma 24 f.

Protestáns Zeneközlöny. (Sárospatak.) *L. a VII. csoportban.*

Református Szemle. (Kolozsvár.) Szerk. Nagy Károly. Tul. Erdélyi Egyházkerület pénztára. Nyom. Stief Jenő és Tsa. III. évf. Megj. pént. Évi ára 10 K.

Sárospataki Református Lapok. Főszerk. Radácsi György, szerk. dr. Rác Lajos. Nyom. Radil Károly, majd Dani és Fischer. VI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K.

Székely Tanügy. (Marosvásárhely.) Szerk. Máthé Ferencz. Tul. ny. Adi Árpád «Kossuth» ny. XII. évf. Megj. félhav. Évi ára 6 K.

Szövétnék. (Pápa.) Szerk. tul. Rác Kálmán. Nyom. Ev. ref. főiskolai kny. 1910/11. V. évf. Megj. félhav. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Tanítók Lapja. (Hajdúböszörmény.) Szerk. tul. Dobó Sándor. Nyom. Szabó Ferencz. XXI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Téli Esték. (Szatmár.) Szerk. tul. Bodnár Gáspár. Nyom. Morvai János. 1910/11. XIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 2 K.

Ujpest és Vidéke. Szerk. Wertz József. Kiadja az Ujp. Ker. Szocialisták Egysl. Nyom. Vagner Jenő. II. évf. Megj. vasárn. (Az 1. számmal megszünt.)

Vasárnap. (Marosvásárhely.) Szerk. Tóthfalusi József. Kiadja az Erd. Ref. Egyházker. Egyh. Értekezlete. Nyom. Adi Árpád «Kossuth» ny. «XL.» (= X.) évf. (A 4. számmal megszünt.)
Összesen : 30.

V. Irodalmi és vegyes-tartalmú lapok.

BUDAPESTEN.

Élet. Fel. szerk. Andor József. Kiadja a Szt. Imre Collegium. Nyom. «Stephaneum». II. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 20 K, száma 50 f.

Kritika. Szerk. Kárpáti Aurél. Kiadja dr. Sámuel Viktor, a 2. szám óta saját vállalat. Nyom. Pless J., utóbb «Jókai» ny., majd Orsz. Közp. Közs. Ny. I. évf. Félhavi. Évi ára 6 K, száma 20 f.

Nyugat. Felelős szerk. Osvát Ernő. Nyom. «Jókai» ny. III. évf. Megj. félhav. Évi ára 20 K, száma 1 K.

Regény-Ujság. Szerk. Ujvárossy Fedor. Nyom. «Pázmáneum». I. évf. (A 3. számmal megszünt.)

Vagyunk. Szerk. Farkas József. Tul. «Vagyunk», írók orsz. szövets. Nyom. «Pázmáneum». I. évf. Megj. félhav. (A 10. számmal megszünt.)

Világzerte. Polyglott irodalmi hetilap. Szerk. tul. Ligeti Jenő. Nyom. Markovits és Garai. I. évf. Megj. het. (Az 5. számmal megszünt.)

Összesen : 6.

VIDÉKEN.

A Jövendő. (Hódmezővásárhely.) Szerk. dr. Gonda József és dr. László Jenő. Nyom. Roth Antal. I. évf. Félhavi lap. Évi ára 4 K, száma 20 f.

Erdélyi Lapok. (Kolozsvár.) Szerk. dr. Kovács Dezső és dr. Kiss Ernő. Kiadja az Erd. Irodalmi Társaság. Nyom. Gámán J. örök. III. évf. Félhavi. Évi ára 10 K, száma 50 f.

Igazság. (Nyiregyháza.) Főszerk. dr. Kalmár Ede. Nyom. Borbély Sámuel, utóbb Jóba Elek. I. évf. Hetilap. (A 13. számmal megszünt.)

Kultura. (Árad.) Szerk. Franyó Zoltán; tul. ő és ifj. Klein Mór. Nyom. «Corvin» ny. I. évf. Megj. naponta.

Magyar Dél. (Temesvár.) Szerk. dr. Lengyel László. Tul. ny. Moravetz Testv. I. évf. Félhavi. (A 6. számmal megszünt.)

Szikra. (Kispest.) Szerk. tul. Bergendy Szilveszter. Nyom. (Bpest:) a «Gépész» ny. II. évf. Megj. félhav. Évi ára 4 K.
Összesen : 6.

VI. Humorisztikus lapok.

(L. az alkalmi lapokat is.)

BUDAPESTEN.

A Jakab. Felelős szerk. Vanczák János. Tul. a Zunder-asztaltársaság. Nyom. «Világosság». II. évf. Félhavi lap. Évi ára 2 K, száma 12 f. (Megtűnt a 3. számmal.)

Az Űstökös. Egyesítve az **Urambátyám** cz. élezlappal. Szerk. Nagy Imre. Tul. saját váll. Nyom. «Pallas». LIII. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 12 K, száma 24 f.

Bohó Misi. Szerk. «Somolygó Aladár» (Vágó Imre). Nyom. «Anglo»-ny. II. évf. (A 2. sz. óta «Magyar Miska».)

Bolond Istók. Szerk. tul. Baróti Lajos. Nyom. «Franklin»-társ. XXXIII. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 16 K, száma 36 f.

Borsszem Jankó. Főszerk. «Csicseri Bors» (dr. Ágai Adolf). Felelős szerkesztő dr. Lipcsey Ádám. Nyom. «Pesti Lloyd Társ.» ny. XLIII. évf. Megj. vasár. Évi ára 16 K, száma 36 f.

Buborékok. («A Kis Élelappal pályaudvari kiadása.») Szerk. tul. «Sonkoly Gergely.» Nyom. «Globus». II. évf. Félhavi. Negyedévi ára 2 K, 40 f., sz. 20 f.

Budapesti Babszem Jankó. Szerk. Reim Lajos. Tul. nyom. Hazai Hirlapkiadó R. T. IV. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 3 K, száma 2 f.

Egykrajczáros Magyar Miska. Szerk. «Bohó Misi», felelős szerk. Vágó Imre. Nyom. Donáth és Vágó «Anglo-ny.» I. évf. Megj. vasárnap. Száma 2 f.

Egykrajczáros Tréfás Képes Herkó Péter. Szerk. Markos Gyula, Török Szigfrid. Nyom. Donáth és Vágó «Anglo-ny.» XIV. évf. Megj. vasárnap. Száma 2 f. (A **Magyar Herkó Péter** melléklapja.)

Ejnye Be Jó! Szerk. Szentirmay Géza. Nyom. Wodianer F. és fia. VIII. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 2 K 40 f., száma 2 f.

Ekszkize. Szerk. tul. Wancsora István. Nyom. «Világosság». V. évf. Megj. másod-szomb. (A 9. számmal megtűnt.)

Fidibusz. Felelős szerk. Gábor Andor. Tul. nyom. «A Nap»-nyom. VI. évf. Megj. Pént. Évi ára 6 K, száma 12 f.

Izé. Főszerk. Paulini Béla, felelős szerk. Carinti. Nyom. «Jókai». II. évf. Hetilap. (A 2. számmal megtűnt.)

Kakas Márton. Szerk. «Sipulusz Szekundusz». Tul. nyom. Rákosi Jenő, «Bp. H.» Ujságváll. XVII. évf. Hetilap. Negyedévi ára 3 K, száma 30 f.

Kis Élelappal. Főszerk. Salló, felelős tul. Sonkoly Gergely. Nyom. «Globus» IX. évf. Megj. félhav. Negyedévi ára 2 K 40 f., száma 20 f. — Olcsó kiadása a **Végy Engem**, pályaudvari kiad. a **Buborékok**.

Magyar Figaro. Főszerk. Kunossy Frigyes, felelős szerk. Faragó Jenő. Nyom. Kunossy Vilmos és Fia. XXVIII. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 16 K, száma 30 f.

Magyar Herkó Péter. Szerk. Török Szigfrid. Nyom. Donáth és Vágó: «Anglo-ny.» XVIII. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 12 K. — Mell. **Egykrajczáros Tréfás Képes Herkó Péter**.

Magyar Miska. Felelős szerk. Vágó Imre; szerk. «Bohó Misi». Nyom. Donáth és Vágó «Anglo-ny.»-ja. II. évf. Megj. Vasárnap. (A 2. szám előtt még **Bohó Misi** cz. alatt a **Magyarország** mell. volt. — A 41. számmal megtűnt.)

Mátyás Diák. Szerk. Murai Károly. Tul. nyom. Wodianer F. és Fiai. XXIII. évf. Megj. Vasárnap. Évi ára 12 K, száma 24 f.

Móka. Szerk. Nagy Mihály. Kiadja saját váll. Nyom. Kunossy Vilmos és Fia. 1910/11. III. évf. Megj. szerd. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Pikkoló. Felelős szerk. Salgó László; társszerk. Szatmári Sándor. Nyom. Neuwald Illés. II. évf. Megj. het. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Styx. Szerk. «Orpheus». Tul. Singer A. C. özvegye. Nyom. Grósz és Baur. XLIX. évf. Évi 10 szám 16 K.

Űstökös. L. Az Űstökös cz. a. Végy Engem! Főszerk. «Salló»: felelős szerk., tul. «Sonkoly Gergely». Nyom. «Globus» r.-t. IV. évf. Megj. kéthet. (A 24. számmal megtűnt.)

Osszesen: 23.

VIDÉKEN.

Csalán. (Sepsiszentgyörgy. Szerk. tul. «Kefe». Nyom. «Kossuth» ny.

r.-t. I. évf. 1910/11. Félhavi lap. Évi ára 3 K, száma 10 f.

Erdélyi Bakter. (Kolozsvar.) Szerk. «Maczkó tek. ür». Nyom. Gámán J. örök. II. évf. Megj. Vasárnap. Évi ára 5 K, vid. 6 K, száma 10 f.

Fricska. (Békéscsaba.) Szerk. tul. Fehér Károly. Nyom. Tevan Adolf. I. évf. Megj. Szomb. Évi ára 8 K, száma 10 f.

Füles Bagoly. (Arad.) Nyom. Aradi ny. r.-t. XX. évf. Heti lap. Havi 40 f, vid. 50 f; száma 10 f.

Hehehe! (Eperjes.) Szerk. tulajd. Haász Béla. Nyom. «Pannonia». II. évf. Megj. Vasárnap. (Az 1. számmal megszűnt.)

Kacska. (Ungvár.) Szerk. tul. Csernek Antal. Nyom. Ungmegyei Kny.-R.-T. II. évf. Megj. kéthet. Az 5. számmal megszűnt.

Kaposi Bors. (Kaposvár.) Szerk. Göndör Ferencz. Tul. a szerkesztőség. Nyom. «Somogyvármegye» ny.-r.-t. I. évf. Megj. vasárnap. (Az 1. számmal megszűnt.)

Kontra. (Kolozsvar.) Felelős szerk. Kass Endre, társszerk. Szilágyi Dezső. Nyom. «Szövetség-ny.» II. évf. Megj. Csüt. Évi ára 8 K, száma 14 f.

Ostor. (Pécs.) Szerk. Végh József. Tul. Korbusz S. Lajos. Nyom. Madarász Béla. Megj. vasárn. (A 8. számmal megszűnt.)

Paprika Jancsi. (Arad.) Szerk. «Szőke Bácsi». Nyom. Kalmár Nándor és Tsai. IV. évf. Megj. vasárn. Száma 2 f.

Puff. (Kecskemét.) Szerk. Szabó Sándor. Nyom. «Első nagyalföldi hírlapkiadó és ny. váll.», Gerő Sámuel; utóbb Fischl Dávid. I. évf. Havi 3 szám. Évi ára 8 K, száma 4 f.

~~~~~
Összesen: 11.

VII. Szaklapok.

(L. az alkalmi lapokat is.)

BUDAPESTEN.

A Bazár. Fel. szerk. Gubody Vilma. Kiadótul. Tolnai Simon. Nyom. «Pallas» r.-t. VI. évf. Megj. 1-én és 15-én. Évi ára 8 K, száma 30 f. Mellékletei: Kis Lapok; Orvos a házban.

A Bánya. Felelős szerk. dr. Bischitz

Béla. Nyom. «Uránia.» III. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 12 K, száma 20 f.

A Budapesti áru- és Értéktőzsde Hivatalos Arjegyző Lapja. Amtliches Kursblatt der Budapester Waaren- und Effecten-Börse. Kiadótulajdonos a tőzsdetanaes, felelős szerk. titkára Fuchs István XLVII. évf. Évi ára 28 K, házhoz száll. 32 K, postán 36 K. Külf. 48 K. Száma 30 f. Megj. ünnep- és vasárnapot kivéve naponta.

A Budapesti Magy. Kir. Állami Rendőrség Hivatalos Lapja. Kiadó: a bp. m. kir. állami rendőrség főkapitánysága. Nyom. Radó Izor. VIII. évf. Megj. hetenként.

A Cipész. Felelős szerk. Farkas István. Kiadótul. az alapítók. Nyom. «Világosság». XX. évf. Megj. második vasárnapokon. Évi ára 5 K 20 f, száma 24 f.

A Dohányárus. Szerk. tul. dr. Kadelburg Ignác. Nyomt. «Pallas» r.-t. V. évf. Megj. 1-én és 15-én. Évi ára 5 K.

Adóügyi Szakl p. Felelős szerk. Hoffmann M. Mihály; Kiadótulajdonos u. ő és dr. Hoffmann A. Ny. «Globus» r.-t. XX. évf. Megj. vas. Évi ára 12 K.

Agyagipari Ujság. Szerk. Leopold Andor. Nyom. Lengyel Lipót. II. évf. Megj. 10-én és 25-én. Évi ára 12 K, száma 50 f.

A Hangverseny. Felelős szerk. Radó Emanuel. Ny. «Pannonia». I. évf.

A Hitel. Szerk. tul. Kálnoki Henrik. Nyom. «Pallas» r.-t. XII. évf. Megj. szombat. Évi ára 16 K.

A Keresked mi Alkalmazott. Szerk. Taubner Vilmos és Morvay Izsó. Tul. a Keresk. Alk. Orsz. Egyesülete. Nyom. «Athenaeum» r.-t. IX. évf. Félhavi lap. Tagoknak ingyen, különben évi ára 2 K, száma 10 f.

A Kert. Szerk. tul. Mauthner Ödön. Nyom. Wodianer F. Fiai. XVI. évf. Félhavi lap. Évi ára 10 K, kertészeknek 8 K, száma 60 f.

A Kőműves. Szerk. tul. Garbai Sándor. Nyom. «Világosság» r.-t. I. évf. Hetilap. (A 4. számmal megsz.)

A Magánalkalmazott. Szerk. Pfeiffer Sándor. IX. évf. Félhavi lap. (A 10. sz. óta havi folyóirat.)

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Heti Értesítője. Szerk. Balla

Pál, tul. az Egylet. Nyom. «Pátria» r.-t. XXIX. évf. Havi 3 sz. Ingyen.

A Sportujság. Szerk. Szomoró Emil. Nyom. «A Nap» ny. I. évf. Megj. szombaton. (A 21. számmal megszűnt.)

A Tőzsde. Szerk. Zoltán Viktor. Tul. «Vörösmarty» váll. Nyom. «Pázmáneum». VI. évf. Félhavi lap. Évi ára 20 K.

A Vármegye. Szerk. dr. Horváth József. Kiadó a Várm. Tisztv. Orsz. Egyes. Nyom. Hazai Hirlapkiadó R.-T. VIII. évf. Megj. csütörtökön Egyesületi tagoknak ingyen, különben 12 K.

A Villamos. Szerk. Faragó Dezső. Nyom. «Unio». I. évf. Havi 3 sz. (A 2. számmal megszűnt.)

Az Amatőr. Szerk. tul. Kohlman Artur dr. Nyom. «Pázmáneum», utóbb az Első Váci Sajtó. VII. évf. Félhavi lap. Évi 16 K.

Az Erdő. Szerk. Sugár Károly. Kiadó: Orsz. Erd. Egyesület. Nyom. «Franklin»-t. IV. évf. Félhavi lap. Évi ára 4 K, száma 20 f.

Az Otthon. Szerk. Fodor Oszkár. Tul. a «Bp. háztulajd. és házbérlők egyes.» Nyom. Bp. könyvny. vállalat. I. évf. Évi 28 szám. Évi ára 2-50 K, száma 10 f.

Az Üzlet. Szerk. tul. dr. Radvány László. Nyom. «Pesti könyvny. r.-t.», utóbb a «Globus». V. évf. Félhavi lap. Évi ára 8 K.

Az Üzletkövetítő. Szerk. Molnár Ernő. Tul. Csáky Zoltán. Nyom. «Halaadás». I. évf. Hetilap (A 2. számmal megszűnt.)

Állami Tisztviselők Lapja. Szerk. tul. (Mátyásföld.) Csikvári Jákó. Nyom. «Franklin»-t. XXXI. évf. Havi 3 sz. Évi 10 K.

Állategészségügyi Ertesítő. (L. a IX. csoportban)

Állatorvosi Közlöny. Szerkesztik Lukács Aladár és Vámos Jenő. Nyom. (Nagykanizsa) Münz és Balog. VIII. évf. Félhavi lap. Évi 6 K, száma 40 f.

Állatorvosi Lapok. Szerk. dr. Hutvra Ferencz és dr. Rátz István. Kiadó a «M.-o. Á.-o. Egyes.» Nyom. «Pátria» r.-t. XXXIII. évf. Megjelenik szombaton. Évi ára 20 K. Mellék-lapjai: Húszemle; Közlemények..

Általános Szeszipari Közlöny. Szerk. tul. Goldfinger Gábor. Nyom.

«Pátria». XIII. évf. Félhavi lap. Évi ára 14 K.

Baromfitenyésztők Lapja. Szerk. Winkler János. Tul. a «Baromfiteny. Orsz. Egyes.» V. évf. Félhavi lap, tagoknak ingyen, különben évi 8 K.

Bányászati és Kohászati Lapok. Szerk. Gálócsy Árpád. Kiadja az Orsz. M. B. és K. Egyes. Nyom. «Pallas» r.-t. XLIII. évf. Félhavi lap. Évi ára 16 K, egyesületi tagoknak ingyen.

Benoid. Szerk. Lészay Ottó. Nyom. (Arad.) Aradi ny.-r.-t. II. évf. Félhavi lap. (Az 5. számmal megszűnt. Folytatása: **Fény, Hő, erő.**)

Bírósági Szemle. Főszerk. dr. Bártfai Farkas Samu. Felelősszerk. Sinay Gusztáv. Nyom. Csernoch és Glasel. VII. évf. (A 2. szám után havi folyóirattá lett.)

Biztosítási és Közgazdasági Lapok. L. a II. csoportban.

Biztosítási és Pénzügyi Szemle. (előbb: **Magyar Bizt. Hirlap.**) Szerk. dr. Halász Lajos. Nyom. Márkovits és Garai. XIV. évf. Félhavi lap. Évi ára 20 K.

Borászati Lapok. Felelős szerk. dr. Drucker Jenő, társszerk. Liptai Albert. Tul. Baross Károly örökösei. Nyom. «Pátria» r.-t. XLII. évf. Megj. Vasárnap. Évi ára 12 K. (Külf. 16 K, Németország 14 K.) — Ingyen melléklet **Gazdasági Tanácsadó.**

Bőripar. Szerk. tul. Pallós Jakab. Nyom. Bárd J. XVII. évf. Havi 3 sz. Évi ára 12 K, Külf. 16 K.

Bőripari Szemle. Szerk. tul. Hűvös Jakab. Nyom. Goldschmidt Testv. IX. évf. Félhavi lap. Évi ára 12 K, külf. 16 K, száma 50 f.

Budapesti Bazár. Szerk. Radnay Erna. Tul. Király Kálmán. Nyom. «Stephaneum». LI. évf. Félhavi lap. Évi ára 8 K, száma 40 f.

Budapesti Marha- és Sertéske-reskedelmi Közlöny. Szerk. tul. Kell Jenő. Nyom. «Pátria». V. évf. Megj. csüt. Évi ára 10 K, száma 30 f.

Budapesti Orvosi Ujság. Szerk. dr. Torday Ferencz. Tul. ny. «Petőfi» ny. váll. VIII. évf. Megj. csüt. Évi ára 16 K. — Mellék-lapjai: **Bőr- és Bujakórtan.** Szerk. dr. Török Lajos. **Fülészet.** Szerk. dr. Schvarcz Ede. **Fürdő- és Vízgyógyászat.** Szerk. dr. Bosányi Béla, dr. Schulhof Vil-

mos. **Gyermekorvos.** Szerk. dr. Grósz Gyula. **Közegészségi és Orvostudományi Szemle.** Szerk. dr. Minich Károly, dr. Schuschny Henrik. **Sebészet.** Szerk. dr. Herczel Manó. **Szemeszeti Lapok.** Szerk. dr. Goldzieher Vilmos. **Szülészet És Nőgyógyászat.** Szerk. dr. Rotter Henrik. **Urologia.** Szerk. dr. Feleki Hugó.

Büntető Jog Tára. Szerk. Németh Péter. Kiadó ny. a «Pesti Lloyd» társ. ny. LX. és LXL. kötet. Megj. csüt. Évi ára 16 K, száma 60 f. — Mellékl. **Polgári Törvénykezés.**

Commercieller Beobachter. Kereskedelmi Figyelő. Főszerk. Kun József Jenő: felelős szerk. Erdélyi Árpád. Kiadó tul. Kun és a ny.: Weissenberg Ármin. XX. évf. Megj. kedd. Évi ára 24 K, vid., külf. 30 K.

Corvina. Szerk. Wiesner Jakab. Kiadja a M. Könyvkereskedők Egyesülete. Nyom. «Pallas». XXX. évf. Havi ára 16 K. Egyleti tagoknak ingyen.

Csemege- és Fűszerújság. Der Delikatessen- und Spezereihändler. (Tavalyi cz.: **Csemege-Ujság.** Szerk. Lenkei Zsigmond. Kiadja L. Zs. újságvállata. Nyom. «Pázmáneum», II. évf. Megj. szombaton. Évi ára 12 K, száma 40 f.

Csendőrségi Lapok. Szerk., kiadja a M. Kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerk. bizotts. Nyom. «Franklin-Társ.». IV. évf. Megj. vasárn. Évi ára 12 K.

Divatfutár. Szerk. Lovász Károly. Tul. Szende József. Nyom. Oblát Lipót. I. évf. Megj. szomb. (A 2. számmal megszünt.)

Divat-Salon. Szerk. tul. Mezei Antal. Nyom. «Athenaeum». XXIV. évf. 1910/11. Félhavi. Évi ára 12 K, száma 50 f.

Egyetemes Bőrújság. Szerk. kiadó dr. Bernhard Miksa. Nyom. Főv. Nyom., Vonalzó és Könyvkötő R.-T. I. évf. Félhavi. Évi ára 16 K.

Egyetemes Döntvénytár. Szerk. dr. Gyomai Zsigm. Nyom. «Franklin-Társ.» IV. évf. Évi ára 12 K, (a **Jogállam** folyóirattal 24 K); száma 80 f.

Elektrotechnika. Főszerk. Stark Lipót; sz. Jakobovits Dániel és Gáll Béla. Nyom. Révai és Salamon. III. évf. Félhavi. Évi ára 20 K.

Erdészeti Lapok. Szerk. Bund Károly. Kiadja az Orsz. Erd. Egyes.

Nyom. «Pátria». XLIX. évf. Félhavi. Évi ára 16 K.

Élelmiszerszállító. Felelős szerk. Braun Gy. Tul. M. É. R.-T. Nyom. Radó Izor, utóbb Viola és Geist, VIII. évf. Megj. szomb. Ingyen jár a földm. min. megjelölle helyekre.

Építő Ipar. Főszerk. Ney Béla; felelős szerk. Mihályfi József. Nyom. «Pátria». XXXIV. évf. Heti. Évi ára 20 K, száma 40 f.

Építőmunkás. Felelős szerk. Belényesi Lajos. Tul. Knittelhoffer Ferencz. Nyom. «Világosság». VIII. évf. Megj. csüt. Heti ára 30 f, nagy városokban 20 f, kis v., nagy közs. 10 f.

Famunkások Szaklapja. Felelős szerk. Pelczéder Agoston. Tul. egy bizotts. Nyom. «Világosság». XVI. (= X.) évf. Megj. másod szomb. Évi ára 2 K 40 f, száma 10 f.

Fazekas Ipar. (L. a M. Üveg- és Agyag-Ujság-ot.)

Fény, Hő, Erő. (Az 5. számig czíme **Benoid** volt.) Főszerk. Lészay Ottó; szerk. Iván Ede. Nyom. Goldfinger Mór. II. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 12 K, külf. 15 K, száma 30 f.

Fodrász-Ujság. Szerk. Paulik József. Kiadja az Ipartestület. Nyom. Nagel István. XVIII. évf. Félhavi. Tagoknak ingyen, különben évi 8 K, száma 40 f.

Fogadó. A m. vendéglős- és kávéipar stb. Szerk. tul. Flór Győző. Nyom. Hedvig Sándor. VII. évf. Félhavi. Évi ára 12 K.

Földmivelési Értesítő. L. a IX. csoportban.

Független Budapest. Város-politikai... lap. Főszerk. dr. Somogyi Lajos; felelős szerk. B. Virágh Géza. Nyom. Márkus Samu. V. évf. Megj. hétfőn. Évi ára 10 K.

Fűszerkereskedők Lapja. Főszerk. tul. Hoffmann Mihály; felelős szerk. Vágó József. Nyom. «Globus» r.-t. XV. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K.

Fűtés- és Világításügyi Lapok. Szerk. Pap Tamás. Nyom. «Pázmáneum». I. évf. (A 7. számmal megszünt.)

Galamblovók Lapja. Kiadja az Orsz. M. Galamblovó-Egyület. Nyom. «Pallas». VII. évf. Havi, de versenyidőben napilap. Évi ára 20 K, száma 50 f.

Gazdasági Lapok. Szerk. Buzzi F. Géza. Nyom. Wodianer F. és Fiai. LXII. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 16 K. — Ingyen melléklet: **Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok.**

Gazdasági Mérnök. Szerk. Pirovits Aladár. Tul. ny. «Műszaki, irod. és ny. r.-t.» XXXV. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 24 K.

Gazdasági Tudósító. (Kézirat gyánánt.) Szerk. Kormos Alfréd. Nyom. Stechora és Pohm. VIII. évf. Heti. (A 23. számmal megszűnt.)

Gazdasági Ujság. Szerk. Máday Mádáy László. Nyom. Hornyánszky Viktor. IX. évf. Félhavi. Évi ára 24 K.

Gazdák Független Ujságja. Szerk. Szilassy Zoltán. Kiadja a Gazd. Egyes. Orsz. Szöv. Nyom. «Pátria». XVI. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Gépész. Szerk. Morva Rezső. Tul. ny. saját váll. VII. évf. Megj. szomb. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Gépészek Lapja. Szerk. Morva Rezső. Tul. ny. saját váll. II. évf. Félhavi. Évi ára 4 K.

Gépészeti Szemle. Gépkezelők Lapja. Szerk. Zádor Imre. Tul. ny. «Műszaki irod. és ny. váll.» XI. évf. Félhavi. Évi ára 8 K.

Gyógyászat. Sz. tul. dr. Schächter Miksa. Nyom. «Franklin-Társulat». L. évf. Hetilap. Évi 20 K, orv.-növ. 10 K. — Mellékletei: **Honvédorvos és Medikus.**

Gyógyszerészek Lapja. Szerk. tul. Csikós Adám, Orosz László. Nyom. Reich Ármin. V. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 12 K, a Magy. Gyógysz. segédek Orsz. Szöv. tagjainak ingyen.

Gyógyszerészi Értesítő. Szerk. Lukács István. Kiadja a Közp. Gy.-sz. Iroda. Nyom. Garai Mór. XVIII. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 24 K, gyógyszer. 16 K; száma 50 f.

Gyógyszerészi Folyóirat. Szerk. dr. Deér Endre és dr. Augustin Béla. Nyom. (Németbogsán:) Rosner Adolf. V. évf. Félhavi. Évi ára 10 K.

Gyógyszerészi Hetilap. Szerk. dr. Varságh Zoltán. Nyom. «Stephanenum». XLIX. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 24 K, gyógyszerészeknek 16 K, száma 50 f.

Gyógyszerési Közlöny. Sz. tul. K. Karlovsky Geyza. Nyom. «Pallas». XXVI. évf. Megj. vasárnap. Évi ára

20 K, segédeknek és gyakornokoknak 14 K, száma 40 f.

Gyorstudósító. (L. az Orsz. Pályázati Közlöny-t.)

Gyümölcskertész. Szerk. rudinai Molnár István. Kiadja a M. k. Földmiv. Min. Nyom. Schmidl Sándor. XX. évf. Félhavi lap. Évi ára 2 K.

Halászat. Szerk. Landgraf János. Kiadja az Orsz. Halászatí Egyesület. Nyom. «Pátria». 1910/11., XII. évf. Félhavi lap. Évi ára 6 K.

Handicap. Szerk. Deutsch Zsigmond. Kiadja saját váll. Nyom. Fritz Ármin, utóbb Löbl Dávid és fia. IV. évf. Hetilap. Évi ára 20 K, száma 20 f.

Hazai Gyáripár. Gyárépítési szakközlöny. Felelős szerk. Bloch Alfréd: társszerk. dr. Balástyai Bamberger István és Poór Rezső. I. évf. Félhavi lap. Évi ára 10 K.

Házinyúltenyésztés és Értékesítés. Szerk. tul. Auffmanberg János. Nyom. Bichler J. III. évf. Félhavi lap. Évi ára 4 K.

Háztartás. Szerk. tul. Urainé Hentaller Lilly. Nyom. «Athenaeum». XVI. évf. Havi 3 szám. Évi ára 12 K, száma 36 f.

Helyiérdekű és Kisvasutasok Lapja. Szerk. dr. Kepes Gyula. Tul. ny. «Globus». VI. évf. Félhavi lap. Évi ára 16 K, száma 1 K.

Hermes. Hiteles sorsolási értesítő. Szerk. tul. Fleissig Sándor. Nyom. Neuwald Illés. XVIII. évf. Félhavi lap. (A **Sorsolási Tudósító** lenyomata.) Évi ára 2 K.

«Hermes» Sorsolási Ellenőr. «Hermes» Verlosungs-Anzeiger. Szerk. tul. Kónyi Hugó. Nyom. Kállai Ármin. XVIII. évf. Félhavi. Évi ára 2 K, száma 10 f.

Heti Jelentés. Kiadja Koltay Károly sertésbizományos. Nyom. Első Kőbányai Kny.

Heti Sertésvásári Jelentés. Kiadja Rajkovits Koszta. Nyom. Első Kőbányai Kny.

Hétről-Hétre. Budapest... szórakozási helyeinek... útmutatója. L. a X. csoportot.

Hiteles Merkur. Szerk. Gerő Attila, utóbb Sebők Albert. Kiadja Hecht bankház. Nyom. «Globus». XVII. évf. Félhavi lap. Évi ára 2 K 50 f, külf. 5 K.

Hiteles Sorsolási Értesítő. (A

Sorsolási Tudósító *lenyomata*). *L. a XI. csoportot is.*

Hitelező-Védegyeleti Közlöny.

Szerk. Eichenwald Lajos. Nyom. Kálmán M. és Tsa. VI. évf. Megj. kedden. Évi ára 16 K.

Honi Ipar. Munkaadók Lapja. Szerk. Sugár Ottó, Gyárfás Oszkár. Kiadja saját váll. Nyom. Wodianer F. és Fiai. XI. évf. Félhavi lap. Évi ára 16 K, külf. 24 K.

Időszaki Kimutatás a ragadós állatbetegségek állásáról... *L. a IX. csoportban.*

Iparegészségügy. Szerk. tul. dr. Nagy Béla. Nyom. «Thalia». IX. évf. Félhavi lap. Évi ára 20 K. — Melléklapja: **Munkásbiztosítás.**

Iparfejlesztés. Szerk. Harkány Rezső. Nyom. Löbl D. és Fia, majd «Európa» r.-t., utóbb Hirth és Kardos. V. évf. Kétheti lap. Évi ára 12 K. — Mellékl.: **Az Iparielügyelő.**

Ipari Vivmányok Lapja. (Előbb: **Magyar Feltalálók Lapja.**) Szerk. Szabó Gyula. Kiadja a Magyar Feltalálókat Segélyező Egyesület. Nyom. Donáth és Vágó «Anglo-ny.» I. évf. Félhavi lap. Évi ára 14 K.

Jó Egészség. Szerk. dr. Nagy Albert. Nyom. Révai és Salamon. IX. évf. Félhavi lap. Évi ára 3 K.

Jogi Közlöny. (Balassagyarmat.) Szerk. Holló Dezső, felelős szerk. és tul. Révész Dezső. Nyom. Hollós Gyéza. I. évf. Félhavi lap. (Az 5. számmal megszűnt.)

Jogtudományi Közlöny. Kapcsolatban a Döntvénytárral. Főszerk. dr. Dárday Sándor, felelős szerk. dr. Balog Arnold. Tul. nyom. «Franklin»-társ. XLV. évf. Megj. pénteken. Évi ára 12 K.

Jövendő.¹ A magyarorsz. kéményseprőmunkások szakl. Szerk. Berlász Jenő. Kiadja a Szakegyesület. Nyom. (Nyitra:) «A Magyarorsz. Kéményseprő-Szaklap», majd (Bpest:) Lengyel Lipót. III. évf. Másodszomb. Tagoknak ingyen, különben évi ára 8 K, száma 40 f.

Katonai Tudósító. Szerk. Kállay Aladár. Kiadja saját váll. Nyom. «Uránia». II. évf. Félhavi. Évi ára 10 K.

Kazán- és Gépujság. Szerk. Pfeifer

Ignác és Péter Jenő. Nyom. «Pallas». IX. évf. Évi ára 6 K, jobb papíron 8 K, száma 40 f.

K. A. I. Sz. A Kőbányai Általános Iparos-Szövetség hiv. lapja. Szerk. a Szöv. ügyvezető titkára. Nyom. Első Kőbányai Kny. I. évf. Megj. kéthet. Tagilletmény. (A 2. számmal megszűnt.)

Kárpitosok Lapja. Szerk. Názsai R. Pál. Nyom. «Szt. László». I. évf. Megj. másodvasár. (Az 1. számmal megszűnt.)

Kelet. Kézirat szabadkőművesek részére. Fel. szerk. dr. Soltész Adolf. Kiadja a Magy. Symbolikus Nagypáholy. Nyom. Márkus Samu. XXII. évf. Félhavi, tagilletmény.

Kereskedelmi Jog. Főszerk. Grencsák Károly, fel. szerk. dr. Bender Béla. Nyom. Orsz. Közp. Közs. Ny. VII. évf. Félhavi. Évi ára 20 K, száma 1 K.

Kereskedelmi Szakoktatás. Szerk. Antalfi Artur. Kiadja a K. Szakiskolai Tanárok Orsz. Egysl. 1910/11. XIX. évf. Havi 2 sz. Évi ára 8 K, száma 80 f.

Kertgazdasági Lap k. Szerk. ifj. Niemetz Ferencz. Tul. Szilágyi Miklós. Ny. (Gödöllő:) Kovács Ferencz. I. évf. Félhavi. Évi ára 6 K, száma 60 f.

Kéményseprők Orsz. Közp. Értesítője. Szerk. dr. Dobsa László. Tul. Albertini Janos. Nyom. (Ungvár:) Földesi Gyula. I. évf. Félhavi. Évi ára 8 K.

Képes Turf. Szerk. Gergely Zsigmond. Kiadja saját váll. Nyom. «Pannonia». I. évf. (A 4. számmal megszűnt.)

Kirakattrendezés és -Építészet. Szerk. tul. Tóth Ede. Nyom. Barcza József. II. évf. Félhavi. Évi ára 10 K, száma 50 f. — Mell.: **Konfekció.**

Kisiparos. Szerk. Zimmermann B. Nyom. «Merkantil» ny. Kohn és Lehner. III. évf. (A 2. számmal megszűnt.)

Kocsigyártóipar. Szerk. Holczer Emil Zoltán. Tul. Orsz. Közp. Közs. Ny. R. T. VIII. évf. Félhavi. Évi ára 12 K, külf. 14 K, száma 60 f.

Kommerzieller Anzeiger. Kereskedelmi Heti Értesítő. Szerk. Wettendorfer Miklós, fel. szerk. Stein Mór. Tul. Stein M. és Tsa. Nyom. Fried és Krakauer. XIV. évf. Megj. kedd. (A 42. számmal megszűnt.)

¹ Márczius előtt Nagykanizsán jelent meg.

Kovácsok Lapja. Szerk. Morva Rezső. Nyom. a «Gépész» ny. II. évf. Félhavi. (A 11. sz. után: **Magyar Kovácsok Lapja.**)

Kozmetika. Szerk. Strausz Jenő. Nyom. Fráter és Társa. I. évf. Félhavi. Évi ára 8 K, száma 40 f.

Könyvnyomtatási Pályázati Értesítő. Gyorstudósító. Fősz. Tauszig Aladár, felelős szerk. Radó Sándor. Tul. Orsz. Közp. Fillérszövetk. Nyom. Fritz Ármán. II. (?) évf. Megj. szerd. Negyedévi ára 3 K.

Könyvkötők Lapja. Szerk. tul. Petrók Károly. Nyom. «Világosság». XII. évf. Megj. másodszomb. Évi ára 5 K 20 f, száma 20 f.

Közbiztonság. Rendőri Lapok. Felelős szerk. Székely Vladimir. Tul. Mezei Sándor. Nyom. Légrády Testv. XVII. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 20 K, száma 40 f. — Mellékl.: **Nemzetőr** (polit. hetilap). Szerk. Mezei S.

Közegészségügy. (L. a IX. csoportban.)

Közegészségügyi Kalauz. Főszerk. dr. Thun József, felelős szerk. dr. Kálmán Ernő. Nyom. Orsz. Közp. Közs. Ny. XXXII. évf. Havi 3 sz. Évi ára 12 K.

Közélelmézés. Szerk. Hell Lajos. Tul. «Alimentaria» r. t. Nyom. Radó Izor, majd Bruckner Gyula, utóbb «Unio». II. évf. Heti. Évi ára 4 K.

Közgazdasági Értesítő, és mell.: **Közszállítási É.; Központi É.** (L. a IX. csoportban.)

Közgazdasági és Közlekedési Szemle. Szerk. dr. Planer László. Tul. ny. Műszaki Irod. és Ny. R. T. VIII. évf. Kétheti. Évi ára 16 K, száma 30 f.

Közgazdasági Közvélemény. Sz. dr. Beck Oszkár. Tul. ifj. Ágai Adolf. Nyom. (Újpest.) «Szabadság». II. évf. Kétheti. Évi ára 20 K.

Közgazdasági Lapok. Szerk. tul. Lenkei Zsigmond. Nyom. Pless J. VIII. évf. Megj. szombat. (Az 51. számmal megszűnt.)

Közgazdasági Reform. Szerk. Roger Pál. Nyom. «Haladás». II. évf. Megj. vasárnap. (A 14. számmal megszűnt.)

Közgazdasági Tudósító. Szerk. Mészáros Tivadar. Tul. dr. Weszely Tibor. Nyom. «Bercsényi» ny. r. t.

II. évf. Félhavi. (A 14. számmal megszűnt.)

Közigazgatási Közlöny. Főszerk. dr. Ábrahám Dezső, felelős szerk. Karácsony Gyula. Nyom. «Nagy-magyarország». VII. évf. Megj. csüt. (A 31. számmal megszűnt.)

Közlemények. Szerk. Sziklai Zsigmond. Kiadja a «Budap. építőmesterek, kőmives-, kőfaragó- és ácsmest. ipartestülete». Nyom. «Szt. László» ny. VI. évf. Félhavi.

Közmunka. Szerk. Varga József. Tul. Kubik Gyula. Nyom. Légrády Testv. II. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 16 K, száma 40 f.

Község. Főszerk. Gallowich Jenő, felelős szerk. Szalai Oszkár. Nyom. «Anglo» ny. = Donáth és Vágó. I. évf. Félhavi. Évi ára 8 K.

Községi Közlöny. Szerk. Uszky Bálint. Kiadja az Orsz. Közp. Ujgyűgyegylet. Nyom. Orsz. Közp. Közs. Ny. XXXII. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 12 K.

Közszállítási Értesítő. (L. a IX. csoportban.)

Köztelek. Főszerk. Rubinek Gyula, felelős szerk. Budai Barna. Kiadja az Orsz. M. Gazd. Egysl. Nyom. «Patria». XX. évf. Megj. szerd. és szomb. Tagoknak ingyen, különben évi ára 24 K.

Küzdelem. A fuvarozó-, szállító-, szén-, gabona- és közlekedési munkások szaklapja. Szerk. Sztraka József. Tul. Szemők Pál. Nyom. «Világosság». II. évf. Megj. másodvasárnap. Évi ára 24 K, száma 50 f.

Lakatosok Lapja. Szerk. Morva Rezső. Nyom. a «Gépész» ny. II. évf. Félhavi. Évi ára 4 K.

Lithographia. Szerk. Tikáts Adolf. Tul. Frank Lajos. Nyom. «Világosság». VII. évf. Megj. hav. 2. és 4. csüt. Évi ára 6 K 24 f, száma 26. f.

Lloydfutár. Szerk. Feleky László. Kiadja saját váll. Nyom. Pless Ignác. I. évf. Megj. hétfőn. Évi ára 20 K, száma 40 f. (A 10. sz. után: **Lloydfutár — Budapesti Lloyd.**)

Magántisztviselők Lapja. Szerk. F. Halas Árpád. Kiadja a M. Orsz. Szövetsége. Nyom. ifj. Kellner Ernő. XVIII. évf. Félhavi. Évi ára 8 K, száma 40 f.

Magyar Asztalosmesterek Lapja.

Főszerk. Bartóthy János, felelős szerk. Nézsai R. Pál. Nyom. Pless I., utóbb «Szt. László». III. évf. Megj. vasárn. Évi ára 12 K, száma 30 f.

Magyar Automobil- és Repülőgép-Ujság. Ungarische Automobil- und Flugmaschinen-Zeitung. Szerk. Sándor Gyula. Tul. Sebők és Sándor. Nyom. «Atheneum». VIII. évf. Félhavi. Évi 12 K, száma 50 f.

Magyar Biztosítási Hírlap. Főszerk. dr. Barcsay Andor, felelős szerk. dr. Kérészy Árpád. Nyom. Markovits és Garai. XIV. évf. Félhavi. (A 11. sz. után: **Biztosítási és Pénzügyi Szemle.**)

Magyar Bőripar. Ung. Leder-Industrie. Szerk. Wiesel Károly. Tul. Lajtai L. Pál. Nyom. Fried és Krakauer. XVII. évf. Félhavi. Évi ára 16 K, külf. 24 K.

Magyar Chemikusok Lapja. Sz. dr. Neumann Zsigmond. Kiadja a M. Ch. Egysl. Nyom. Révai és Salamon. I. évf. Félhavi. Tagoknak ingyen, különben évi ára 20 K.

Magyar Cipész-Ujság. Főszerk. Draskóczy Bertalan, Ury Imre; felelős szerk. Szenes I. Kiadja Budapest. Főv. Cipész-Ipartestülete. Nyom. Fritz Ármin, utóbb «Unio». XX. évf. Félhavi. Évi ára 8 K.

Magyar Czigányzenészek Lapja. A M. Cz.-z. Egysl. hiv. lapja. Szerk. Hegedüs Lajos, utóbb Szepessy László. Nyom. «Haladás». III. évf. Félhavi. (A 8. számmal megszűnt.)

Magyar Divat. Szerk. Weiser Sarolta. Tul. Tolnai Simon. Nyom. «Pallas». 1910/11. VI. évf. Félhavi. Évi ára 12 K, száma 50 f. — Mellékl.: **Ifjúság és Orvosi Tanácsadó.**

Magyar Dohányujság. Szerk. tul. Daróczi Vilmos. Nyom. Márkus Samu. XXVII. évf. Félhavi. Évi ára 16 K.

Magyar Fakereskedő. Szerk. tul. Székely Ignác. Nyom. Pesti Kny. R.-T. XVII. évf. Félhavi. Évi ára 20 K, külf. 18 Márka.

Magyar Földműves. Főszerk. Rubinek Gyula, felelős szerk. Buday Barna, társszerk. Szafián Lajos. Kiadja az O. M. G. E. Nyom. «Pátria». I. évf. Megj. szomb. Évi ára 6 K, száma 12 f.

Magyar Földrendései Jelentés. Szerk. és kiadja a M. Kir. Orsz.

Meteorológiai és Földmagnességi Intézet. Nyom. Heisler és Kószol. V. évf. Heti.

Magyar Fűszerkereskedő. Szerk. tul. Farkas Vilmos. Nyom. Farkas Testv. VII. évf. Félhavi. Évi ára 6 K.

Magyar Gazdák Lapja. Szerk. tul. Merza Márton. Nyom. «Otthon». XVII. évf. Megj. szomb. Évi ára 16 K, száma 40 f.

Magyar Hajózás. Szerk. György Jákó. Tul. ny. Műszaki Irodalmi és Ny. R.-T. XIII. évf. Félhavi. Évi ára 12 K.

Magyar Háziipar. Szerk. Szücs Lajos. Nyom. «Uránia». I. évf. Félhavi. (A 9. számmal megszűnt.)

Magyar Hirmondó. Közgazdasági ... hetilap. Felelős szerk. Odri Vilmos, szerk. Herczeg Bernát és Laszk Manó. Nyom. Pollacsek B. II. évf. (Az 5. számmal megszűnt.)

Magyar Ipar. Iparügyek. Szerk. Gelléri Mór. Kiadja az Orsz. Ipar-egyesület. Nyom. «Európa». XXXI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 12 K.

Magyar Iparoktatás. Szerk. Mártonfy Márton és Vig Albert. Tul. Weinberg Gyula. Nyom. Korvin Testv. 1910/11. XV. évf. Félhavi. Évi ára 10 K, száma 60 f.

Magyar Iparosok Lapja. Szerk. tul. Gerő Imre. Nyom. «Jókai». III. évf. Megj. szomb. Évi ára 16 K.

Magyar Jogélet. Szerk. dr. Havlik János. Tul. dr. Gál Jenő. Nyom. «A Nap» ny. II. évf. Megj. szomb. Évi ára 20 K.

Magyar Kelmefestő-Ujság. Szerk. Csikós Ádám. Tul. egy bizottság, képviselője Körösi János. Nyom. Auer József és Tsa., utóbb Brózsza Ottó. II. évf. Megj. vasárn. Évi ára 12 K.

Magyar Kereskedők Lapja. Magyar Lloyd. Szerk. Kormos Alfréd. Kiadja «Apollo» r.-t. Nyom. «A Nap» ny. XXX. évf. Megj. szomb. Évi ára 16 K. — Mellékl.: **Vállalkozók És Iparosok Lapja és Hiteles Sorso-lási Ért.**

Magyar Királyi Posta és Távirtda Rendeletek Tára. (L. a IX. csoportban.)

Magyar Kovácsok Lapja. (A 11. számig csak K. L.) Szerk. Morva Rezső. Nyom. a «Gépész» ny. II. évf. Félhavi. Évi ára 4 K.

Magyar Közigazgatás. Szerk. tul. Boncza Miklós. Nyom. «Pallas». XXVIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 16 K.

Magyar Közlekedés. Szerk. dr. Esser Károly. Nyom. Kertész József, utóbb (Kecskeméti:) Spitzer Vilmos. XVII. évf. Megj. másodsomb. (A 21. számmal megszűnt.)

Magyar Külkereskedelem. Szerk. tul. Siebert Gyula. Nyom. Révai és Salamon. I. évf. Megj. szerd. Évi ára 20 K, száma 40 f.

Magyar Lakatosmesterek Lapja. Szerk. Nézsai R. Pál. Nyom. Pless J., utóbb «Szt. László». V. évf. Megj. vasárn. Évi ára 12 K, száma 30 f.

Magyar Malom- és Gazdasági Értésítő. Ung. Mühlen- und Landwirtschaftlicher Anzeiger. Szerk. dr. Reik Ferencz. Tul. Weisz Lajos. Nyom. Brózsa Ottó. XVIII. évf. Félhavi. Évi ára 12 K.

Magyar Malom-Közlöny. Ung. Mühlen-Nachrichten. Szerk. tul. Markstein Ignác. Nyom. Fried és Krakauer XII. évf. Félhavi. Évi ára 8 K.

Magyar Nemzetgazda. Szerk. tul. Mende Bódog. Nyom. «Franklin» társ. XXVII. évf. Heti. Évi ára 20 K, száma 40 f.

Magyar Nőegyesületek Lapja. Sz. Zempléni Gyuláné. Tul. Vajda Ede. Nyom. «Jókai» ny. II. évf. Félhavi. Évi ára 12 K.

Magyar Órárok Szaklapja. Szerk. Nagy László. Nyom. a Pesti Lloyd Társ. ny. XII. évf. Félhavi. Évi ára 8 K.

Magyarországi Ácsok Szaklapja. Ungarländischer Zimmerer. Szerk. Sterbinszky Lipót. Tul. egy bizottság. Nyom. «Világosság». VII. évf. Félhavi. Évi ára 4 K, száma 20 f.

Magyarországi Kávéházi Alkalmazottak Szaklapja. (Az 1909-ben megszűnt M.-orsz. Szállodai, Éttermi és K. A. Sz. folyt.) Szerk. Vágó Béla. Tul. egy bizottság. Nyom. «Világosság». V. évf. Félhavi. Évi ára 12 K.

Magy.-Osztr. Mercur. Oesterr.-Ungar. Mercur. Tul. Magyar Mercur Bank R.-T. Nyom. Neuwald Illés. LVIII. évf. — (A Sorsolási Tudósító lenyomata.)

Magyar Pénzügy. (L. a II. csoportban.)

Magyar Pénzügyi Ujság. Szerk. tul. Hunyár László. Nyom. «Thalia». V. évf. Félhavi. (A 9. számmal megszűnt.)

Magyar Pénzügyőr. Szerk. Mentusz László, majd Walkovszky Károly. Tul. Iklódy Győző. Nyom. «Stephaneum» r.-t., utóbb «Baross» ny. XXI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 12 K.

Magyar Pósta és Közlekedés. Szerk. Jaulusz István. Nyom. (Nagykörös:) Ottinger E. Első Nagykörösi Kny. VI. évf. Heti. Évi ára 12 K, száma 40 f.

Magyar Sütők Lapja. Ung. Bäcker-Zeitung. Szerk. tul. Steimer Gyula. Nyom. «Pázmáneum». VIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K.

Magyar Szesztermelő. Főszerk. dr. Szilágyi Gyula, felelős szerk. Krolopp Hugó. Kiadja az O. M. G. E. Nyom. «Pátria» r.-t., XIII. évf. Félhavi. Évi ára 20 K, tagoknak ingyen.

Magyar Tejgazdaság. Szerk. tul. Ehrlich Ferencz. Nyom. «Unio». II. évf. (Az 1. számmal megszűnt.)

Magyar Turf. Szerk. tul. Őszi Kornél. Nyom. «Pallas». XI. évf. Megj. szezonban naponta. Évi ára 24 K, száma 20 f.

Magyar Utazó Kereskedő. Felelős szerk. Kabos Ede, helyett szerk. dr. Radvány Manó. Kiadja a M.-orsz. Kereskedelmi Utazók Egysl. Nyom. Pesti Kny. R.-T. XX. évf. Félhavi. Évi ára 10 K, száma 50 f.

Magyar Üveg- és Agyag-Ujság. Főszerk. Zsolnay Miklós, felelős szerk. Roóz Rezső. Nyom. «Jókai» ny. X. évf. Félhavi. Évi ára 16 K. — Mellékl.: Fazekas-Ujság.

Magyar Vaskereskedő. Szerk. Biró Ármin. Kiadja a szerkesztőség. Nyom. Orsz. Közp. Közs. Ny. X. évf. Megj. vasárn. Évi ára 16 K, száma 40 f.

Magyar Vasutas. Szerk. Kiss Miklós. Nyom. «Világosság». VII. évf. Havi 3 sz. Évi ára 10 K 80 f, száma 30 f.

Magyar Vasutasok Lapja. Szerk. Lévai S. Sándor. Kiadja a M. A. V. «Rudolf trónörökös» egysl. Nyom. Garai Mór és Fia. I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 16 K, száma 20 f.

Magyar Vasutas-Ujság. Szerk. dr. Halmos István. Kiadja saját váll.

Nyom. Pollatsek B. I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 12 K.

Magyar Vendéglős- és Kávés-Ipar. Főszerk. Barta Béla, felelős szerk. és tul. F. Kiss Lajos. Nyom. «Jókai» ny. XIII. évf. Félhavi. Évi ára 12 K, száma 60 f.

Magyar Zenészek Lapja. Főszerk. Sztojanovits Jenő, felelős szerk. dr. Olgyay István. Kiadja az Orsz. M. Zenész-Szövetség. Nyom. «Müller Károly» (May János). VII. évf. Félhavi. Tagoknak ingyen.

Medikusok Lapja. Szerk. dr. Melha Armand. I. évf. Heti. Nyom. Hirth és Kardos. (A 14. számmal megszünt.)

Mercur. Hiteles Sorsolási Tudósító. Szerk. Kaufmann Rikárd. Kiadja «Mercur» váltóüzlet r.-t. Nyom. «Hungária». XL. évf. Félhavi. Évi ára 6 K, külf. 7 K, 8 K, száma 20 f.

Mercur Tudósító. (A Sorsolási Tud. lenyomata. A 3. számmal megszünt.)

«Meteor» Időjelző Levele. Szerk. tul. dr. Vozáry Pál. Nyom. Heisler és Közöl. VIII. évf. Havi 4 sz. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Mezőgazdasági Gépész. Szerk. Morva Rézső. Nyom. a «Gépész» ny. «VI.» (= II.) évf. Félhavi. Évi ára 4 K.

Mezőgazdák. Szerk. Harsány Oszkár. Kiadja a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete. Nyom. «Pátria». XVII. évf. Félhavi. Tagilletmény.

Mészárosok és Hentesek Lapja. Szerk. Komáromi Sándor. Tul. Róna Lajos és Haber Samu. Nyom. Elekny. XVIII. évf. Megj. pént. Évi ára 16 K, száma 1 K. — Mellékl.: **Állatkereskedelmi Ujság; Az Asszony Lapja; Húsipari és Állatforgalmi Évkönyv.**

Molnárok és Malommunkások Lapja. Szerk. Széll Menyhért. Kiadja egy bizottság. Nyom. «Világosság». V. évf. Megj. másodsomb. Évi ára 4 K 80 f, száma 20 f.

Molnárok Lapja. Szerk. tul. Jutassy Ödön. Nyom. saját ny. XVII. évf. Megj. szomb. Évi ára 8 K.

Mozgófénykép-Híradó. Kinematographen-Anzeiger. Szerk. tul. Neumann József. Nyom. «Bercsényi», majd «Thalia» ny. III. évf. Félhavi.

Munkásbiztosítási Közlöny. (L. a IX. csoportban.)

Munkásbiztosítási Szemle. (A Munkásbiztosítás új folyama.) Sz. dr. Kertész Sámuel. Nyom. «Uránia» ny. III. évf. Félhavi. Évi ára 10 K.

Munkásügyi Szemle. Szerk. Kiss Adolf. Nyom. Pesti Kny. R.-T. I. évf. Félhavi. Évi ára 20 K.

Műszaki Lap. Szerk. Szabados Károly. Kiadja az Orsz. Műszaki Egysl. Nyom. ifj. Kellner Ernő. XI. évf. Félhavi. Évi ára 8 K.

Műszaki Világ. (Kézirat gyanánt.) Szerk. tul. Bojár Sándor. Nyom. «Haladás». VIII. évf. Megj. csütört. Évi ára 60 K.

Művezetők Lapja. Szerk. Palik Ferencz, kiadó Simonyi Gyula. Tul. a Műv. Orsz. Szövetsége. Nyom. Kertész József. XIII. évf. Félhavi. Évi ára 5 K, száma 20 f.

Nagybirtok. Szerk. tul. Ereky Károly. Nyom. «Athenaeum». II. évf. Félhavi. Évi ára 20 K, száma 1 K.

Nagybirtokosok Lapja. Szerk. tul. Huszár Jenő. Nyom. «Pallas». III. évf. Megj. vasárn. (A 28. számmal megszünt.)

Nemzetgazdaság. Szerk. Apor Sándor. Nyom. Márkus Samu. XIV. évf. Félhavi, (A 18. számmal megszünt.)

Nemzeti Mercur. (A Sorsolási Tudósító lenyomata.)

Nemzeti Sport. Az Automobil. Aviatika. Szerk. Lindner Ernő. Nyom. Garai Mór. VIII. évf. Megj. szomb. Évi ára 20 K, száma 40 f.

Nemzetközi Tőzsdeértesítő. Sz. tul. Bauer Leo bankháza. Nyom. «Pallas». Heti. (Magszünt.)

Néplap. Szerk. «István bácsi». Tul. ny. «Franklin» társ. XVII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 3 K. (L. német, tól, román, szerb, ruthén kiadásait is)

Nyeremény. (A Sorsolási Tudósító lenyomata.)

Nyúltenyésztő. Szerk. Parthay Géza. Nyom. Hornyánszky Viktor. III. évf. Félhavi. Évi ára 4 K.

Orsz. Gépész Szövetség Lapja. Magyar Gépípar. Szerk. Balay Bódog, Jellen Gusztáv. Kiadja a Szöv. Nyom. «Thalia». XIX. évf. Félhavi. Évi ára 6 K.

Orsz. Kereskedelmi Közlöny.

Szerk. Beregi Béla. Nyom. Goldfinger Mór, etóbb Pless Ignác. V. évf. Megj. hétf. Évi ára 12 K.

Orsz. Közp. Hitelszövetkezeti Értesítő. Szerk. Brázovay Kálmán. Kiadja a Szöv. Nyom. «Pátria» XII. évf. Félhavi. Évi ára 8 K.

Orsz. Merkur. Landes-Mercur. (A Sorsolási Tudósító *lenyomata.*)

Orsz. Orvos-Szövetség. Szerk. dr. Flesch Nándor. Kiadja a Szöv. Nyom. a Pesti Lloyd-Társ. ny. XIII. évf. Félhavi. Tagilletm., különben évi ára 10 K.

Orsz. Pályázati Közlöny. Főszerk. Tauszig Aladár, felelős szerk. Radó Sándor. Tul. Orsz. Közp. Fillérszöv. Nyom. Fritz Armin. IX. évf. Megj. szerd. **Gyorstudósító** cz. a., és szomb. Évi ára 24 K, száma 60 f.

Orsz. Vásári Lap. Landes-Marktblatt. Szerk. dr. Weiner Lajos. Tul. Apfelbaum Rubin és Tsa. Nyom. «Urania» ny. II. évf. Megj. szerd. Évi ára 16 K, száma 40 f.

Orvosi Hetilap. Szerk. tul. dr. Lenhossék Mihály és dr. Székely Ágoston. Nyom. Pesti Lloyd-Társ. ny. LIV. évf. Megj. vasárn. Évi ára 20 K, o.-tanhallg. 10 K, száma 60 f, mellékletes szám 1 K 20 f. — Mellékl.: **Gynaekologia; Szemészet; Urologiai Szemle.**

Orvosi Heti Szemle. Szerk. tul. dr. Flesch Nándor. Nyom. «Pallas». XXV. évf. Megj. vasárn. Évi ára 16 K, külf. 20 K, száma 40 f.

Orvosok Lapja. Szerk. tul. dr. Walkó Rezső. Nyom. «Pallas». XXI. évf. Megj. csütört. Évi ára 16 K, száma 40 f. — Mellékl.: **Socialis Egészségügy.**

Otthonunk. Szerk. Lendvay Sándor. Kiadja az «Otthon» írók és hírlapírók köre. Nyom. Bp. Hirl.-ny. XIV. évf. Félhavi. Tagilletm., különben évi ára 10 K.

Papír-Szaklap. Szerk. tul. Barta Lajos. Ny. (Szeged.) Schulhof Károly. XII. évf. Félhavi. Évi ára 6 K.

Pénzügyügyi Közlöny. Főszerk. Pajzs Árpád, felelős szerk. tul. Grósz Nándor. Nyom. «Bercsényi» ny. XI. évf. Félhavi.

Pénzügyügyi Szemle. Felelős szerk. Mándy Lajos. Kiadja a M. Pénzügyintézetek Orsz. Szövets. Nyom.

«Pallas», utóbb Wodianer F. és Fiai. VII. évf. Félhavi. Évi ára 12 K.

**Pénzkezelési és Számviteli Köz-
löny.** Szerk. tul. Szenessy Aladár. Nyom. Buschmann Fülöp. VI. évf. Félhavi. Évi ára 12 K, száma 60 f.

Pénzügyigazgatás. Szerk. dr. Exner Kornél. Nyom. Bichler J. XX. évf. Félhavi. Évi ára 10 K.

Pénzügyi Hírlap. Szerk. tul. Lendvay Sándor. Nyom. «Globus». XXIII. évf. Félhavi. Évi ára 5 K, száma 14 f, vid. 16 f.

Pénzügyi Közlöny. (L. a IX. csoportban.)

Pénzügyőrségi Szaklap. Szerk. tul. Preszly Gyula. Nyom. (Vác:) Pestvidéki Ny. III. évf. Félhavi. (Az 1. számmal megszűnt.)

Polytechnikai Szemle. Szerk. Wolf Sándor. Tul. «Fővár. Ny. R.-T.» XIV. évf. Havi 3 sz. Évi ára 16 K.

Posta és Közlekedés. Szerk. tul. dr. Geszti Sándor. Nyom. (Monor:) Pestvm. Kny. II. évf. Félhavi. Évi ára 20 K, tisztv. 10 K. (A 6. szám után: **Posta-Szemle.**)

Posta-Közlöny. Szerk. Jancsó Dezső. Tul. Bösözrményi Kálmáné. Nyom. Buschmann Fülöp. XLIV. évf. Havi 3 sz. Évi ára 10 K, száma 24 f.

Posta-Szemle. Szerk. tul. dr. Geszti Sándor. Nyom. (Monor:) Pestvm. Kny. II. évf. Félhavi. (A 21. számmal megszűnt.)

Progressió. Felelős szerk. dr. Bálint Lajos. Kiadja az «Éötvös» páholy. Nyom. Löbl Dávid és Fia. I. évf. Kéthet.

Sertésvásári Jelentés. Borstenviehmarktbericht. Izveštaj Vašara. Szerk. és kiadja Hammer Antal. Nyom. Első Kőbányai Kny. Heti.

Sertésvásári Jelentés. Kiadja az Első M. Sertéshizlaló R.-T. Nyom. Első Kőbányai Kny. Heti.

Sorsolási Lap «Hungaria». (A Sors. Tudósító *lenyomata.*)

Sorsolási Tudósító. Central-Ziehungsblatt. Felelős szerk. Aradi Rezső. Nyom. Neuwald Illés. XL. évf. Megj. félhav. Évi ára 3 K.

Sportélet. Szerk. tul. Ószi Kornél. Nyom. «Otthon» ny. XV. évf. Megj. het. Száma 20 f.; a **Magyar Turfal** együtt évi ára 36 K.

Sportfutár. Szerk. Gillemot Fe-

rencz és Herendi Arthur. Tul. Redlich Adi. Nyom. Stern-kny. IV. évf. Megj. hétf. Félévi 2 K 50 f., száma 10 f.

Sport-Kritika. Szerk. tul. Jeges Sándor. Nyom. Hirth. és Kardos. II. évf. Megj. het. (Az 1. számmal megszünt.)

Sport-Világ. Szerk. Malecki Román. Kiadja saját társ. Nyom. ifj. Kellner Ernő.

Szabadalmi Közlöny. L. a IX. csoportban.

Szabadalmi Ujság. Patentblatt. Főszerk. Pártos Miksa, felelős szerk. és tul. dr. Halász Aladár. Nyom. Korvin Testv. VIII. évf. Megj. félhav. Évi ára 12 K.

Szabó-Hirlap. Szerk. tul. Ullmann Jákó. Ny. Fráter és Társa. VIII. évf. Megj. félhav. Évi ára 8 K.

Szabók Szaklapja. Szerk. Saly Endre. Tul. a M.-orsz. Szabómunkások- és Munkásnők Szakegyletének szerk. bizotts. Nyom. «Világosság». XVIII. évf. Megj. másodsomb. Évi ára 2 K 40 f., külf. 3 K, száma 10 f.

Szállodai és Éttermi Segédek Szaklapja. (Előbb: **Magyarországi Száll. Ett. és Kávéh. Alkalmazottak Szakl.**) Szerk. Weisz Károly. Kiadja egy biz. Nyom. «Világosság». V. évf. Megj. hav. 3 sz. (A 27. számmal megszünt.)

Szárnyasaink. (A Gallus és a Baromfitenyésztési Lapok egyesítése.) Szerk. Sztérynyi Bertalan. Nyom. Hornyánszky Viktor. XXV. évf. Megj. félhav. Évi ára 8 K.

Színészek Lapja. Szerk. Mészáros Kálmán. Kiadja az Orsz. Színész-Egyesület. Nyom. «Thália». XXVIII. évf. Megj. hav. 3 sz. Évi ára 18 K.

Színészeti Közlöny. Szerk. tul. Réthy L. Pál. Nyom. Müller Károly, majd utóda May János. XXIII. évf. Megj. hav. 3 sz. Évi ára 10 K.

Színházi Hét. Szerk. Harsányi Zsolt. Tul. Ince Sándor. Nyom. «Jókai». I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Színjáték. Szerk. dr. Bárdos Artur. Tul. ny. Engel S. Zsigmond. 1910/11. II. évf. Megj. szerb. Évi ára 15 K, száma 30 f.

Szöveges és Képes Magyar Szinpad. Szerk. tul. Márkus József. Nyom.

Föv. Ny. R.-T. XIII. évf. Megj. naponta. Félévi ára 10 K, száma 10 f.

Szöveges Képes Színházi Lapok. Tul. Forrai Soma. — *Különb. az előbbinek lenyomata.*

Szövetkezés. Szerk. Bernát István. Kiadja a Magyar Gazdaszövetség. Nyom. «Stephaneum». XXI. évf. Megj. szerd., szomb. Évi ára 12 K, száma 10 f.

Tánczmesterek Közlönye. Szerk. tul. Dénes Mór. Nyom. Bichler J. II. évf. Megj. félhav. (A 3. számmal megszünt.)

Társadalmi Forradalom. Felelős szerk. Kaszás István. Nyom. Birautz Demeter, majd «Unio» ny. IV. évf. Évi ára 2 K 40 f., száma 10 f.

Technika. Szerk. Török László. Nyom. Révai és Salamon. I. évf. Megj. félhav. (A 11. számmal megszünt.)

Termelés. Felelős szerk. Ágh Endre. Nyom. Heisler és Kószol. III. évf. Havi 3 szám. Évi ára 16 K, száma 20 fill.

Természettudományi Közlöny. Főszerk. Wartha Vincez, fel. Gorka Sándor és Ilosvay Lajos. Kiadja a Kir. Magy. Term.-t. Társulat. Nyom. Pesti Lloyd Társ. nyom. XLII. évf. Felhavi lap. Tagilletmény, különben évi 12 K. — Mell. negyedévenként. **Pótfüzetek.**

Textilipar. Főszerk. maróthi Fürst László, felelős szerk. dr. Redner Hugó, társszerk. dr. Schreyer Jenő. Tul. Lenkei Zsigmond. Nyom. «Haladás», majd «Pázmáneum» II. évf. Megj. szerdán. Évi ára 16 K, száma 40 fill.

Tornaügy. Szerk. Ujhelyi Sándor, dr. Ottó József. Kiadja «A magy. testedző egyesület szövetsége» Nyom. Donáth és Vágó «Anglo-ny.» 1910/11, XXVIII. évf. Félhavi lap. Évi ára 6 K.

Törekvés. A bórondós... munkások... lapja. Felelős szerk. Mónus József, utóbb Baumhor Ottó. Nyom. «Világosság». V. évf. Félhavi lap (a 12. szám óta havi folyóirat.)

Tűzrendszet. Szerk. Lukáts Gy. Nyom. Grosz és Bauer. XII. évf. Félhavi lap. Évi ára 8 K.

Typographia. Szerk. tul. Rothenstein Mór. Nyom. «Világosság». XLII. évf. Megj. pént. Évi ára 15 K 60 f.

vidékre 10 K 40 f; száma 30 f, vidékre 20 f, segédmunk. 10 f. Német nyelvű mell. **Gutenberg.**

Uj Divat. Szerk. Radnay Erna. Nyom. «Stephaneum». 1910/11., II. évf. Félhavi lap. Évi ára 4 K 80 f.

Uj Fortuna. Neue Fortuna. (A **Sorsol. Tudósító lenyomata.**)

Uj Magyar Mercur. (U. a.)

Unio, Sütőiparosok Lapja. Szerk. Kelemen Henrik. Kiadja az ipartestület. Nyom. Székely Artur «Uránia»-nyom. XV. évf. Félhavi lap. Évi ára 8 K, iparts. tagokn. ingyen; száma 20 fil.

Ütmesterek Lapja. Szerk. Keleti Márton. Kiadja az Útm. Orsz. Szövets. Nyom. «Műszaki irod. és nyom. r.-t.» III. évf. Félhavi lap. Évi ára 12 K, szöv. tagokn. ingyen.

Ügyvédek Lapja. Felelős szerk. dr. Wolf Vilmos. Nyom. «Globus». XXVII. évf. Megj. szombaton. Évi ára 16 K. — Mell. **Jogesetek.**

Vadászat és állatvilág. Szerk. Parthay Géza. Nyom. Hornyánszky Viktor. X. évf. Félhavi lap. Évi ára 8 K.

Vadász- és Verseny lap. Szerk. tul. Lovik Károly. Nyom. «Pallas» LIV. évf. Hetilap. Évi ára 30 K.

Vadászlap. Szerk. Egervári Egerváry Gyula. Tul. az Orsz. M. Vadászati Védegylet. Nyom. «Pallas» r.-t. XXXI. évf. Havi 3 szám. Évi ára 12 K, a védegy. tagoknak 8 K.

Vas- és Fémmunkások Lapja. Szerk. Vanczák János, tul. Teszársz Károly. Nyom. «Világosság». XIV. évf. Megj. csütörtökön. Évi ára 10 K 40 f, száma 26 f.

Vas- és Gépvasár. Főszerk. tul. Gelléri Mór; felelős szerk. Horváth Lajos. Nyom. Engel S. Zsigmond, majd «Jókai»-ny. «III.» (=II.) évf. Félhavi lap. Évi ára 3 K; száma ingyenes.

Vasút. Szerk. Lévai S. Sándor. Tul. Keleti Ö. Lajos. Nyom. Elek Lipót. XIV. évf. Megj. vasárnap. Negyedévi ára 4 K.

Vasuti és Hajózási Hetilap. Szerk. In Jónás Géza. Kiadja a M. Vasuti és Hajózási Klub. Nyom. Hornyánszky Viktor. XII. évf. Megj. szombaton. Évi ára 16 K, alkalmazottakn. 8 K.

Vasuti és Közlekedési Közlöny. Szerk. dr. Szabolcsi Antal. Nyom.

Wodianer F. és Fiai. XLI. Megj. szerdán, pénteken és vasárnap. Évi ára 24 K.

Vasutpolitikai Közlöny. *Lásd a II. csoportban.*

Vágóhídi Szemle. Szerk. Rónai Mihály, társszerk. Vámos Jenő. Tul. Róna Lajos és Haber Samu. Nyom. a Bp. Hirl. nyom. VI. évf. Félhavi lap. Évi ára 10 K.

Vállalkozók Lapja. Főszerk. Lakatos Lajos, felelős szerk. Komor Marcell, társszerkesztő Sós Izor. Nyom. «Otthon» nyom. XXXI. évf. Megjel. szerdán. Évi ára 20 K, száma 40 f.

Városatyák Lapja. A magyar városok heti szemléje. Szerk. Buday Aladár. Kiadja saját váll. Nyom. «Pázmáneum». I. évf. Megj. szerdán. (A 21. számmal megszűnt.)

Városok Lapja. Főszerk. Várhidy Lajos. Felelős szerk. Osváth Andor. Nyom. Várnai Fülöp. V. évf. Megjel. szombaton. Évi ára 40 K, száma 1 K.

Vásári Értesítő. Marktanzeiger. Szerk. tul. Sajó Jenő. Nyom. Radó Izor. VIII. évf. Megj. szerdán. Évi ára 16 K; száma 40 f, postán 43 f.

Vegyészeti Lapok. Szerkesztő dr. Helvey Titivadar, dr. Bokor Gusztáv. Tul. nyom. a Pesti Lloyd Társ. ny. II. évf. Félhav. Évi ára 16 K, száma 80 fill.

Vendéglősök Lapja. Szerk. tul. Ihász György. Nyom. «Uránia». XXVI. évf. Félhavi lap. Évi ára 12 K.

Világszerte. Polyglott, irodalmi hetilap. (L. az V. csoportban.)

Vizügyi és Hajózási Közlöny. Szerk. dr. Török Emil. Nyom. «Athenaeum». XX. évf. Megj. csütörtökön. Évi ára 20 K, száma 40 f.

Vonatkisérő. Főszerkesztő Pöndör Antal, felelős szerk. Birki Mihály. Kiadja a Vonatkisérők Orsz. Otthona. Nyom. Neuwald Illés. V. évf. Félhavi lap. Évi ára 6 K, az Otth. tagjai ingyen. Száma 30 f.

Zálogházi Értesítő. Szerk. Kiss Sándor. Ny. Zeisler nyom. III. évf. Havi 4 szám. Évi ára 2 K, száma 10 f.

Zeneközlöny. Szerk. tul. Demény Dezső, társszerk. Hoppe Rezső, dr. Falk Zsigmond. Nyom. Pesti Kny. R.-T. 1910/11, IX. évf. Évi 24 szám. Ára 10 K, száma 40 f.

Zenelap. Szerk. tul. Ságth József.

Nyom. «Stephaneum». XXIV. évf. Évi 20 szám, ára 8 K.

Zenevilág. Szerk. tul. Hackl N. Lajos, utóbb szerk. Kirchner Gyula. Nyom. «Jókai»-ny. XI. évf. Havi két-három szám. Évi ára 10 K.

Zenélő Magyarország. Szerk. tul. Klöckner Ede. Nyom. Pesti Kny. R.-T. XVII. évf. Félhavi lap. Évi ára 16 K, száma 1 K.

Zoologiai Lapok. Illusztr. közlöny az állattan, vadászat és állattenyésztés köréből. Szerk. Parthay Géza, Szerényi Bertalan. Nyom. Hornyánszky Viktor. XII. évf. Félhavi lap. Évi ára 12 K.

Összesen: 286.

VIDÉKEN.

A Gazda. (Sopron.) Felelős szerk. dr. Eber Ernő. Kiadó nyom. Röttig Gusztáv és fia. III. évf. Megj. szombaton. Évi ára 10 K, a Sopronmegyei Gazd. Egyes. tagjainak ingyen.

A Hadsereg. (Arad.) Szerk. Hehs Aladár. Kiadó: Hehs Vilmos. Nyom. Réthy L. és fia. VII. évf. Megj. 16-án és 30-án. Évi ára 12 K, száma 60 f.

A Haladás. (előbb: **Kecskeméti Hírlap.**) (Kecskemét.) Felelős szerk. Rózsa Jenő. Kiadó: a szerkesztőség. Nyom. Spitzer Vilmos. II. évf. Heti 2 szám. Évi ára 10 K.

Alföldi Gazda (előbb: **Magyar Műkertész és A. G.**) (Szeged.) Szerk. dr. Bodor Antal. Nyom. Engel Lajos. III.—XIX. évf. Félhavi lap. Évi ára 6 K.

A Munka. (Szombathely.) Főszerk. tul. Horváth Kálmán, felelős szerk. Nagy József. Nyom. «Vasvármegye» nyomda. IV. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 12 K, száma 20 f.

Arad. Közgazd., keresk. és ipari hírlap. Szerk. tul. Kaszab Géza. Nyom. Kalmár Nándor és Tsai. I. évf. Megj. hétfőn. Évi ára 10 K.

Aradi Színházi Újság. Felelős szerk. tul. Bruckner Lajos. Nyom. «Corvin»-nyomda. II. évf. Napilap, febr. 27. óta hetilap. (Az 5. számmal megszűnt.)

A Város. (Debreczen.) Főszerk. Vecsey Imre. felelős szerk. Kocz Ákos. Tul. nyom. «Debreczen kir.

város könyvny. vállalata» VII. évf. Megj. szomb. Évi ára 6 K, száma 4 fill.

A Város. (Pozsony.) Szerk. tul. Kánya Rikárd. Nyom. Alkalay Adolf és Fia. V. évf. Félhavi lap. Évi ára 6 K, száma 25 f.

Az Aradi Mérnök- és Építész-Egylet Közölnye. Szerk. Sármezey Endre. Kiadó az Egylet. Nyom. Aradi ny. r.-t. II. évf. Félhavi lap. Tagoknak 4 K, különben 6 K; száma 30 f.

Az Orvos. (Temesvár.) Szerk. tul. dr. Róth Kálmán. Nyom. Csendes Lipót. I. évf. Megj. szombaton. Évi ára 14 K.

Belföldi Jockey. (Monor.) Szerk. bernicei Kmoskó Lajos. Nyom. (Budapest:) «Világosság», majd Biehler J. II. évf. Félhavi lap. (A 4. számmal megszűnt.)

Biharmegyei Gazdasági Egyesület Hivatalos Közölnye. (Nagyvárad.) Szerk. Weingärtner Andor. Kiadó az Egyes. Nyom. Láng József. X. évf. Félhavi lap. Évi ára 6 K, tagoknak ingyen.

Bőrmunkás. (Újpest.) Felelős szerk. Bauer Gyula. Tul. a bőrmunkások lapbizotts. Nyom. (Budapest.) «Világosság». VI. évf. Félhavi lap. Évi ára 4 K 80 f. Külf. 6 K.

Debreczeni Gazdasági Lapok. Szerk. Rácz Lajos. Kiadja a D. G. Egyesület. Nyom. a város ny. XII. évf. Félhavi lap. Tagoknak ingyen, különben évi ára 4 K.

Dél. Szabadkóműves folyóirat. Felelős szerk. Bakonyi Miksa. Nyom. Elek Lipót. III. évf. Félhavi lap. Évi ára 12 K.

Délmagyarországi Gazda. (Temesvár.) Szerk. Bászai Elek. Nyom. Csendes Jakab. III. évf. Félhavi lap. Évi ára 12 K, de a Temesvárm. Gazd. Egyes. és a Délm. Mezőg. Szöv. tagjainak ingyen. (A 14. sz. megszűnt.)

Délmagyarországi Mercure. (a *budapesti Sorsolási Tudósító lenyomata.*) (Szabadka.) Kiadja a Délmagy. Mercure váltótűzlet.

Délmagyarországi Sport. (Arad.) Főszerk. dr. Háromy László, felelős szerk. ifj. Vas Gusztáv. Nyom. Zlinszky J. és Tsa «Függetlenség»-ny. I. évf. Megj. Hétfőn. Évi ára 1 K 50 f a M. Athlétikai Szöv. tagjainak, különben 3 K, száma 6 f.

Egyesületi Értesítő. (Miskolcz.) Szerk. Vértessy Tivadar és dr. Domán Aladár. Kiadja a Borsodmegyei Gazdasági Egyes. Nyom. Klein és Ludvig. IX. évf. Félhavi lap. Tagoknak ingyen, különben 4 K.

Előre. Ipari és keresk. . . (Sopron.) Szerk. tul. Ráth Gyula. Nyom. «Petőfi» ny. II. évf. Megj. vasárnap. (Az 50. számmal megszűnt.)

Erdélyi Gazda. (Kolozsvár.) Szerk. Tokaji László. Tul. Erd. Gazd. Egyll. Nyom. Gámán J. örök. XLIII. évf. Megj. vasárnap. Egyleti tagoknak ingyen, különben évi ára 12 K, száma 24 f.

Erdélyrészi Jogi Közlöny. (Kolozsvár.) Szerk. kiadó dr. Papp József. Nyom. Gombos Ferencz. III. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 16 K.

Erdészeti Ujság. (Szászsebes.) Szerk. tul. Podhradzsky Emil. Nyom. Hientz József. XIV. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 8 K.

Felvidéki Gazda. (Kassa.) Szerk. Unger Arthur. Tul. az Abauj-Tornavárm. Gazda Egyes. Nyom. Vitéz A. ut. I. évf. Félhavi lap. Tagoknak ingyen, különben évi ára 8 K.

Férfi- és Női Szabók Lapja. (Kispest.) *L. Szabók Lapja.*

Fodrászok Lapja. (Marosvásárhely.) Szerk. tul. König Károly. Nyom. Benkő László. I. évf. Félhavi lap. (a 4. számmal megszűnt.)

Fortuna. (Győr.) Kiadja Kölesei Adolf és fia. (*A budapesti Sorsolási Tudósító lenyomata.*)

Földmívelő. (Békéscsaba.) *L. a II. csoportban.*

Gazdák Lapja. (Szatmár.) Szerk. kiadó Poszvék Nándor. Nyom. Morvai János «Északkeleti kny.»-ja. IX. évf. Megj. pént. (A 26. számmal megszűnt.)

Győri Magántisztviselők Lapja. Szerk. Dobó Sándor. Kiadja a Gy. M.-tv. Otthona. Nyom. Raab és Tsa. *Egy évi szünetelés után:* II. évf. Félhavi lap. Évi ára 6 K.

Halás. Közgazd. és iparos-hetilap. (Kiskúnhalas.) Szerk. Nagy Szedor István, főszerk. Kozics István. Tul. az alapítók. Nyom. Práger Ferencz, utóbb (Szabadka.) Krausz Adolf. IV. évf. Megj. vasárnap. (A 22. számmal megszűnt.)

Herz Gyula Hiteles Sorsolási Tudósítója. Authentischer Verlo-

sungs-Anzeiger. (Galgócz.) (*A budapesti Sorsolási Tudósító leny.*)

Jó Szerencsét! Bányászati és kohászati . . . szaklap. (Selmeczbánya) Szerk. Litschauer Lajos. Nyom. Joerges Á. Özv. és Fia. 1910/11. IV. évf. Megj. csütörtökön. Évi 12 K.

Jövendő. A magy. kéményseprőmunkások . . . szakl. (Nagykanizsa.) Szerk. Berlász J. Jenő. Kiadó: Szabó Gyula, utóbb Vizsoly János. Nyom. Krausz és Farkas, utóbb Nyitra: «M.-orsz. Kéményseprő-Szaklap»-ny. III. évf. Félhavi lap. (*Márcz. óta Budapestben jelent meg.*)

Kamarakerületi Iparügyek. (Győr.) Szerk. Kurucz József. Felelős szerk. tul. dr. Szommer Ernő. Nyom. «Pannonia». VII. évf. Félhavi lap. Évi ára 6 K.

Kassa Vidéke. Balneologiai, turisztikai . . . folyóirat. Szerk. Kemény Lajos. Nyom. «Kassai kny. és lapkiadó r.-i.» XI. évf. Félhavi lap. Évi ára 4 K, száma 20 f.

Kántor-Ujság. Kath. egyházzenei szaklap. (Jászdózsza.) Szerk. Révfy Lajos. Nyom. (Gyöngyös:) Herzog Ernő Ármin. I. évf. Félhavi lap; havonta orgonamű-mell. Évi ára 8 K. (A 13. számmal megszűnt.)

Közgazdaság. (Szabadka.) Szerk. tul. Maluser Sándor. Nyom. Hirth Aladár, utóbb Braun Adolf. III. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 8 K, száma 20 fill.

Közlöny. (Debreczen.) Szerk. Erdős Károly; felelős szerk. Bereczky József, Herpay Gábor. Kiadója a Magy. Prot. Theologiai Szövetség. Nyom. a város nyom. 1910/11, XLI. évf. Félhavi lap. Évi ára 6 K, theol. ifj. egyes. 3 K.

Lugosi Szinpad. Szerk. tul. Apor László. Nyom. Auspitz Adolf. I. évf. Napilap. (A 21. számmal megszűnt.)

Magyar Erdész. (Rimabánya.) Főszerk. Imecs Béla; felelős szerk. Mitske Gusztáv. Nyom. (Ungvár) Székely és Illés. X. évf. Félhavi lap. Évi ára 14 K, száma 1 K.

Magyar Faipar. (Nagyvárad.) Szerk. Adler Jakab. Tul. Adler Ede és Tsa. Nyom. (Élesd.) Sándor Mór. II. évf. Félhavi lap. (Az 1. számmal megszűnt.)

Magyar Földmívelő. (Szatmár.) Szerk. tul. Bodnár Gáspár. Nyom.

Morvai János. XIII. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 4 K.

Magyar Műkertész és Alföldi Gazda. (Szeged.) Szerk. dr. Bodor Antal. Nyom. Engel Lajos. III.—XIX. évf. Félhavi lap. (A 2. sz. óta címe: **Alföldi Gazda.**)

Magyar Textilipar. Ung. Textil-industrie. (Ujvidék.) Szerk. Weidinger Dezső, utóbb Deutsch Kálmán. Tul. a szerkesztőség. Nyom. Iykovics György. V. évf. Félhavi lap. Évi ára 12 K, külf. 16 K; száma 50 f.

Mai Szinlap. (Miskolc.) Szerk. Darvas Rihárd és Kázméri Kázmér. Nyom. Klein és Ludvig. 1910/11. Megj. naponta. Évi ára 6 K, száma 6 f.

Mai Szinlap. Szöveges színházi ujság. (Sátoraljaújhely.) Nyom. a «Zemplén»-ny.

Mai Szinlap. (Szeged.) Szerk. Kézai Simon. Kiadja a szerkesztőség. Nyom. «Délmagyarország» r.-t. 1910/11. I. évf. Megj. naponta. Negyedévi ára 2 K, száma 4 f.

Marosvidéki Közgazdasági Lapok. (Déva.) Főszerkesztő Hajduczki József, felelős szerk. Pártos Szilárd. Nyom. Laufer Vilmos. I. évf. Megj. kéthetenként. Évi ára 8 K, száma 30 f.

Mozi-Ujság. (Hódmezővásárhely.) Szerk. Szomoró Béla. Kiadja az Uránia-színház. Nyom. a «Vásárhely és Vidéke» r.-t. I. évf. Naponta.

Mozi-Ujság. (Igló.) Szerk. «Olló». Kiadja Stern Ignác. Nyom. «Szepesti Lapok» váll. I. évf. (Az 1. számmal megszűnt.)

Munkás-Otthon Értesítője. (Marosvásárhely.) Szerk. Morvay Zoltán. Kiadja a M.-O. Nyom. Benkő László. I. évf. Megj. szombat. Tagoknak ingyen, különben évi ára 5 K, száma 10 f.

Nagyvárad Munkás-Ujság. (L. a II. csoportban.)

Nagyvárad Szinpad. Szerk. Tyll János. Nyom. «Szt. László». 1910/11. I. évf. Heti 2 szám. (A 4. számmal megszűnt.)

Napi Közlöny. A magyar orvosok és természetvizsgálók Miskolczon 1910. aug. 21—24. tartott XXXV. vándorgyűléséről. Szerk. Biró Lajos. Gálffy Ignác, dr. Katona József, dr. Szabó Ármin, Tury József, dr. Kerekes Pál. Nyom. Klein és Ludvig.

Nógrádvármegyei Gazdasági Egyesület Hiv. Közlönye. (Balassagyarmat.) Szerk. Sziklaki Iván. Kiadja az Egysl. Nyom. Bgy. Kny. R.-T., majd ennek utóda Hollósy Géza. III. évf. Megj. félhav. Tagokn. ingyen, különben évi ára 5 K, száma 20 f.

Nyomdaipar Magyarországon. (Szekszárd.) Felelős szerk. ny. Molnár Mór, társszerk. (Nagyvárad;) Láng József. Tul. Vidéki. Nyom.-Tul. Orsz. Szövets. IX. évf. Megj. félhav. Évi ára 6 K.

Orpheus. (Vác—Ujpest.) Szerk. tul. (Ujpest:) Major J. Gyula. Nyom. Első Váci Sajtó. I. évf. Időhöz nincs kötve, érdeklődőknek ingyen.

Örszem. Keresk., ipari... Közgazd. hirlap. (Kassa.) Szerk. dr. Deil Jenő, Békefi Ödön. Tul. ny. Wlaskowits Testv., utóbb Kassai Kny. és Lapkiadó R.-T. I. évf. Megj. szomb. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Papírföldolgozó. (Szeged.) Szerk. ny. Engel Lajos. III. évf. (A 10. számmal megszűnt.)

Protestáns Zeneközlöny. Szerk. tul. ifj. Fövenyessy Bertalan. Nyom. (Miskolc:) László-kny. (a hangjegy mell. Lipesében, Röder V.) VI. évf. Megj. félhav. Évi ára 6 K, a melléklettel 12 K. Száma 30 f., hangj. mell. 1 K.

Röpke Lapok. Nyomdai... szaklap. (Gyoma.) Szerk. t. ny. Kner Izidor. XII. évf. Megj. kéthet. Díjtalan.

Szabók Lapja. (Kispest.) Szerk. tul. Bergendy Szilveszter. Nyom. Morva Rezsóné a «Gépész» ny. II. évf. Megj. félhav. (A 23. sz. után címe: **Férfi- és Női Szabók Lapja.**)

Szamosvölgyi Vasút Hiv. Lapja. (Dés.) L. a IX. csoportban.

Szarvasi Színházi Ujság. Szerk. Szemző István. Nyom. Sámuel Adolf. I. évf. Megj. naponta «a színi szezon tartamára». (Megszűnt a 24. számmal.)

Szatmári Gazda. Szerk. Világossy Gáspár. Kiadja a Szatmármegyei Gazdasági Egysl. Nyom. «Merkur» ny., utóbb «Eszakéleti» ny. II. évf. Megj. szomb. Tagokn. ingyen, különben évi ára 6 K.

Szegedi Néplap. A sz. gazdasági

egysl. hiv. lapja. Szerk. tul. Rényi Imre. Nyom. Endrényi Lajos. IV. évf. Megj. vasárn. Évi ára 2 K, száma 2 f.

Székesfehérvári Színházi Ujság. Szerk. Kálmán Pál. Tul. Szabó Aladár. Nyom. Eisler Adolf. I. évf. Megj. naponk.

Szilágysági Gazda. (Zilah.) Szerk. Fényes Károly. Kiadja a Sz.-vm. Gazdasági Egysl. Nyom. Seres Samu. II. évf. Megj. félhav. Tagilletmény, különben évi ára 8 K.

Színház. (Székesfehérvár.) Szerk. Kelemen Béla. Tul. Fodor Gyula. Nyom. «Minerva». I. évf. Megj. naponk. Havi ára 50 f., száma 2 f.

Színházi Lapok. (Igló.) Szerk. Vetlányi Jenő. Tul. ny. «Szepesi Lapok», II. évf. Megj. naponk.

Színházi Lapok. (Miskolcz.) Szerk. Földes Gusztáv. Nyom. Szelényi és Társa. 1909/10. VI. évf. Megj. naponk. Évadra ára 6 K, száma 6 f.

Színházi Ujság. (Arad.) Szerk. Heltai Jenő. Tul. ifj. Klein Mór. Nyom. Lányi Izsó «Corvin» ny. I. évf. Megj. naponk.

Színházi Ujság. (Brassó.) Szerk. Győri Imre és Fischer Béla. Tul. ny. «Brassói Lapok». VIII. évf. Megj. naponk. Évadra ára 6 K, száma 4 f.

Színházi Ujság. (Hódmezővásárhely.) Főszerk. tul. Arany János, felelős szerk. Vekerdy Géza. Nyom. a «Vásárh. és Vid.» ny. VII. évf. Megj. naponk. Évadra ára 3 K, száma 6 f.

Színházi Ujság. (Kolozsvár.) Szerk. Harsányi Zsolt és Incze Sándor. Nyom. Gámán János örököse. III. évf. Megj. szomb. Évi ára 10 K.

Színházi Ujság. (Nagyvárad.) Szerk. tul. Szász Endre és Incze Ernő. Nyom. Neumann Vilmos. II. évf. Megj. szomb. Évadra ára 5 K, vid. 6 K, száma 10 f.

Színházi Ujság. (Szeged.) Szerk. dr. Lugosi Dömötör. Nyom. Leopold ny. I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 6 K, száma 10 f.

Színházi Ujság. (Szeghalom.) Szerk. Nyegus. Nyom. «Sárréti Ujság» ny. I. évf. Megj. naponk. száma 4 f.

Színházi Ujság. (Székesfehérvár.) Szerk. tul. Kálmán Pál. Nyom. Számer Imre. I. évf. Megj. het. 5 szám.

Szőlőszeti és Borászati Lapok. (Kecskemét.) Szerk. Maurer János. Tul. ny. Sziládi László. XXXI. évf. Megj. csüt. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Szöveges Színházi Ujság. (Szigetvár.) Szerk. tul. Szalai Dani. Nyom. Kozáry Ede. I. évf. Megj. naponk. Évadra ára 1 K, száma 6 f.

Tátrafüredök. (Ujtátrafüred.) Szerk. Rácz Arnold. Tul. ny. «Szepesi Lapok» váll. V. évf. Megj. het. (A 15. számmal megszűnt)

Temesvári Színház. Szerk. Osztie Andor. Tul. ny. Csendes Lipót. 1910/11. VII. évf. Évi ára 1 K 20 f., száma 10 f.

Thália. (Debreczen.) Szerk. Ferenczy Frigyes. Kiadja a szính. iroda. Nyom. a város kny. 1910/11. I. évf. Megj. naponk. Évadra ára 6 K, száma 6 f.

Tisztviselő Ujság. (Szabadka.) Szerk. Faragó Rezső. Tul. ny. Krausz és Fischer. II. évf. Megj. félhav. (A 7. számmal megszűnt.)

Összesen : 81.

VIII. Vegyes tartalmú, nem politikai lapok.

BUDAPESTEN.

A Forum. Felelős szerk. Szentmihályi József. Nyom. «Világosság». I. évf. Heti. Évi ára 12 K, száma 20 f.
Buda és Vidéke. (L. a IV. csoportban.)

Budai Ujság. Szerk. Major János. Nyom. Bichler J. VII. évf. Félhavi. Évi ára 8 K.

Budapesti Hétfői Hírlap. Szerk. Szomaházy István. Tul. ny. «Globus». IX. évf. Évi ára 5 K, száma 4 f, vid. 6 f.

Fővárosi Hírmondó. Szerk. tul. Sipos Sándor. Nyom. «Pázmáneum», utóbb saját ny. II. évf. Megj. hétf. Évi ára 8 K, száma 10 f.

Hétfői Közlöny. Felelős szerk. Halmi Árpád, társszerk. Nemes Leo. Nyom. Pollacsek B. II. évf. (A 7. számmal megszűnt.)

Kőbányai Lapok. Szerk. Minke Béla. Tul. Balázs Pál. Nyom. (Rákospalota.) Fischer Dezső és Társa. I. évf. Megj. vasárn. Évi 4 K, száma 6 f.
Kőbányai Ujság. Szerk. Kada

Árpád. Nyom. Első Kőb. Kny. VI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 20 K, száma 20 f.

Napló. Szerk. Deréký Antal. Kiadja saját váll. Nyom. «Globus». V. évf. Megj. hétf. Évi ára 4 K, száma 4 f.

Pesti Gúnár. Szerk. «Gúnár Dániel» (ifj. dr. Hampel József). Nyom. «Säculum», utóbb az «Uránia» ny. I. évf. Megj. szomb. Félévi ára 1 K 20 f, száma 4 f, utóbb 6 f, vid. 10 f.
Összesen: 9.

VIDÉKEN.

Abony. Felelős szerk. Temesközy Gerzson. Kiadótul. nyomt. Szerdahelyi János. XIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Abrudbánya és Vidéke. Felelős dr. Pongrácz Aladár. Kiadó tul. ny. «Árpád». III. évf. Megj. szomb. Évi ára 8 K.

A Csapkás. (Títel.) Felelős szerk. dr. Bartunek Gyula. Tul. ny. Szubotieski Szimó. III. évf. Megj. szomb. Évi ára 8 K, száma 20 f.

A Haladás. L. Kecskeméti Hirlap. Alsólendvai Híradó. Felelős szerk. Oszeszly M. Viktor. Tul. ny. Balkányi Ernő. XV. év. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Alsó Temes. (Temeskubin.) Szerk. tul. dr. Kiss Károly. Nyom. (Versecz:) Neumann H. II. évf. (A 4. számmal megszűnt.)

Aradi Híradó. Szerk. Cs. Endes Dániel. Tul. ny. Kalmár Nándor és Tsai. XVII. évf. Megj. hétf. Évi ára 8 K, száma 10 f.

Aradi Napló. Szerk. Varga Ferencz. Kiadja saját bizottság. Nyom. Kalmár Nándor és Tsai. I. évf. Megj. vasárn. (A 2. számmal megszűnt.)

Aradi Ujság. Aradi Friss Ujság. Szerk. Zsigmond Miklós. Tul. ny. Kalmár Nándor és Tsai. XI. évf. Megj. naponta. Havi ára 60 f, postán 1 K, száma 2 f.

Aradmegyei Hirlap. (Borosjenő.) Szerk. tul. dr. Schauer Gábor. Nyom. Ungár J. XI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K.

Aszódi Hirlap. Szerk. dr. Glück Adolf. Nyom. «Petőfi». I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

A Tengerpart. (Fiume.) Szerk. Murai Jenő. Kiadja saját váll. Nyom.

«Mercur». VII. évf. Megj. naponta. Évi ára 24 K, száma 6 f.

A Vidék. (Nyitra.) Szerk. tul. Ráskai (Rihay) László. Nyom. Löwy Antal. I. évf. Hetilap. (A 2. számmal megszűnt.)

Az Új Rend. (Ujpest.) Főszerk. tul. dr. Kis Sándor, felelős szerk. Brankovics György. Nyom. Csanády és Feiner. V. évf. Megj. csütört. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Árva. (Trsztena.) Szerk. Meskó Dezső. Tul. ny. Schein Samu. II. évf. Megj. csütört. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Baja és Vidéke. Szerk. Rothschild Zsigmond. *Palánkán* társszerk. Haris György és Csernicsek Imre. V. évf. Hetilap. Évi ára 6 K, száma 4 f.

Bajai Közlöny. Főszerk. dr. Boróczy Kálmán, felelős szerk. Meskó Zoltán. Tul. ny. Rajkovits Károly. XXXIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Barsi Ellenőr. (Aranyosmarót.) Szerk. tul. dr. Znamenák István. Nyom. saját ny. XXIX. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, tanítóknak 4 K, száma 20 f.

Barsi Futár. (= **Felvidéki Hírek.**) (Aranyosmarót.) *Nyitra*n szerk. Szabó Lajos és tul. ny. Löwy Antal. IV. évf. Megj. szerd. Évi ára 12 K, száma 20 f.

Battonya és Környéke. Főszerk. Galsai Polgár József, felelős szerk. és tul. Toronyi János. Nyom. Ruber István. IX. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Battonyai Ujság. Szerk. Zámbrory Lajos. Tul. Marton Lajos. Nyom. (Arad:) Keppich Zsigmond. I. évf. Megj. het.

Bazin és Vidéke. (= **Felvidéki Hírek.**) *Nyitra*n szerk. Szabó Lajos és tul. ny. Löwy Antal. IV. évf. Megj. szerd. Évi ára 12 K, száma 20 f.

Bácskai Hírek. (Palánka.) Szerk. tul. ny. Csernicsek Imre, társszerk. Haris György. VI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 6 K, száma 4 f.

Bácskai Közérdek. (Kula.) Szerk. tul. ny. Berkovits Márk. XIV. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K.

Bács-Topolyai Hirlap. Szerk. dr. Farnék Dezső. Tul. ny. Wilhelm Miksa. XV. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Bánffyhungyadi Hirlap. Szerk. Nagy Lajos. Tul. a szerkesztőség. Nyom. Ábrahám M., majd (Kolozsvártt:) Ajtai K. Albert, utóbb Stief Jenő. II. évf. (A 6. számmal megszünt.)

Belényesi Ujság. Főszerk. Bottyán Pál, felelős szerk. dr. Schönzweig Béla. Tul. ny. Süßmann Lázár. III. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Bereg. (Beregszász.) Szerk. Radies Mihály. Tul. ny. «Haladás». XXXVI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Besztercebánya és Vidéke. Sz. Ferenczy Ödön. Kiadó ny. Sonnenfeld Mór, = «Hungária». XXII. évf. Megj. csütört. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Békés. (Gyula.) Szerk. Kohn Dávid. Tul. ny. Dobay János. XLII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Békési Lapok. Szerk. dr. Török Gábor. Tul. ny. b. Drechsel Géza. X. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Békési Ujság. Szerk. tul. ny. Papp József. III. évf. (Az 1. számmal megszünt.)

Békésmegyei Hiradó. (B.-Csaba.) Szerk. tul. Bihari Sándor. Nyom. Teven Adolf I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 10 f.

Brassói Uj Lap. Szerk. dr. Kölczé Károly. Nyom. Hentschel H. II. évf. Napilap. Évi ára 6 K, száma 2 f.

Budafoki Hirlap. Szerk. tul. Fodor Ernő. Nyom. (Budapest:) «Corvina». II. évf. Megj. kedd. (A 6. számmal megszünt.)

Ceglédi Hirlap. Szerk. dr. Piros Gyula, utóbb a tul.: Kolofont József. Nyom. Sárík Gyula. VI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 5 K, száma 10 f.

Ceglédi Kis Ujság. Szerk. tul. ny. Sárík Gyula. I. évf. Megj. vasárn. (A 35. számmal megszünt.)

Csallóköz. (Dunaszerdahely.) *L. a IV. csoportban.)*

Csallóközi Lapok. (Dunaszerdahely.) Szerk. dr. Baranyai József. Tul. ny. Goldstein Józsu. X. évf. Megj. szerd. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Csákova és Vidéke. Szerk. tul. ny. Grádl Péter. VIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Csongrádi Lapok. Szerk. Éder

János. Tul. ny. Weisz Márk. XX. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 8 f.

Czegléd. Szerk. dr. Hübner Emil. Tul. ny. Sebők Béla. XXXII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 6 K, vid. 8 K, száma 14 f.

Czeglédi Szemle. Szerk. tul. (Budapest:) Balázs Pál. Nyom. (Rákospalota:) Fischer Dezső és Tsa. I. évf. Megj. vasárn. (A 8. számmal megszünt.)

Debreczeni Futár. Szerk. tul. Kováts Dezső. Nyom. a város ny. I. évf. Megj. vasárn. (A 4. számmal megszünt.)

Diósgyőr és Vasgyári Hirlap. Szerk. tul. Kenyeres Károly. Nyom. (Miskolcz:) Szelényi és Tsa. II. évf. (A 40. számmal megszünt.)

Dobsina és Vidéke. Szerk. Sztankovics Károly. Tul. ny. Schmidt Géza. I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Dombóvár. Szerk. Schröder Béla. Kiadja «a lapegyestülés». Nyom. (Kaposvár:) Szalai Ferencz. I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 4 K 80 f, vid. 5 K 50 f, száma 10 f.

Dombóvár és Vidéke. Szerk. tul. dr. Zátrányi Sándor. Nyom. Dombóvári Kny. X. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Dorozsmai Ujság. (Kiskundorozsma) Szerk. ny. Wugrinecz Márton. I. évf. Megj. vasárn. (A 4. számmal megszünt.)

Drávavidék. (Barcs.) Szerk. Körmeny Károly. Nyom. Szilágyi Gy., utóbb (Szigetvár:) Kozáry Ede. II. évf. Megj. csütört. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Eperjesi Lapok. Felvidéki Szemle. Szerk. dr. Obetkó Dezső. Tul. ny. Kósch Árpád. XXXV. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Erdővidék.¹ (Barót.) Főszerk. dr. Ferenczy Géza, felelős szerk. Hoffmann Géza. Tul. ny. Rozsondai János. VIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, külf. 12 K, száma 10 f.

Erzsébetfalvai Hirlap. Szerk. Balázs Pál. Nyom. (Rákospalota.) Fischer Dezső és Tsa. I. évf. Megj. vasárn. (A 8. számmal megszünt.)

Erzsébetfalvai Közlöny. Szerk.

¹ Azelőtt politikai lap.

tul. Erdélyi Mihály. Nyom. Matkovich Aladár. XV. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Erzsébetvárosi Hírlap. Szerk. tul. M. Lengyel József. Nyom. «Hermes». VIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 6 K, vid. 7 K, száma 12 f.

Esztergom és Vidéke. Szerk. dr. Prokopp Gyula, tul. ő és Brenner Ferencz. Nyom. Laiszky János. XXXII. évf. Megj. csüt. vas. Évi ára 12 K, száma 14 f.

Esztergomi Friss Ujság. Szerk. Dvihally Géza. Nyom. Buzárovits Gusztáv. III. évf. A budapesti **Uj Lap** mellékl. Száma 2 f.

Fehértemplom és Vidéke. Szerk. Hegyi József. Tul. Wunder Gusztáv. Nyom. Wunder Gyula. I. évf. Megj. csütört. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Féjérmegyei Napló. (Székesfehérvár.) Szerk. Bilkei Ferencz. Nyom. Egyházm. Ny. XVII. évf. Megj. csüt. és szomb. Évi ára 12 K, száma 10 f.

Félegyházi Ujság. Szerk. (Újpest.) Balázs Pál, több Martosi Mórocz János. Nyom. (Rákospalota.) Fischer Dezső és Tsa. I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 4 K.

Felsőbányai Hírlap. Szerk. dr. Moldován Ferencz. Tul. ny. (Nagybánya.) Nánásy István. XV. évf. Megj. másodcsüt. Évi ára 4 K, száma 20 f.

Felsőmagyarországi Hétfői Ujság. Galgóc és Vidéke. Szerk. tul. ny. Szold Jakab. IX. évf. Évi ára 10 K.

Felsőmagyarországi Lapok. (Nagytapolcsány.) *A nyitrai Felvidéki Hírek lenyomata*, IV. évf.

Felsősárosi Hírlap. (Bártfa.) Szerk. tul. dr. Uhlig Leó. Nyom. Salgó Mór «Felsősárosi kny.» X. évf. Megj. csüt. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Felsőszabolcsi Hírlap. (Tavaly: **Kisvárdai Lapok**.) Szerk. dr. György Ferencz; Kiadó dr. Vadász Lipót. Nyom. Berger Ignác és Tsa. XXIII. évf. Megj. vasár. Évi ára 8 K.

Felső-Torontáli Közlöny. Szerk. dr. Türk Marcell. Tul. ny. Sonderling Károly. I. évf. (Megszűnt.)

Felsővisó. Szerk. tul. ny. Schiffmann H., V. évf., félhavi. (Az 5. számmal megszűnt.)

Felvidék. (Eperjes.) Szerk. dr. Rusznák Miklós. Nyom. Kósch Árpád.

I. évf. Megj. pént. (A 35. számmal megszűnt.)

Felvidék. (Verebély.) Főszerk. Fejes Adolf, felelős szerk. Kósa Andor, szerk. Svarha István. Nyom. Neufeld Sándor «Hungária» ny. VIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Felvidéki Hírek. (Nyitra.) Szerk. tul. (Bpest.) Szabó Lajos, tul. ny. Lówy Antal. II. évf. Megj. hétf. Évi ára 12 K, száma 24 f. (*Más-más című lenyomatai vannak.*)

Felvidéki Hírlap. (Eperjes.) Szerk. dr. Böhm Aladár. Tul. ny. «Pannonia». VI. évf. Megj. csüt. (A 17. számmal megszűnt.)

Felvidéki Hírlap. (Homonna.) Felelős szerk. kiadó ny. Fejes Jakab. III. évf. Megj. vasárn. (A 2. számmal megszűnt.)

Felvidéki Ujság. (Zsolna.) Főszerk. Szógyi Gusztáv, felelős szerk. Cselkó József. Tul. ny. Braun Rezső. XVII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, tanítóknak 4 K.

Félegyházi Közlöny. (Kiskunfélegyháza.) Szerk. Feuer Illés. Nyom. Feuer S. IX. évf. Megj. vasárn. Évi ára 6 K, vidéken 7 K, száma 12 f.

Fogarás és Vidéke. Szerk. tul. ny. Thierfeld Dávid. VIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 16 f. — Hozzá: **Állandó Tanügyi Melléklet**, I. évf.

Futó Hírek. (Szabadka.) Szerk. Vukov Lukács. Nyom. Lipsitz. I. évf. Megj. szomb. (A 3. számmal megszűnt.)

Galánta és Vidéke. Szerk. tul. Vöröss Ferencz. Nyom. Neufeld Samu. XV. évf. Megj. szomb. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Garamvidék. (Brezsnóbánya.) Szerk. Szöke Mihály. Tul. ny. Kreisler József. XI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Gödöllő és Vidéke. Szerk. Nyiry Lajos. Nyom. «Erzsébet»-ny. XII. évf. Megj. vasárn., csüt. Évi ára 12 K, száma 30 f.

Gödöllői Hírlap. Szerk. tul. dr. Bezsilla István. Nyom. Kovács Ferencz. VIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Gömöri Ujság. (Rimaszombat.) Szerk. Györy Lajos. Tul. ny. Lévai

Izsó. I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Gömör-Kishont Vármegyei Közöny. Szerk. Komáromy István. Tul. ny. Rábely Miklós. XXXI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Gyöngyös. Szerk. Sebes Mór. Kiadja saját váll. Nyom. Herzog Ernő. I. évf. Megj. szomb. (A 12. számmal megszűnt.)

Halas. L. a VII. csoportban.

Halasi Híradó. Szerk. (Budapest:) Balázs Pál. Nyom. (Rákospalota:) Fischer Dezső és Tsa. I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 4 K, száma 6 f.

Hatvani Hírlap. Szerk. tul. Sebők Jenő. Nyom. Hoffmann M. L. XII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 12 K, száma 24 f.

Hátszeg és Vidéke (előbbi címe: **Közérdek**). Szerk. Márton Izidor. Tul. ny. Mester János. VIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Heves és Vidéke. Szerk. Dluhopolszky Bertalan. Nyom. Adler József. X. évf. Megj. vasárn. (Nyáron szünetelt, decz. megszűnt.)

Hevesmegyei Lapok. (Gyöngyös.) Szerk. Vadász Lajos. Kiadja saját vállalat. Nyom. «Hungária». XIX. évf. Megj. szerd. Évi ára 12 K, száma 24 f.

Hétfő. (Arad.) Szerk. Gallovich Károly. Tul. Mohos Ágoston. Nyom. Zlinszky István és Tsa. IV. évf. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Hétfői Híradó. (Kolozsvár.) Szerk. kiadó Longi A. István. Nyom. Ajtai Kovács Albert. II. évf. (A 40. szám után címe: **Kolozsvári Ellenőr**).

Hétfői Hírek. (Szabadka.) Szerk. dr. Hirth Ferencz. Tul. ny. Hirth és Duchon. I. évf. Évi ára 3 K, száma 4 f.

Hétfői Ujság. (Miskolcz.) Szerk. tul. Földes Gusztáv. Nyom. László-ny. III. évf. (A 14. szám után címe: **Miskolczi Ujság**).

Hétfői Ujság ezelőtt Szabadkai Közöny. Szerk. tul. ny. Szabados Sándor. XXXV. évf. Évi ára 5 K, száma 4 f.

Homonna és Vidéke. Szerk. Dick Sándor. Tul. ny. saját váll. X. évf. Megj. csüt. Évi ára 8 K.

Honti Lapok. (Ipolyság.) Szerk. Halász Ferencz. Kiadó ny. Neumann

Jakab. XVI. évf. Megj. szomb. Évi ára 12 K, száma 24 f.

Jánosháza és Vidéke. Szerk. Novák Pál. Kiadja saját váll., utóbb (Czellőmölk:) a ny. Dinkgreve Nándor. IV. évf. Megj. szomb. (A 36. számmal megszűnt.)

Jászapáti és Vidéke. Szerk. ifj. —, tul. ny. id. Imrik József. IX. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Jászárokszállás és Vidéke. Szerk. tul. ny. Nigrinyi Ferencz. II. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Jász-Kürt. (Jászberény.) Szerk. Takács Herman. Nyom. Vértés Adolf. V. évf. Heti.

Jász Ujság. (Jászberény.) Szerk. Beleznay László. Tul. ny. Pesti Péter. I. évf. Megj. csüt., vas. Évi ára 8 K.

Kalocsai Hírek. Szerk. Balázs Pál. Nyom. (Rákospalota:) Fischer Dezső és Tsa. I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 4 K, száma 6 f.

Karánsebesi Ellenőr. Szerk. tul. dr. Gergely Illés. Nyom. Jacobovits József és Tsa. I. évf. (Az 1. számmal megszűnt.)

Kecskemét. Szerk. tul. Eötvös Nagy Imre, társ szerk. Homoti Nagy László. Nyom. «Naptárkiadó és hirdetési váll.» XXXVIII. évf. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Kecskeméti Hírlap. Főszerk. dr. Somogyi Hollósy Kálmán, felelős szerk. Róth Béla. Tul. a szerkesztőség. Nyom. Spitzer Vilmos. II. évf. Megj. hetenk. (A 18. szám után címe: **A Haladás**.)

Kecskeméti Közöny. Szerk. Balázs Pál. Nyom. (R.-Palota:) Fischer Dezső és Tsa. I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 4 K, száma 6 f.

Kecskeméti Közöny. Szerk. tul. Szabó Sándor. Nyom. Fischl Dávid. I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K.

Kecskeméti Polgár. Főszerk. Móczsa János, felelős szerk. Farkas Ignác. Tul. ny. Fischl Dávid. II. évf. Megj. vasárn. A 14. számmal megszűnt.)

Kemenesalja. (Czellőmölk.) Szerk. tul. ny. Dinkgreve Nándor. VI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Kemenesvidék. Kis-Czell és Vidéke. (Czellőmölk.) Szerk. Huss

Gyula. Tul. ny. (Devecser:) «Vörösmarty»-ny. XII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Keszthelyi Hírlap. «Keszthely». Szerk. dr. Csák Árpád. Tul. ny. Mérei Ignác. XXXIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Kisbér és Vidéke. Szerk. tul. ny. Haftl Kálmán. XVIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Kiskun-Halás Helyi Ertesítője. Szerk. tul. ny. Práger Ferencz. X. évf. Megj. szerd. Évi ára 4 K, vidéken 6 K, száma 4 f.

Kiskunmajsai Hírlap. Szerk. dr. Kellner Ármín. Tul. ny. Schwarcz Artur. V. évf. Megj. vasárn. Évi ára 6 K, vidéken 7 K, tanítóknak fele.

Kispest. Szerk. Balázs Pál. Nyom. (Rákospalota) Fischer Dezső és Tsa. I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 4 K, száma 6 f.

Kispest-Szentlőrinczi Lapok. Főszerk. tul. Seper Kajetán; felelős szerk. Vasek Ernő. Nyom. «Uránia». X. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Kisvárdai és Vidéke. Szerk. «Balaton». Tul. nyom. Klein Gyula. V. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Kolozsvári Ellenőr. (A 40. számig csupán :) Heti Híradó. Szerk. Longi A. István. Tul. a szerkesztőség. Nyom. Ajtai K. Albert. II. évf. Évi ára 6 K, száma 4 f.

Komáromi Híradó. Szerk. tul. nyom. Freisinger Mór. («Hungária»). II. évf. Megj. vasárn. vi ára 8 K, vid. 10 K; száma 12 f.

Komáromi Ujság. Szerk. Alapi Gyula. Kiadja a szerkesztőség. Nyom. Spitzer Sándor. X. évf. Megj. csüt. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Korponai Közlöny. Szerk. tul. Gelenczey Mihályt János. Nyom. Rusznyák Antal. V. évf. Megj. vasárn. Évi ára 6 K, száma 12 f.

Köszeg és Vidéke. Szerk. Jambrits Lajos. Tul. Rónai Frigyes. Nyom. Fejgl Gyula. XXX. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Kővárvidék. (Nagysomkút.) Szerk. tul. Barna Benő. Nyom. Vider Jakab. VIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Közélet. (Sopron.) Szerk. tul.

György Elek. Nyom. (Szombathely:) «Vasvármegye». I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 6 f.

Közérdek. (Erzsébetfalva.) Nyom. Matkovich Aladár. III. évf.

Közérdek. (Hátszeg.) Szerk. dr. Deák Lajos. Tul. ny. Mester János. VIII. évf. Megj. vasárn. (A 39. sz. után: **Hátszeg és Vidéke.**)

Közérdek. (Kunszentmárton.) Főszerk. dr. Domján Jenő; felelős szerk. dr. Barna Domokos. Tul. nyom. Bozóky Gábor. IX. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Közérdek. Érmellék. (Nagykároly.) Szerk. tul. Simkó Aladár. Nyom. «Kölcsey»-ny., közben «Mercur»-ny. III. évf. Megj. szomb. Évi ára 6 K, vid. 7 K, száma 20 f.

Közérdek. (Szekszárd.) Szerk. tul. Bodnár István. Nyom. Molnár-féle ny. IV. évf. Megj. szomb. (A 13. sz. után: **Tolnavármegye és a Közérdek.**)

Közérdek-Szövetkezés. (Kispest.) Szerk. tul. Végh Mihály. Nyom. Fischer Henrik. II. évf. Megj. szomb. Évi ára 5 K, szövetk. tagoknak ingyen; száma 10 f.

Közvélemény. Vágszeredi Híradó. (A **Felvidéki Hírek lenyomata.**) «VIII.» évf.

Kun-Majsa. Szerk. tul. Sasvári Sándor. Nyom. (Kecskemét:) Spitzer Vilmos. XIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 6 K, vid. 7 K 20 f.; száma 12 f.

Kunszentmártoni Ujság. Szerk. dr. Kovács József. Nyom. Wolf Dezső. I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K.

Lévai Hírlap. Szerk. tul. nyom. Schulcz Ignác. II. évf. Megj. szomb. Évi ára 5 K, száma 10 f.

Lippai Ujság. Szerk. tul. nyom. Rafila Demeter. VII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 4 K, postán 5 K; száma 10 f.

Lugosi Ellenőr. Szerk. tul. nyom. Anwerder Henrik. («Gutenberg»-ny.) III. évf. Megj. csüt., vasár. Évi ára 10 K. (A 48. sz. után *politikai, I. a II. csoportban.*)

Magyaróvári Hírlap. Mosonvármegye. Sz. Ruff Andor. Nyom. Ligeti István. VIII. évf. Megj. csüt., vasárn. (A 34. sz. után: **Mosonvármegye. Magyaróvári Hírlap.**)

Malaczkai és Vidéke. (A **Felvidéki Hírek lenyomata.**) «IV.» évf.

Margitta és Vidéke. Szerk. Kis Ernő. Tul. nyom. Pollák Lajos. IX. évf. Megj. csüt. Évi ára 8 K.

Marosillye és Vidéke. Szerk. dr. Károlyi József. Tul. Nagy Bálint. Nyom. «Pannonia». III. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Mátészalka és Vidéke. Szerk. dr. Vida Gyula. Nyom. Weisz Zsigmond. I. évf. Megj. csüt. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Mátravidék. (Gyöngyös.) Szerk. Csomor Béla. Nyom. Sima Dávidné. IV. évf. Megj. szomb. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Medgyesi Ujság. Szerk. tul. nyom. Reissenberger G. A. VI. évf. Megj. Negyedévi ára 1 K 50 f., száma 14 f.

Mezőberényvidéki Hirlap. Felelős szerk. ifj. Domanek István. Társ-szerk. Jankó János. Nyom. «Hungária» ny. II. évf. Megj. szomb. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Mezőkövesd és Vidéke. Szerk. Morvay János. Tul. nyom. Balázs Ferencz. XV. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Mezőség. (Mocs.) Szerk. tul. dr. Hajdú Dezső. Nyom. (Marosvásárhely:) Benkő László. II. évf. Megj. másodvasárn. (A 15. számmal megszünt.)

Mezőtúr és Vidéke. Szerk. Vékony Sándor. Tul. a szerkesztőség. Nyom. Török Ignác. XXVI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Miava. (A Felvidéki Hírek lenyomata.)

(**Modern Dunántúl.** (Veszprém.) Szerk. Próder László. Nyom. (Budapest:) Révai és Salamon. I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 12 K, száma 30 f.

Módos. Szerk. Rosenberg Ármin. Nyom. «Patria»-ny. XI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Monor és Vidéke. Szerk. tul. Kunéry Kálmán. Nyom. (Czepléd:) Sárík Gyula, majd Sebők Béla. II. évf. Megj. vasárn. (A 23. számmal megszünt.)

Monorkerületi Lapok. Szerk. Molnár Sándor. Tul. Pestvármegyei Kny. X. évf. Megj. vasárn. Évi ára 12 K, száma 24 f.

Mosonvármegye. Magyaróvári Hir-

lap. Szerk. Ruff Andor. Nyom. Ligeti István. VIII. évf. Megj. csüt., vasárn. (Május 1. előtti czíme: **Magyaróvári Hirlap**, Mosonvármegye. Május 15. óta politikai lap, *l. a II. csoportban.*)

Muraköz. Nedjimirje. (Csáktornya.) Főszerk. Margitai József; felelős szerk. Zrínyi Károly. Tul. nyom. Strausz Sándor. XXIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Muraszombat és Vidéke. Szerk. dr. Czifrák János. Kiadja a Vendvidéki Magyar Közművelődési Egysl. Nyom. Balkányi Ernő. XXVI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 6 K, száma 20 f.

Nagyatádi Hirlap. Szerk. dr. Kálmán Ferencz. Nyom. Benyák János. V. évf. Megj. csütört. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Nagyatádi Járás. Szerk. Szmodics Szilárd és Katona Géza. Nyom. Benyák János. I. évf. Heti. (Az 1. számmal megszünt.)

Nagybánya. Szerk. tul. Égly Mihály. Nyom. Nánásv István. VIII. évf. Megj. csütört. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Nagybánya és Vidéke. Szerk. tul. Révész János. Nyom. Nánásv István. XXXVI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Nagybányai Hirlap. Szerk. tul. dr. Ajtai Nagy Gábor. Nyom. Morvay Gyula. III. évf. Megj. vasárn. (A 13. számmal megszünt.)

Nagykőrösi Hirlap. Felelős szerk. Horváth József, társ-szerk. Plager Gyula. Tul. Plager és Tsa. Nyom. Első N.-K. Ottinger Ede-Kny. XXXIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Nagykőrösi Ujság. Szerk. Danóczy Antal. Tul. ny. Bazsó Kálmán. X. évf. Megj. szomb. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Nagy-Kunság. (Karczag:) Szerk. Kádár Imre. Tul. ny. Szódi Sándor ut. Simon Sándor. XXXV. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Nagy-Küküllő. (Segesvár.) Szerk. Fejér Imre. Tul. ny. Becsek Demeter és Tsa. XII. évf. Heti. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Nagyszombati Hetilap. Szerk. Hudyma Emil. Tul. ny. Winter Zsigmond. XLII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K.

Nagyszombati Hirlap. (A Felvid. Hírek lenyomata.) «VI.» évf.

Napsugár. (Komárom.) Szerk. tul. Bogyó Gellért. Nyom. Schönwald Tivadar. I. évf. Havi 3 szám. (Az 1. számmal megszűnt.)

Nyirbátor és Vidéke. Szerk. Rudas László. Tul. dr. Mandel Károly. Nyom. Friedmann Lipót. II. évf. (Az 1. számmal megszűnt.)

Nyirvidék. (Nyiregyháza.) Szerk. Inczédy Lajos. Tul. ny. Jóba Elek. XXXI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Nyitra. Nyitravármegyei Híradó. (A Felvidéki Hírek *lenyomata.*)

Obecse és Vidéke. Felelős szerk. dr. Galambos Pál. Tul. ny. Lévai Lajos. XXIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Obecsei Hírlap. Szerk. Haris György, felelős szerk. tul. ny. Csernicsék Imre. V. évf. Megj. vasárn. Évi ára 6 K, száma 4 f.

Oravicza és Vidéke. Szerk. Földes Vilmos. Tul. ny. Weisz Félix. III. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K.

Orosházi Hírlap. Szerk. ifj. —, tul. ny. id. G. Szabó Lajos. VII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Orosházi Közlöny. Szerk. Balázs Béla. Tul. ny. Pless N. XXXII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Orosházi Ujság. Szerk. tul. ny. Veres Lajos. XXIX. évf. Heti. Évi ára 8 K.

Országos Ellenőr. (Kecskemét.) Szerk. tul. Somogyi János. Nyom. G. Fekete Mihály. IX. évf. Havi 4 szám. A Politikai Ellenőr-rel együtt évi ára 10 K, száma 10 f.

Ózdi Hírlap. Szerk. Kádár Elek. Tul. «Ózdi Járasi ny.» V. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Palánka. Szerk. Blázek József. Tul. ny. Kristofek és Blázek. VIII. évf. Megj. szomb. Évi ára 6 K, Amerikába 8 K 50 f, száma 6 f.

Palánkai Hírlap. Szerk. Haris György, felelős szerk. tul. ny. Csernicsék Imre. VI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 6 K, száma 4 f.

Pancsova és Vidéke. Szerk. dr. Hódy Antal. Nyom. Horovitz Adolf és Fia. I. évf. Megj. vasárn. (Az 1. számmal megszűnt.)

(**Pápa és Vidéke.** (L. a IV. csoport.)

Pápai Hírlap. Szerk. tul. dr. Kőrös

Endre. Nyom. Főisk. Kny. VII. évf. Megj. szomb. Évi ára 12 K, száma 24 f.

Pápai Közlöny. Szerk. tul. Pollatsek Frigyes. Nyom. Nobel Ármin. XX. évf. Megj. vasárn. Évi ára 12 K, száma 30 f.

Pápai Lapok. Szerk. tul. ny. Goldberg Gyula. XXXVII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 12 K, száma 30 f.

Pásztói Hírlap. Sz. tul. (Hatvan:) Sebők Jenő. Nyom. (Hatvan:) Hoffmann M. L. IV. évf. Megj. vasárn. Évi ára 12 K, száma 24 f.

Peéri Híradó. Szerk. (Budapest:) Zombori Gyula. Nyom. (Budapest:) «Anglo-ny.» V. évf. (Júniusban megszűnt.)

Pestujhely. (A 33. szám előtt: **Széchenyitelepi Hírlap.** Szerk. Himfy Géza. Tul. Németi Elemér. Nyom. «Haladás». II. évf. Megj. vas. Évi ára 6 K, száma 10 f.

Petrozsény és Vidéke. Szerk. Zádory Károly. Tul. ny. Figuli Antal és Elges H. XIV. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Pécel. Szerk. Liptai Lajos. Tul. Irsai Adolf. Nyom. (Budapest:) Orsz. Közp. Közs. Ny. VII. évf. Félhavi. Évi ára 8 K.

Pöstyéni Lapok. (A Felvid. Hírek *lenyomata.*)

Privigye és Vidéke: U. a.

Rábaközi Közlöny. Csornai Hírlap. Rábaközi Ujság. Szerk. Dömötör Béla. Nyom. Csornai Nyomdaváll. XIII. évf. Megj. csütört. és vasárn. Évi ára 12 K, száma 12 f.

Ráczeve és Vidéke. Szerk. tul. Dénes Mór. Nyom. Pilliser Simon. II. évf. Megj. vasárn. (Az 1. számmal megszűnt.)

Rákos Vidéke. (R.-Szt.-Mihály.) Szerk. Balázsovich Zoltán. Tul. Balázsovich Kálmán. Nyom. (Budapest:) Neuwald Illés. X. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Rákosvidéki Független Hírlap. (R.-Szt.-Mihály.) Szerk. Gaál Pál. Nyom. (Budapest:) Föv. ny., vonalzó és kvkötő r.-t. II. évf. Megj. szomb. Évi ára 12 K, száma 20 f.

Rákosvidéki Hírlap. (Rákosliget.) Szerk. Békásy Lajos, Veszeli József. Nyom. Boros R. I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Resicai Lapok. Szerk. tul. ny.

Weiss Adolf. XI. évf. Megj. csütört. Évi ára 9 K 60 f, száma 20 f.

Rózsahegy és Vidéke. Főszerk. Rexa Rezső, szerk. dr. Kartal Izidor. Nyom. Komor Testv. V. évf. Megj. vasárn. (Az 1. számmal megszünt.)

Rozsnyói Híradó. Szerk. dr. Hazslinszky Rezső. Nyom. Görbicz Zoltán. XXXIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Sajóvidék. (Rozsnyó.) Főszerk. Lóska Béla, szerk. Komoróczy Miklós. Tul. ny. Hermann J.-né. XIII. évf. Megj. csütört. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Salgótarján és Vidéke. Szerk. tul. dr. Czigler Jakab. Nyom. Boros. III. évf. (A 4. számmal megszünt.)

Sárospataki Ujság. Főszerk. dr. Kiss Sándor, szerk. tul. ny. Radil Károly. Nyom. több Dani és Fischer. V. évf. Megj. vasárn. (Az 50. számmal megszünt.)

Sárrét. Sárréti Ujság. (Berettyóújfalú.) Szerk. Kiss Sándor. Tul. ny. Adler Béla. VI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 6 K, száma 12 f.

Sárréti Ujság. (Szeghalom.) Szerk. tul. dr. Török Ödön. Nyom. saját, utóbb Béressy Gézané. III. évf. Megj. vasárn. (A 39. sz. után a **Sárrét**-be olvadt.)

Sárvári Járás. Szerk. Barabás György. Tul. egy társaság, utóbb a ny.: Dinkgreve Nándor (Cellődömök). III. évf. Megj. vasárn. (A 25. számmal megszünt.)

Selmeczbánya. Szerk. tul. Vörös Jeromos. Nyom. Joerges Ágoston. I. évf. Félhavi. (Az 1. számmal megszünt. — Folyt.: **Selmeczi Diákélet**.)

Selmeczbányai Híradó. XX. évf.?

Selmeczi Diákélet. (Mint fennebb.)

Csak 2. szám: megszünt.

(Somlyóvidéki Hírlap. (Devecser.) Szerk. Huss Gyula. Tul. ny. «Vörösmarty» ny. XV. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Somogy-Kaposvár. Szerk. Horváth István, utóbb a tul. ny.: Hagelman Károly. I. évf. Naponta. (A 9. számmal megszünt.)

Soroksári Hírlap. Szerk. Géber Gyula, felelős szerk. tul. Tábori Jenő. Nyom. Pollacsek B. II. évf. Megj. hétf. — Németországi mell.: **Illustriertes Sonntags-Blatt.** (A 3. számmal megszünt.)

Stümeg és Vidéke. Szerk. Éles Károly. Tul. ny. Horváth Gábor. XVIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Szabad Hon. A gödöllői választókerület független társadalmi és közgazd. hetilapja. (Rákospalota-Ujpest.) Főszerk. Kovács Kálmán, szerk. tul. ny. (R.-Palota.) Fischer Dezső és Tsa. IX. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K.

Szabadkai Friss Ujság. Szerk. Pusztai Béla. Kiadja saját váll. Nyom. Horváth István. XI. évf. Naponta. (A 60. számmal megszünt.)

Szabadkai Hírlap. Szerk. Haris György, felelős szerk. tul. ny. (Palánka.) Csernicsek Imre. V. évf. Megj. vasárn. Évi ára 6 K, száma 4 f.

Szokolczai Határőr. (A Felvid. Hírek *leányzata*.)

Szalontai Lapok. Felelős szerk. dr. Podhraczký Rezső, társszerk. Kiss István. Nyom. Székely J. Jenő. XXII. évf. Heti lap. Évi 8 K, száma 20 f.

Szarvas és Vidéke. (A Szarvasi Lapok *folytatása*.) Szerk. dr. Sámuel Károly. Nyom. Sámuel Adolf. XIX. évf. Hetilap. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Szarvasi Hírlap. Szerk. Salacz Elemér. Kiadja a szerkesztőség. Nyom. Dóka Gyula «Turul»-ny. IX. évf. Heti lap. Évi ára 8 K, vidékre 10 K; száma 12 f, vidékre 14 f.

Szatmár és Vidéke. Felelős szerk. dr. Fejes István. Tul. nyom. Morvai János. XXVII. évf. Megj. kedden. Évi ára 6 K, közs. jegyz., tan. 4 K; száma 16 f.

Szatmári Közlöny. Szerk. tul. Csomay Győző. Nyom. Morvai János. I. évf. Megj. hétfőn. Évi ára 6 K, száma 10 f.

Szegedi Néplap. L. a VII. csoportban.

Szeghalom-Vidéki Hírlap. Szerk. dr. Makai Marcel. Tul. nyom. Riegel Zoltán. XI. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Szenic-Miava és Vidéke. (A Felvidéki Hírek *leányzata*.)

Szentendre és Vidéke. Szerk. dr. Antony Béla. Kiadja saját nyom. I. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 8 K.

Szentendre és Vidéke Hírlapja. Szerk. tul. Perjessy György. Nyom. a «Szentendre és Vid.»-ny. VIII. évf. Megj. vasárn. (A 18. számmal megszünt.)

Szentesi Ujság. Szerk. Kelemen József. Tul. nyom. Vajda Bálint ut. I. évf. Megj. csütörtökön és vasárnap. (A 10. számmal megszűnt.)

Szent-Gothárd. Felel. szerkesztő Mathiasz Artur, társszerk. Czippott Géza. Nyom. Wellisch Béla. 1910/11., XVI. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Szepesi Hírnök. (Lőcse.) Főszerk. dr. Förster Jenő, felelős szerk. dr. Maléter Ernő. Tul. dr. Nagy Árpád. Nyom. Reisz József Tivadar. XLVIII. évf. Megj. szombaton. Évi ára 8 K.

Széchenyitelepi Hírlap. Szerk. egy biz. élén Huszár Károly. Kiadja a Társas Kör nevében Németi Elemér. Nyom. «Haladás». II. évf. Megj. vasárnap. (a 33. szám után címe: **Pest-újhely.**)

Szécsényi Hírlap. Felelős szerk. Barcza Kálmán. Tul. nyom. Glatstein Adolf. II. évf. Megj. pénteken. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Székelykeresztúr. Szerk. Osváth Árpád, tul. nyom. Szabó Kálmán. VI. évf. Megj. szombaton. Évi ára 6 K.

Szigetvár és Vidéke. Főszerk. dr. Nagy Béla, fel. dr. Kriszt Béla. Nyom. Krausz Adolf «Corvina»-ny. I. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 7 K, száma 16 fill.

Szilágy. (Zilah.) Felelős szerk. dr. Both István, szerk. Kapus Sámuel. Tul. nyom. Seres Samu. XXVIII. évf. Megj. csütörtökön. (A 31. számmal megszűnt.)

Szilágy-Somlyó. Szerk. tul. nyom. Bölöni Sándor. XXVIII. évf. Megjel. csütörtökön. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Szinérváralja. Szerkeszti Fábian István. Nyom. (Nagybánya.) Nánásy István. VII. évf. Megj. kedden. (Az 1. számmal megszűnt.)

Szoboszló és Vidéke. (Hajdúszoboszló.) Szerk. tul. Fehér Gábor. Nyom. Plón Gyula. XX. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Tapolczai Lapok, ezelőtt: Tapolcza és Vidéke. Szerk. Szigethy Ödön. Tul. nyom. Löwy B. VIII. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 10 K.

Tarsoly. (Ujszász.) Szerk. tul. Mózer Rezső. Nyom. «Czegléd») Sárík Gyula. 1910/11., I. évf. Megj. másodvasárnap. Évi ára 4 K.

Tasnád. Szerk. dr. Somogyi Endre.

Tul. nyom. Manják és Tóth. II. évf. Megj. szombaton. Évi ára 8 K., lelk., tanit., jegyz. 5 K; száma 20 f.

Tata és Tóváros. Szerk. Nemes A. Tul. nyom. Nobel Adolf. XIV. évf. Megj. szombaton. Évi ára 8 K, száma 16 fill.

Tata-Tóvárosi Híradó. Szerkeszti «Egyedi J.» Tul. Engländer Jakob. Nyom. Engländer és Tsa. XXX. évf. Megjel. szombaton. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Técső és Vidéke. Szerk. Bárány László, tul. Kovács Ödön. Nyom. (M.-sziget) «Máramarosi Füg. Ujs.»-ny. III. évf. Megj. csütörtökön. Évi ára 6 K, száma 10 f.

Temes-Kubini Hetilap. Temes-Kubiner Wochenblatt.¹ Szerk. Oberläuter M. Tul. nyom. (Versecz) Wettel és Veronits ut. (Mark Kár. és Tsa.) XII. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 10 K.

Tenke és Vidéke. Szerk. Krausz Ede. Nyom. Mandel Ferencz. IX. évf. Heti lap. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Tiszafüredi Ujság. Főszerk. Miliesz Béla. Szerk. tul. dr. Végh József. Nyom. Goldstein Adolf. III. évf. Megj. csütörtökön. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Tiszapolgár és Vidéke. Szerk. Piszter Lajos; társszerk. tul. Kovács László. Nyom. (Nyiregyháza) Jóba Elek. III. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 4 K, vidékre 5 K; száma 10 f.

Tiszavölgy. (Rahó.) Szerk. tul. dr. Stefán Ágoston. Nyom. Farkas Samu. IV. évf. Megj. csütörtökön. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Tiszazug. (Csépa.) Szerk. Csatár Andor. Tul. nyom. (Szolnok:) Róth Dezső. I. évf. vasárnap. (A 47. számmal megszűnt.)

Tokaj és Vidéke. Szerk. tul. Geöcze István. Nyom. (Nyiregyháza:) Jóba Elek. VII. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Tordai Ujság. Szerk. dr. Páll Gábor. Nyom. (Kolozsvár:) Polonyi Albert «Ellenzék»-nyom. I. évf. Megj. pénteken. Évi ára 7 K, száma 8 f.

Tóvárosi Közlöny. Szerkesztő tul. Mayer Ferenc. Nyom. Lindenbergen Adolf. I. évf. Megj. szombaton. Évi ára 8 K, száma 10 f.

Törökbecse. Szerk. László B. Jenő.

¹ Febr. előtt csakis német volt.

Tul. nyom. Jovánovits Giga. IV. évf. Megj. vas. Évi ára 8 K, száma 16 fill.

Török-Kanizsa és Vidéke. Szerk. tul. dr. Schwarz Jenő. Nyom. Szegyákov Sándor. IX. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Törökszentmiklós és Vidéke. Szerk. tul. dr. Füzesy Elemér. Nyom. Rubinstein S. III. évf. Megj. szombaton. (A 34. számmal megszünt.)

Túrkeve. Felelős szerk. Farkas Imre, társszerk. Nagy István. Nyom. Török Ignác. XX. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Turul. (Verbó.) Szerk. Reich Sámuel. Nyom. Rosenman Bernát. II. évf. Megj. másodesüt. (A 9. számmal megszünt.)

Ugocsa Vármegye. (Nagyszöllős.) Szerk. dr. Siménfalvy Árpád. Nyom. «Victoria» I. évf. Megj. kedden. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Ujpest. Szerk. dr. Várady Pál. Tul. «Szabadság»-ny. IV. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 6 K, száma 10 f.

Ujpest és Vidéke. *L. a IV. csoportban.*

Ujpesti Hirlap. Ujpesti Közlöny. Szerk. tul. Tanács Dezső Nyom. Fuchs Antal és Tsa III. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 8 K, száma 16 f.

Ujvidéki Hirlap. Szerk. Haris György. Tul. nyom. (Palánka.) Csernicsek Imre. IV. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 6 K, száma 4 f.

Ujvidéki Napló. Felelős szerk. dr. Tibor Dezső, utóbb dr. Elschléger Dezső. Tul. Csernyei Mór. Nyom. Fuchs Emil és Tsa, utóbb Ivkovits György. II. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 7 K, száma 8 f.

Ung. (Ungvár.) Szerk. Bánóczy Béla. Tul. nyom. Székely és Illés. XLVIII. évf. Megj. szerdán és vasárnap. Évi ára 12 K, (a várm. hiv. lapjával 16 K) Amerikába 15 K. Száma 12 f. — Csütört. mell. **Ungvármegye Hivatalos Lapja.**

Vasvár és Vidéke. Szerk. Gombás József. Tul. nyom. Singer Zsigmond. V. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 6 K, száma 12 f.

Vágsellye és Vidéke. (A Felvid. Hírek lenyomata.)

Vágujhelyi Hirlap. (U. a.)

Visó és Vidéke. (Felsővisó.) Szerk. Cseh Nándor. Nyom. Pollák és Fruch-

ter. XV. évf. Havi 3 szám. Évi ára 4 K, száma 10 f.

Visói Hirlap. (Felsővisó.) Szerk. Aczél Ödön. Nyom. Schillmann H. I. évf. (Az 1. számmal megszünt.)

Zaránd. (Brád.) Szerk. Brády Albert. Kiadja saját váll. Nyom. Roth Gy.-né «Zaránd»-ny. VIII. évf. Megj. szombaton. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Zentai Híradó. Szerk. tul. nyom. Politzer Sándor.

Zentai Közlöny. Szerk. tul. nyom. Fekete Sándor. XXII. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 6 K, vid. 8 K, száma 12 f.

Zirc és Vidéke. Szerk. Végh Győző. Nyom. (Veszprém:) Szigethy Ákos. VI. évf. Megj. Szombaton. Évi ára 8 K, Amerikába 12 K, száma 20 f.

Zombori Hirlap. Szerk. Haris György; tul. nyom. Csernicsek Imre. IV. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 6 K, száma 4 f.

Zsabya és Vidéke. Szerk. Kovách Béla. Tul. nyom. Lux Mihály. I. évf. Megj. vasár. Évi ára 6 K, száma 12 f. Összesen: 258.

IX. Hivatalos lapok.

BUDAPESTEN.

A Budapesti M. Kir. Állami Rendőrség Hivatalos Lapja. (L. a VII. csoportban.)

A Magyar Királyi Állam vasutak Hivatalos Lapja. Szerk. tul. a MÁV. igazgatósága. Nyom. Hornyánszky Viktor. Hetilap. XXV. évf.

A Magyar Királyi Kereskedelmi Múzeum Külkereskedelmi Hírei. Szerk. kiadó a Múzeum. Nyom. Márkus Samu. Havi 3—4 szám.

Állategészségügyi Értesítő. Kiadja a M. kir. földmívelési miniszter, a miniszterelnökséggel együtt. Nyom. Légrády Testv. XVII. évf.

A Magyar Királyi Posta- és Távirtda-Rendeleték Tára. Szerk. tul. a kereskedelemügyi m. kir. miniszter. Nyom. Hornyánszky Viktor. XLIV. évf.

Belügyi Közlöny. Szerk. dr. Némethy Károly. Kiadja a m. kir. belügyminiszter. Nyom. «Pesti Kny. r.-t.» XV. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 6 K.

Budapesti Közlöny. Felelős szerk. Bárs onyfván. Tul. ny. «Athenaeum» r.-t. XLIV. évf. Évi ára 40 K, száma

60 f. — Mellékl.: **Hivatalos Értesítő és Országgyűlési Értesítő.**

Budapest Székesfőváros Statisztikai Heti Kimutatásai. Wochen-
ausweise des Budapestser Communal-
statistischen Bureau's. Szerk. kiadó
a Stat. Hivatal. Nyom. a sz.-főv. házi
ny. XXXVIII. évf. Évi ára 2 K.

Földmívelési Értesítő. Kiadja a
m. kir. földm. min. Nyom. «Franklin»
társ. XXI. évf. Megj. vasárn. Évi
ára 4 K.

Fővárosi Közlöny. Felelős szerk.
Hajnal István. Kiadja Budapest sz.-
főv. közönsége. Nyom. a főv. házi
ny. XXI. évf. Megj. kedd és pént.
Évi ára 12 K, száma 30 f.

Hiv. Értesítő. Kiadja a . . . Kassa-
Oderbergi Vasút. Nyom. Kertész József.

Hiv. Közlemények. Szerk. Kertész
Árpád. Kiadja a Bp. Grafikai és
Rokoniparosok Főnökegy. Nyom.
Révai és Salamon. I. évf. Megj.
szomb. Évi ára 10 K, egysl. tagok-
nak ingyen.

Hiv. Közlöny. Kiadja a Vallás- és
Közükt. M. K. Miniszterium. Nyom.
Wodianer F. Fiai. XVIII. évf. Félhavi.
Évi ára 6 K, száma ívenként 20 f.

Időszaki Kimutatás a ragadós
állatbetegségek állásáról a magyar
szent korona országában. Szerk.
Csabay Béla. Kiadja a m. kir. föld-
mívelési miniszter. Nyom. «Pallas».

Körözvénytár. Sz. Szigeti József.
Kiadja a Cs. Kir. Szab. Déli Vas-
pálya - Társaság Üzletigazgatósága.
Nyom. Pesti Kny. R.-T. XII. évf.
Heti. — Mellékl.: **Kereskedelmi
Melléklet.**

Körrendelet. Circulár. Szerk. ki-
adó I. Cs. Kir. Szab. Duna-Gőzhajó-
zási Társulat. Nyom. Hornyánszky
Viktor. (Az 56. számmal megszűnt.)

Közegészségügy. Az Orsz. Köz-
egészségügyi Tanács Hiv. Lapja. A
belügym. megbizásából szerk. dr.
Klasz Pál, dr. Dóczy Imre. Nyom.
Wodianer F. és Fiai. II. év. Félhavi.
Évi ára 10 K.

Közgazdasági Értesítő. Szerk. a
M. Kir. Kereskedelmi Múzeum. Ki-
adja a Keresk.-ü. M. K. Miniszter.
Nyom. Pesti Kny. R.-T. IV. évf. Megj.
csütört. Évi ára 20 K, közhatóságok-
nak 10 K. — Mellékl.: **Közszállí-
tási Ért.; Központi Ért.**

**Magyar Királyi Posta és Távirada
Rendeleték Tára.** Kiadja a Keres-
kedelemügyi M. Kir. Miniszter. Nyom.
Hornyánszky Viktor. XLIV. évf.

Párhuzamos kiadása magyar és
horvát nyelvű; mellékcíme: **Šbornik
Kr. Ug. Poštanskih i Brzojavnih
Naredaba.** XXIV. évf.

Munkásbiztosítási Közlöny. A m.
kir. áll. m.-b. hivatal hiv. lapja. Tul.
ny. Pesti Kny. R.-T. IV. évf. Heti.
Évi ára 10 K, száma 50 f.

**Pest-Pilis-Solt--Kiskúnvármegye
Hiv. Lapja.** Szerk. Szabó Géza.
Kiadja vm. alisp. hiv. Nyom. (Monor.)
Pestmegyei Kny. VIII. évf. Megj.
csüt. Évi ára 12 K.

Pénzügyi Közlöny. Kiadja a M. Kir.
Pénzügyminiszter. Nyom. az állami
ny. XXXVII. évf. Megj. hav. többször.

Rendeleti Közlöny, a m. kir.
honvédség számára. Szerk. kiadja a
honvédelmi miniszter. Nyom. «Pallas».
XXXVII. évf. Megj. hav. 3—4 szám. Két
kiadás: Szabályrendeletek; Szemé-
lyes ügyek. Párhuzamos kiadásai,
horvát nyelven is: **Viestnik Nare-
daba** alezímmelem.

Rendőri Közlöny. Felelős szerk.
Adorján Antal. Kiadja a M. Kir.
Belügyminisztérium. Nyom. Pesti
Kny. R.-T. XV.—XXVIII. évf. Megj.
het. többször.

Szabadalmi Közlöny. Felelős
szerk. Frecskay János. Kiadja a M.
Kir. Szabadalmi Hivatal. Nyom. «Pal-
las». XV. évf. Megj. félhav. Évi ára
20 K. Összesen: 25.

VIDÉKEN.

**Abauj-Torna Vármegye Hivata-
los Lapja.** (Kassa.) Felelős szerk.
Ferdinandy Gyula. Kiadja az alispáni
hiv. Nyom. Vitéz A. utóda. X. évf.
Megj. csütört. Évi ára 7 K, mellék-
lettel 8 K.

**Alsó-Fehérvármegye Hivatalos
Lapja.** (Nagyenyed.) Szerk. Horvát
József, utóbb Kováts Kelemen. Nyom.
N.-e. Kny. és papírárú-gyár r.-t. VIII.
évf. Megj. csütört. Évi ára 10 K.

Aradvármegye Hivatalos Lapja.
Szerk. Boros Iván. Kiadó a várm.
ny. Réthy L. és Fia. VIII. évf. Megj.
csütört. Évi ára 5 K, magányosok-
nak 6 K.

Árvavármegye Hiv. Lapja. (Alsókubin.) Szerk. Lindenstein Samu. Nyom. Trnkóczy József. VIII. évf. Megj. csütört. Évi ára 12 K.

Baranyavármegye Hiv. Lapja. (Pécs.) Szerk. Várady Ferenck. Kiadja a vármegye közönsége. Nyom. Taizs József. XIII. évf. Megj. csütört.

Barsvármegye Hiv. Lapja. (Aranysmarót.) Felelős szerk. Bodó János. Kiadja a vm. törvényhatósága. Nyom. «Mercur». VIII. évf. Megj. csütört. Évi ára 10 K.

Bács-Bodrog Vármegye Hiv. Lapja. (Zombor.) Felelős szerk. Kleiner Lajos. Kiadja az alispáni hiv. Nyom. Bittermann Nándor és Fia. VIII. évf. Megj. csütört. Évi ára 24 K.

Beregvármegye Hiv. Lapja. (Beregcsász.)

Besztercze-Naszód Várm. Hiv. Lapja. (Besztercze.) Szerk. dr. Felszeghy Béla. Nyom. Botschar Tivadar. VIII. évf. Megj. csüt. Évi ára 18 K.

Békésvármegye Hivatalos Lapja. (Gyula.) Szerk. és kiadja az alispán. Nyom. Dobay János. XIII. évf. Megj. csütört. Évi ára 15 K.

Biharvármegye Hivatalos Lapja. (Nagyvárad.) Szerk. Balogh János. Kiadó ny. Laszky Ármin. VIII. évf. Heti. Évi ára 11 K hivatalnak, különben 12 K.

Borsodvármegye Hiv. Lapja. (Miskolc.) Szerk. dr. Görgey László. Nyom. Klein és Ludvig. VIII. évf. Megj. csütört. Évi ára 10 K.

Brassóvármegye Hiv. Lapja. Sz. dr. Semsey Aladár. Nyom. «Brassói Lapok» ny., Grünfeld Vilmos. VIII. évf. Évi ára 20 K, magánosoknak 8 K.

Csanádvármegye Hiv. Lapja. (Makó.) Felelős szerk. Vertán Endre. Kiadja a várm. közönsége. Nyom. Kovács Antal, utóbb Gaál László. VIII. évf. Megj. csütört. Évi ára 12 K.

Csikvármegye Hiv. Lapja. (Csikszereida.) Felelős szerk. dr. Gaál Endre. Kiadja a vm. törvényhatósága. Nyom. Szvoboda Miklós. VIII. évf. Megj. csütört. Évi ára 12 K.

Csongrád Vármegye Hiv. Lapja. (Szentés.) Szerk. dr. Nagy Sándor. Kiadja a vm. közönsége. Nyom. Vajda Bálint utóda. VIII. évf. Megj. csütört. Évi ára 15 K hivatalból, különben 8 K.

Esztergom Vármegye Hiv. Lapja. Szerk. Haán Rezső. Nyom. Gerenday József «Hunnia» ny. VIII. évf. Évi ára 15 K, száma 20 f.

Fejérvármegye Hiv. Lapja. (Székesfehérvár.) Szerk. dr. Balassa Imre. Tul. Fvm. törvényhatósága. Nyom. Csitári K. és Tsa. VII. évf. Megj. csütört. Évi ára 8 K, magános. 4 K.

Gömör és Kishont Vármegye Hiv. Lapja. (Rimaszombat.) Szerk. dr. Csernay Dániel. Kiadja az alisp. hiv. Nyom. Rábely Miklós. XXI. évf. Megj. csütört.

Győr. Szab. Kir. Város Hiv. Értesítője. Szerk. és kiadja a polgármesteri hiv. Nom. «Pannonia» utóbb Raab és Tsa. XX. évf. Hetilap.

Győrvármegye Hiv. Értesítője. Szerk. a várm. főjegyzője. Nyom. Gross Gusztáv. XII. évf. Megj. csüt. Évi ára 10 K.

Hajdúvármegye Hiv. Lapja. (Debreczen.) Szerk. dr. Nábráczky Béla. Kiadja a várm. Nyom. a város ny. váll. VII. évf. Megj. csütörtökön. Évi ára 20 K.

Háromszékvármegye Hiv. Lapja. (Sepsiszentgyörgy.) Szerk. dr. Demeter Gyula. Kiadja a várm. Nyom. «Kossuth» ny. r.-t. XXVII. évf. Megj. csüt.

Heves Vármegye Hivatalos Lapja. (Eger.) Szerk. Puchlin Lajos. Kiadja a várm. törvényhatósága. Nyom. Egri Kvny. R.-T. XXXV. évf. Megj. csütörtökön. Évi ára 16 K.

Hivatalos lap. Nagy-Küküllő várm. Közlönye. (Segesvár.) Szerk. Lendvay Sándor. Kiadja a várm. Nyom. Becsek Demeter és Fia XIX. évf. Megj. csütörtökön. Évi ára 8 K 20 f.

Hontvármegye Hiv. Közlönye. (Ipolság.) Szerk. a vm. jegyzői kar. Felelős szerk. az alispán. Kiadja a várm. törvényhatósága. Nyom. Neumann Jakab. XIX. évf. Megj. csütört. Évi ára 6 K.

Járási Hivatalos Lap. (Nagyvárad) Szerk. Nagy Márton. Tul. nyom. Láng József. VIII. évf. Félhavi lap. Évi ára 20 K. (Kézirat gyanánt.)

Jász-Nagykún-Szolnokvármegye Hiv. Lapja. (Szolnok.) Szerk. dr. Nagy Ottó. Kiadja az alispáni hiv. Nyom. Róth Dezső, VII. évf. Megj. csütörtökön. Évi ára 16 K.

Kolozsvármegye Hivatal. Lapja.

Szerk. dr. Láposi Hegedűs Árpád, dr. Pavlik Sándor, Hóry András. Kiadja a várm. Nyom. «Ellenzék»-ny. XXXIII. évf. Megj. csüt. Éviára 10 K.

Komárom Vármegye Hiv. Lapja. Felelős szerk. Witausk Károly. Kiadja a várm. törv.-hat. Nyom. «Hungária». VIII. évf. Megj. csütörtökön. Évi ára 12 K.

Liptóvármegye Hiv. Lapja. (L.-Szent-Miklós.) Kiadja az alispán. Nyom. Steier Izidor. IX. évf. Megj. csütörtökön. Évi ára 18 K.

Maros-Torda Vármegyei Hiv. Lap. (M.-Vásárhely.) Felelős szerk. dr. Szenner József. Kiadja a várm. alisp. Nyom. Adi Árpád. XI. évf. Megj. Csütörtökön. Évi ára 12 K.

Mosonvármegye Hivat. Lapja. (Magyaróvár.) Felelős szerk. Czinker Béla. Kiadja a várm. törvényhatósága) Nyom. Czéh Sándor, majd a «Mosonvármegye» Kny. VIII. évf. Megj. csütörtökön. Évi ára 10 K.

Nógrádvármegye Hiv. Lapja. (Balassagyarmat.) Felelős szerk. Rákóczy István. Kiadja az alisp. hiv. Nyom. B.-gy. Kny.-Szöv. XXIX. évf. Megj. csüt. Évi ára 10 K.

Nógrádvármegyei Gazdasági Egyesület Hiv. Közlönye. *L. a VII. csoportban.*

Nyitrávármegye Hiv. Lapja. Felelős szerk. dr. Kollányi Gyula. VIII. évf. Megj. csüt. Évi ára 8 K.

Pozsonyvármegye Hiv. Lapja. Felelős szerk. Sztrelka János. Kiadja a vm. közönsége. Nyom. Éder István. XIX. évf. Megj. csüt. Évi ára 5 K.

Sárosvármegye Hiv. Lapja. (Eperjes.) Szerk. kiadja a vm. alisp. hiv. Nyom. Kósch Árpád. XV. évf. Megj. csüt. Évi ára 6 K.

Somogyvármegye Hiv. Lapja. (Kaposvár.) Felelős szerk. Plachner Sándor. Nyom. Szalai Ferencz. XXIX. évf. Megj. csüt.

Sopronvármegye Hiv. Lapja. Felelős szerk. Mészáros János. Kiadja vm. törvényhatósága. Nyom. «Petőfi» ny. X. évf. Megj. csüt. Évi ára 10 K.

Szabolcsvármegye Hiv. Lapja. (Nyíregyháza.) Felelős szerk. Inczedy Lajos. Nyom. Jóba Elek. VIII. évf. Megj. het. Évi ára 10 K.

Szamosölgyi Vasút Hiv. Lapja. (Dés.) Szerk. Kiadja a Sz. V. igaz-

gató. (Kézirat gyanánt.) Nyom. Demeter és Kiss. II. évf. ? Megj. het.

Szatmárvármegye Hiv. Lapja. (Nagykároly.) Felelős szerk. Kerekes Zsigmond. Kiadja a vm. alispánja. Nyom. Manják és Tóth. VIII. évf. Évi ára 11 K.

Szebenvármegye Hiv. Lapja. (Nagyszében.) Szerk. Graef Ferdinánd. Kiadja az alisp. hiv. Nyom. Roth Frigyes. VIII. évf. Megj. csüt. Évi ára 10 K.

Szepesvármegye Hiv. Lapja. (Lőcse.) Felelős szerk. Hucskó Mihály. Kiadja a vm. törv.-hat. Nyom. Szepesm. Közíg. Ny. VIII. évf. Megj. csüt. Évi ára 8 K, törvh. biz. tagokn. 4 K.

Szilágyvármegye Hiv. Lapja. (Zilah.) Felelős szerk. dr. Somogyi Kálmán. Kiadja az alisp. hiv. Nyom. Seres Samu. VIII. évf. Megj. csüt. Évi ára 5 K.

Szolnok-Dobokavármegye Hiv. Lapja. (Dés.) Felelős szerk. Gajzágó László. Kiadja az alisp. hiv. Nyom. Demeter és Kiss. VIII. évf. Megj. csüt. Évi ára 10 K.

Temesvármegyei Hiv. Lap. Felelős szerk. Lendvai Miklós. Nyom. Csendes Jakab. XIX. évf. Megj. csüt. Évi ára 12 K.

Thuróczvármegye Hiv. Lapja. (T.-Szent-Márton.) Felelős szerk. Beniczky Ödön. Nyom. Moskóczy Ferenczné Magyar Nyomdája. VIII. évf. Megj. csüt. Évi ára 8 K.

Tolnavármegye Hivatalos Lapja. (Szekezsárd.) Felelős szerk. dr. Eri Márton. Kiadja a vm. közönsége. VIII. évf. Megj. csüt. Évi ára 12 K, száma 20 f.

Torontálvármegye Hiv. Lapja. (Nagybeckerek.) Felelős szerk. Bielek Antal. Kiadja az alisp. hiv. Nyom. Pleitz Ferencz Pál. XXVI. évf. Megj. csüt. Évi ára 16 K.

Trencsénvármegye Hiv. Lapja. Felelős szerk. Zahoránszky Károly. Tul. ny. Sándor Ferencz. XXI. évf. Megj. csüt. Évi ára 8 K.

Udvarhelyvármegye Hiv. Lapja. (Székelyudvarhely.) Felelős szerk. dr. Keith Ferencz. Tul. ny. Becsek D. Fia. VIII. évf. Megj. csüt. Évi ára 6 K, száma 50 f.

Ungvármegye Hiv. Lapja. (Ung-

vár.) Felelős szerk. Bánóczy Béla. Tul. ny. Székely és Illés. VIII. évf. Megj. csüt. Az **Ung**-gal együtt évi ára 12 K.

Vasvármegye Hiv. Lapja. Felelős szerk. Radó Gyula. Kiadja a vm. Nyom. Seiler Henrik ut. VIII. évf. Megj. csüt. Évi ára 8 K.

Vármegyei Híradó. A Kisküküllő-vármegyei jegyzők hiv. lapja. (Dicső-szentmárton.) Főszerk. Kerekes Géza, felelős szerk. Kúti Béla. Tul. a ny.; Dosztál Kálmán «Erzsébet» ny. II. évf. Megj. vasárn. Évi ára 6 K, száma 10 f.

Vármegyei Hiv. Lap. (Sátoralja-ujhely.) Felelős szerk. h. Görgey Géza. Kiadja Zemplénvm. törv.-hat. Nyom. «Zemplén» ny. VIII. évf. Megj. csüt. Évi ára 12 K.

Vármegyei Közlöny. (Torda.) Szerk. kiadja Torda-Aranyosvm. alispánja. Nyom. Fűssy József. VIII. évf. Megj. csüt. Az **Aranyosvidék** cz. főlapjával évi ára 10 K.

Veszprémvármegye Hiv. Lapja. Felelős szerk. dr. Horváth Lajos. Kiadja a vm. alisp. Nyom. Krausz A. fia. XII. évf. Megj. csüt. Évi ára 10 K.

Zólyomvármegye Hiv. Lapja. Szerk. Kiadja az alisp. Nyom. (Beszterczebánya:) Hazelka József. XII. évf. Megj. csüt. Magánfelekn. 5 K, köteles példánya évi ára 8 K.

Összesen: 58.

X. Hirdetési lapok.

BUDAPESTEN.

Budapesti Lakáshirdető. Szerk. Weisz Mór. Nyom. «Pallas» r.-t. XXIV. évf. Havi 3 szám. Évi ára 8 K 64 f, száma 24 f.

Házassági Útmutató. Heirats-Wegweiser. Szerk. tul. Kronstein Arthur. Nyom. Nagy Mór. I. évf. Évi 20 K.

Heti Jelentés. L. a VII. csoportot.

Heti Sertésvásári Jelentés. L. a VII. csoportot.

Hétről-Hétre. Szerk. tul. Fejérváry Ervin és Baron Brunó. Nyom. «Pázmáneum». II. évf. Megj. szombat. (Az 1. számmal megszünt.)

Marhavásári Jelentés. Sertésvá-

sári Jelentés. Szerk. Dobronyi és Bárány. Nyom. Első Kőbányai kvny. Megj. hetenként.

Összesen: 4.

VIDÉKEN.

A Béka. (Pécs) Szerk. tul. Goldberger József. Nyomt. Madarász Béla. XV. évf. Megj. ideje bizonytalan. Ingyen.

Összesen: 1.

XI. Melléklapok.

BUDAPESTEN.

Aranyifjúság. (A Tolnai Világlapja mell.)

Az Asszonyok Lapja. (A Mészárosok és Hentesek Lapja mell.)

Az «Egyetértés» Vasárnapja. Nyom. «Pallas» r.-t.

Az Iparfelügyelő. (Az Iparfejlesztés mell.)

Állatkereskedelmi Ujság. (A Mészárosok és Hentesek Lapja mell.)

Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok. (A Gazdasági L. mell.)

Bohó Misi. (A Magyarország mell.)

Bőr- és Bujakórtan. (A Budapest Orv. Ujság mell.)

Családi Kör. (A Nagy Magyarország mell.)

Fazekas-Ipar. (A M. Üveg- és Agyag-Ujság mell.)

Egykrajczáros Tréfás Képes Herkó Páter. (A Magyar Herkó Páter mell.)

Fülészet. (A Budapest Orv. Ujs. mell.)

Fürdő- és Vizgyógyászat. (A Budapest Orv. Ujs. mell.)

Gazdasági Tanácsadó. (A Borászati Lapok mell.)

Gégészet. (A Budapest Orv. Ujs. mell.)

Gyermekorvos. (A Budapest Orv. Ujs. mell.)

Gyermekvilág. (A Tolnai Világlapja mell.)

Gynaekologia. (Az Orv. Hetilap mell.)

Házi Kincstár. (A Tolnai Világlapja mell.)

Hiteles Sorsolási Értesítő. (A

M. Pénzügy és a M. Kereskedők Lapja ingyen mell.)

Hivatalos Értesítő. (A **Budap. Közlöny** mell.)

Hússzemle. (Az **Állatorvosi Lapok** mell.)

Honvédorvos. (A **Gyógyászat** mell.)

Ijúság. (A **Magyar Divat** mell.)

Jogesetek. (Az **Ügyvédek Lapja** mell.)

Kereskedelmi Rendeletek. (A **Vasuti és Közlek. Közl.** mell.)

Kereskedelmi Melléklet. (A déli vasuti **Körözünyttár** mell.)

Kis Lapok. (A **Bazár** mell.)

Konfekció. (A **Kirakattrendezés és Építészet** mell.) I. évf.

Közegészségügyi és Törvényszéki Orvostudományi Szemle. (A **Budap. Orv. Ujs.** mell.)

Közlemények. (Az **Állatorv. L.** mell.)

Központi Értesítő. (A **Közgazdasági É.** mell.)

Közszállítási Értesítő. (A **Közgazdasági É.** mell.)

Magyar Szó. (A **Budap. Napló** mell.)

Medikus. (A **Gyógyászat** mell.)

Munkásbiztosítás. (Az **Iparegészségügy** mell.)

Országgyűlési Értesítő. (A **Budap. Közlöny** mell.)

Orvos a Házban. (A **Bazár** mell.)

Orvosi Tanácsadó. (A **Magyar Divat** mell.)

Polgári Törvénykezés. (A **Büntető Jog Tára** mell.)

Pótfüzetek a Term. tud. Közlönyhöz.

Sebészet. (A **Bp. Orv. Ujs.** mell.)

Szemészet. (Az **Orv. Hetilap** mell.)

Szemészeti Lapok. (A **Budap. Orv. Ujs.** mell.)

Szociális Egészségügy. (Az **Orvosok Lapja** mell.)

Szülészeti és Nőgyógyászat. (A **Budap. Orv. Ujs.** mell.)

Új Budapest. (A **Budapest** mell.)

Urologia. (A **Budap. Orv. Ujs.** mell.)

Urologiai Szemle. (Az **Orv. Hetilap** mell.)

Vaskereskedők Lapja. (A **M. Vas- és Gépujság, Ung. Metallarbeiter** cz. német lap magyar mell.)

Világkrónika. (A **Képes Néplap és Polit. Híradó** mell.) (L. a **III. csoportot.**)

Vállalkozók és Iparosok Lapja. (A **M. Kereskedők L.** mell.)

Vasárnapi Élet. Száz vid. lap részére. (Budapest.) L. a **III. csoportban.**

Összesen: 53.

VIDÉKEN.

Állandó Tanügyi Melléklet. I. évf. (A **Fogarás és Vidéke** mell.)

Bonyhád és Vidéke. (Az **Orsz. Néplap** mell.)

Esztergomi Friss Ujság. III. évf. (A **budapesti Uj Lap** mell.)

Krajczáros Ujság. Győri Napló. (A **Győri Hírlap** mell.)

Pécsi Ujlap. (L. a **II. csoportban.**)

Politikai Ellenőr. (Kecskemét.) (Az **Orsz. Ellenőr** mell.) Havi 4 szám. Évi ára 4 K.

Ungvármegye Hiv. Lapja. (Az **Ung** mell.)

Vármegyei Közlöny. (főlapja: **Aranyosvidék**). (Torda.) L. a hivatalos lapok közt.

Vasárnapi Élet. (L. a **budapestiek** közt.)

Összesen: 9.

XII. Alkalmi lapok.

BUDAPESTEN.

A Nép Barátja. «Szerkeszti egy citojén... Kiadó nincs». Nyom. Első Kőbányai kny. Megj. márcz. 5. Ára 20 f.

Az Éj. Nyom. Főv. ny.; Vonalozó és Könyvkötő R.-T. Megj. febr. 4. Ára 20 f.

Gépészmezői Hírharsona. Nyom. «Pátria». Pótszigorlat havában...

Ingyentej-Ujság. Szerk. dr. Halmos István. Nyom. Budapest. Hírl. ny. Megj. máj. 26.

Jótekonyság és Vidéke. Főszerk. Rákosi Jenő, felelős szerk. Lesskó János. Nyom. Budapest. Hírl. ny. Ára 20 f.

Magyar Polgár. Választási ujság. (L. a **II. csoportban.**)

Május 1. Kiadja a «Népszava»

könyvker. Nyom. «Világosság». II. évf. Ára 20 f.

Mikszáthfalvi Híradó. Szerk. dr. Halmos István. Nyom. Budapest Hirl. ny. Megj. ápr. 25.

Revoluczio. Szerk. Zsedényi Aladár. Nyom. Első Kőbányai Kny. R.-T. Márcz. S.

Tánczművészet. Felelős szerk. «Fridolini», sz. Nagy Károly. Nyom. Bichler J. Febr. 24. Ára 20 f.

Összesen: 10.

VIDÉKEN.

A Gyermekekért. (Nagybecskerek.) Szerk. Somfai János. Nyom. Pleitz Ferencz Pál. II. évf. Megj. a gyermeknapon (május 8.).

Áram. (Dés.) Szerk. Geöcze Aladár. Nyom. Goldstein Jakab. Megj. jul. 10. Ára 20 f.

Diák Bá. (Nyirbátor.) Kiadó nyom. Föhn Adolf. Megj. aug. 14. Ára tetteszerint.

Eleven Ujság. (Zilah.) Kiadó a Zilahi Dalkör. Nyom. Seres Samu. Megjelenik ápr. 2. Ára 40 f.

Élő Ujság. (Fehértemplom.) Szerk. kiadó a fehértemplomi Vöröskereszt-Egyesület választm. Nyom. Hepke Bertold. Megj. febr. 1. Ára?

Frimiádák. (Dunaszerdahely.) Nyom. Adler N. Megj. márczius 26. Ára?

Hungária. (Szombathely.) A «H», szegény gyermekeket felruházó asztaltársaság hiv. lapja. Nyom. Seiler Henrik utódai. Megj. (nov. 20. ?)

Jótekonyság. (Miskolcz.) Szerk. Rétay Kálmán. Kiadja a miskolczy Róm. Kath. Nőegylet jelmezesteaestélye alk. Nyom. Klein és Ludvig. Ára 60 f.

Jótekonyság. (Nagybánya.) Szerk. Fliesz Henrik. Kiadja az Izr. Nőegylet. Nyom. Morvay Gyula. Megj. márcz. 19. Ára 20 f.

Jótekonyság és Vidéke. Főszerk. Rákosi Jenő; felelős szerk. Lesskó János. Kiadja Zaleski Jenő. Nyom. «Budap. Hirl.» ny. Megj. febr. 25—27.

Karneval. (Nagybánya.) Szerk. Fliesz Henrik. Kiadja a «Dalárda». Nyom. Morvay Gyula. Megj. febr. 8. Ára 10 f.

Leányok. (Szeged.) A «Szegedi

Leány-Egylet» hiv. lapja. Nyom. Engel Lajos. Megj. febr. 26.

Leányhangok. (Temesvár.) Szerk. Vest Margit. Nyom. Csendes Jakab. Megj. január 9.

Májusi Ujság. (Győr.) Szerk. Kis-Német Kálmán. Kiadják a győri nyomdászok. Nyom. «Pannonia». Megj. május 15.

Mátyásföldi Bájharsona és A Nép Joga és Vidéke. Szerk. Breslmayer Tibor. Nyom. (Budapest:) Hedvig Sándor. Megj. aug. 27. Ára 20 f.

Meseujság. (Dombóvár.) Nyom. Bruck Sándor. Megj. nov. 12. Ára 20 f.

Napi Közlöny. (Miskolcz:) (I. a VII. csoportban.)

Népkerti Ujság. (Hódmezővásárhely.) Szerk. Karakaszałowicz Ida. Nyom. a «Vásárhely és Vidéke» ny. Aug. 14. Ára 20 f.

Szepesbélai Hírlap. Szerk. «Filosopter». Nyom. (Poprád:) Fuchs Gyula. Ára 20 f.

Szüret. (Szombathely.) Szerk. «Hencegő Kálmán». Kiadja a helyi Nemzetközi Szociáldemokrata Párt. Nyom. Seiler Henrik ut. II. évf.

Üstökös Tűzoltó. (Szatmárnémeti.) Nyom. «Szabadsajtó» ny.

Választási Röpirat. (Debreczen.) Nyom. a város váll. Pünkösöd.

Összesen: 22.

Többnyelvű lapok.¹

BUDAPESTEN.

A Budapesti Áru- és Értéktőzsdé Hiv. Árjegyző Lapja. Amtliches Kursblatt der Budapester Waaren- und Effekten-Börse. (Magyar és német.)

Csemege és Fűszerujság. Der Delikatessen- und Spezereihändler. (M. és n.)

Házassági Utmutató. Heirats-Wegweiser. (M. és n.)

Kommerzieller Anzeiger. Kereskedelmi Heti Értesítő. (M. és n.)
Körrendelet. Circular. Kiadja a Duna-Gőzhaj. Társ. (M. és n.)

¹ A magyar nyelvűek közé fel vannak véve, a létszámot tehát nem gyarapítják.

Magyar Automobil- és Repülőgép-Ujság. Ungarische Automobil- und Flugmaschinen-Zeitung. (M. és n.)

Magyar Bőripar. Ungarische Lederindustrie. (M. és n.)

M. Kir. Posta és Távirtda Rendeletek Tára. Sbornik Kr. Ug. Postanskih i Brzajavnih Naredaba. (M. és horvát.)

Magyar Malom- és Gazdasági Értesítő. Ungarischer Mühlen- und Landwirtschaftlicher Anzeiger. (M. és n.)

Magyar Malom-Közlöny. Ungarische Mühlen-Nachrichten. (M. és n.)

Magyarországi Ácsok Szaklapja. Ungarländischer Zimmerer. (M. és n.) (A lap német fele I. évf.)

Magyar Sütők Lapja. Ungarische Bäcker-Zeitung. (M. és n.)

Mozgófénykép-Híradó. Kinematographen-Anzeiger. (M. és n.)

Orsz. Vásári Lap. Landes-Marktblatt. (M. és n.)

Rendeleti Közlöny. Viestnik Naredaba. (M. és horvát.)

Sertésvásári Jelentés. Borsten-

viehmarktbericht. Izveštaj Vašara. (M., n. és horvát.)

Sorsolási Tudósító. Central-Ziehungsblatt. *És különféle című le nyomatai.* (M. és n.)

Szabadalmi Ujság. Patentblatt. (M. és n.)

Typographia. (M.; mell. német;) Gutenberg,

Vásári Értesítő. Marktanzeiger. (M. és n.)

Világszerte. (M., n., angol, francia, olasz.)

Összesen : 21.

VIDÉKEN.

Magyar Textilipar. Ungarische Textilindustrie. (Újvidék.) (M. és n.)

Muraköz. Medjimurje. (Csáktornya.) (M. és n.)

Nyitrai Hirlap. Neutraer Zeitung. (M. és n.)

Nyitrai Lapok. Neutra-Trenchiner Zeitung. (M. és n.)

Temes-Kubini Hetilap. Temes-Kubiner Wochenblatt. (M. és n.)

Összesen : 5

II.

A hazai nem magyar nyelvű hirlapirodalom.

I. Német nyelvű lapok.

a) Politikai tartalmúak.

BUDAPESTEN.

Allgemeine Jüdische Zeitung. Felelős szerk. tul. Grossberg Lipót. Nyom. Fried és Krakauer. XXIII. évf. Megj. hetenk. 5 szám. Negyedévi ára 5 K. (*Héber betűkkel.*)

Budapester Montagszeitung. Felelős szerk. Büchler Vilmos. Nyom. Grosz és Bauer. XIII. évf. Megj. hétf. Évi ára 12 K, száma 10 f.

Budapester Sonn- und Montags-Zeitung. Felelős szerk. tul. Eichner S. Nyom. Reich és Nagy. VIII. évf. Megj. hétf. Évi ára 12 K, száma 20 f.

Budapester Tagblatt. Felelős szerk. Schmidek Izor. Tul. ny. «Európa» r.-t. XXVII. évf. Évi ára 28 K, száma 10 f, h. 8 f.

Budapester Wochenpost. Ungarisches Volksblatt. Felelős szerk. tul. Szendery Mihály. Nyom. «Uránia». XIX. évf. Megj. szomb. Évi ára 6 K.

Extrablatt. (*A Neues Budap. Abendbl. lenyomata:* «Provinzausgabe»-ja.)

Montagblatt. Szerk. tul. Viola Miksa. Nyom. «Európa». több Viola és Geist. XXII. évf. Megj. hétf. Évi ára 12 K, Ausztriába 13 K, száma 20 f.

Neues Budapester Abendblatt. Felelős szerk. Singer Artur. Tul. Budapesti Ujságkiadó R.-T. Nyom. «Globus». XII. évf. Megj. naponta. Havi ára 1 K, száma 4 f. — Vidéki kiadása (lenyomata): **Extrablatt.**

Neues Kleines Journal. Szerk. Vida Félix. Tul. ny. «Európa». XIV. évf. Megj. naponta. Évi ára 8 K 40 f, vid. 14 K 40. f, száma 2 f.

Neues Pester Journal. Felelős szerk. dr. Bródy Lajos. Tul. ny. «Hungaria». XXXIX. évf. Megj. naponta. Évi ára 28 K, száma 10 f.

Neues Politisches Volksblatt. Felelős szerk. dr. Fleischmann Sándor. Tul. ny. «Globus». XXXIV. évf. Megj. naponta. Évi ára 20 K, vid. 22 K, száma 4 f, vasárn. 6 f. — Külf. mellékl.: **Die Witzrakete.**

Pester Lloyd. Főszerk. Singer Zsigmond, felelős szerk. dr. Schitler Zsigmond. Tul. ny. a Pesti Lloyd-Társulat. LVII. évf. Megj. naponta regg. és este. Évi ára 44 K, vid. 48 K, száma regg. 12 (vid. 14) f, este 6 (vid. 8) f.

Politisches Volksblatt. Felelős szerk. Sipos Jenő. Tul. ny. «Hungaria». XXXVI. évf. Megj. naponta. Évi ára 20 K, száma 6 f, vid. 8 f.

Volksstimme. Felelős szerk. Buchinger Emanuel. Tul. «Magyarorsz. Szociáldemokrata Párt». Nyom. «Világosság». XXXVIII. évf. Megj. pént. Évi ára 4 K 80 f, száma 10 f.

Összesen: 14.

VIDÉKEN.

Bács-Bodrogher Zeitung. (Apatin.) Felelős szerk. tul. ny. Gassz Mátvás. XII. évf. Megj. szomb. (A 39. számmal megszűnt.)

Bistritzter Zeitung. (Besztercze.) Felelős szerk. Waelther M. F. Tul. ny. Botschar Tivadar. XX. évf. Megj. szomb. Évi ára 8 K 80 f, melléklapokkal 9 K 60 f, postán 10 K 80 f, külf. 12 K, száma 20 f. — Külf. mellékl.: **Praktische Mitteilungen...** **Illustriertes Unterhaltungsblatt.**

Bogsáner Zeitung. (Németbogsán.)

Felelős szerk. tul. ny. Rosner Adolf. XIX. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Der Freimütige. (Temesvár.) Felelős szerk. tul. Blaskovich Ferencz. Nyom. Csanádegyházm. Ny. XXV. évf. Megj. szomb. Évi ára 4 K, száma 10 f. — Ingyen mellékl.: **Der Bauer.**

Der Landbote. (Temesvár.) Felelős szerk. Kraushaar Károly, tul. ő és Kr. Emma. Nyom. Dévay és Reif, majd (Perjámos.) Pirkmayer Alajos. XXXIX. évf. Megj. hetenk. Évi ára 4 K, száma 20 f.

Deutsche Bürger-Zeitung. (Nagy-szeben.) Felelős szerk. Bukovan János. Kiadja saját váll. Nyom. Roth Frigyes. III. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, vid. 10 K, száma 20 f.

Deutsch-Ungarischer Bauernbund. (Bonyhád.) Szerk. tul. Betnár Béla. Nyom. Höniger József. II. évf. Megj. szomb. Évi ára 4 K.

Deutsch-Ungarischer Volksfreund. (Temesvár.) Felelős szerk. Kerber József. Tul. Schmidt Fülöp. Nyom. Délmagy. Kny. XI. évf. Megj. pént. Évi ára 8 K, külf. 10 K, száma 20 f.

Die Zeitung. (Temesvár.) Felelős szerk. Baján Gyula. Tul. ny. Kartjé Mihály. II. évf. Megj. naponta. Évi ára 8 K 40 f, postán 12 K, száma 2 f.

Donau-Temes-Bote. (Pancsova.) Szerk. tul. ny. Wittigschlager Károly. XLI. évf. Megj. csütört. és vasárn. Évi ára 16 K, külf. 17 K, száma 20 f.

Gross-Kikindaer Zeitung. Felelős szerk. Starck Fülöp, utóbb Kolb Vilmos. Nyom. Milenkovits Szidonia. XXXVI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 6 K, külf. 10 K, Amerikába 12 K, száma 30 f. — Külf. mellékl.: **Illustr. Unterhaltungs-Bl.**; **Allg. Mitteilungen über Land- und Hauswirtsch.**

Kaschauer Zeitung. Kassa-Eperjesi Értesítő. Szerk. tul. ny. Werfer Károly, utóbb ny. Wlaszovits Testv., majd Kassai Kny. és Lapkiadó R.-T. LXXII. évf. Megj. kedd., csütört., szomb. Évi ára 10 K, külf. 13 K 30 f.

Kronstädter Zeitung. (Brassó.) Felelős szerk. Wächter Guido. Tul. ny. Gött János és Fia. LXXIV. évf. Megj. naponta. Évi ára 20 K, vid. 25 K 60 f, külf. 30 K, száma 10 f, a külf. képes mellékkel 18 f.

Lugoser Zeitung. Felelős szerk. Frühwald Lajos. Kiadja saját váll. Nyom. Sziklai Lajos. VI. évf. Megj. kedd. és szomb. Évi ára 12 K, száma 10 f.

Mosonvármegye. Mosoner Komitat. (Magyaróvár.) Felelős szerk. Ruff András. Tul. a szerkesztőség. Saját ny. IX. évf. Megj. hetenk. (A 10. számmal megszűnt.)

Nagy-Kikinda. Főszerk. Schmidt István, felelős szerk. dr. Hochstrasser János. Tul. ny. Szegyakov Iván. XVII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 4 K, vid. 5 K, száma 20 f.

Neue Temesvarer Zeitung. Felelős szerk. Lovas Antal. Tul. ny. Dévay és Reif. XLIII. évf. Megj. naponta. Évi ára 24 K, postán 28 K, száma 10 f. — Külf. mellékl.: **Illustr. Unterhaltungs-Blatt.**

Oedenburger Zeitung. (Sopron.) Felelős szerk. Marbach Ernő, majd Sauer László. Tul. ny. Romwaller Alfréd. XLIII. évf. Megj. naponta. Évi ára 22 K, vid. 26 K, száma 7 f.

Pressburger Presse. (Pozsony.) Felelős szerk. tul. Engyeli Jenő. Nyom. Alkalay Adolf és Fia. XIII. évf. Megj. hétf. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Pressburger Tagblatt. (Pozsony.) Főszerk. Fabricius Ottó, felelős szerk. Gaibl Sándor. Tul. ny. Kath. Irod. Váll. XV. évf. Megj. naponta. Évi ára 24 K, külf. 27 K, (a vasárn. melléklettel negyedévi 40 f több), száma 8 f.

Pressburger Zeitung. (Pozsony.) Felelős szerk. Pichler Hermann Alajos. Tul. ny. Angermayer Károly. CXLVII. évf. Megj. naponta kétszer. Évi ára 24 K, vid. 31 K 20 f, (a külf. **Illustr. Sonntagsbeilage**-val negyedévi 40 f több.)

Radikal. (Sopron.) Felelős szerk. Beilschmidt A. Ferencz. Tul. Zsombor Géza. Nyom. (Kapurvár.) Buxbaum József, utóbb (Sopron.) «Petőfi» r.-t. XVI. évf. Megj. csütört. és vasárn. Évi ára 12 K, száma 10 f.

Siebenbürgisch-Deutsches Tagblatt. (Nagyszeben.) Felelős szerk. Plattner Hermann, utóbb Neugeboren Emil. Tul. Sieb.-D.-Verlagsgesellschaft. Ny. Drotleff József. XXXVII. évf. Megj. naponta. Negyedévi ára 5 K, vid. 6 K, külf. 7 K, száma 10 f.

Südungarische Bürger-Zeitung. (Perjámos—Nagyszentmiklós.) Szerk. tul. ny. (Perjámos:) Pirkmayer Alajos. XXVIII. évf. Megj. csütört. és vasárn. Évi ára 8 K, Amerikába 15 K. Népies kiad. Megj. pént. Évi ára 3 K, száma 10 f. — Két, váltakozó külf. mellékl.

Südungarischer Bote. (Krassó-Szörényi Hirlap. (Lugos.) Szerk. tul. Reiner Adolf. Ny. Auspitz Adolf. XII. évf. Megj. csütört. és vasárn. Évi ára 16 K, száma csütört. 10 f, vasárn. 20 f.

Südungarische Reform. (Temesvár.) Főszerk. Steiner Ferencz, felelős szerk. tul. ny. Kartje Mihály. XXII. évf. Heti 5 szám. Évi ára 24 K, száma 8 f.

Südung. Rundschau.¹ (Nagybecskerek.) Felelős szerk. tul. Kaufmann István. Nyom. Pleitz Fer. Pál. III. évf. Megj. szomb. Évi ára 4 K 80 f, száma 10 f.

Südungarn. (Lugos.) Felelős szerk. Rosenzweig Móricz. Tul. Teichner Emil özv. Nyom. Husvéth és Hoffer. XVIII. évf. Megj. csütört. és vasárn. Évi ára 16 K, száma csütört. 12 f, vasárn. 20 f.

Temesvárer Volksblatt. Felelős szerk. tul. Kastriener S. Nyom. Heim Antal, utóbb Délmagyarorsz. Kny. IX. évf. Megj. naponta. Évi ára 8 K 40 f, vid. 12 K.

Temesvárer Zeitung. Südungarischer Lloyd. Felelős szerk. Kácsér Romulus. Tul. ny. Heim Antal. LIX. évf. Megj. naponta. Évi ára 24 K, postán 32 K, száma 8 f.

Torontaler Nachrichten. (Perjámos.) Felelős szerk. tul. Frischmann József. Nyom. «Hungaria». V. évf. Megj. csütört. és vasárn. Évi ára 8 K, Amerikába 13 K 20 f.

Unser Blatt. (Nagybecskerek.) Főszerk. dr. Várady Imre, felelős szerk. Hell Károly. Tul. ny. «Libertas» r.-t. V. évf. Megj. szomb. Évi ára 6 K, száma 12 f. — Külf. mellékl. : **Illustr. Unterhaltungs-Bl.**

Volkswille. (Temesvár.) Felelős szerk. Bauer György. Kiadja a Szociáldemokrata párt. Nyom. Délmagyarorsz. Kny., utóbb Heim Antal. XVIII. évf. Megj. szerd. és szomb.

¹ Előbb nem politikai volt.

Évi ára 7 K 20 f, Németorsz. 9 K, egyéb külf. 12 K, száma 8 f,

Werschetzer Volksblatt. Felelős szerk. tul. ny. Neumann Henrik. VII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 6 K, száma 12 f.

Westungarischer Grenzbote. (Pozsony.) Felelős szerk. Mauthner Gusztáv. Tul. Simonyi E. Nyom. saját ny. XXXIX. évf. Megj. naponta. Évi ára 24 K, postán 31 K 20 f.

Westungarisches Volksblatt. (Sopron.) Felelős szerk. Molnár Henrik. Tul. az alapítók. Nyom. Török Kálmán. XVIII. évf. Megj. kedd., csütört., szomb. Évi ára 12 K, száma 10 f. — A szomb. «Volksausgabe»: évi ára 5 K.

Westungarische Volksstimme. (Pozsony.) Felelős szerk. Kalmár H. E. Tul. a pozsonyi szervezett munkások sajtóbizotts. Nyom. Alkalay Adolf és Fia, utóbb Wigand K. F., majd özv. Steinherz Emilné. IX. évf. Megj. szomb. Évi ára 4 K 80 f, száma 10 f.

Zsombolyaer Zeitung. Felelős szerk. id. Koch János. Nyom. Perlstein-ny. XXIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Osszesen : 38.

b) Nem politikai tartalmúak.

BUDAPESTEN.

Allgemeine Jüdische Rundschau. Szerk. tul. Lebovitsch Leopold. Nyom. «Unio». V. évf. Megj. félhav. (A 21. számmal megszűnt.)

Amtliche Nachrichten. A cs. és kir. szab. Kassa-Oderbergi Vasút kiadása. Nyom. Kertész József. Megj. hav. 3—4 szám.

Auslegungen des K. Ung. Patentamtes. Szerk. Adler Miksa. Kiadja a Szabadalmi Hiv. Nyom. Neuwald Illés. X. évf. Megj. félhav. Évi ára 20 K.

Általános Műszaki Értesítő. Allgemeiner Technischer Anzeiger. Szerk. Singer Gyula. Nyom. Hirth és Kardos. XIV. évf. Megj. kéthet. Évi ára 20 K.

Bauarbeiter. Szerk. Belényesi Lajos. Tul. Knittelhoffer Ferencz. Nyom. «Világosság». III. évf. Megj.

csütört. Száma ára nagy városb. 30 f, kis v. 20 f, n. közs. 10 f.

Borstenvieh-Marktbericht. Szerk. kiadó Első M. Sertéshizláló R.-T. Nyom. Első Kőbányai Kny. R.-T. Megj. het.

Budapester Wochenpost. Ung. Volksblatt. Felelős szerk. tul. Szendery Mihály. XIX. évf. Évi ára 6 K.

Budapesti Hirdetési Közlöny. **Budapester Ankündigungsblatt.** Szerk. tul. Sikray S. Nyom. Brózsza Ottó. XXVIII. évf. Megj. félhav. Évi ára 12 K, száma 40 f.

Christliches Volksblatt. Szerk. Huber János. Tul. Molnár János. Nyom. «Stephaneum» r.-t. XV. évf. Megj. szomb. Évi ára 4 K, száma 8 f, vid. 10 f.

Commerzieller Anzeiger. Kereskedelmi Heti Értesítő. Szerk. Stein Mór, tul. 6 és társa. Nyom. Fried és Krakauer, utóbb Viola és Geist. XIV. évf. Megj. kedd. Évi ára 24 K, vid. 30 K.

Der Bergarbeiter. (A Volksstimme melléklete.) Nyom. «Világosság». V. évf. Megj. pént. Évi ára 5 K.

Die Witzrakete. (A Neues Polit. Volksblatt mell.; Bécsben szerkesztik, csak borítéka itthoni.) Nyom. «Globus» r. t. XVIII. évf. Megj. másodsomb. Évi ára 10 K, száma 20 f.

Eisenbahn Tarif- und Verkehrs-Anzeiger. Szerk. tul. Weissmayer Brunó. Nyom. Radó Izor. XIV. évf. Megj. félhav. Évi ára 24 K, Németors. 22 márka, egyéb külf. 27 franc.

Eisen- und Metallarbeiter. Szerk. tul. Teszársz Károly. Nyom. «Világosság». XIV. évf. Megj. csüt. Évi ára 10 K 40 f., száma 6 f.

Fachblatt der Holzarbeiter. Szerk. Horovitz Gábor. Kiadja egy Társaság. Nyom. «Világosság». XVI. évf. Megj. másodsomb. Évi ára 2 K 40 f., száma 10 f.

Finanzielle Blätter. Szerk. Pick «J.» Nyom. Zeisler M. «XV». évf. Megj. hav. egy-két szám. Évi ára 20 K.

Handels-Rundschau. Szerk. Erdélyi Vilmos. Nyom. Wodianer F. és Fiai, utóbb «Thalia». «XX». évf. Megj. félhav. Évi ára 5 K, száma 30 f.

Handels- und Gewerbeblatt. A Finanz. Bl. *lennyomata*, sz. «G.» Pick.

Hans-Jörgel. Tul. ny. Neuwald Illés ut. XXXIII. évf. Megj. másodvas. Negyedévi ára 2 K.

Internationale Artisten-Revue. Szerk. tul. Kiss B. Nyom. Markovits és Garai. XX. évf. Megj. hav. 3 sz. Évi ára 3 K, külf. 4 K, száma 40 f.

Internationale Kapitals-Revue. Szerk. tul. Fehér M. és Tsa. Nyom. «Európa» r. t. Megj. félhav. Évi ára 5 K.

Internationaler Börsebericht. Szerk. tul. Bauer Leo. Nyom. «Palas». Számozatlan; novemberrel megszűnt.

Kommerzieller Anzeiger. Kereskedelmi Értesítő. *L. a magyar nyelvek VII. csoportjában.*

Local-Zeitung. A **Handels- und Gewerbeblatt** *lennyomata.*

Magyar Vas- és Gépujság. **Ungarischer Metallarbeiter.** Szerk. dr. Szalai Emil. Tul. Szaklap-Kiadó R.-T. Nyom. Pesti Kny. R.-T. XXVIII. évf. Megj. hav. 3 szám. Évi ára 16 K, külf. 28 franc. — Mell. **Vaskereskedők Lapja.**

Művezetők Lapja. **Ungarische Werkmeister-Zeitung.** Szerk. Palik Ferencz. Kiadja a Műv. Orsz. Szövets. Nyom. Kertész József. XIII. évf. Megj. félhav. Évi ára 5 K, száma 20 f.

Nationalökonomische Blätter. Szerk. Fejér Gyula. Tul. Friedmann L. Nyom. Gross és Nádél. XXXVI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 16 K.

Saphir's Styx. Szerk. t. Rózsafi Manó. Nyom. Neuwald Illés ut. XLII. évf. Megj. félhav. Évi ára 16 K.

Schneider-Fachblatt. Szerk. Sally Endre. Kiadja egy biz. Nyom. «Világosság». XVII. évf. Megj. másodsomb. Évi ára 2 K 40 f., külf. 3 K, száma 10 f.

Ungarische Bauzeitung. Szerk. tul. (Újpest:) Sommer József. Nyom. «Franklin» társ. XV. évf. Megj. félhav. Évi ára 20 K, külf. 24 K, száma 60 f.

Ungarische Gastgewerbe-Zeitung. Szerk. tul. Flór Győző. Nyom. Hedvig Sándor. I. évf. Megj. félhav. Évi ára 12 K.

Ung. Montan-Industrie- und Handels-Zeitung. Szerk. tul. Silberstein Arnold. XVI. évf. Megj. félhav. (Az 1. számmal megszünt.)

Ungarischer Holzhändler. (A Magyar Fakereskedő német kiadása.) Szerk. tul. Székely Ignác. Nyom. Pesti Kny. R.-T. XVII. évf. Megj. félhav. Évi ára 20 K, külf. 18 márka.

Ungarische Wochenschrift. Független Magyar Hetilap. Felelős szerk. Gábel Gyula, társszerk. tul. Lázár Viktor. Nyom. Grosz Jakab. XVII. évf. Megj. pönt. Évi ára 12 K, Németország. 12 márka, egyéb külf. 16 franc.

Ungarländische Jüdische Zeitung. (Budapest—Pozsony.) Szerk. tul. Bettelheim Samu. Nyom. (Pozsony.) Angermayer Károly. III. évf. Megj. másodpönt. Évi ára 6 K, száma 20 f.

Volksblatt. Szerk. «István bácsi.» Tul. ny. «Franklin» társ. XVII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 3 K.

Összesen: 33.

b) Nem politikai tartalmúak.

VIDÉKEN.

Bács-Bodroger Presse. (Ujvidék.) Szerk. tul. Fuchs Ágost. Nyom. Fuchs és Tsa. LV. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K, száma 20 f. — Külföldi mell. Illusztrált sonntagsbeilage; Lustige Blätter; Feuilleton-Beilage.

Bácskaer Volkszeitung. (Palánka.) Szerk. tul. ny. Csennicsek Imre. V. évf. Megj. vasárn. Évi ára 6 K, száma 4 f. — Lenyomatai: **Die Wacht**; **Die Woche**; **Sonntagsbote** («Zombor»); **Volksblatt** («Ujvidék»).

Bácskai Ujság. Bácskaer Zeitung. (Apatin.) Szerk. t. ny. Szavadill József. XV. évf. Megj. vasárn. Évi ára 6 K, száma 20 f.

Bistritzer Wochenschrift. (Beszterce.) Szerk. tul. Schell Károly. Nyom. Csallner Károly. XXXIX. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K 80 f.; melléklapjaival 9 K 20 f., postán 10 K, száma 20 f. — Külf. mell. **Illusztrált Unterhaltungsblatt**; **Der Oekonom.**

Der Friedensbote. (Pozsony.) (Szerk. tul. Schmidt C. E. Nyom. Wigand F. K. 1909/10. XIII. évf. Megj. másodvasárn. (A 26. számmal megszünt.)

Der Volksfreund. (Szombathely.) Szerk. t. ny. Gabriel Ágost.; utóbb szerk. Zimmermann Károly. XXVIII. évf. Megj. szomb. Évi ára 8 K, Amerikába 10 K, száma 20 f. — Külf. mell.: **Illusztrált Unterhaltungsblatt.**

Dettaer Zeitung. Szerk. Drechsler Bernát. Tul. ny. Tringl és Hirsch. XXX. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f. — Külf. mell. **Neue Gartenlaube.**

Die Karpathen. (Brassó.) Kiadja Meschendörfer Ad. Nyom. Schneider és Feninger. 1910/11. IV. évf. Megj. félhav. Évi ára 16 K.

Die Nera. Ung.-Weisskirchner Zeitung. (Fehértemplom.) Szerk. t. ny. Wunder J. XLIV. évf. Megj. vasárn. Évi ára 9 K 20 f., száma 20 f.

Die Posaune. (Temesvár.) Szerk. tul. Jenkner Oszkár. Nyom. Délmagy. Kny. XXXV. évf. Megj. vasárn. Negyedévi ára 4 K, száma 20 f.

Die Wacht. (Palánka.) A Bácskaer Volkszeitung lenyomata.

Die Woche. Az előbbinek lenyomata.

Evangelische Glocken. (Locsmánd.) Szerk. Löw Fülöp. Nyom. (Köszeg:) Feigl Gyula. XXII. évf. Megj. másodvasárn. Évi ára 2 K 50 f.

Evangelischer Glaubensbote für die Zips. (Strázsa.) Szerk. Koch A. Kiadja a szepesi ev. lelkészek egys. Nyom. (Késmárk:) Sauter Pál. 1910/11. III. évf. Megj. kéthet. Évi ára 2 K, száma 4 f.

Gross-Beeskereker Wochenblatt. Szerk. Mayer Rudolf. Tul. ny. Pleitz Ferencz Pál. LX. évf. Megj. szomb. Negyedévi ára 2 K 50 f, száma 20 f. — Külf. mell.: **Illusztrált Unterhaltungsblatt.**

Gross-Kokler Bote. (Segesvár.) Szerk. t. ny. Horeth J. Frigy. XXXII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, külf. 14 márka.

Günser Anzeiger. Szerk. tul. Feigl G. Adolf. Nyom. Feigl Frigyes. XXXVII. évf. Megj. szomb. Évi ára 7 K 60 f.

postán, helyben 6 K 40 f., száma 12 f.

Günser Zeitung. Szerk. Rónai Frigyes. Tul. ny. Feigl Gyula. XXIX. évf. Megj. vasárn. Évi ára 6 K 40 f., postán 7 K 60 f., száma 14 f.

Illustrierte Feuerwehr-Zeitung. (Pozsony.) Szerk. tul. Groidl Gyula. Nyom. (Resicza:) Csallner Károly. XXVI. évf. Megj. félhav. Évi ára 6 K.

Karánsebeser Wochenblatt. Sz. t. nyom. Jacobovits József. XXIII. évf. Megj. vasárn. Negyedévi ára 2 K.

Karánsebeser Zeitung. Szerk. tul. Kallitzky D. Károly. Nyom. (Lugos:) Husvéth és Hoffer. XIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 12 K, száma 20 f.

Karpathen-Post. (Késmárk.) Szerk. Bruckner Károly. Tul. ny. Sauter Pál. XXXI. évf. Megj. het. Évi ára 8 K, száma 20 f. Külf. mell.: **Illustr. Unterhaltungsblatt.**

Kirchliche Blätter. (Nagyszeben.) Szerk. dr. Schuller G. A. Tul. ny. Drotleff József. II. évf. Megj. szomb. Évi ára 10 K.

Landwirtschaftliche Blätter für Siebenbürgen. (Nagyszeben.) Szerk. Orendi Ottó és Schuster Ágost. Kiadja a Siebenb. Sächsischer Landw. Verein igazg.-választmányja. XXXVIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 4 K.

Mediascher Wochenblatt. (Medgyes.) Szerk. Schuster Gusztáv. Tul. ny. Reissenberger G. A. XVIII. évf. Megj. szomb. Évi ára 7 K 20 f., postán 8 K 50 f.

Neppendorfer Blätter. (Nagyszeben.) Szerk. Botschner József. Nyom. Drotleff József. VIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 5 K, postán 6 K, külf. 7 K, száma 10 f.

Neue Lugoser Zeitung. Szerk. tul. Anwender Henrik. Nyom. «Gutenberg» ny. II. évf. Megj. het. (A 4. számmal megszünt.)

Nezsider-Rusztler Seeuferbote. (Nezsider.) Szerk. tul. Beilschmidt A. Ferencz. Nyom. Romwalter Alfréd. I. évf. Megj. vasárn. Évi ára 9 K.

Oberwarther Sonntags-Zeitung. (Felsőőr.) Szerk. t. ny. Schodisch Lajos. XXXI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Orsovaer Wochenblatt. Szerk.

Hutterer Géza. Tul. ny. Handl József. XXXVIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 9 K 60 f., külf. 16 frank. Száma 20 f.

Pályázat. A Magyar Izr. Hitközségek és Hivatalnokok Közölnye. (Székesfehérvár.) Szerk. Péterfi J. Tul. ny. Singer Ede. XIX. évf. Megj. csüt. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Reform. (Pozsony.) Főszerk. Zalkai L. Alajos. Tul. Kovács János. Nyom. Kath. Irod. R.-T. XV. évf. Megj. het. Évi ára 8 K, száma 12 f.

Resiczaer Zeitung. Szerk. t. ny. Weiss Adolf. XXIV. évf. Megj. vasárn. Évi ára 9 K 60 f., száma 20 f.

Schässburger Zeitung. (Segesvár.) Szerk. Breszler Gusztáv. Tul. ny. Krafft W. XXXVIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, külf. 10 K.

Schul- und Kirchen-Bote. (Brassó.) Szerk. Hiemesch K. H. Tul. Zeidner H. Nyom. Schneider és Feminger. XLV. évf. Megj. félhav. Évi ára 5 K.

Siebenbürgen Raiffeisenbote. (Nagyszeben.) Szerk. Schuller G. A. Tul. «Verband Raiffeisen'scher Genossenschaften». Nyom. Krafft W. I. évf. Megj. kéthet. Évi ára 2 K, száma 20 f. (Kétféle kiadás: 1. Ausg. für Konsumvereine und verwandte Genossenschaften; 2. Ausg. f. Spar- und Vorschussvereine.)

Siebenbürgische Verkehrs-Zeitung. (Segesvár.) Szerk. Philippi J. G. Nyom. Krafft W. I. évf. Megj. csüt. Évi ára 8 K.

Sonntagsbote. («Zombor»). A Bácskaer Volksztg. lenyomata.

Südungarischer General-Anzeiger. (Versecz.) Szerk. tul. Wettel Vilmos. Nyom. Wettel Testv. VI. évf. (Az 1. számmal megszünt.)

Sylvesterzeitung. (Medgyes.) Sz. és kiadja a Tornaegylet. Nyom. Reissenberger G. A. XXV. évf. Egyetlen szám.

Temes-Kubiner Wochenblatt. (A 6. sz. már részben magyar tartalommal: **Temes-Kubini Hetilap** főcímmel.) Szerk. Oberläuter Róbert. Tul. ny. Wettel és Veronits ut. XII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K.

Ungarländische Jüdische Zeitung. (Pozsony.) (Előbbi címe: **Pressburger J. Ztg.**) Szerk. tul. Bettelheim Samu. Ny. Angermayer

Károly. III. évf. Megjelenik másodpént. Évi ára 6 K, száma 20 f.

Ung.-Weisskirchner Volksblatt. (Fehértemplom.) Szerk. t. ny. Kühn Péter. XV. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Volksblatt. («Ujvidék.») A Bácskaer Volksztg. *lenyomata.*

Westungarischer Volksfreund. (Sopron.) Szerk. Beilschmidt A. Ferencz. Kiadja: Soproni Ujság- és Naptárkiadó Váll. Nyom. (Kapuvár:) Buxbaum Jozsef, utóbb (Sopron:) «Petőfi» r. t. I. évf. Megj. vasárn. Száma 4 f.

Összesen: 41.

II. Horvát nyelven.

Politikai tartalmúak.

VIDÉKEN.

Naše Novine. (Szabadka.) Felelős szerk. Mamuzić Josef. Nyom. «Szent Antal» ny. IV. évf. Megj. het. Évi ára 3 K.

Riečki Novi List. (Fiume.) Felelős szerk. Butkovič Ivan. Tul. Supilo Frano. Nyom. «Riečke dioničke tiskare».

Összesen: 2.

Nem politikai tartalmúak.

BUDAPESTEN.

Financijalni Glasnik. Szerk. tul. Stražimir Milan. Ny. «Stephaneum». XI. évf. Megj. félhav. vi ára 9 K 20 f.

Povlastični Viestnik. Szerk. Freckay Ivan. Nyom. «Pallas». XV. évf. Megj. félhav. Évi ára 20 K.

Viestnik Naredaba. Kiadja a M. Kir. Honvédelmi Miniszter. Nyom. «Pallas». Két kiadás: Normativne Naredbe; Osobni Poslovi.

Összesen: 3.

VIDÉKEN.

Naše Novine. (Győr.) Szerk. dr. Pinezić Štefan. Kiadja: «Összetartás». Nyom. Győregyházm. ny. I. évf. Megj. het. (A 6. számmal megszünt.)

Összesen: 1.

III. Szerb nyelven.

Politikai tartalmúak.

BUDAPESTEN.

СТОБОДА. Magy. szociáldemokraták lapja. Szerk. Jaksits Marko. Kiadja: propaganda-biz. Nyom. «Szerb ny.» (Krnjac).

Összesen: 1.

VIDÉKEN.

НАШЕ КОЈО. (Zombor.) Fel. sz. dr. Vujits Branko. Nyom. Baits P. IV. évf. Heti. Évi ára 6 K, száma 12 f.

СРПСКИ ГЛАС. (Nagykikinda.) Felelős szerk. Jaksits Vasea. Kiadja saját váll. Nyom. Milenkovits Sztepan.

СРПСКО (Ujvidék.) Felelős sz. Popovits Gyorgye. Tul. dr. Szvinyarev Miladin. Nyom. «Natosevits» ny. I. évf. Megj. szerd., szomb. Évi ára 12 K, száma 10 f.

ЗАСТАВА. (Ujvidék.) Felelős sz. tul. Bradvanovits Konstantin. Nyom. dr. Miletits Szvetozár. XLV. évf. Megj. naponta kétszer. Negyedévi ára 8 K, vidéken 9 K 75 f. Száma: reggeli 2 f, esti 10 f.

Összesen: 4.

Nem politikai tartalmú.

BUDAPESTEN.

ЊИВА. Szerk. «István Gazda». Tul. ny. «Franklin» társ. XIII. évf. Heti. Évi ára 3 K.

Összesen: 1.

VIDÉKEN.

НАРОД. (Szent-Tamás.) Szerk. tul. Meduvits Z. Jovan. Nyom. Marinkov Szvetozár. I. évf. Heti. Évi ára 6 K, száma 12 f.

НОВО ПОЗОРИШТЕ. (Ujvidék.) Szerk. Gresics Jovan. Nyom. Natosevits. II. évf. Megj. naponta. (A 24. számmal megszünt.)

РАДИКАЛНА РЕЧ. (Ujvidék.) Szerk. Tatits Pavle. Tul. Koturov Nikola. Nyom. dr. Miletits Szvetozár. I. évf. Heti. Évi ára 4 K, száma 4 f.

РОДОЉУБЪ. (Versecz. Szerk. Pavlovits P. Milan. Nyom. Jankovits Zsiván. XI. évf. Heti. Évi ára 8 K.

ШКОЛСКИ ГЛАСНИК. (Ujvidék.) Szerk. Popovits Gavru. Tul. Mihailovits Gyoka. Nyom. Natosevits.

СЛОГА. Szerk. dr. Bugarszki Koszta. Nyom. Bikar M. és Tsa. VI. évf. Megj. vasárn. Évi ára 8 K, száma 16 f.

СТАРМЛАДН. (Ujvidék.) Szerk. tul. Krsztonosits Petar. Nyom. a «Branik» ny. IV. évf. Félhavi. Évi ára 8 K.

ТРГОВАЧКЕ НОВИНЕ. (Ujvidék.) Szerk. Baits Toma. Nyom. Ivkovic György. IX. évf. Heti. Évi ára 12 K.

БРАЧ ПОГАБАЧ. (Ujvidék.) Sz. Pavits C. Zorka. Nyom. dr. Miletits Szvetozár. XV. évf. Félhavi. Évi ára 8 K, száma 32 f.

Összesen : 9.

IV. Román nyelven.

Politikai tartalmú.

BUDAPESTEN.

Lumina. Felelős szerk. tul. Salusinszky J. Nyom. «Jókai» ny. VI. évf. Megj. vasárn. (A 22. számmal megszünt.)

Összesen : 1.

VIDÉKEN.

Drapelul. (Lugos.) Felelős szerk. Bogațian Atanasie. Tul. dr. Branisce Valeriu. Nyom. Traunfellner Károly. X. évf. Megj. kedd., csüt., szomb. Évi ára 12 K, száma 10 f.

Foaia Poporului. (Nagyszeben.) Felelős szerk. Budou-Deleanu Romul; utóbb Bratu Nicolae. Tul. ny. «Tipografia Poporului». XVIII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 4 K 40 f.

Gazeta De Duminecă. (Szilágy-somlyó.) Felelős szerk. dr. Deleu Viktor. Tul. Lazar P. Joan. Nyom. «Victoria». VII. évf. (A 12. számmal megszünt.)

Gazeta Transilvaniei. (Brassó.) Felelős szerk. dr. Dan Sever, majd Spudorea Joan. Tul. ny. dr. Mureșianu Aurel. LXXIII. évf. Megj. hetenkint 5-ször. Évi ára 24 K, száma 10 f.

Libertatea. (Szászváros.) Felelős szerk. tul. Adam Joan. Nyom. «Első Kny.» IX. évf. Megj. csüt. Évi ára 8 K. — Melléklapjai: **Bobárnaci**; **Foaia Interesantă**; **Tovărășia**.

Severinul. (Karánsebes.) Felelős szerk. tul. Bordan Octavian. Nyom. Jacobovits József. IV. évf. Megj. szomb. Évi ára 8 K, száma 20 f.

Telegraful Roman. (Nagyszeben.) Felelős szerk. Pacățian V. Teodor. Tul. a főegyházm. ny. LVIII. évf. Megj. kedd, csüt., szomb. Évi ára 14 K, vidéken 16 K, külföldön 24 K.

Tribuna. (Arad.) Felelős szerk. Giurgiu Julin. Tul. ny. Nichin György. XIV. évf. Megj. naponta. Évi ára 28 K; évi vasárn. 5 K.

Összesen : 8.

Nem politikai tartalmúak.

BUDAPESTEN.

Poporul. Szerk. «Papa Coresi». Tul. ny. «Franklin» társ. XVII. évf. Megj. vasárn. Évi ára 3 K.

Összesen : 1.

VIDÉKEN.

Baba Satului. (Temesvár.) Szerk. «Moșul Babes». Tul. a Plugarul Roman kiadóhiv. Nyom. (Lugos) Husvéth és Hoffer. III. évf. Megj. vasárnap. Évi ára 3 K, de főlapjával, a **Plugarul Roman**-nal 6 K, száma 6 f.

Biserica și Școala. (Arad.) Szerk. Ciorogariu Roman. Tul. ny. Egyházmegyei Kny. XXXIV. évf. Megjelenik vasárn. Évi ára 10 K.

Bobárnaci. (Szászváros. A Libertatea mell.) 1910/11. I. évf. Megj. másodesüt.

Desteptarea. (Brassó.) Szerk. tul. Vlaicu J. Dumitru. Nyom. Ciureu és Tsa. VI. évf. Megj. csüt. Évi ára 2 K, postán 3 K, száma 4 f.

Economia. (Karánsebes.) Szerk. tul. Diaconovich Sándor. Nyom. Egyházm. Kny. 1909/10. V. évf. Megj. félhav. (A 24. számmal megszünt.)

Foaia Diecezană. (Karánsebes.) Szerk. dr. Olariu Josif. Tul. ny. Egyházm. Kny. XXV. évf. Megj. vasárn. Évi ára 10 K.

Foaia Interesantă. (Szászváros.

A **Libertatea** mell.) Szerk. Moța Joan. Nyom. Első Könyvnyomda. V. évf. Megj. csüt.

Foiaia Scolastică. (Balázsfalva.) Szerk. Fekete-Negruti Joan. Kiadja a szerkesztőség. Nyom. Gör. Kath. Seminar. Ny. XII. évf. Megj. félhav. Évi ára 6 K, Romániába 10 franc.

Luccafărul. (Nagyszeben.) Szerk. Tăslăuanu C. Oct. Nyom. Krafft W. IX. évf. Megj. félhav. Évi ára 12 K, díszkiadás 20 K; Romániába 16, ill. 25 K.

Olteapul. (Fogaras.) Szerk. tul. ny. Popp Constantin. II. évf. Megj. csüt. Évi ára 5 K, száma 10 f.

Plugarul Roman. (Temesvár.) Sz. tul. Mitru Nicolae. Nyom. (Lugos) Husvéth és Hoffer. VII. évf. Megj. másodvasár. Évi ára 6 K, száma 8 f. — Mell. **Baba Satului.**

Progresul. (Oravicza.) Szerk. Purgariu Alexandru. Tul. Jianu Gheorge. Nyom. Boldureanu N. III. évf. Megj. hetenk. Évi ára 8 K.

Revista Economica. (Nagyszeben.) Szerk. tul. Popp Constantin. Nyom. Gör. kel. főegyházm. ny. XII. évf. Megj. hetenkint. Évi ára 12 K.

Revista Preoților. (Temesvár.) Szerk. biz. feje dr. Voniga D. Nyom. (Lugos) Husvéth és Hoffer. I. évf. Megj. félhav. Évi ára 10 K.

Revista Teologica. (Nagyszeben.) Szerk. dr. Bălan Nicolae. Nyom. főegyházm. ny. IV. évf. Évi ára 10 K.

Tovărășia. (Szászváros. A **Libertatea** mell.) Szerk. Osvadă C. Vas. VI. évf. Megj. másodcsüt.

Zorile. (Temesvár.) Szerk. tul. Indreica Avram. Nyom. Délmagy. Kny. I. évf. Megj. vasár.

Összesen: 17.

V. Tót nyelven.

Politikai tartalmúak.

BUDAPESTEN.

Kreſtan. Felelős szerk. dr. Ernst Sándor. Tul. Molnár János. Nyom. «Stephaneum». XVII. évf. Megj. hetenkint. Évi ára 4 K, száma 8 f.

Slovenské Noviny. Felelős szerk. Csecsoțka Karol. Tul. ny. «Europa».

XXV. évf. Megj. naponta. Évi ára 12 K, száma 2 f.

Slovensky Dennik. Főszerk. Hodža Milan; felelős szerk. Štefáněk Anton. Nyom. Bp. Hirlapkiadó R.-T. I. évf. Megj. naponta. Évi ára 16 K, száma 4 f.

Slovenský Týždenník. Fősz. Hodža Milan; felelős szerk. Lichard Milan. Tul. ny. Bp. Hirlapkiadó R.-T. VIII. évf. Megj. hetenkint. Évi ára 4 K, száma 8 f.

Összesen: 4.

VIDÉKEN.

Ludové Noviny. (Szakolcza.) Fel. szerk. Štefáněk Karol és Anton. Nyom. (Holics) Halováný Jozef. LXI. évf. Megj. hetenk. (A 15. számmal megszünt.)

1. Máj, 1910. (Pozsony.) Felelős szerk. Lehócký Emanuel. Kiadja a magy. tót szocziáldemokrata párt. Nyom. Alkalay A. és Fia. Egyetlen szám.

Národnie Noviny. (Turóczszentmárton.) Felelős szerk. Hurban Sveztozar. Kiadja «Pavel Mudrony» r.-t. Ny. r.-t. XLI. évf. Megj. hetenkint 3 szám. Évi ára 16 K, száma 10 f, postán 12 f.

Naša Zastava. (Eperjes.) Felelős szerk. dr. Desevffy István. Tul. ny. Kósch Árpád. IV. évf. Megj. hetenk. Évi ára 2 K, vidéken 4 K; Amerikába 1 doll. 50 cent.

Naše Noviny. (Besztercebánya.) Felelős szerk. Bobok Arnold. Tul. Beszterceb. keresztény munkásszöv. I. évf. Megj. szomb. (A 26. számmal megszünt.)

Slovenské Ludové Noviny. (Pozsony.) Felelős szerk. Štefáněk Karol. Kiadja egy szövets. Nyom. Kath. Irod. R.-T. I. évf. Megj. pént. Évi ára 4 K, vidéken 7 K, száma 8 f.

Összesen: 6.

Nem politikai tartalmúak.

BUDAPESTEN.

Vlast a Svet. Sz. «Štefan Gazda». Tul. ny. «Franklin» társ. XXV. évf. Megj. hetenkint. Évi ára 3 K.

Zornička. Szerk. Strýčko Miloš.

Nyom. Bp. Hirlapkiadó R.-T. 1909/10. I. évf. Megj. félhav. (Havi folyóirattá lett.)

Összesen : 2.

VIDÉKEN.

Krajan. (Besztercebánya.) Szerk. dr. Rippely Ede, majd dr. Gerő János. Nyom. Machold F. VII. évf. Megj. hetenkint. Évi ára 2 K, száma 2 f, vidéken 4 f.

Národný Hlásnik. (Turócszentmárton.) Szerk. Pietor, Miloš. Kiadja a «Pavel Mudrony» r.-t. Ny. r.-t. XLIII. Megj. félhav. Évi ára 2 K.

Obzor. Hazafias tót lap. (Miava.) Szerk. tul. Filberger Gyula. Nyom. Pažický Dániel. IV. évf. Megj. hetenkint. Évi ára 4 K, száma 6 f.

Robotnicke Noviny. (Pozsony.) Szerk. tul. Lehocký Emanuel. Nyom. Alkalay A. és Fia. VII. évf. Megj. csüt. Évi ára 4 K, száma 8 f.

Összesen : 4.

VI. Orosz nyelven.

Nem politikai tartalmúak.

BUDAPESTEN.

НЕДЪЛНА. Szerk. «István Gazda». Tul. ny. «Franklin» társ. XIV. évf. Megj. hetenkint. Évi ára 3 K.

Összesen : 1.

VIDÉKEN.

НАУКА. (Ungvár.) Szerk. Augusztin O. és dr. Volosin. Nyom. «Unio» r.-t.

Összesen : 1.

VII. Olasz nyelven.

Politikai tartalmúak.

VIDÉKEN.

Il Popolo. (Fiume.) Felelős szerk. Corradini Umberto. Tul. nyom. Mohovich Emidio. IX. évf. Megj. naponta. Negyedévi ára 3 K, vidéken 4 K 80 f, száma 4 «centesimo».

La Bilancia. (Fiume.) Fel. szerk. tul. Mohovich Mario. Ny. Mohovich

Emidio. XLIII. évf. Megj. naponta. Évi ára 18 K, vidéken 26 K; külföldön 36 K, száma 6 «cent».

La Giovine Fiume. Felelős szerk. Lenaz Albino. Nyom. Mohovich E. IV. évf. Megj. hetenkint. (A 8. számmal megszünt.)

Összesen : 3.

Nem politikai tartalmúak.

VIDÉKEN.

Avvisatore Ufficiale del Municipio di Fiume. Szerk. dr. Antoni Gino. Kiadja a város. Nyom. Mohovich Emidio. XI. évf. Megj. csütört. Évi ára 6 K, száma 12 centesimo.

Il Lavoratore. Periodico Socialista. (Fiume.) Fel. szerk. Corich Giovanni. Nyom. Mohovich Emidio. II. évf. Megj. szomb. Évi ára 3 K, száma 6 f.

Összesen : 2.

VIII. Francia nyelven.

Politikai tartalmú.

BUDAPESTEN.

Revue d'Orient et de Hongrie. Felelős szerk. tul. Gunszt Nicolas. Nyom. «Globus». XXV. évf. Megj. havonta 3 szám. (A 2. számmal megszünt.)

Összesen : 1.

IX. Angol nyelven.

Nem politikai tartalmú.

BUDAPESTEN.

Hungary. Sz. tul. Golonya Eugene. Nyom. «Stephaneum». VIII. évf. Megj. félhavasankint. Évi ára 14 K, külföldön 16 K, száma 60 f.

Összesen : 1.

X. Héber nyelven.

Nem politikai tartalmúak.

VIDÉKEN.

תל תלבייה (Tél Tálpiosz.) (Vác.) Szerk. tul. ny. Katzburg Dávid.

1910/11 (= 5671. évi). XX. évf. Megj. félhavonk. Lvi ára 8 K.

דד אָענ פּעדיגט, Wochenbericht. Zsidó Házasságközvetítő Hetilap. (Ujpest.) Szerk. Glückman Lipót. Tul. Glückman és Kohn. Ny. (Rákospalota) Fischer Dezső és Társa. V. évf. Megj. vasárnap és pént. Évi ára 16 K, egy hóra 2 K.

Összesen : 2.

XI. Latin nyelven.

Nem politikai tartalmú.

BUDAPESTEN.

Iuventus. Szerk. dr. Székely Stephanus. Tul. Danczer Adalbertus. Nyom. «Stephaneum». 1910/11. II. évf. Megj. félhav. Évi ára 4 K. (Két kiadás : latin-magyar, latin-német.)

Összesen : 1.

Függelék.

Magyarországban nyomtatott külföldi lapok.

ЦИРКУСКИ ПЛАСНИК. Belgrád. Nyom. (Ujvidék) Ivkovits György.

Der Süden. Megjelenési helye : Volosca, majd Abbazia. Nyom. (Fiume) Mohovich E.

Der Wiener Detailhändler. Bécs. Nyom. (Sopron) «Petőfi» ny.

Die Uhren- und Edelmetall-Industrie. Bécs. Nyom. (Budapest) Auer József és Tsa.

Internationale Mineralquellen-Zeitung. Bécs. Nyom. (Sopron) Röttig Gusztáv és Tsa.

Oest.-Ung. Mercur. Bécs. Nyom. (Sopron) «Petőfi» ny.

Unterofficiers-Zeitung. Bécs. Ny. (Pozsony) Alkalay Adolf és Fia.

Wiener Kleines Witzblatt. (=Das Kleine Witzblatt). Bécs. Nyom. (Pozsony) Wigand K. F.

Zentralblatt für Baukeramik. Bécs—Berlin. Nyom. (Pozsony) Alkalay Adolf és fia.

Összesen: 9.

Az 1910. évi magyar nyelvű hirlapirodalom statisztikai összefoglalása.

		Teljes létszám	Ebből új	Megszűnt
I. Politikai napi :	Budapesten	27	2	1
	vidéken ...	80	11	13
II. Politikai heti :	Budapesten	36	5	4
	vidéken ...	69	19	19
III. Vegyestartalmú képes :	Budapesten	10	—	—
	vidéken ...	—	—	—
IV. Vallás- és tanügyi, ifjús. :	Budapesten	29	6	4
	vidéken ...	30	2	3
V. Irodalmi jellegűek :	Budapesten	6	4	3
	vidéken ...	6	4	2
VI. Humorisztikus :	Budapesten	23	2	6
	vidéken ...	11	5	3
VII. Szaklapok :	Budapesten	286	35	37
	vidéken ...	81	30	13
VIII. Nem polit. vegyestart. :	Budapesten	9	3	1
	vidéken ...	258	58	58
IX. Hivatalos :	Budapesten	25	2	—
	vidéken ...	58	—	—
X. Hirdetési :	Budapesten	4	1	—
	vidéken ...	1	—	—
XI. Vegyes melléklapok :	Budapesten	53	—	—
	vidéken ...	9	—	—
XII. Alkalmi lapok :	Budapesten	10	10	10
	vidéken ...	22	22	22
Összesen	Budapesten	518	70	66
	vidéken ...	625	151	133
Végösszeg	... ..	1143	221	199

Az idegennyelvű hazai hírlapok statisztikai összefoglalása.

I. Német :	politikai,	Budapest	14	ebből új	—	megszűnt	—
		vidéken ...	38	«	2	«	1
	nem politikai,	Budapest	33	«	1	«	2
		vidéken ...	41	«	4	«	2
Összesen			126	ebből új	7	megszűnt	5
II. Horvát :	politikai,	Budapest	—	«	—	«	—
		vidéken ...	2	«	—	«	—
	nem politikai,	Budapest	3	«	—	«	—
		vidéken ...	1	«	1	«	1
Összesen			6	ebből új	1	megszűnt	1
III. Szerb :	politikai,	Budapest	1	«	1	«	—
		vidéken ...	4	«	2	«	—
	nem politikai,	Budapest	1	«	—	«	—
		vidéken ...	9	«	2	«	1
Összesen			15	ebből új	5	megszűnt	1
IV. Román :	politikai,	Budapest	1	«	—	«	1
		vidéken ...	8	«	—	«	1
	nem politikai,	Budapest	1	«	—	«	—
		vidéken ...	17	«	3	«	1
Összesen			27	ebből új	3	megszűnt	3
V. Tót :	politikai,	Budapest	4	«	1	«	—
		vidéken ...	6	«	3	«	3
	nem politikai,	Budapest	2	«	1	«	1
		vidéken ...	4	«	—	«	—
Összesen			16	ebből új	5	megszűnt	4
VI. Orosz (ruth.): nem polit.,		Budapest	1	«	—	«	—
		vidéken ...	1	«	—	«	—
	Összesen			2	ebből új	—	megszűnt
VII. Olasz :	politikai,	vidéken ...	3	«	—	«	—
		nem politikai,	vidéken ...	2	«	—	«
	Összesen			5	ebből új	—	megszűnt
VIII. Francia :	politikai,	Budapest	1	«	—	«	1
IX. Angol :	nem politikai,	Budapest	1	«	—	«	—
X. Héber :	nem politikai,	vidéken ...	2	«	—	«	—
XI. Latin :	nem politikai,	Budapest	1	«	—	«	—
Végösszeg			202	ebből új	21	megszűnt	15.

III.

Folyóiratok.

DR. FITOS VILMOSTÓL.

I. Magyar nyelvű folyóiratok.

a) BUDAPESTEN.

Az Absztinens. Az alkoholelles munkásszövetség hiv. lapja. Szerk. Fenyves Jenő. Nyom. «Világosság» nyomda r.-t. IV. évf. Megj. hav. Évi ára 5 K.

Akadémiai értesítő. A m. tud. Akadémia megbízásából szerk. Heinrich Gusztáv főtítkár. Nyom. Hornyánszky Viktor. XXI. évf. Megj. hav. Évi ára 6 K.

Az Alkoholizmus. Az alkohol-kérdés egész anyagát felölelő és az alkoholizmus elleni mozgalmat céljait szolgáló lap. Szerk. Dóczi Imre. Nyom. Wodianer F. és Fiai. VI. évf. Megj. hav. Évi ára 4 K.

Az Alkoholkérdés. Alkoholelles folyóirat. Szerk. Weiss Miksa. Nyom. Pesti nyomda r.-t. I. évf. Megj. hav. Évi ára 3 K.

Állami és Törvényhatósági Altisztek és Szolgák Lapja. (A «Közszolgálat» folytatása.) Szerk. Nagy Imre. Nyom. May János. III. évf. Megj. hav. Egyes szám ára 20 f.

Állategészségügyi Közlemények. Szerk. Strószner Ödön. Nyom. «Jókai» kny. IV. évf. Megj. hav. Évi ára 6 K.

Állattani Közlemények. Szerk. Soós Lajos. Nyom. «Stephaneum» kny. r.-t. IX. évf. Megjelenik negyedévenk. Évi ára 5 K.

Állatvédelem. Az «Országos állatvédő egyesület» és a «Magyarországi állatvédő egyesületek szövetségének» közlönye. Szerk. Monostori Károly. Nyom. «Jókai» nyomda. VII. évf. Megj. hav. Évi ára 2 K.

Az Állatvilág. Állattani, vadászati és halászati folyóirat. Szerk. Csiki

Ernő. Nyom. «Stephaneum» kny. r.-t. III. évf. Megj. hav. Évi ára 10 K.

Apollo. Zeneműfolyóirat. magyar férfiarok gyűjteménye. Szerk. Goll Rezső. Nyom. Pesti nyomda r.-t. XXVI. évf. Megj. negyedévenk. Évi ára 5 K.

Arany- és Ezüstműves-Ipar. A budapesti arany- és ezüstműves-ékszerész-, aranyverő- és óratok-készítő-ipartestület hivatalos és szak-közlönye. Szerk. Pilissy István. Nyom. Buschmann F. utódai X. évf. Megj. hav. Évi ára 6 K.

Az Aranyműves. A budapesti Arany-ezüstművesek és rokonszaktmák munkásainak hivatalos lapja. Szerk. Propper Márk. Nyom. «Világosság» kny. r.-t. II. évf. Megj. hav. Évi ára 2 K 40 f.

Archaeologiai Értesítő. A m. tud. Akadémia arch. bizottságának és az orsz. régészeti s embertani társulatnak közlönye. Szerk. Hampel József. Nyom. Franklin-társulat nyomdája. XXX. évf. Megj. 5 füzetenben. Évi ára 12 K.

Athenaeum. Philosophiai és államtud. folyóirat. Szerk. Pauer Imre. Kiadja a m. tud. Akadémia. Nyom. Hornyánszky Viktor. XIX. évf. Megj. évenkint 4 szám. Ára füzetenkint változik.

Bába-kalauz. A magyar bábaegyesület közlönye. Szerk. Hoffmann Péter. Nyom. Buschmann F. utódai. XVII. évf. Megj. hav. Évi ára 4 K.

A Bádogos és Szerelő. Szerk. Vámos Imre. Nyom. Müller Károly utóda May János. VI. évf. Megj. hav. Évi ára 8 K.

Békeharang. Szerk. Melle F. H. Ottó. Nyom. Károlyi György. I. évf. Megj. hav. Évi ára 50 f.

Bérekcsipar. Sz. Pataky László. Nyom. Hell I. Ede. VII. évf. Megj. hav. Évi ára 4 K.

Betegápoló, Ápolónői és Massziorozó Értesítő. Szerk. Vlcsek Pál. Nyom. Neuwald Illés utóda. V. évf. Megj. hav. Évi ára 6 K.

Bíróági Szemle és «Szabadalmi és védjegy-jog tára». Szerk. Sinay Gusztáv. Nyom. Pollacsek B. VII. évf. Megj. hav. Évi ára 30 K.

Botanikai Közlemények. A kir. magy. természettud. társulat növénytani szakosztályának folyóirata. Sz. Tuzson János. Nyom. Hornyánszky Viktor. IX. évf. Megj. minden második hónapban. Évi ára 8 K.

Budapesti Illusztrált Szalonlapok. Szépirodalmi, művészeti és ismeretterjesztő képes lap. Szerk. Krepelka Béla. Nyom. Pollák és Leopold. 1910. évf. Megj. hav. Évi ára 12 K.

A Budai Izraelita Hitközség Értesítője. Szerk. Csobádi Samu. Nyom. Pesti nyomda r.-t. I. évf. Megj. hav. Évi ára ?

Budapesti Pinczeregylet. Hivatalos közlöny. Szerk. Kozma Zsigmond. Nyom. «Világosság» kny. r.-t. II. évf. Megj. hav. vi ára 3 K 60 f.

A Budapesti Polgári Lövészegyesület Hivatalos Értesítője. Szerk. Jaritz András. Nyom. Bagó Márton és Fia. XVII. évf. Megj. időszakonként. Tagdíj fejében.

A Budapesti Szállodások, Vendéglősök és Korcsmárosok Ipartársulatának Értesítője. Szerk. Poppel Miklós titkár. Nyom. Müller K. utóda May János. XX. évf. Megj. hav. Tagoknak ingyen.

Budapesti Szemle. A m. tud. Akadémia megbízásából szerk. Voinovich Géza. Nyom. «Franklin» társ. kny. CXLI—CXLIV. köt. Megj. hav. Évi ára 24 K.

A Cél. Társadalmi, közgazdasági, szépirodalmi és sport-folyóirat. Szerk. Barbul Jenő. Nyom. Hornyánszky Viktor. I. évf. Megj. hav. Évi ára 12 K.

Cipőtelsőrészkesztők Szaklapja. Szerk. Brandstein Illés. Nyom. «Világosság» kny. r.-t. VII. évf. Megj. hav. Évi ára 2 K 80 f.

Csak szorosán. A magyar könyv- és zeneműkereskedő alkalmazottak

országos egyesületének közlönye. A «Magyar könyvészet» havi mellékletével. Szerk. Benedek Rezső. Nyom. Rózsa Kálmán és neje. X. évf. Megj. hav. Évi ára 6 K.

A Családi Értesítő. Társadalmi és közgazdasági folyóirat. A tüzhely háztulajdonszerzők szövetkezetének hivatalos lapja. Szerk. Molnár Arthur. Nyom. «Patria» kny. r.-t. III. évf. Megj. hav. Évi ára 2 K.

Diákvilág. A magyar keresztyén diákmozgalom közlönye. Szerk. Victor János. Nyom. (Komárom:) Spitzer Sándor. I. évf. Megj. hav. Évi ára 1 K.

Dijnokok Közlönye. Az orsz. dijnokegylet és nyugdíjintézet hivatalos lapja. Szerk. Paczona Antal. Nyom. Löbl Dávid és Fia. XVI. évf. Megj. évenként négyszer. Évi ára 1 K 20 f.

Dohányárusok Közlönye. A magyar dohánykisárusok országos szövetségének hiv. lapja. Szerk. Hatsék Adolf. Nyom. Markovits és Garai. XVIII. évf. Megj. hav. vi ára 10 K.

Drogista Közlöny. A «Drogista ifjak egyesületé»-nek hivatalos közlönye. Szerk. Wirth Károly. Nyom. «Elek» kny. VII. évf. Megj. hav. Évi ára 8 K.

Ébresztő. Ifjusági lap. Szerk. Bilkei Pap István. Nyom. Károlyi György. X. évf. Megj. hav. Évi ára 2 K.

Egészség. Kiadja az országos közegészségi egyesület. Szerk. Gerlóczy Zsigmond. Nyom. «Franklin» társ. kny. XXIV. évf. Megj. hav. Évi ára 6 K.

Egészségügyi Lapok. Szerk. Weiss Emil. Nyom. (Vác:) Pestvidéki kny. III. évf. Megj. hav. Évi ára 10 K.

Égi Világosság. Spiritisztikai folyóirat. Szerk. Havas Andor. Nyom. «Uránia» kny. XII. évf. Megj. hav. Évi ára 10 K.

Egyesült Erővel. A magyarországi nőegyesületek szövetségének és a szöv.-et alkotó egyesületek legtöbbjének hivatalos közlönyük. Szerk. Rosenberg Augusztia és Szemere Ilona. Nyom. Szammer Imre, Székesfehérvár. II. évf. Megj. évenként tíz ív. Ára 3 K.

Egyetemes Philologiai Közlöny. A magy. tud. Akadémia támogatásával és a budapesti philologiai társaság megbízásából szerkeszti Császár Elemér és Láng Nándor. Nyom.

Franklin-társ. kvnyomda. XXXIV. évf. Megj. évenként tíz füzet. Ára 12 K.

Egyházi Értesítő. A budapesti ref. egyházközösség közlönye. Szerk. Szóts Farkas. Nyom. Károlyi György. III. évf. Megjelenik évenként tízszer. Ára 5 K.

Egyházi Műipar. Egyház-iparművészeti szaklap. Szerk. Rétaý Kálmán. Nyom. Stephaneum. XI. évf. Megjel. havonta. Ára 4 K.

Élet és munka. Keresztyén élet és missziói munka lapja. Szerkeszti Webster James T. Nyom. Hornyánszky Viktor. II. évf. Megj. havonta. Ára 1 K.

Az Élet-Ujság. Szerk. Szentkirályi Sándor. Nyom. Pázmáneum kvnyom. V. évf. Megj. havonta. Ára 4 K.

Az Első Budapest fővárosi kis- és középkereskedők társulatának és kis- és középkereskedők takaré- és kölcsönszövetkezetének havi értesítője. Szerk. Demcse József. Nyom. Kellner és Mohrlüder. 1910. évf. Megjelenik havonta. Ingyen.

Építő- és Iparművészeti Közlöny. Az építési és műszaki rajzolóok országos egyesületének hivatalos lapja. Szerk. Timár Béla. Nyom. Athenaeum kvnyomda r.-t. IX. évf. Megjelenik havonta. Évi ára 8 K.

Értesítő a «Magyar szakírók országos egyesülete» tevékenységéről. Szerk. az elnökség. Nyom. «Európa» kvnyomda. 1910. évf. Megj. időközönként. Ingyen.

Ethnographia. A Magyar néprajzi társaság értesítője. Szerk. Munkácsi Bernát és Sebestyén Gyula. Nyom. Hornyánszky Viktor. XXI. évf. Megj. évenként hatszor. Ára 6 K. Melléklet: A magyar nemzeti múzeum néprajzi osztályának értesítője.

Evang. Egyházi Értesítő. A pesti ág. hitv. evang. magyar egyház hivatalos közlönye. Szerk. Majba Vilmos. Nyom. Hornyánszky Viktor. III. évf. Megj. évenként négyszer. Ára 2 K.

A Fény. Fényképészeti szaklap. Szerk. Löwinger Mór. Nyom. Hornyánszky Viktor. V. évf. Megjelenik havonta. Ára 16 K.

Festők szaklapja. Szerk. Széll Mihály. Nyom. «Világosság» kvnyom. r.-t. VII. évf. Megj. havonta. Ára 4 K.

A Filadelfia magyar diakonisszaszövetség híradója. Szerk. Biberauer

Richárd. Nyom. Károlyi Gy. IV. évf. Megj. évenként négy szám. Ára?

A Fogtechnikus. Szerk. Kőrömczi Gáspár. Nyom. Uránia kvnyomda. II. évf. Megjelenik havonta. Ingyen.

Fő- és székvárosi hírlap. (Fővárosi lapok.) Szociálpolitikai, kereskedelmi és közgazdasági tartalommal. Szerk. Békei Soma. Nyom. Kállai Ármin. XVIII. évf. Megj. évenként 8—10 szám. Ára 24 K.

Földrajzi közlemények. Kiadja a Magyar Földrajzi Társaság. Szerk. Cholnoky Jenő. Nyom. Friz Ármin. XXXVIII. kötet. Megj. évenként tíz füzet. Ára 10 K.

A Fővárosi könnvtár értesítője. Szerk. Thirring Gusztáv. Nyom. Székesfővárosi házi nyomda. IV. évf. Megj. évnegyedenként. Ára 1 K.

Fürdőalkalmazottak szaklapja. A magyarországi fürdőalkalmazottak szakegyesületének hivatalos közlönye. Szerk. Csapó Ferenc. Nyom. Goldfinger Mór. Megjelenik havonta. Ára 5 K.

Galamblövők lapja. Az országos magyar galamblövő egyeslet hivatalos közlönye. Szerk. Gyapai Nándor. Nyom. «Pallas» kvny. r.-t. VII. évf. Megj. havonta, galamblövő versenyek idején naponta. Ára 20 K.

A Gazdák biztosító szövetkezte közleményei. Szerk. Torbágyi József. Nyom. Pátia kvnyomda r.-t. VIII. évf. Megj. havonta. Ingyen.

Gondviselés. A szövetkezeti ügy és a közjótékonyosság szolgálatában álló társadalmi szaklap. Szerk. Paur Ödön. Nyom. Pátia kvnyomda r.-t. II. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 kor.

Graphica. Az összes grafikai műiparágak közlönye. Szerk. Szöllősy Mihály. Nyom. Világosság kvnyomda r.-t. XXII. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 kor.

Grafikai Szemle. Havi folyóirat a grafikai iparágak számára. Szerk. Tanay József és Novák László. Nyom. Pesti kvnyomda r.-t. XX. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 kor.

Gyakorló Gyorsíró. A Gabelsberger-Markovits-rendszer szerint. Szerk. Bajusz Károly. Nyom. Pesti kvnyomda r.-t. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 3 kor.

Gyárépítési Szakközlöny. Modern

gyárépitkezések szaklapja. Szerk. Bloch Alfréd. Nyom. Uránia nyomda. I. évf. Megj. havonta. Ingyen. Folytatása: Hazai Gyáripár.

A Gyermekek. A Magyar gyermek-tanulmányi társaság közlönye. Szerk. Nagy László. Ny. Hungária nyomda. IV. évf. Megj. évenként 10 szám. Évi ára 4 kor.

Gyermekdivat. Szerk. Zilahi Simon. Nyom. Budapesti Hírlap nyomda. XVII. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 kor.

Gyermekvédelmi Lap. Az Országos gyermekvédő-liga hivatalos közlönye. Szerk. Sulyok Ilda. Nyom. Thália nyomda. VI. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 kor.

A Gyógyszerész. A gyógyszerészet tudományos és közérdekű folyóirata. Szerk. Nagy Samu. Nyom. Neuwald Illés utócai. XII. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 kor.

Gyógyszerészi Folyóirat. A Magyarországi gyógyszerészegyesület hivatalos lapja. Szerk. Augustin Béla. Nyom. Stephaneum nyomda. V. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 10 K.

Gyorsírási Szemle. Az «Országos diák gyorsíró szövetség» és a «Budapesti egyetemi gyorsíró egyesület» hivatalos közlönye. Melléklet: Szépirodalmi gyorsíró. Szerk. Erdélyi Imre. Nyom. Barcza József. VI. évf. Megj. évenként 10 szám. Évi ára 3 kor.

Gyorsírási Lapok. Az Országos magyar gyorsíró-egyesület hivatalos közlönye. Szerk. Siklóssy László. Nyom. ifj. Kellner Ernő. XLVIII. évf. Megj. évenként 10 szám. Évi ára 6 kor.

Hadtörténelmi közlemények. A M. Tud. Akadémia hadtörténelmi bizottságának megbízásából szerk. Szendrei János. Nyom. Franklin társ. nyomda. XI. évf. Megj. évnegyedévenként. Évi ára 10 kor.

Hamvasztás. A fakultatív halott-hamvasztás eszméjét terjesztő folyóirat. Szerk. Wilhelm Frigyes. Nyom. Pless Ignác. IV. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 kor.

A Harminczhármas. A «33» football clubja hivatalos értesítője. Szerk. Kiss Gyula. Nyom. Heisler és Kószol. III. évf. Megj. ? Évi ára ?

Hasznos Közlemények könyvnyomdák, könyvkötészetek és papírkereskedők részére. Szerk. Gondos Ignác. Nyom. Biró és Schwarcz. I. évf. Megj. havonta. Ingyen.

A Ház. Művészeti folyóirat. Szerk. Székely Dezső. Nyom. Athenaeum nyomda r.-t. III. évf. Megj. évenként 10 szám. Évi ára 20 kor.

Hazai Gyáripár. Gyárépitési szak-közlöny. Szerk. Bloch Alfréd. Nyom. Uránia nyomda. I. évf. Megj. havonta. Ingyen. Korábban: Gyárépitési szakközlöny.

Házépitők Lapja. Műszaki, közgazdasági és társadalmi folyóirat. Szerk. Lukács G. Jenő. Nyom. Európa nyomda. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 kor.

Házfelügyelők Lapja. A Budapesti házfelügyelő betegsegélyző és társadalmi egyesületének hivatalos közlönye. Szerk. Faludi Oszkár. Nyom. Fritz Ármin. VII. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 kor.

A Ház Fogorvos. Népszerű egészségügyi folyóirat. Szerk. Margittai Szaniszló. Nyom. «Mercur» nyomda, Szatmár. IV. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 kor.

A Hirdetés. A Hirdetési ügynökök országos egyesületének hivatalos közlönye. Szerk. a szerkesztőbizottság. Nyom. Világosság nyomda r.-t. I. évf. Megj. havonta. Évi ára ?

Hírharang. Szerk. Sevesik Ilona. Nyom. Heisler és Kószol. I. évf. Megj. negyedévenként. Évi ára ?

Hítközségi Szemle. Szerk. Weiszbürg Gyula. Nyom. Elek-nyomda. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 8 kor.

Hittudományi Folyóirat. Szerk. Kiss János. Nyom. Athenaeum könyvnyomda r.-t. XXI. évf. Megj. évenként négy füzet. Évi ára 10 kor.

Hivatalos Értesítő. A «Magyarországi tanítók országos bizottságának» közlönye. Szerkeszti Simon Lajos. Nyom. Elek Lipót. XII. évf. Megj. a szükséghez képest. Évi ára 2 kor.

Húsiipari Munkások Lapja. Szerk. Reisz Mór. Nyom. Világosságnyomda r.-t. V. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 kor.

Huszadik Század. Társadalomtudományi és szociálpolitikai szemle.

Szerk. Jászi Oszkár. Nyom. Márkus Samu. XI. évf. Megj. havonta. Lvi ára 16 kor.

Az Időjárás. Meteorologiai és csillagászati folyóirat. Szerk. Héjas Endre és Terkán Lajos. Nyom. Pesti könyvnyomda r.-t. XIV. évf. Megj. havonta. Évi ára 8 kor.

Az Ijű Munkás. Szerk. Wojticzky Gyula. Nyom. Világosság nyomda r.-t. VII. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 kor.

Az Igazság Tanuja. A magyar baptisták közlönye. Szerk. Baranyai János. Nyom. a Magyarországi baptisták nyomdája. XVI. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 kor.

Igazságügyi javaslatok Tára. Az Igazságügyi Közlöny melléklapja. Kiadja a m. kir. igazságügyminisztérium. Nyom. Pesti nyomda r.-t. X. évf. Megj. időközönként. Lvi ára az Igazságügyi Közlönnyel együtt 5 kor.

Igazságügyi Kézeltisztviselők Lapja. Szerk. Havasi Albin. Nyom. Fráter és tsa. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 kor. 40 fill.

Igazságügyi Közlöny. Kiadja a m. kir. igazságügyminisztérium. Szerk. Tóry Gusztáv. Nyom. Pesti nyomda r.-t. XIX. évf. Megj. havonta. Évi ára az Igazságügyi javaslatok tárával együtt 5 kor.

Iparjogi szemle és szerzői jog. A «Magyariparvédelmi egyesület» közlönye. Szerk. Fazekas Oszkár. Nyom. Szent László nyomda. V. évf. Megj. havonta. Évi ára 16 kor.

Ipartestületi Értesítő. Az Ipartestületek országos szövetségének közlönye. Szerk. Dóczy Sámuel. Nyom. «Európa» nyomda. II. évf. Megj. negyedévenként, szükség esetén többször is. Évi ára 4 kor.

Iparvédelem. A Magyar védőegyesület hivatalos közlönye. Szerk. Csongor György. Nyom. Stephaneum nyomda. VI. évf. Megj. havonta. Lvi ára 6 kor.

Irodakezelők Lapja. A M. kir. államvasuti irodakezelők köre hivatalos közlönye. Szerk. Darvay Rezső. Nyom. Reich Armin. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 8 kor.

Az Irodalom. Bibliográfiai folyóirat. Szerk. Kiszlingstein Sándor és Gusztáv. Nyom. Buschmann F. utó-

dai. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 kor.

Irodalomtörténeti közlemények. Kiadja a M. Tud. Akadémia irodalomtörténeti bizottsága. Szerk. Szilády Aron. Nyom. Athenaeum nyomda r.-t. XX. évf. Megj. negyedévenként. Évi ára 10 kor.

Izr. Tanügyi Értesítő. Kiadja az Orsz. izr. tanító-egyesület. Szerk. Stern Abraham. Nyom. Neuwald Illés utódai. XXXV. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 kor.

Jogállam. Jog- és államtudományi szemle. Szerk. Edvi Illés Károly. Nyom. Franklin-társulat nyomdája. IX. évf. Megj. évenként tizszer. Évi ára 20 kor.

Jogi és közigazgatási útmutató. (Előbb: Jogi Tanácsadó.) Szerk. és kiadja Istóczy Győző. Nyom. Buschmann F. utódai. XVII. évf. Megj. havonta. Évi ára 3 kor. 50 fill.

A Kádár. Kádáripari érdekeket szolgáló szaklap. Szerk. Groszmann Kornél. Nyom. Márkus Samu. V. évf. Megj. havonta. Évi ára 8 kor.

Kalaposok Szaklapja. Szerk. Vákány József. Nyom. Világosság kny. r.-t. IV. évf. Megj. havonta. Évi ára 3 kor.

Katholikus Háziaszonyok Lapja. Szerk. Wüsztner Henrikné. Nyom. Stephaneum nyomda r.-t. III. évf. Megj. évenként tizszer. Lvi ára 3 kor.

Katholikus Magyarország. Szent József lapja. Szerk. Szentesy Alfonz. Nyom. Pátria nyomda r.-t. VIII. évf. Megj. ? Évi ára «A kereszt»-tel együtt 8 kor.

Katholikus Népszövetség. Szerk. Szentiványi Károly. Nyom. Stephaneum nyomda r.-t. IV. évf. Megj. évenként tíz füzet. Évi ára 1 kor.

Katholikus Nevelés. A magyarországi róm. kath. hittanárók és hitoktatók egyesületének szakközlönye. Szerk. Aubermann Miklós. Nyom. Stephaneum nyomda r.-t. IV. évf. Megj. évenként tizszer. Évi ára 8 kor.

Katholikus Szemle. A Szent-István-Társulat megbízásából szerk. Mihályfi Ákos. Nyom. Stephaneum nyomda r.-t. XXIV. köt. Megj. évenként tizszer. Évi ára 10 kor.

Katonás Nevelés. (Katonai lapok.) Az ifjúság katonás nevelésének szak-

közlönye. Szerk. Cerri Gyula. Nyom. Várnai F. XXV. évf. Megj. havonta. Ára 10 kor.

Kávémérők Közlönye. Szerk. Her-
gár Viktor. Nyom. Központi nyomda
(Klein és Grünwald). IV. évf. Megj.
havonta. Tagoknak ingyen.

Kereskedelmi Gyorsíró. Gabels-
berger-Markovits rendszerű havi fo-
lyóirat. Szerk. Kemény Imre. Nyom.
Löblovitz Zsigmond. I. évf. Megj.
havonta. Évi ára 3 kor.

Kereskedelmi Szakoktatás. A
kereskedelmi szakiskolai tanárok or-
szágos egyesületének közlönye. Szerk.
Antalfi Artur. Nyom. Márkus Samu.
XVIII. évf. Megj. évenként tíz szám.
Évi ára 8 kor.

Kereskedő Ifjak Lapja. Társa-
dalmi, szakművelődési és közgazda-
sági újság. A kereskedő ifjak társu-
latának hivatalos értesítője. Szerk.
Kósa Zsigmond. Nyom. Barcza József.
VI. évf. Megj. havonta. Évi ára 2
kor. 40 fill.

A Kereszt. Szerk. és kiad. Erdélyi
Gyula és Szentesy Alfonz. Nyom.
Pátria nyomda r.-t. I. évf. Megj. ?
Évi ára 12 kor.

Keresztény Magyarország. Poli-
tikai, közgazdasági és társadalmi lap.
Szerk. Schödl Gyula. Nyom. «Gépész»
nyomda. IV. évi. Megj. havonta. vi
ára 1 kor.

Keresztényvédelem. Szerk. Szen-
tesy Alfonz. Nyom. Földesi Gyula,
Ungvár. I. évf. Megj. havonta. Évi
ára 6 kor.

Kertészeti Lapok. Az Országos
magyar kertészeti egyesület hivata-
los közlönye. Szerk. Kardos Árpád.
Nyom. Athenaeum nyomda r.-t.
XXV. évf. Megj. havonta. Egyes szám
ára 1 kor.

Kir. Közjegyzők Közlönye. Ki-
adja a magyarországi kir. közjegyzők
országos egyesülete. Szerk. Holitscher
Szigfrid. Nyom. Károlyi György. XIII.
évf. Megj. évenként tízszer. Ára 10 K.

Kísérletügyi Közlemények. Ki-
adja a magy. kir. földművelésügyi
ministerium. Szerk. Károly Rezső.
Nyom. «Pallas» kinyomda r.-t. XIII.
köt. Megj. időhöz nem kötve. (Éven-
ként 4—6 füz.) Ára 6 K.

Kitartás. A «Kitartás» kölcsönö-
sen segélyző országos egyesület hiva-

talos lapja. Szerk. Turtsányi Vilmos.
Nyom. Buschmann F. utódai. XII.
évf. Megj. havonta. Ára 6 K.

Klinikai Füzetek. Előadások a
gyakorlati orvostan összes ágaiból.
Szerk. Donath Gyula. Nyom. Brózsza
Ottó. XX. évf. Megj. havonta. Ára 8 K.

**Középiskolai Matematikai La-
pok.** Szerk. Rátz László és Antal
Márk. Nyom. Franklin-társulat kiny.
XVII. évf. Megj. évenként tíz szám.
Ára 6 K.

Közgazdasági Közlemények. Köz-
gazdasági és biztosításügyi folyóirat.
Szerk. Bíró Hugó. Nyom. Weoititz B.
X. évf. Megj. havonta. Ára 5 K.

Közgazdasági Szemle. Kiadja a
m. tud. Akadémia nemzetgazdasági
bizottsága hozzájárulásával a magyar
közgazdasági társaság. Szerk. Man-
delló Gyula. Nyom. Pesti kinyomda
r.-t. XXXIV. évf. 43. és 44. köt. Megj.
havonta. Ára 20 K.

A Közlekedés. Szerk. Soltész A.
Nyom. Wodianer F. és Fiai. I. évf.
Megj. havonta. Ára 24 K.

Közlekedési Alkalmazottak Lapja.
A vasutas és postás bank r.-t. hiva-
talos közlönye. Szerk. Singer Arnold.
Nyom. Pless Ignác. I. évf. Megj.
havonta. Ára 8 K.

Közlemények. A magyar gyáripa-
rosok országos szövetsége hivatalos
közlönye. Szerk. Fodor Ferencz. Nyom.
«Pallas» kinyomda r.-t. IX. évf. Megj.
havonta, a nyári hónapok kivételével.
Ára 20 K.

**Közlemények az összehasonlító
élet- és kortan köréből.** Kiadja a
magyar országos állatorvos-egyesület.
Szerk. Hutya Ferencz és Rátz István.
Nyom. «Pátria» kinyomda r.-t. VIII.
köt. Megj. időhöz nem kötve. Ára ?

Központi Védjegy-Értesítő. Ki-
adja a kereskedelemügyi magy. kir.
miniszterium. Szerk. a magy. kir.
központi védjegy-lajstromozó hivatal.
Nyom. «Pallas» kinyomda r.-t. 1910.
évf. Megj. havonta. Ára 8 K.

Közszolgálat. Politikai hivatalos
közlönye az állami, törvényhatósági
és közhivatali altisztek és szolgák
ország. szövetségének. Szerk. Baradlay
Beneko János. Nyom. Uránia kiny.
III. évf. Megj. havonta. Egyes szám
ára 20 f.

A Magánalkalmazott. A magán-

tisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak érdekeit védő közlöny. Szerk. Pfeifer Sándor. Nyom. «Világosság» knvy. r.-t. IX. évf. Megj. havonta. Ára 4 K 80 f.

A magántisztviselők országos nyugdíjgyesületének értesítője. Szerk. Meisl Gusztáv. Nyom. «Pátria» knvy. r.-t. XVII. évf. Megj. évenként négyszer. Ingyen.

A Magyar állami altisztek és szolgálak orsz. nyugdíjpótló és segélyző egyesületének hivatalos értesítője. Szerk. Patthy Imre. Nyom. Rózsa Kálmán és neje. XIII. évf. Megjel. negyedévenként. Tagoknak ingyen.

Magyar Ásványviz- és Fürdőszemlé. A magyar kereskedelem, ipar és gazdaság vasuti hirdetési közlönye. Szerk. Löw Dezső. Nyom. «Haladás» knvy. V. évf. Megj. havonta. Ára 15 K.

Magyar Balneologiai Értesítő. A balneologiai ismeretek fejlesztésére, a hazai fürdő- és ásványvízügy érdekeinek előmozdítására. Szerkeszti Papp Samu és Hankó Vilmos. Nyom. Buschmann F. utódoi. III. évf. Megj. hav. Ára 15 K.

Magyar Chemiai Folyóirat. Kiadja a kir. magy. természettudományi társulat chemia-ásványtani szakosztálya. Szerk. Hossay Lajos és Molnár Nándor. Nyom. a Pesti Lloyd-társ. knvyomdájá. XVI. évf. Megj. havonta. Ára 10 K.

Magyar Dal. (Előbb: «Magyar Dal- és Zeneközlöny.») A «Magyar Dalos-egyesületek Országos Szövetségé»-nek hivatalos lapja. Szerk. Sztójánovics Jenő. Nyom. Barcza József. XVI évf. Megj. havonta. Ára 4 K.

Magyar Drogista Ujság. A budapesti drogista szakosztály hivatalos közlönye. Szerk. Barta Lajos. Nyom. (Szeged:) Schulhof Károly. III. évf. Megj. havonta. Évi ára 10 K.

Magyar Építőművészet. Szerk. Führer Miklós. Nyom. «Pátria» kny. r.-t. VIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 24 K.

A Magyar Filozófiai Társaság Közleményei. Kiadja a magyar filozófiai társaság. Szerk. Sztinyai Elek. Nyom. «Franklin» társ. kny. 1910. Megj. negyedévenként. Évi ára 6 K.

Magyar Fürdőkalauz. A «Tulipán-

szövetség magyar védőegyesület» hivatalos közlönye. Szerk. Erdős József. Nyom. (Tata:) Engländer és Tsa. IV. évf. Megj. évenként négyszer. Ingyen.

Magyar Gazdák Szemléje. A Magyar Gazdaszövetség folyóirata. Szerk. Bernát István. Nyom. «Stephaneum» kny. r.-t. XV. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 12 K.

Magyar Gyógypedagógia. Tanügyi havi folyóirat. Szerk. Berkes János. Nyom. Bichler J. II. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 10 K.

Magyar Gyorsírási Ujság. A gyorsírástudományi társulat és a fiúmei gyorsírókör hivatalos közlönye. Szerk. Träger Ernő. Nyom. Löblovitz Zsigmond. VIII. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 4 K.

Magyar Gyorsíró. Kiadja a magyar gyorsíró társaság. Szerk. Bantler Ödön. Nyom. Heisler és Kószol. XXIV. évf. Megj. havonta. Évi ára 5 K.

Magyar Iparművészet. Az országos magyar iparművészeti múzeum és iskola és az orsz. magyar iparművészeti társulat közlönye. Szerk. Györgyi Kálmán. Nyom. «Athenaeum» kny. r.-t. XIII. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 10 K.

Magyar Katonai Közlöny. Szerk. és kiadja a m. kir. honvédelmi miniszter kirendelte bizottság. Nyom. Pesti kny. r.-t. III. évf. Megj. havonta. Évi ára 8 K.

A Magyar Kereskedelmi Csarnok Közleményei. Szerk. Schreyer Jenő. Nyom. «Globus» kny. r.-t. III. évf. Megj. negyedévenként. Tagoknak ingyen.

A M. kir. közigazgatási bíróság általános közigazgatási osztályának döntvényei és elvi jelentőségű határozatai. Szerk. Nicolics Sándor. Nyom. Heisler és Kószol. XIV. évf. Megj. negyedévenként. Évi ára 2 K.

A Magyar királyi közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának döntvényei és elvi jelentőségű határozatai. Szerk. Bieber Gyula. Nyom. Heisler és Kószol. XIV. évf. Megj. negyedévenként. Évi ára 2 K.

Magyar királyi postatakarékpénztári közlöny. Kiadja a magyar királyi postatakarékpénztár. Nyom.

«Pallas» kny. r.-t. XXV. évf. Megj. havonta. Évi ára ?

Magyar Könyvkötő-Ujság. Szerk. Galamb József. Nyom. Schulhof Károly. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 K.

Magyar Könyvszemle. A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi országos könyvtárának közlönye. Szerk. Kollányi Ferencz. Nyom. «Stephaneum» kny. r.-t. Új folyam. XVIII. köt. Megj. negyedévenként. vi. ára 6 K.

Magyar Könyvviteli Folyóirat. Havi szaklap a számviteli ismeretek fejlesztésére. Melléklet: Gyakorlati Könyvelő. Szerk. Kárpáti Béla és Trautmann Henrik. Nyom. «Pátria» kny. r.-t. III. évf. Megj. havonta. vi. ára 8 K.

Magyar Középiskola. A katolikus középiskolai tanáregyesület folyóirata. Szerk. Prónai Antal. Nyom. «Stephaneum» kny. r.-t. III. évf. Megj. évenként tíz szám. Évi ára 8 K.

Magyar Közművelődés. Irodalmi és társadalmi havi folyóirat. Szerk. Perczelné Kozma Flóra. Nyom. Neumann Jakab, Ipolyság. III. évf. Megj. havonta. Évi ára 3 K.

Magyar Méh. Az országos magyar méhészeti egyesület közlönye. Szerk. Szilassy Zoltán. Nyom. «Pátria» kny. r.-t. XXXI. évf. Megj. havonta. Évi ára 7 K 50 f.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye. Szerk. Edvi Illés Aladár. Nyom. «Pátria» kny. r.-t. XLIV. köt. Megj. havonta. Évi ára (a Heti Értesítővel együtt) 30 K.

A Magyar Nemzeti Múzeum Néprajzi Osztályának Értesítője. Az «Ethnographia» melléklete. Szerk. Semayer Vilibáld. Nyom. Hornyánszky Viktor. XI. évf. (Új sorozat VI.) Megj. évenként négy szám. Évi ára 5 K.

Magyar Nyelv. Közérdekű havi folyóirat a műveltség számára. A magyar nyelvtudományi társaság megbízásából szerk. Szily Kálmán. Nyom. Hornyánszky Viktor. VI. évf. Megj. évenként tíz füzet. Évi ára 10 K.

Magyar Nyelvőr. Szerk. és kiadja Simonyi Zsigmond. Nyom. (Székesfehérvár:) Számmar Imre. XXXIX. évf. Megj. évenként tíz füzet. Évi ára 12 K.

Magyar Nyomdászat. A sokszo-

rosító ipar és rokonszakmáinak havi közlönye. Kiadja a grafikus művezetők egyesülete. Szerk. Janovits Ferencz. Nyom. «Athenaeum» kny. r.-t. XXIII. köt. Megj. havonta. Évi ára 6 K.

Magyarországi Cionista Szervezet. Szerk. Hammerschlag Oszkár. Nyom. «Unio» kny. IV. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíjgyeletének Hivatalos Közlönye. Szerk. Pethő Sándor. Nyom. «Pallas» kny. r.-t. IX. évf. Megj. havonta. Évi ára 1 K 20 f.

Magyar Orvosi Archivum. Orvostudományi értekezések gyűjteménye. Szerk. Bókay Árpád, Lenhossék Mihály, Pertik Ottó, Vámosy Zoltán. Nyom. (Eger:) Erseki liceumi kny. (Új folyam.) XI. köt. Megj. kéthavonként. Évi ára 20 K.

Magyar Paedagogia. A magyar paedagogiai társaság havi folyóirata. Szerk. Weszely Ödön. Nyom. «Franklin» társ. kny. XIX. évf. Megj. évenként tíz szám. Évi ára 10 K.

Magyar Shakespeare-Tár. A vállas- és közoktatásügyi m. kir. minister támogatásával kiadja a Kisfaludy-társaság Shakespeare-bizottsága. Szerk. Bayer József. Nyom. «Franklin» társ. kny. III. köt. Megj. évenként négyszer. Évi ára 6 K.

Magyar Szalon. Szerk. Hevesi József és Buday Aladár. Nyom. «Pázmáneum» kny. XXVII. évf. Megj. havonta. Évi ára 16 K.

A Magyar szent korona országai külkereskedelmi forgalmának havi eredményei. Szerk. és kiadja a m. kir. közp. statisztikai hivatal. Nyom. «Pátria» kny. r.-t. 1910. évf. Megj. havonta. Évi ára 12 K.

Magyar Szövetség. Az «Országos magyar szövetség» hivatalos közlönye. Szerk. Csányi Gusztáv. Nyom. Roth József. VII. évf. Megj. negyedévenként. Ingyen.

Magyar Tanítóképző. A tanítóképző-intézeti tanárok országos egyesületének közlönye. Szerk. Farkas Sándor. Nyom. Hungária kny. XXV. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 8 K.

Magyar Társadalomtudományi Szemle. A magyar társadalomtudo-

mányi egyesület folyóirata. Szerk. Apáthy István, Gaal Jenő, Jancsó Benedek. Nyom. Pesti kny. r.-t. III. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 20 K.

Magyar Tisztviselők Lapja. A magyar tisztviselők takarékpénztára részvénytársaság hivatalos lapja. Szerk. Gorovv Miksa és Dénes Gyula. Nyom. Elek Lipót. IV. évf. Megj. havonta. Évi ára 8 K.

A Magyar Tisztviselők Országos Egyesületének Értesítője. Szerk. Festetics Géza. Nyom. Műszaki irodalmi és nyomdai r.-t. XXII. évf. Megj. negyedévenként. Tagoknak ingyen.

Magyar Vörös-Kereszt. A magyar szent korona országai vörös-kereszt egyesületének közlönye. Szerk. Argay János. Nyom. Pesti Lloyd-társulat kny. XI. évf. Megj. havonta. Évi ára 3 K.

Magyar - Zsidó Szemle. Szerk. Blau Lajos. Nyom. «Athenaeum» kny. r.-t. XXVII. évf. Megj. negyedévenként. Évi ára 12 K.

Mária-Kongregáció. Szerk. Bús Jakab. Nyom. «Stephaneum» kny. r.-t. III. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 2 K.

Mathematikai és Fizikai Lapok. A matematikai és fizikai társulat megbízásából szerk. Kövesligethy Radó és Rados Gusztáv. Nyom. Franklin-társ. nyomdája. XIX. évf. Megj. évenként nyolcz füzet. Évi ára 10 kor.

Mathematikai és Természettudományi Értesítő. A m. tud. Akadémia III. osztályának folyóirata. Szerk. König Gyula. Nyom. Franklin-társulat nyomdája. XXVIII. köt. Megj. évenként öt füzet. Évi ára ?

Méhészeti Lapok. Szerk. Binder Iván. Nyom. Brózsá Ottó. XXII. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 kor.

Mentők Lapja. A budapesti önkéntes mentő-egyesület közlönye. Szerk. Kovách Aladár. Nyom. Pesti nyomda r.-t. VIII. évf. Megj. havonta. Lvi ára 6 kor.

A Messiás. Független, szépirodalmi és hittudományi képes havi-lap. Szerk. Roth Alajos. Nyom. Uránia nyomda. III. évf. Megj. havonta. Lvi ára 3 kor.

Modern Művészet. Művészeti és irodalmi szemle. Szerk. Rózsa Miklós. Nyom. Jókai nyomda. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 20 kor.

Mozdonyvezetők Lapja. A «Magyar szent korona alá tartozó mozdonyvezetők országos szövetsége» hivatalos közlönye. Szerk. Birkmayer József. Nyom. «Globus» nyomda r.-t. Megj. havonta. Évi ára 6 kor.

Munkásbiztosítási Tisztviselők Lapja. Szerk. Bánóczy László. Nyom. Világosság nyomda r.-t. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 5 kor.

Mustármag. A magyar keresztén szövetségek lapja. Szerk. Vargha Gyuláné és Szabó Aladár. Nyom. Károlyi György. VII. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 3 kor.

Múzeumi és Könyvtári Értesítő. A múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének és orsz. tanácsának hivatalos közlönye. Szerk. Mihalik József. Nyom. Stephaneum nyomda r.-t. IV. évf. Megj. évenként négy füzet. Évi ára 10 kor.

Műtrágyázási Közlemények. Sz. Kovácsy Béla. Nyom. Pátria könyvnyomda r.-t. III. évf. Megj. havonta. Évi ára ?

Művészet. Magyar művészeti folyóirat. Szerk. Lyka Károly. Nyom. Hornyánszky Viktor. IX. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 18 kor.

Nemzeti Nőnevelés. Kiadja az Erzsébet-nőiskola tanári testülete. Szerk. Sebestyénné Stetina Ilona. Nyom. Franklin-társulat nyomdája. XXXI. évf. Megj. évenként tíz szám. Évi ára 4 kor.

Népszerű Gyorsíró. Szerk. Nagy Sándor. Nyom. Yost írógép r.-t. XXI. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 4 kor.

A Nő és a Társadalom. Szerk. Bedy-Schwimmer Rózsa. Nyom. Athenaeum nyomda r.-t. IV. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 kor.

Nőiruhakészítő Iparosok Lapja. A budapesti nőiruhakészítő ipartestület hivatalos szakközlönye. Szerk. Kapeller Dezső. Nyom. Löbl Dávid és fia. III. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 kor.

Numizmatikai Közölny. A magyar numizmatikai társulat megbízásából szerk. Gohl Ödön. Nyom. Hor-

nyánszky Viktor. IX. évf. Megj. negyedévenként Évi ára 8 kor.

Nyelvtudomány. A m. tud. Akadémia nyelvtudományi bizottságának megbízásából szerk. Asbóth Oszkár. III. köt. Megj. évenként kétszer. Évi ára 6 kor.

Nyelvtudományi Közlemények. A m. tud. Akadémia nyelvtudományi bizottságának megbízásából szerk. Szinyei József. Nyom. Franklin-társulat nyomdája. XL. köt. Megj. évenként háromszor vagy négyszer. Évi ára 6 kor.

Olajág. A magyar evangéliumi keresztyén nők lapja. Szerk. Böszörményi Jenő. Nyom. Hornyánszky Viktor. X. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 2 kor.

Az Országos Birói és Ügyészi Egyesület Hivatalos Értesítője. Szerk. Márkus Dezső. Nyom. Franklin-társulat nyomdája. I. évf. Megj. évenként legalább hatszor.

Országos Fogászati Közlöny. A Budapest székesfővárosi fogtechnikusok ipartestületének és a fogtechnikusok országos szövetségének hivatalos lapja. Szerk. Barna Izidor. Nyom. Fried és Krakauer. II. évf. Megj. havonta. Évi ára 12 kor.

Országos Gyorsíró Közlöny. Szerk. Bódogh János. Nyom. Pesti nyomda r.-t. XXIII. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 4 kor.

O. M. K. E. Az országos magyar kereskedelmi egyesülés hivatalos közlönye. Szerk. Szende Pál. Nyom. Franklin-társulat nyomdája. VI. évf. Megj. negyedévenként. Évi ára 20 kor.

Országos Magyar Népszövetség. Szociális és közgazdasági lap. Szerk. Kunéry Kálmán. IV. évf. Megj. ? Évi ára 5 kor.

Az Orsz. Paedagogiai Könyvtár és Tanszermúzeum Hivatalos Értesítője. Kiadja a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium. Nyom. Franklin-társulat nyomdája. IV. évf. Megj. havonta. Évi ára 3 kor.

Orvosi Havi Értesítő. Szerk. Hőnig Izsó. Nyom. Rózsa Jenő. X. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 kor.

Örökimádás. A központi oltár-egyesület hivatalos közlönye. Szerk. Makay Lajos. Nyom. Stephaneum

nyomda r.-t. XI. évf. Megj. havonta. Évi ára 3 kor.

Örömhír. Gyermekek lapja. Kiadja a Lorántfy Zsuzsánna egyesület. Szerk. Szilassy Pauline. Nyom. Hornyánszky Viktor. XIII. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 1 kor.

Páduai Szent Antal Lapja. Vallás-erkölcsei és társadalmi közművelődési képes folyóirat. Szerk. Buday Aladár. Nyom. «Pázmáneum» kny. XII. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 kor.

Paedagogiumi Lapok. Az Erzsébet nőiskola és a paedagogium hallgatóságának szépirodalmi és tudományos folyóirata. Szerk. Machula Béla. Nyom. Fritz Ármán. VIII. évf. Megj. évenként tíz szám. Évi ára 3 kor.

A Pannonia Evezős Club Értesítője. Szerk. Zádor Béla. Nyom. Károlyi György. I. évf. Megj. havonta. Évi ára ?

«Pátria» Havi Értesítője. Szerk. Elek Emil. Nyom. Pátria nyomda r.-t. VIII. évf. Megj. havonta. lngyen.

Patyolat. Fehérnemű-ujtság szabásmintaival. Szerk. Zilahi Simon. Nyom. Budapesti Hirlap nyomdája. XVII. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 kor.

Pénz és Föld. Gazdasági szaklap. Szerk. Szabó Manó. Nyom. Pless Ignác. XVII. évf. Megj. havonta. Évi ára 12 kor.

Pénzüntézetki Értesítő. A pénzüntézetek országos nyugdíjgyesülete hivatalos közlönye. Szerk. Nyári Pál. Nyom. Pallas nyomda r.-t. I. évf. Megj. havonta. Ára ?

Pénzüntézetki Tisztviselők Lapja. Szerk. Szász János. Nyom. Fried és Krakauer. III. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 kor.

Pénzügyi Szemle. Állampénzügyi és pénzüntézetki politikai folyóirat. Szerk. Hantos Elemér. Nyom. Márkus Samu. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 16 kor.

Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye Gazdasági Egyesülete Értesítője. Szerk. Serfőző Géza. Nyom. Pátria nyomda r.-t. VI. évf. Megj. ? Évi ára 4 kor.

Postakürt. A magyar posta- és távirtda-altisztek és szolgák országos

egyesületének hivatalos közlönye. Szerk. Kovács József. Nyom. Anglonyomda. V. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 kor.

Proletár. Osztályharc alapján álló vegyes tartalmu lap. Szerk. Varga Antal. Nyom. Bartalits Imre. I. évf. Megj. havonta. Egyes szám ára 6 f.

Protestáns Szemle. A magyar protestáns irodalmi társaság kiadványa. Szerk. Szóts Farkas. Nyom. Hornyánszky Viktor. XXII. évf. Megj. évenként tizszer. Évi ára 8 K.

Rajzoktatás. A magyar rajztanárok és rajztanítók országos egyesületének értesítője. Szerk. Kende István. Nyom. Károlyi György. XIII. évf. Megj. évenként tizszer. Évi ára 6 K.

Riunione Közlemények. Szerk. Téri Kálmán. Nyom. Budapesti lap-és könyvkiadó társulat r.-t. kvnyom. I. évf. Megj. havonta. Évi ára ?

Rovartani Lapok. Szerk. Csiki Ernő. Nyom. Dugonics-nyomda r.-t. Szeged. XVII. évf. Megj. évenként tiz szám. Évi ára 8 K.

Rózsafüzér Királynéja. Szerkeszti Paluscsák Pál Mária. Nyom. Stephaneum kvny. r.-t. XXVI. évf. Megjel. havonta. Évi ára 2 K.

Sparta Atlétikai Klub. Értesítő. Szerk. Vadász István. Nyom. Lónyai és Schwarcz. I. évf. Megj. havonta. Tagoknak ingyen.

Spiritusz. Szocialista párttársadalmi élelap. Szerk. Latorc. Nyom. «Világosság» kvny. r.-t. I. évf. Megj. havonta. Évi ára ?

Statisztikai Havi Közlemények. Szerk. és kiadja a M. kir. központi statisztikai hivatal. Nyom. «Pátria» kvny. r.-t. XIV. évf. Megj. havonta. Évi ára 12 K.

Stomatologiai Közlöny. Szerkeszti Szabó József. Nyom. Stephaneum kvny. r.-t. IX. évf. Megjel. negyedévenként. Évi ára 8 K. — Melléklet: **Orthodontia.** Szerk. Salamon Henrik.

Szabad Tanítás. Szerk. Ballenegger Róbert és Schlachter Leó. Nyom. Heisler és Kószol. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Szakács. Kiadja a magyar szakácsok köre. Szerk. ? Nyom. Thália kvny. III. évf. Megj. havonta. Évi ára 12 K.

Szakszervezeti Értesítő. A magyarországi szakszervezeti tanács hiva-

talos közlönye. Szerk. Jászai S. Nyom. «Világosság» kvny. r.-t. VII. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K 40 f.

Számvevőségi Szemle. Szerkeszti Várady Lajos. Nyom. Berger Miksa, Máramarossziget. I. évf. Megj. hav. Évi ára 8 K.

Szanatoriumi Lapok. A József kir. herceg szanatorium egyes. hivatalos értesítője. Szerk. Pakots József. Nyom. «Globus» pénzüintézetek műintézete r.-t. kvny. VI. évf. Megjel. havonta. Évi ára 4 K.

Századok. A magyar történelmi társulat közlönye. Szerk. Borovszky Samu. Nyom. Athenaeum kvny. r.-t. XLIV. évf. Megj. évenként tiz füzet. Évi ára 12 K.

Szent Család. Képes havi folyóirat keresztény családok számára. Szerk. P. Soós István. Nyom. Stephaneum kvny. r.-t. XXI. évf. Megjel. havonta. Évi ára 2 K.

Szent József. (Előbb: Katholikus Magyarország.) Társadalmi és szép-irodalmi folyóirat. Szerk. Szentesi Alfonz. Nyom. Első váci sajtó, Vác. VIII. évf. Megj. ? Évi ára 6 K.

Szt. Lukácsfürdő. Szerk. Palotay Rezső. Nyom. Légrády Testv. XXIII. évf. Megj. havonta. Évi ára ?

Szobrász Értesítő. A magyarországi szobrászok érdekeit képviselő szaklap. Szerk. Majdan István. Nyom. «Világosság» kvny. r.-t. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 1 K 20 f.

Szocializmus. Szociáldemokrata folyóirat. Szerk. Kunfi Zsigmond. Nyom. «Világosság» kvny. r.-t. IV. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 K.

Szölvédelmi Közlöny. Szerkeszti Kuthy István. Nyom. Hirth és Kardos. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 K.

Szövetkezeti Értesítő. Az általános fogyasztási szövetkezet hivatalos közlönye. Szerk. Peidl Gyula. Nyom. «Világosság» kvny. r.-t. II. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Szövetség. Szerk. Rab Gergely. Nyom. Biró és Schwarcz. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K 40 f.

Szövetségi Értesítő. Az országos katolikus szövetség hivatalos lapja. Szerk. Szentiványi Károly. Nyom. Stephaneum kvny. r.-t. IV. évf. Megj. időszakonként. Évi ára 10 K.

Szövetségünk. Az állami dijnokok

országos szövetségének hivatalos közlönye. Szerk. Zsirkay János. Nyom. Rózsa Jenő. VIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 5 K.

Táncitanítók Lapja. A «Magyarországi táncitanítók egyesületének hivatalos közlönye. Szerk. Kovács Tivadar. Nyom. Bichler J. XVII. évf. Megj. havonta. Tagoknak ingyen.

Táncitanítók Országos Közlönye. Táncmesterek országos egyesületének hivatalos lapja. Szerk. Saphir M. Imre. Nyom. Bichler J. VII. évf. Megj. havonta. Tagoknak ingyen.

A Társadalmi Múzeum Értesítője. Szerk. és kiadja a társadalmi múzeum. Nyom. Posner Károly Lajos és fia. II. évf. Megj. évenként hatszor. Évi ára 4 K.

Törekvés. A magyarországi bőröndös, szíjgyártó, nyerges, ostornyél, bőrbútor- és bőrdíszműkészítő munkások és munkások szak- és társadalmi lapja. Szerk. Baumhor Ottó. Nyom. «Világosság» kvny. r.-t. V. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K 40 f.

Történelmi Tár. Kiadja a m. tud. Akadémia történelmi bizottságának hozzájárulásával a magyar történelmi társulat. Szerk. Komáromy András. Nyom. Athenaeum kvnyom. r.-t. Új folyam. XI. Megjel. negyedévenként. Évi ára 8 K.

Tuberkulózis. A gümőkór elleni védekezés közlönye. Szerk. Kuthy Dezső és Tauszk Ferencz. Nyom. Budapesti Hirlap. kvny. VIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

A Turista. Politikai, társadalmi, szépirodalmi, művészeti, tengerészeti és gazdasági folyóirat. Szerk. Korcsmáros Nándor. Nyom. Hornyánszky Viktor. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 12 kor.

Turista Közlöny. Illusztrált turista tanügyi folyóirat. Kiadja a magyar tanítók turista egyesülete. Szerk. Moussong Géza. Nyom. Elek Lipót. XVII. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 K.

Turisták Lapja. Kiadja a magyar turista egyesület. Szerk. Téry Ódön és Petrik Lajos. Nyom. Hornyánszky Viktor. XXII. évf. Megj. évenként hatszor. Évi ára 10 K.

Turistaság és Alpinizmus. Kiadja a budapesti egyetemi turista egyesület. Szerk. Vigyázó János. Nyom.

ifj. Kellner Ernő. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 K.

Turul. A magyar heraldikai és genealogiai társaság közlönye. Szerk. Áldásy Antal. Nyom. Franklin-társ. kvny. XXVIII. köt. Megj. negyedévenként. Évi ára 10 K.

Tűzrendészeti Közlöny. Az országos tűzoltó-szövetség hivatalos lapja. Szerk. Markusovszky Béla. Nyom. ifj. Kellner Ernő. VIII. évf. Megjelenik havonta. Évi ára 5 K.

Ujságárusok és Lapkihordók szaklapja. Szerk. Csupor J. Ferencz. Nyom. «Világosság» kvny. r.-t. IV. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Ujságkiadók Lapja. Kiadja a magy. ujságkiadók orsz. szövetsége. Szerk. Lenkei Zsigmond és Marton Sándor. Nyom. Budapesti Hirlap. kvny. XI. évf. Megj. havonta. Évi ára 12 K.

Uránia. Népszerű tudományos folyóirat. Szerk. Klupathy Jenő és legifj. Szász Károly. Nyom. Hornyánszky Viktor. Megj. havonta. Évi ára 8 K.

Utközben. Szépirodalmi, társadalmi és közgazdasági folyóirat. Szerk. Korcsmáros Nándor. Nyom. «Globus» pénzintézetek műintézete r.-t. kny. III. évf. Megj. havonta. Évi ára 10 K.

Utmutató. A magyar és közös közlekedési vállalatok hivatalos menetrendkönyve. Szerk. Megele Gyula. Nyom. «Globus» pénzintézetek műintézete r.-t. kny. XXIX. évf. Megj. évenként hétszer. Évi ára 12 K.

Utmutató. Az előbbinek 40 filléres kiadása.

Ügyvédi Kamarai Közlöny. A budapesti ügyvédi kamara hivatalos lapja. Szerk. Pap József. Nyom. Rózsa Kálmán és neje r.-t. VII. évf. Megj. havonta. Tagoknak ingyen.

Ügyvédjelöltek Lapja. Szerk. Halász Gyula. Nyom. id. Poldini Ede és Tsa. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 5 K.

Üveges. A magyarországi üvegipar, üveges és rokonszakkák munkásainak érdekeit képviselő társadalmi és gazdasági közlöny. Szerk. Gyulai József. Nyom. «Világosság» kvny. r.-t. III. évf. Megj. havonta. Évi ára 5 K 20 f.

Üzleteknek Dolgozó Szabók Szaklapja. Szerk. Bogdány Simon. Nyom.

«Világosság» kny. r.-t. IV. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 K 80 f.

Vakok Ügye. A magyarországi vakok érdekeit szolgáló időszaki folyóirat. Szerk. Vitar Rezső. Nyom. Károlyi György. VII. évf. Megj. ? Évi ára ?

Városi Szemle. Kiadja Budapest székesfőváros statisztikai hivatala. Szerk. Harrer Ferencz és Thirring Gusztáv. Nyom. Székesfővárosi házi kny. IV. évf. Megj. havonta. Évi ára ?

Vasárnapi Tanító. Kiadja a magyarországi baptisták szövetsége. Szerk. Csopják Áttila. Nyom. a magyarországi baptisták kny. XVI. évf. Megj. havonta. vi ára 3 K 40 f. Melléklet: Az üdv üzenete. Évi ára 1 K 80 f.

Visszhang Afrikából. Katholikus folyóirat az afrikai missziótevékenység előmozdítására. Szerk. Jankó István. Nyom. Buschmann F. utódai. III. évf. Megj. havonta. Évi ára 1 K 50 f.

Vizmesterek Lapja. Szerk. Baradlay-Bencsko János. Nyom. «Uránia» kny. I. évf. Megj. havonta. Ára számonkint 1 K.

Vontatás. A «Vasuti mozdonyfűtők és vontatási munkások országos otthonának» hivatalos lapja. Szerk. Nagy Lajos. Nyom. Löbl. Mór. III. évf. Megj. kéthavonkint. Évi ára 1 K 50 f.

Zászlónk. Ifjúsági lap. Kiadja a Regnum Marianum. Nyom. «Stephanum» kny. r.-t. VIII. évf. Megj. évente tizszer. Évi ára 2 K.

A Zene. Szerk. Sereghy Elemér és Luria Arthur. Nyom. Szombathelyi György és Hamburger Mór («Nagymagyarország» kny.) II. évf. Megj. havonta. vi ára 4 K.

Összesen : 274.

b) VIDÉKEN.

Adalékok Zemplén vármegye történetéhez. (Sátoraljaújhely.) Sz. Dongó Gyárfás Géza. Nyom. «Zemplén» kny. XVI. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 K.

Adóhivatali Közlöny. A m. kir. adóhivatali tisztviselők országos egyesületének lapja. (Debreczen.) Szerk. Molnár Gyula. Nyom. Hoff-

mann és Kronóvitcz. III. évf. Megj. havonta. Évi ára ?

Álföldi Népiskola. (Szeged.) Szerk. Bite Pál. Nyom. Schulhof Károly. VI. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Az Alkoholizmus ellen. Az «Alkoholelles szövetség» havi folyóirata. (Kolozsvár.) Szerk. Szabó György. Nyom. Szent Bonaventura kny. IV. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Állattenyésztési Szemle. (Szombathely.) Szerk. Kerpely Béla. Nyom. «Vasvármegye» kny. II. évf. Megj. havonta. vi ára 12 K.

Aradi Gazda. Az aradvármegyei gazdasági egyesület hivatalos értesítője. (Arad.) Szerk. Ipolyi-Keller Iván. Nyom. Kalmár Nándor. és Tsai. XII. évf. Megj. havonta. Tagoknak ingyen.

Aradi Turisták Lapja. (Arad.) Szerk. Schmidt János. Nyom. Bloch H. I. évf. Megj. havonta. Egyes szám ára 50 f.

A Bács-bodrog vármegyei történelmi társulat évkönyve. (Zombor.) Szerk. Trencsény Károly. Nyom. Bittermann Nándor és Fia. XXVI. évf. Megj. évenkint négy füzet. Évi ára 6 K.

Bácskai Gazda. Köz- és mezőgazdasági lap. A «Bács-bodrogvármegyei gazdasági egyesület» hivatalos közlönye. (Zombor.) Szerk. Günther Ferencz. Nyom. Bittermann Nándor és Fia. XXV. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 K.

Balaton. A balatoni szövetség hivatalos értesítője. (Balatonfüred.) Szerk. Cséplő Ernő. Nyom. «Stephanum» kny., Budapest. III. évf. Megj. évente hatszor, a szükséghez képest többször is. Évi ára 5 K.

Baromfitenyésztés. (Kolozsvár.) Szerk. Hreblay Emil. Nyom. Gombos Ferencz. VIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 K. — Melléklet: Házinyul-tenyésztés.

Barsi Gazda. Köz- és mezőgazdasági szakközlöny. A «Barsvármegyei gazdasági egyesület» hivatalos lapja. (Léva.) Szerk. Krajtsik Jenő. Nyom. Schulez Ignác. II. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 K.

A Béltisztító. Melléklet: Az otthon. (Szeged.) Szerk. Román Sándor.

Nyom. ? I. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 K.

Beregmegyei Tanügy. A bereg-vármegyei általános tanítóegyesület hivatalos közlönye. (Beregszász.) Szerk. Radics Mihály. Nyom. «Haladás» kny. XXVI. évf. Megj. havonta július és augusztus kivételével. Évi ára 4 K.

Birósági Végrehajtó. A «Birósági végrehajtók országos egyesületének hivatalos közlönye. (Igló.) Szerk. Papp Gedeon. Nyom. «Pannonia» kny., Győr. VII. évf. Megj. havonta. Évi ára 8 K.

Birósági Végrehajtók Szaklapja. (Győr.) Szerk. Pap Jenő. Nyom. «Pannonia» kny. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 K.

Borromeus. Kath. hitszónoklati folyóirat. (Győr.) Szerk. Gerebenics Sándor. Nyom. Győregyházmegyei kny. XXIV. évfolyam. Megj. havonta. Évi ára 8 K.

Borsodmegyei Tanügy. A «Borsodmegyei általános tanítóegyesület» hivatalos lapja. (Miskolc.) Szerk. Keresztes Venczel. Nyom. László-kny. VI. évf. Megj. havonta. Évi ára 5 K.

Csiki Gazda. A csikmegyei gazdasági egyesület közlönye. (Csikszereda.) Szerk. T. Nagy Imre. Nyom. Szvoboda Miklós. XXIV. évf. Megj. a szükséghez képest. Évi ára 2 K.

Délmagyarország. Honismertető folyóirat. (Szeged.) A Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület megbízásából kiadja Engel Lajos. Szerk. Kisteleki Ede és Pap Róbert. Nyom. Engel Lajos. V. évf. Megj. évenként négy szám. Évi ára 6 K.

Délvidéki Tanügy. Nevelés-oktatásügyi folyóirat. A «Délmagyarországi Tanító-társulat» közlönye. (Nagybecskerek.) Szerk. Bánjai Jakab. Nyom. Seprős Valter. XV. évf. Megj. évenként tizenegy szám. Évi ára 4 K.

«Diadal». Az alkoholizmus elleni mozgalom céljait szolgáló lap. (Losonc.) Szerk. Mikula Aladár. Nyom. Kármán Zsigmond. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 3 K.

Egri Munkás. Otthon szövetkezeti értesítő. (Eger.) Szerk. a szerkesztő bizottság. Nyom. Dobó István r.-t. kny. I. évf. Megj. ? Évi ára ?

Egri Munkás. Politikai és társadalmi lap. (Eger.) Szerk. a szerkesztő

bizottság. Nyom. Dobó István r.-t. kny. I. évf. Megj. havonta. Egyes szám ára 6 f.

Egyesületi Értesítő. A békésmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye. (Békéscsaba.) Szerk. Pfeiffer István. Nyom. Corvina nyomda. LI. évf. Megj. évenként ötször. Ára ?

Egyesületi Értesítő. (Szombathely.) A vasmegyei gazdasági egyesület megbízásából szerk. Rösztler Károly. Nyom. Seiler Henrik utóda. XXXII. évf. Megj. időszakonként. Ára ?

Egyesületi Értesítő. Az «Árva-megyei általános tanítóegyesület» közlönye. (Alsókubin.) Szerk. Magyar Ferencz. Nyom. Trnkóczy József. VIII. évf. Megj. évenként tíz szám. Évi ára 3 kor.

Egyházi Ujság. (Kolozsvár.) Szerk. Barabás Samu. Nyom. Gombos Ferencz. I. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 4 kor.

Egyleti Értesítő. A szolnok-dobokavármegyei gazdasági egylet hivatalos közlönye. (Dés.) Szerk. Szemmáry József. Nyom. Demeter és Kiss. XXIII. Megj. havonta. Évi ára 8 kor.

Erdély. Honismertető folyóirat. Az erdélyi Kárpát-egyesületnek és múzeumának értesítője. (Kolozsvár.) Szerk. M. Kovács Géza. Nyom. Szent Bonaventura nyomda. XIX. évf. Megj. havonta. Évi ára 10 kor.

E. M. K. E. Az egyesület hivatalos értesítője. (Kolozsvár.) Szerk. Sándor József. Nyom. «Ellenzék» nyomda. XVII. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 kor.

Erdélyi Múzeum. A bölcsészeti, nyelv- és történettudományi szakosztály, az erdélyi nemzeti múzeum könyvtára, érem- és régiségtára közlönye. (Kolozsvár.) Szerk. Erdélyi Pál. Nyom. Stief Jenő és tsa. XXVIII. (VI.) köt. Megj. évenként hat füzet. Évi ára 10 kor.

Erdélyi Oltáregyesületi Lap. Az oltáregyesületek hivatalos közlönye. (Gyulafehérvár.) Szerk. Soóthy Gyula. Nyom. Papp György. VII. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 2 kor.

Erdészeti Kísérletek. A földművelésügyi m. kir. miniszter fenntartása alatt álló m. kir. központi

erdészeti kísérleti állomás folyóirata. (Selmeczbánya.) Szerk. Vadas Jenő. Nyom. Joerges Ágost özv. és fia. XII. évf. Megj. évenként négy szám. Ára ?

Értesítő. A hontvármegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye. (Ipolyság.) Szerk. Bolgár István. Nyom. Polgár Ignác. VII. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 kor.

Evangelikus Népiskola. Nevelés- és oktatásügyi havi folyóirat. (Sopron.) Szerk. Papp József. Nyom. Röttig Gusztáv és fia. XXIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 kor.

Evangéliom trombita. (Török-szentmiklós.) Szerk. Tóth Endre. Nyom. Platz F., Kisujszállás. V. évf. Megj. ? ingyen.

Fedőlapok és kiegészítések a posta-távirda segédkönyvekhez. (Sopron.) Szerk. Vučkits László. Nyom. Wellisch Béla, Szentgotthárd. V. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 kor.

Fejérmegyei Gazdasági Egyesület Értesítője. (Székesfehérvár.) Szerk. Armos Jenő. Nyom. Csitári K. és tsa. X. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 kor.

Felsőgöd és Környéke. Társadalmi és közgazdasági közlöny. (Felsőgöd.) Szerk. Heyek Ede. Nyom. «Thália» nyomda, Budapest. II. évf. Megj. havonta. Évi ára 3 kor.

Felvidéki Őr. Politikai és gazdasági szemle. (Losonc.) Szerk. Herczegh Jenő. Nyom. Kármán Zsigmond. IV. évf. Megj. havonta. Évi ára 10 K.

Fotografia. Amatőrfényképészeti havi folyóirat. (Szombathely.) Szerk. Kiss Zoltán. Nyom. Seiler Henrik utódai. VII. évf. Megj. havonta. Évi ára 5 kor.

Gazdasági Értesítő. A sárosvármegyei gazdasági egyesület és a sárosvármegyei állat- és madárvédő egyesület hivatalos közlönye. (Eperjes.) Szerk. Lukovich Aladár. Nyom. Kósch Árpád. XV. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 kor.

Gazdasági Értesítő. A «Somogyvármegyei gazdasági egyesület» hivatalos közlönye. (Kaposvár.) Szerk. Bogay Emil. Nyom. Hagelman Károly. V. évf. Megj. havonta. Évi ára 8 kor.

Gazdasági Értesítő. A komárom-

vármegyei gazdasági egyesület hivatalos értesítője. (Komárom.) Szerk. Ágoston Miklós. Nyom. Hungária nyomda. VIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 3 kor.

Gazdasági Értesítő. (Sátoraljaúj hely.) A zemplénvármegyei gazdasági egyesület megbízásából szerk. Nemthy József és Berzeviczy Béla. Nyom. «Zemplén» nyomda. XIX. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 kor.

Gazdasági Értesítő. A jász-nagykun-szolnokvárm. gazdasági egyesület hivatalos közlönye. (Szolnok.) Szerk. Gaylhoffer István. Nyom. Bakos István. XXVI. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 kor. Melléklet: Gazdák független ujságja.

Gazdasági Néplap. Népszerűen oktató szaklap a földműves kisgazdák részére. (Pécs.) Szerk. Förster Jenő. Nyom. Taizs József. XXXVI. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 kor.

Gazdasági Tudósító. A gömörkishontvármegyei gazdasági egyesület hivatalos értesítője. (Rimaszombat.) Szerk. Fodor Jenő. Nyom. Rábely Miklós és fia. XIV. évf. Megj. havonta. Tagoknak ingyen.

Gazdatisztek Lapja. A magyar gazdatisztek és erdőtisztek országos egyesületének és a mezőgazdasággal és erdészettel foglalkozók nyugdíjintézetének hivatalos közlönye. Szerk. Jeszenszky Pál. Nyom. Pátria nyom. r.-t. XIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 kor.

Genealogiai füzetek. Családtörténeti folyóirat. (Kolozsvár.) Szerk. Sándor Imre és Sebestyén József. Nyom. Stief Jenő és tsa. VIII. évf. Megj. kéthavonként. Évi ára 8 kor.

Gyámintézet. A magyarhoni egyetemes evang. egyházi gyámintézet közlönye. (Lovászpataka.) Szerk. Bognár Endre. Nyom. Ref. főiskolai nyomda, Pápa. XXVII. évf. Megj. évenként hat szám. Ára ?

Gyermekvédelem. (Szombathely.) Szerk. Gerlits Sándor. Nyom. Egyházmegyei nyomda. VII. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 kor.

Hajdusági Méhész. A hajdumegyei méhészegylet közlönye. (Debrecen.) Szerk. Vásárhelyi Zoltán. Nyom. Városi nyomda. VII. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 kor.

Hajnalcillag. (Hajduböszörmény.) Szerk. Balogh Lajos. Nyom. Hoffmann és Kronovitz, Debreczen. XII. évf. Megj. havonta. Ára 60 fill.

Hasznos Lapok. (Kolozsvár.) Szerk. Biró Géza. Nyom. Laufer Vilmos, Déva. I. évf. Megj. negyedévenként. Ára ?

Havi Közlöny a lelképasztorkodás elméleti és gyakorlati kérdései köréből. (Temesvár.) Szerk. Kováts Sándor. Nyom. Csanádegyházmegyei nyomda. XXXIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 10 kor.

A Hevesmegyei Gazdasági Egyesület Értesítője. (Gyöngyös.) Szerk. Engel Herman. Nyom. Hungária nyomda. XXVI. évf. Megj. havonta. Egyes szám ára 20 fill.

Hevesmegyei Tanügy. Hevesmegye kir. tanfelügyelőségének s a Hevesmegyei ált. tanítóegyesület hivatalos lapja. (Eger.) Szerk. Kolacskovszky János. Nyom. Érseki lyceumi nyomda. XV. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 kor.

Homok. Szakfolyóirat homoki gazdák számára. A kecskeméti gazdasági egyesület hivatalos lapja. (Kecskemét.) Szerk. Petrovits István. Nyom. Sziládi László. XI. évf. Megj. évenként négyszer. Évi ára 1 kor.

Hontmegyei Népoktatás. Tanügyi, közművelődési és közjótékonyági szaklap. (Ipolság.) Szerk. Hortobágyi Ágost. Nyom. Polgár Ignác. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 3 kor.

A hunyadmegyei Történelmi és Régészeti Társul. Évkönyve. (Déva.) Szerk. Tarján Kristóf. Nyom. Hirsch Adolf. XX. évf. Megj. évenként négy üzet. Ára ?

Igazság. Politikai és irodalmi újság. (Zombor.) Szerk. Pataj Sándor. Nyom. Baits Vladimir. VII. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 kor.

Igehirdető. Egyházi beszédek gyűjteménye. (Nagybánya.) Szerk. Révész János és Soltész Elemér. Nyom. Nánásy István. V. évf. Megj. havonta. Évi ára 12 kor.

Ipartársulati Értesítő. Közgazdasági és társadalmi havilap. (Déva.) Szerk. Wunder Béla. Nyom. Kröll Gyula. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 K.

Az Iskola. A komárommegyei általános tanítóegyesület közlönye. (Ko-

márom.) Szerk. Tuba Károly. Nyom. Spitzer Sándor. VIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 3 K.

Iskoláink. A gömör-kishont vármegyei ált. tanítóegyesület és a vármegyei kir. tanfelügyelőség hivatalos értesítője. (Dobsina.) Szerk. Szombathy László. Nyom. «Sajó-Vidék» kny., Rozsnyó. XIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 K.

Jelen és Jövő. Politikai és közgazdasági havi folyóirat. (Szabadka.) Szerk. Macskovics Titusz. Nyom. Szent Antal kny. III. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Jézus szentséges szívének hírnöke. (Kalocsa.) Szerk. Tóth Mike. Nyom. Jurcsó Antal. XLIV. évf. Megj. havonta. Évi ára 3 K.

Jogászok Lapja. Az aradi jogászegylet és a miskolci jogászok hivatalos közlönye. (Arad.) Szerk. Reisinger Ferencz. Nyom. Kalmár Nándor és Tsai. I. évf. Megj. évenként tíz szer. Évi ára 6 K.

Kalazantinum. (Kolozsvár.) Szerk. Komáromy Dezső. Nyom. Lepage Lajos. XV. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 K.

Kassavidéke. Balneologiai, turisztikai és idegenforgalmi képes folyóirat. (Kassa.) Szerk. Kemény Lajos. Nyom. Wlaszlovits Testvérek. XI. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 K.

Kataszteri Közöny. Szaklap a kataszter, telekkönyvi betétszerkesztés, birtokrendezés és ártérfejlesztés köréből. (Pozsony.) Szerk. Gánóczy Sándor. Nyom. Kath. irodalmi r.-t. kny. XIX. évf. Megj. havonta. Évi ára 8 K.

Katholikus Egyházi Zeneközöny. Az «Országos magyar Cecilia-egyesület» hivatalos lapja. (Temesvár.) Szerk. Járosy Dezső. Nyom. Csanádegyházmegyei kny. XVII. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 3 K 20 f.

A Kath. Hitterjesztés Lapjai. (Nagyvárad.) Szerk. Lestyán Endre. Nyom. Szent László kny. r.-t. XXIX. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 6 K.

Katholikus Iskola. A pécegyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye. (Pécs.) Szerk. Kóródy Miklós. Nyom. Püspöki kny. II. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 2 K.

Kékek Lapja. A kék clubnak országos hivatalos közlönye. (Debreczen.) Szerk. Tatay Zoltán. Nyom. Becsek D. Fia, Székelyudvarhely. 1910. évf. Megj. időközönként. Egyes szám ára 20 f.

Keresztény Magvető. (Kolozsvár.) Szerk. Péterfi Dénes. Nyom. Ajtai K. Albert. XLV. évf. Megj. kéthavonként. Évi ára 4 K.

Keresztény Élet. (Zilah.) Szerk. Kádár Géza. Nyom. Seres Samu. IV. évf. Megj. havonta. Évi ára?

Kiskereskedők Lapja. A nagyváradi és biharmegyei kiskereskedők társulatának havi közlönye. (Nagyváradi.) Szerk. Szilágyi Géza. Nyom. Neumann Vilmos. X. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Kispest-szentlőrinczi Kereskedők Lapja. (Kispest.) Szerk. Korányi Emil. Nyom. Fischhof Henrik. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Közgazdasági Értesítő. A biharmegyei gazdák árú- és hitelintézetének közlönye. (Nagyvárad.) Szerk. Berger Gyula. Nyom. Laszky Ármin. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 K.

Közlemények Szepes vármegye múltjából. Szerk. Förster Jenő. Nyom. Reiss J. T. II. évf. Megj. negyedévenként. Évi ára 6 K.

Községi Közigazgatás. A sárosvármegyei községi- és körjegyzők egyletének hivatalos közlönye. (Tapolyanusfalva.) Szerk. Csekányák Béla. Nyom. Kósch Árpád, Eperjes. V. évf. Megj. havonta. Évi ára 5 K.

Kultúra. A piskii «Kultüregyestület» hivatalos közlönye. (Piski.) Szerk. Papp Samu. Nyom. Molnár Lajos «Szent János» kny., Déva I. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Levélbélyeg-Tözsde. A temesvári «Hunnia» bélyeggyűjtő szövetség és «A budai bélyeggyűjtők asztaltársaságának» hivatalos közlönye. (Temesvár.) Szerk. Ürményi Dezső. Nyom. Délmagyarországi kny. V. évf. Megj. havonta. Évi ára 3 K.

Lujza Leány-Egyesület Lapja. Szépirodalmi havi közlöny. (Ujpest.) Szerk. Brankovics György. Nyom. Fuchs Antal és József. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 K.

A Magyar Földmives. Gazdasági havi füzet. (Gyűrő.) Szerk. Vasadi

Balogh Lajos. Nyom. Neumann-ny., Ipolyság. XXVIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Magyar Gépész. (Békéscsaba.) Szerk. Májér Jenő. Nyom. Tevan Adolf. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 3 K.

Magyar Izrael. Az országos rabbi-egyesület közlönye. (Nagykanizsa.) Szerk. Neumann Ede. Nyom. Zala hírlapkiadó és nyomda r.-t. III. évf. Megj. évenként tiz szám. Évi ára 6 K.

Magyar Jogász. Jogi és társadalmi folyóirat. (Kolozsvár.) Állandó melléklet: Kiválóbb büntető (polgári) perek és perbeszédék közlönye. Szerk. Dobó Ferencz. Nyom. «Kolozsvári kő- és könyvnyomda r.-t. II. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K 50 f.

Magyar Kisdiednevelés és Népoktatás. (Eperjes.) Szerk. Reményik Lajos. Nyom. Kósch Árpád. XVI. évf. Megj. évenként tizszer. Évi ára 4 K.

A Magyarországi papi imaegyesület és eucharistia-társulat értesítője. (Győr.) Szerk. Molnár Ignác. Nyom. Győregyházmegyei kny. XXIV. évf. Megj. évenként tizszer. Évi ára 1 K 20 f.

Magyar siketnéma-oktatás. A «Siketnéma-intézeti tanárok orsz. egyesületének» hivatalos lapja. (Kecskemét.) Szerk. Gönczi Gyula. Nyom. Sziládi László, Kecskemét. XII. évf. Megj. havonta. Évi ára 12 K.

Magyar Tanítójelölt. Óvó-, tanítónő- és tanítójelöltek lapja. (Ungvár.) Szerk. Dudinszky István. Nyom. «Unio» kny. r.-t. II. évf. Megj. évenként tizszer. Évi ára 6 K.

Magyar Zsinagóga. Gyakorlati szakközlöny. (Baranya-Mágocs.) Sz. Lebovits József. Nyom. Bruck Sándor, Dombóvár. XI. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 K.

Mária Kert. Havi folyóirat a bold. szűz tiszteletének ápolására. Szerk. Tóth Mike. Nyom. Juresó Antal. XXVI. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Méhészet. (Ujpest.) Szerk. id. Boczonádi Szabó Imre. Nyom. Első váci sajtó. VII. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 K.

Méhészeti Közöly. Az erdélyrészi méhészegylet szakközlönye. (Kolozsvár.) Szerk. Ványolós Miklós.

(1) (Kálvária)

Nyom. Gámán J. örököse. XXV. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 K.

Mezőgazdasági Szemle. (Arad.) Szerk. ifj. Rösler Károly. Nyom. Aradi nyomda r.-t. XXVIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 10 K.

Miskolcz t. h. j. f. város hivatalos értesítője. (Miskolcz.) Kiadja a városi tanács. Nyom. Klein és Ludvig. I. évf. Megj. havonta. Évi ára ?

Missziói Lapok. Evangélikus egyházi, bel- és külmissziói havi folyóirat. (Ágfalva.) Szerk. Scholtz Ödön. Nyom. Török. Kálmán, Sopron. XIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 5 K.

Munka. Magyar bányá- és kohómunkások társadalmi lapja. (Ózd.) Szerk. Csepela Lajos és Kablay István. Nyom. «Ózdi járási nyomda». IX. évf. Megj. havonta. Évi ára 1 K 20 f.

A Munkás. A szociáldemokrata munkáspárt hivatalos lapja és tulajdona. (Turkeve.) Szerk. Laskai Mihály. Nyom. Daróczy Antal. II. évf. Megj. havonta. Évi ára 1 K.

Nagyasszonyunk. A női Mária-kongregációk képes szépirodalmi és ismeretterjesztő folyóirata. (Győr.) Szerk. Nitsch Árpád János. Nyom. Győregyházmegyei kvny. VII. évf. Megj. évenként tizszer. Évi ára 4 K.

Népoktatás. A Krassó-szörény vármegyei tanítóegyesület hivatalos közlönye. (Lugos.) Szerk. Huszár Imre. Nyom. Sziklai Lajos. XV. évf. Megj. évenként tíz szám. Évi ára 8 K.

Nevelés. (Máramarosi tanügy.) (Máramarossziget.) Szerk. Jakobinyi Péter. Nyom. Berger Miksa. XXVII. évf. Megj. évenként tizszer. Évi ára 5 K.

A Nógrádi és Honti Pénzintézet-i Tisztviselők Egyesületének lapja. (Balassagyarmat.) Szerk. Holló Izidor. Nyom. Hollós Géza. I. évf. Megj. negyedévenként. Évi ára 5 K.

Nógrádmegyei Tanügy. A nógrád-vármegyei tanítóegyesület és a nógrádmegyei kir. tanfelügyelőség hivatalos közlönye. (Salgótarján.) Szerk. Magyar Béla. Nyom. Új István. XI. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Pártoljuk a Magyar Ipart! A szegedi magyar iparpártoló szövetség hivatalos közlönye. (Szeged.) Szerk. Pataki Simon. Nyom. Dugonics-nyom.

r.-t. IX. évf. Megj. évnegyedenként. Ingeny.

A «Pécs-baranyamegyei múzeum egyesület» Értesítője. (Pécs.) Szerk. Angyal Pál. Nyom. Wessely és Horváth III. évf. Megj. negyedév. Évi ára 5 K.

Polgárok Lapja. Közérdekű havi lap. (Szatmár.) Szerk. Thurner Albert és Tanódy Endre. Nyom. Pázmánysajtó kvnyomda, Szatmár-Németi. II. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K 40 f.

Polgár-Ör. A losonczy választókerület radikális polgárainak politikai közlönye. (Losoncz.) Szerk. Zsigmond Elek. Nyom. «Világosság» kvny. r.-t. II. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Politikai Ellenőr. (Kecskemét.) Szerkeszti Somogyi János. Nyom. G. Fekete Mihály. VIII. évf. Megj. havonta. Évi ára az «Orsz. Ellenőr»-rel együtt 10 K.

Postaügyi Közlöny. Ismeretterjesztő havi folyóirat. (Pozsony.) Szerk. Énekes Zsigmond. Nyom. Angermayer Károly. II. évf. Megjel. havonta. Évi ára 6 K.

Pozsonyi Gazda. A «Pozsonyvármegyei gazdasági egyesület» hivatalos lapja. (Pozsony.) Szerk. Horváth Jenő. Nyom. Eder István. XII. évf. Megj. havonta. Évi ára 8 K.

Reménységünk. Az oltáriszentség-ímádás és Mária-tisztelet havi folyóirata (Kiskunmajsa.) Szerk. Varga Mihály. Nyom. Stephaneum kvnyom. r.-t. XV. évf. Megjel. havonta. Évi ára 3 K.

Rendőri Lapok. A rendőrkapitányi hivatal tisztikarának, rendőr- és csendőr-legénységének szaklapja. (Szatmár.) Szerk. Tankóczy Gyula. Nyom. «Szabadsajtó» kvny. VII. évf. Megj. havonta. Ingeny.

Sárospataki Ifjúsági Közlöny. (Sárospatak.) Szerk. Keresztury K. Nyom. Ref. főiskolai kvny. XXVI. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 K.

Soproni Gyorsíró. (Sopron) Szerk. Lorántffy Sándor. Nyom. Romwalter Alfréd. XXXVI. évf. Megj. évente tíz szám. Évi ára 2 K.

Stefáneum. A kalocsai J. t. nevelőintézet lapja. (Kalocsa) Szerk. Bíró Ferenc. Nyom. Juresz Antal. IV. évf. Megj. évenként négyszer. Évi ára ?

Szabad Egyház. Független magyar református lap. (Lugos.) Szerk. Rácz

Károly. Nyom. Virányi János. XXVI. Megj. havonta. Évi ára 5 K.

Szegedi Gyorsíró. (Szeged.) Szerk. Katona Dávid. Nyom. Dugonics-ny. r.-t. VI. évf. Megj. évenként tíz szám. Évi ára 3 K.

A Szeged-Délvidéki Általános Fogyasztási Szövetkezet Értesítője. (Szeged.) Szerk. és kiadja az igazgatóság. Nyom. Endrényi Imre. III. évf. Megjel. a szükséghez képest. Ingyen.

Szent Ferenc Hírnöke. (Kolozsvar.) Szerk. Trefán Leonárd. Nyom. Szent Bonaventura kny. VIII. évf. Megjel. havonta. Évi ára 2 K.

Szent Gellért. Ifjúsági hitvánoklati folyóirat. (Pannonhalma.) Szerkeszti Strommer Viktorin. Nyom. Egyházmegyei kny. Győr. XII. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 8 K.

A Szent Kereszt Tárogatója. (Szabadka.) Szerk. P. Kaizer Nándor. Nyom. Szent Antal knyom. VI. évf. Megj. évenként négy füzet. Évi ára ?

Szeretet. Társadalmi és vallási képes folyóirat. (Kisujszállás.) Szerk. Török Imre. Nyom. Szekeres József. V. évf. Megj. havonta. Évi ára ?

Szilágyvármegyei tanügy. (Zilah.) Szerk. Szabó Sándor. Nyom. Seres Samu. XIII. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 2 K.

Tanítótestületi Értesítő. A tordaranyosvármegyei általános tanítótestület és a kir. tanfelügyelőség hivatalos lapja. (Torda.) Szerk. Csöregi János. Nyom. Füssy József. XII. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 4 K.

Tanügyi Értesítő. A «Beszterce-naszódvármegyei általános tanítóegyesület» és a vármegyei kir. tanfelügyelőség hiv. közlönye. (Beszterce.) Szerkeszti Sebestyén József. Nyom. Csallner Károly. XV. évfoly. Megjelenik évenként tíz szám. Évi ára 10 K.

Tanügyi Értesítő. A zólyomvármegyei királyi tanfelügyelőség és a zólyomvármegyei általános tanítóegyesület hivatalos közlönye. (Besztercebánya. Szerk. Szokolszky Rezső. Nyom. Havelka József. VII. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 3 K.

Tanügyi Értesítő. A győrvidéki tanító-egyesület hivatalos lapja (Győr.) Szerkeszti Ujlaki Géza. Nyom. Gross

Gusztáv. XXXIV. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 4 K.

Tanügyi Értesítő. Szatmárvármegye királyi tanfelügyelőségének és a szatmárvármegyei ált. tanító-egyesületnek hivatalos közlönye. (Szatmár-Németi. Szerk. Kótai Lajos. Nyom. «Északkeleti könyvny.» IX. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 4 K.

Tanügyi Tanácskozó. A szolnokdobokamegyei tanítóegyesület hivatalos közlönye. (Dés.) Szerk. Szabó György. Nyom. Demeter és Kiss. XVII. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 2 K 40 fill.

Telekkönyv. A telekkönyvvezetők országos egyesületének közlönye. (Rákospalota.) Szerk. Káplány Géza. Nyom. Nagy Elek, Czegléd. XV. évf. Megj. havonta. Évi ára 8 K.

Természettudományi Füzetek. A délmagyarországi természettudományi társulat közlönye. (Temesvár.) Szerk. Steiner Simon. Nyom. Uhrmann Henrik. XXXIV. évf. Megjel. negyedévenként. Tagoknak tagdíj fejében.

Theologiai Szaklap. (Sopron.) Sz. Pröhle Károly. Nyom. Romwalter Alfréd. VIII. évf. Megj. negyedévenként. Évi ára 6 K.

Torontálmegeyi Gazdasági Egyesület Értesítője. (Nagybecskerek.) Szerk. Marton Andor. Nyom. Pleitz Fer. Pál XXV. évf. Megjel. évenként három szám. Évi ára 2 K.

Történelmi és Régészeti Értesítő. A délmagyarországi történelmi és régészeti muzeumtársulat közlönye. (Temesvár.) Szerk. Berkeszi István. Nyom. Csanádegyházmegyei knyom. XXVI. (Új) évf. Megj. negyedévenként. Évi ára 8 K.

Történelmi Közlemények Abauj-Tornavármegye és Kassa multjából. (Kassa.) Szerk. Czobor Alfréd és Kemény Lajos. Nyom. Kassai kny. és lapkiadó r.-t. I. évf. Megj. negyedévenként. Évi ára 6 K.

Udvarhelyi Népevelés. (Székelyudvarhely.) Szerk. Gyerkes Mihály. Nyom. Becek D. Fia. I. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 5 K.

Új Gazdaság. Ismeretterjesztő gazdasági szaklap. (Piski.) Szerk. Papp Samu. Nyom. Kroll Gyula, Déva. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Uj Kor. A néptanítók szépirodalmi és társadalmi folyóirata. (Zsigárd.) Szerk. Bardócz Tivadar. Nyom. Neufeld Samu, Galánta. I. évf. Megjel. havonta. Évi ára 5 K.

Ungmegyei Századok. (Ungvár.) Szerk. Mocsári Miklós. Nyom. Ungmegyei kny. r.-t. I. évf. Megj. évenként tizszer. Évi ára 10 K.

Unitárius Egyház. Egyházi és iskolai lap. (Székelykeresztúr.) Kiadja a székelykeresztúri unitárius lelkész-kör. Szerk. Lőrinczi István. Nyom. Szabó Kálmán. V. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 K.

Unitárius Közlöny. (Kolozsvár.) Kiadja a Dávid Ferencz egyeslet. Szerk. Boros György. Nyom. «Ellenzék» kny. XXIII. köt. Megj. havonta. Évi ára 2 K 40 f.

Unitárius Szószék. (Székelyudvarhely.) Szerk. Deák Miklós, Vári Albert, Balázs András, Nyom. Becsek D. Fia. V. köt. Megj. negyedévenként. Évi ára 6 K.

Az Utazó. A délmagyarországi kereskedelmi utazók egyesülete hivatalos közlönye. (Temesvár.) Szerk. Paál Aladár. Nyom. Délmagyarországi kny. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 K.

Városi Közlöny. (Kolozsvár.) Sz. Folyovich János és Segesváry Viktor. Nyom. Gombos Ferencz. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 K.

Városi Közlöny. Hivatalos folyóirat. (Temesvár.) Kiadja a városi tanács. Nyom. Csendes Jakab. XIII. évf. Megj. havonta. Évi ára ?

Vasutasok Lapja. (Pozsony.) Sz. Rejtényi Árpád. Nyom. Alkalay Adolf és Fia. II. évf. Megj. negyedévenként. Évi ára 2 K.

Vasvármegyei Tűzrendészeti Közlöny. (Szombathely.) Szerk. Barabás István. Nyom. Singer Zsigmond, Vasvár. XVII. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Veszprémmegyei gazdasági Értesítő. A «Veszprémmegyei gazdasági egyesület» hivatalos közlönye. (Veszprém.) Szerk. Kajdacsy Andre. Nyom. Fodor Ferencz. IX. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 K. Melléklet: Devecservidéki gazdakör értesítője. Szerk. Magyar Károly. Megj. negyedévenként.

V. H. O. Sz. A vidéki hírlapírók

országos szövetségének hivatalos értesítője. (Szeged.) Szerk. Szávay Gyula és Palócz László. XIV. évf. Megj. havonta. Tagoknak ingyen.

Világposta-Bélyeghirlap. Bélyeggyűjtők szaklapja és szépirodalmi közlöny. (Versecz.) Szerk. Abonyi Zsigmond. Nyom. Moravetz Testvérek, Temesvár. II. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Összesen: 156.

II. Többnyelvű folyóiratok.

BUDAPESTEN.

Annales historico-naturales Musei Nationalis Hungarici. A Magyar Nemzeti Múzeum természetrajzi osztályának folyóirata. (Magyar, latin, francia, német, angol.) Szerk. Horváth Géza. Nyom. Franklin-társulat kny. VIII. köt. Megj. félevenként. Évi ára 30 K.

Aquila. A «Magyar ornithologiai központ» folyóirata. (Magyar és német.) Szerk. Herman Ottó. Nyom. Hornyánszky Viktor. XVII. évf. Megj. évenként 4 szám. Évi ára 10 K.

Budapest székesfőváros statisztikai havifüzetei. Kiadja Budapest székesfőváros statisztikai hivatala. (Magyar és német.) Szerk. Thirring Gusztáv. Nyom. Székesfővárosi házi kny. XXXVIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 K.

Export-Revue. (Magyar, német, angol.) Szerk. Katona Béla. Nyom. «Athenaeum» kny. r.-t. IX. évf. Megj. havonta. Évi ára 10 K.

Földtani Közlöny. A m. kir. földtani intézet hivatalos közlönye. (Magyar és német.) Kiadja a magyar honi földtani társulat. Szerk. Papp Károly és Vogl Viktor. Nyom. Franklin-társulat kny. XL. évf. Megj. évenként 12 szám. Évi ára 10 K.

Hungara Studento. Esperanto diák-lap. (Magyar és esperanto.) Szerk. Medgyesi János. Nyom. Löblowitz Zsigmond. I. évf. Megj. évenként tizszer. Évi ára 1 K.

Keleti Szemle. Közlemények az ural-altaji nép- és nyelvtudomány köréből. — Revue orientale. (Magyar, német, angol, francia.) Szerk. Kúnos Ignác és Munkácsi Bernát. Nyom.

Franklin-társulat kny. XI. köt. Megj. évenként három szám. Évi ára 8 K.

Magyar Botanikai Lapok. (Ungarische botanische Blätter.) (Magyar és német.) Szerk. Degen Árpád. Nyom. «Pallas» kny. r.-t. IX. évf. Megj. havonta. Évi ára 10 K.

Magyar Királyi Postatakarékpénztári Közlöny. Kiadja a magyar kir. postatakarékpénztár. (Magyar és horvát.) Nyom. «Pallas» kny. r.-t. XXV. évf. Megj. havonta. Évi ára ?

Magyar Nemesfém-Ipar. Ungarische Edelmetall-Industrie. (Magyar és német.) Szerk. Szerb Károly. Nyom. Légrády Testvérek. X. évf. Megj. havonta. Évi ára 8 K.

Magyarország és a Nagyvilág. Ungarn und die weite Welt. (Magyar és német.) Szerk. ? Nyom. Hornyánszky Viktor. IX. évf. Megj. havonta. Évi ára ?

Magyar Szénujság. Ungarische Kohlenzeitung. (Magyar és német.) Szerk. Vámos Fülöp. Nyom. Révai és Salamon. II. évf. Megj. havonta. Évi ára 10 K.

Magyar Varrógép- és Kerékpár-Ujság. Ungarische Nähmaschinen- und Fahrrad-Zeitung. (Magyar és német.) Szerk. Sándor Gyula. Nyom. Neuwald Illés utódai. VIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 8 K.

Országos Fogászati Közlöny. Landes Revue der Dentisten. (Magyar és német.) Szerk. Barna Izidor. Nyom. Fried és Krakauer. II. évf. Megj. havonta. Évi ára 12 K.

Praktikus Útmutató. Praktischer Wegweiser. (Magyar és német.) Szerk. R. Hány M. Nyom. Bagó Márton és Fia. III. évf. Megj. negyedévenként. Évi ára 2 K 40 f.

Szabadalmi Szemle. (Magyar és német.) Szerk. Török László. Nyom. Révai és Salamon. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 20 K.

A «Székesfővárosi Tattersall és Lóvászártelep» Értesítője. (Magyar és német.) Szerk. Gál Béla. Nyom. «Patria» kny. r.-t. XV. évf. Megj. évenként négyszer. Évi ára ?

A Szikviz- és Szénsavipar Lapja. Zeitschrift für die Sodawasser- und Kohlensäure-Industrie. (Magyar és német.) Szerk. Hofmann Géza. Nyom.

Schmelcz és Misner. II. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 K.

Szücs Ujság. Ungarische Kürschner Zeitung. (Magyar és német.) Szerk. Vincze József. Nyom. Schmelcz és Misner. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 K.

La Toilette. Első magyar divatlap. A férfiszabók szaklapja. (Magyar és német.) Szerk. Krausz Adolf. Nyom. Buschmann F. utódai. XXIX. évf. Megj. havonta. Ingyen.

La Verda Standardo. (Esperanto.) Szerk. Marich A. (Magyar és esperanto.) Nyom. Wodianer F. és Fjai. III. (V.) évf. Megj. havonta. Évi ára 4 K.

Összesen : 21.

VIDÉKEN.

A Bécsi «Allgemeine Versorgungs-Anstalt» tagjai érdekeinek megvédését célzó pozsonyi egyesület közleményei. (Pozsony.) (Magyar és német.) Szerk. ? Nyom. Angermayer Károly. 1910. Megj. ? Évi ára ?

Concordia. A pozsonyi Concordia gyorsíró-egyesl. közlönye. (Pozsony.) (Magyar és német.) Szerk. Theisz János. Nyom. Wigand F. K. XXV. évf. Megj. évenként hat szám. Évi ára 2 K 40 f.

Értesítő az Erdélyi Múzeum-Egyesület Orvostudományi Szakosztályából. (Kolozsvár.) (Magyar és német.) Szerk. Szabó Dénes. Nyom. Ajtai K. Albert. XXXV. évf. XXXII. köt. Megj. évenként három füzet. Évi ára 6 K.

Magyar Földbirtokos. Ungarischer Grundbesitzer. (Sopron.) (Magyar és német.) Szerk. Breuer Lajos. Nyom. «Petőfi» kny. r.-t. XI. évf. Megj. évenként legalább négyszer. Ingyen.

A Modern Női Ruházat. Die moderne Damengarderobe. (Pozsony.) (Magyar és német.) Szerk. Drechsler D. Nyom. Kath. irodalmi r.-t. kny. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K 40 f.

Nyugatmagyarországi Gazda. A nyugatmagyarországi földmivelők gazdasági egyesületének hivatalos közlönye. Westungarischer Landwirt. (Szombathely.) (Magyar és német.) Szerk. Laehne Hugó. Nyom. «Vas-

vármegye» nyomdavállalat. V. évf. Megj. havonta. Csak tagok kapják.

Pozsonyi Értesítő. Korrespondenzblatt aus Pozsony. Az ipar és a háztulajdon érdekeinek közlönye. (Pozsony.) Szerk. Pichler H. Lajos. Nyom. Angermayer Károly. I. (III.) évf. Megj. évenként tíz szám. Évi ára 2 K.

Szepesi Vendéglősök és Kormárosok Lapja. (Igló.) (Magyar és német.) Szerk. Singer Sándor. Nyom. Szepesi Lapok kny. III. évf. Megj. havonta. Tagoknak ingyen.

Zeitschrift des internationalen Anwalt-Verbandes. (Wien.) (Német és franczia.) Szerk. Löszl Henrik. Nyom. Röttig Gusztáv és fia, Sopron. VIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 5 K. Összesen: 9.

III. Nem magyar nyelvű folyóiratok.

I. Németek.

BUDAPESTEN.

Katholischer Volksverein. Szerk. Szentiványi Károly. Nyom. Stephaneum nyomda r.-t. IV. évf. Megj. évenként tíz szám. Évi ára 1 K.

Monats-Berichte der pädagogischen Landes-Bibliothek und des Museums für Lehrmittel. Kiadja a m. kir. közoktatásügyi minisztérium. Nyom. Franklin-társulat nyomdája. II. évf. Megj. negyedévenként. Ára ?

Orient. Organ der symbolischen Grossloge von Ungarn. Szerk. Pay'r Ede. Nyom. Márkus Samu. XXII. (35.) évf. Megj. havonta. Tagoknak ingyen.

Sanct-Antonius-Blätter. Szerk. Buday Alfréd. Nyom. «Pázmáneum» kny. XI. évf. Megj. havonta. Évi ára 2K.

Szekula Briefmarken-Verkehr. Organ der internationalen Philatelisten. Szerk. Wiederhold Hermann. Nyom. Posner Károly Lajos. X. évf. Megj. havonta. Évi ára 2-50 M.

Ungarische Biene. Deutsches Organ des ungar. Landes-Bienenzüchter-Vereines. Szerk. Szilassy Zoltán. Nyom. Patria kny. r.-t. XXXVIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 K.

Ungarwein-Export-Revue. Szerk.

Kovács Miklós. Nyom. Athenaeum kny. r.-t. V. évf. Megj. havonta. Évi ára 10 K.

Volkswirtschaftliche Mitteilungen aus Ungarn. Herausgegeben vom. königl. ung. Handelsministerium. Nyom. Pesti kny. r.-t. V. évf. Megj. havonta. Évi ára 24 K.

Összesen: 8.

VIDÉKEN.

Akademische Blätter. Organ der deutschen Hochschüler aus Ungarn. (Nagyszeben.) Szerk. Graeser János. Nyom. Krafft Vilmos. XIV. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 K.

Archiv des Vereines für siebenbürgische Landeskunde. (Nagyszeben.) Szerk. Krafft V. K. Nyom. Krafft Vilmos. Uj folyam. XXXVII. köt. Megj. évengyedenként. Évi ára 6 K.

Blätter für Gemäldekunde. (Wien.) Kiadja Frimmel Th. Nyom. Alkalay Adolf és fia, Pozsony. VI. köt. Megj. évenként tíz füzet. Évi ára 15 K.

Globus. Internationales Fremdenblatt. (Wien.) Szerk. Kuranda Lajos. Nyom. Röttig Gusztáv és fia, Sopron. IV. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 K.

Gut Licht! Zeitschrift für Amateurphotographie und verwandte Kunstzweige. (Wien.) Szerk. Steinbach H. Nyom. Röttig Gusztáv és fia, Sopron. IX. évf. Megj. havonta. Évi ára 5 K.

Von der Heide. Monatsschrift für Kultur und Leben. (Temesvár.) Szerk. Orendi-Hommenau Viktor. Nyom. Délmagyarországi nyomda. II. évf. Megj. havonta. Évi ára 5 K.

Heilmittel Revue. Therapeutisches Organ. (Wien-Berlin.) Szerk. Goldman Hugó. Nyom. Röttig Gusztáv és fia, Sopron. VIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 5 K. — Melléklet: Balneotherapeutische Revue.

Humoristische Markenzeitung. Internationales Witzblatt für Philatelisten. (Temesvár.) Szerk. Bery F. István. Nyom. Délmagyarországi kny. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 3 K.

Korrespondenzblatt des Vereines für siebenbürgische Landeskunde. (Nagyszeben.) Szerk. Schullerus

Adolf. Nyom. Krafft V. XXXIII. évf. Megj. havonta Évi ára 2 K.

Mitteilungen des siebenbürgischen Aerztevereins. (Medgyes.) Szerk. Siegmund H. Nyom. Reissenberger G. A. IV. évf. Megj. havonta. Évi ára 3 K.

Mitteilungen zur jüdischen Volkskunde. (Leipzig.) Szerk. Grunwald M. Nyom. Alkalay Adolf és fia, Pozsony. XIII. évf. Megj. évenként négy füzet. Évi ára 5 K.

Monatsschrift für Geschichte und Wissenschaft des Judentums. (Breslau.) Szerk. és kiadja Brann M. Nyom. Alkalay Adolf és fia, Pozsony. LIV. évf. Megj. havonta. Évi ára 10 Márka.

Raiffeisen-Bote für Südungarn. Periodische Zeitschrift zur Förderung wirtschaftlicher Interessen der ländlichen Bevölkerung. (Temesvár.) Szerk. id. Anheuer János. Nyom. Délmagyarországi nyomda. Megj. időszakonként. Ára ?

Der Stempelmarkensammler. (Kaposvár.) Szerk. Walder Arthur. Nyom. «Somogyvármegye» kny. r.-t. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 3-50 M.

Ukrainische Rundschau. (Sopron.) Szerk. Kuschnir Vladimir. Nyom. Röttig Gusztáv és fia. VIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 8 K.

Volksgesundheit. Gemeinverständliche Monatsschrift für deutsch-ungarische Kulturpolitik. (Medgyes.) Szerk. Siegmund Henrik. Nyom. Reissenberger G. A. VIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 K 80 f.

Összesen : 16.

II. Francia.

BUDAPESTEN.

Revue de Hongrie. Organe de la société littéraire française de Budapest. Szerk. Huszár Vilmos. Nyom. Athenaeum kny. r.-t., Bpest. III. évf. V. és VI. köt. Megj. havonta. Évi ára 25 K.

Összesen : 1.

III. Olaszok.

VIDÉKEN.

L'Impiegato. Organo della «Società degli impiegati commerciali e

privati.» (Fiume.) Szerk. ? Nyom. Mohovich Emőd. VI. évf. Megj. időközönként. Évi ára 2 K.

Liburnia. Rivista bimestrale del Club Alpino Fiumano. (Fiume.) Szerk. Depoli Guido. Nyom. Mohovich E. IX. évf. Megj. kéthavonként. Évi ára 2 K.

Összesen : 2.

IV. Latin.

BUDAPESTEN.

Archivum zoologicum. Szerk. Pete Cs., Madarász J. és Csiki E. Nyom. Hornyánszky Viktor. 1. Vol. Megj. ? Évi ára 25 K.

Összesen : 1.

V. Szerbek.

VIDÉKEN.

ЈЕТОНИЦ МАТИЦЕ СРПСКЕ. (Ujvidék.) Szerk. Szávits Milán. Nyom. «Natosevics» nyomda. LXXXVI. évf. Megj. havonta. Évi ára 10 K.

СИОМЕХАК. (Pancsova.) Szerk. Martinovic Iván. Nyom. Jovanovic testv. XVIII. évf. Megj. évenként tíz szám. Évi ára 2 K.

ЖЕХСКИ СБЕТ. A szerb jótékony egyesület lapja. (Ujvidék.) Szerk. Varagyanin Arkád. Nyom. Branik r.-t. kny. (Popovits M. testv.) XXV. évf. Megj. havonta. Évi ára 3 K.

Összesen : 3.

VI. Tótok.

BUDAPESTEN.

Jednota katolickeho fudu. Szerkeszti Szentiványi Károly. Nyom. Stephaneum nyomda. III. évf. Megj. évenként tízszer. Évi ára 1 K.

Listy svätého Antona. Szerk. Buday Alfréd. Nyom. «Pázmáneum» nyomda. X. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Naša Zástava. Szerk. Hodža Milan. Nyom. Budapesti lap- és könyvkiadó társulat r.-t. nyomdájá. II. évf. Megj. havonta. Évi ára 3 K.

Prudy. Revue mladého slovenska. Szerk. Klimáček Sándor. Nyom.

Parička János, Rózsahegy. I. évf. Megj. évenként tíz szám. Évi ára 6 K.

Zorníčka. Novinky pre naše dietky. Szerk. Strýčko Miloš. Nyom. Budapesti lap- és könyvkiadó vállalat r.-t. kny. III. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Összesen : 5.

VIDÉKEN.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. (Turócszentmárton.) Szerk. Vraný Václav. Nyom. Turócszentmártoni knyomda r.-t. XIII. évf. Megj. évenként négy szám. Évi ára 2 K.

Cernokňazník. Humoristicko-satyrický časopis. (Turócszentmárton.) Szerk. Čajda György. Nyom. Turócszentmártoni kny. r.-t. XXXV. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 K.

Cirkevné Listy. (Liptószentmiklós.) Časopis venovaný záujmom cirkve evanjelickej augš. vyznania. Szerk. Janoška György. Nyom. Klimeš F. XXIV. évf. Megj. havonta. Évi ára 6 K.

Dolnozemský Slovák. Politicko-spoločenský mesačník. (Ujvidék.) Szerk. Mičátek L. Nyom. Rohacsek Simon, Modor. VIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 1 K 50 f.

Domáci Radca. Časopis venovaný záujmom slovenských hospodárov. (Szenicz.) Szerk. Bežo Elemér. Nyom. Bežo János és Tsa. II. évf. Megj. havonta. Évi ára 3 K.

Evanjelický Kazateľ. Homiletický časopis. (Liptószentmiklós.) Szerk. Janoška György. Nyom. Klimeš Ferencz. V. évf. Megj. kéthavonként. Évi ára 8 K.

Kráľovna sv. Ruženca. (Jablonka.) Szerk. Pironcsák István. Nyom. Parička János, Rózsahegy. XXII. évf. Megj. havonta. Évi ára 1 K 60 f.

Kupecké, Priemyselné a Hospodárske Noviny. (Turócszentmárton.) Szerk. Kompiš Péter. Nyom. Turócszentmártoni kny. r.-t. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 3 K.

Noviny Malých. (Szenicz.) Szerk. Strýčko Márton. Nyom. Bežo János. XI. évf. Megj. évenként nyolczszor. Évi ára 56 f.

Posol b. Srдца Ježišovho. (Nagy-szombat.) Szerk. Silvester Pál. Nyom.

Winter Zsigmond. XIV. évf. Megj. havonta. Évi ára 1 K 60 f.

Posol Svätého Antona. (Szenicz.) Szerk. Sándorfí Ede. Nyom. Bežo János. VIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Rarášek. Humoristicko-satyrický mesačník. (Turócszentmárton.) Sz. Cerniansky A. Nyom. Turócszentmártoni kny. III. (X.) évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K 20 f.

Sborník Museálnej Slovenskej Spoločnosti. Melléklet a Časopis mus. slov. spoločnosti-hoz. (Turócszentmárton.) Szerk. Sokolik A. Nyom. Turócszentmártoni kny. r.-t. XV. évf. Megj. évente kétszer. Évi ára 2 K.

Slovenské Pohľady. Časopis zábavno-poučný. (Turócszentmárton.) Szerk. Škulčtý József. Nyom. Turócszentmártoni kny. XXX. évf. Megj. havonta. Évi ára 10 K.

Slovenský Peňazník. (Zólyom.) Szerk. Pauliny Viliam. Nyom. Parička János. II. évf. Megj. havonta. Évi ára 5 K.

Stráž na Sione. Belmissiói lap a tót-evanjélikusok számára. (Modor.) Szerk. Bodnár Gyula. Nyom. Rohacsek Simon. XVIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Strom Serafický. (Miava.) Szerk. Zeko Károly. Nyom. Pažický Dániel. VII. évf. Megj. havonta. Évi ára 1 K.

Svätá Rodina. (Liptószentmiklós.) Szerk. Hromada Anton. Nyom. Klimeš és Pivko. III. évf. Megj. havonta. Évi ára 1 K 60 f.

Sv. Adalbert. (Vojtech.) (Pozsony.) Szerk. Buday József. Nyom. Rohacsek Simon. II. évf. Megj. havonta. Évi ára 75 f.

Svetlo. (Ó-Tura.) Szerk. Chorvát János. Nyom. Rohacsek Simon, Modor. XI. évf. Megj. havonta. Évi ára 1 K 50 f.

Živena. (Turócszentmárton.) Sz. Maróthy-Soltész Helén és Sochán Pál. Nyom. Turócszentmártoni kny. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 5 K.

Živý Kresťan. (Modor.) Szerk. Jamarik Pál. Nyom. Rohacsek Simon. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 20 cts.

Zvolenské Noviny. Politicko-spoločenský mesačník. (Zólyom.) Szerk. Medveczky Lajos. Nyom. Budapesti lap- és könyvkiadó vállalat r.-t. kny.

VII. évf. Megj. havonta. Évi ára 1 K. 50 f.

Összesen: 23.

VII. Horvát nyelvű.

VIDÉKEN.

Katolički Pučki Savez. (Szabadka.) Szerk. ? Nyom. Szent Antal kny. III. évf. Megj. havonta. Évi ára 1 K.

Összesen: 1.

VIII. Román nyelvű.

a) BUDAPESTEN.

Adeverul. Szerk. Cristea Aurél. Nyom. «Világosság» kny. r.-t. VIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Glasul Poporului. Foaie politică, socială și economică. Szerk. Cristea Aurél. Nyom. «Világosság» kny. r.-t. IV. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Összesen: 2.

b) VIDÉKEN.

Adevărul. Foaie religioasă. (Arad.) Szerk. Berbecar V. Nyom. Réthy L. és Fia. III. évf. Megj. havonta. Évi ára 3 K 50 f.

Calicul dimocrat. Revistă pentru umor și satiră. (Kolozsvár.) Kiadja Munteanu V. M. Nyom. «Carmen» kny. 1910. évf. Megj. havonta. Évi ára?

Educatorul. Organ oficial al Reuniunii învățătorilor din Eparhia Caransebeșului. (Oravicza.) Szerk. Bizerea P. Nyom. «Progresul» kny. II. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 K.

Familia. (Románpetre.) Szerk. Dorin. Nyom. «Progresul» kny., Oravicza. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 3 K.

Răvașul. Revistă culturală ilustrată (Kolozsvár.) Szerk. Dăianu Elie. Nyom. «Carmen» kny. VIII. évf. Megj. havonta. Évi ára 10 K.

Reuniunea învățătorilor. (Arad.) Szerk. Moldovan József. Nyom. Gör. kel. román egyházmegyei kny. VII. évf. Megj. havonta. Évi ára 5 K.

Revista Politică și Literară. (Balázsfalva.) Szerk. Ciato Aurél. Nyom. Gör. kath. szemináriumai kny. III. évf. Megj. havonta. Évi ára 10 K.

Revista Teologică. Organ pentru știința și viața bisericească. (Nagyszeben.) Szerk. Bălan Miklós. Nyom. Főegyházmegei kny. IV. évf. Megj. havonta. Évi ára 8 K.

«Sentinela.» Revista poporala. (Karánsebes.) Szerk. Tințariu György. Nyom. «Gutenberg» kny., Lugos. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 1 K.

Transilvania. Revista asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român. (Nagyszeben.) Sz. Tăslăuanu Octavian C. Nyom. Egyházmegyei kny. XLI. évf. Megj. évenként hat szám. Évi ára 10 K.

Vatra școlară. Revista pedagogică. (Nagyszeben.) Szerk. Șpan Péter. Nyom. Egyházmegyei kny. III. évf. Megj. évenként tizszer. Évi ára 8 K.

Vocea graniței. Foaie politică-tărănească. (Karánsebes.) Szerk. Tințariu György. Nyom. «Gutenberg» kny., Lugos. I. évf. Megj. havonta. Évi ára 3 K.

Összesen: 12.

IX. Bunyevác nyelvű.

VIDÉKEN.

Neven. Zabavno-poučni misečnik za bunjevce i šokce. (Szabadka.) Szerk. Rajčić Sándor. Nyom. Szántó Lajos. XXVII. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Összesen: 1.

X. Vend nyelvű.

VIDÉKEN.

Nevtepeno Poprijeta Devica Marija. Zmozna goszpá vogrška. (Szombathely.) Szerk. Bassa Iván. Nyom. Egyházmegyei kny. VI. évf. Megj. havonta. Évi ára 2 K.

Összesen: 1.

XI. Héber nyelvű.

BUDAPESTEN.

Oekonomische Zeitschrift. Szerk. Ruhm Ernő. Nyom. Kohn Mór, Vác. III. évf. Megj. havonta. Évi ára 4 K.

Összesen: 1.

Összegezés.

Magyar nyelvű folyóirat (ebből többnyelvű Budapesten 21, vidéken 9)	Budapesten	Vidéken	Összesen
Német nyelvű folyóirat	8	16	24
Francia „ „	1	—	1
Olasz „ „	—	2	2
Latin „ „	1	—	1
Szerb „ „	—	3	3
Tót „ „	5	23	28
Horvát „ „	—	1	1
Román „ „	2	12	14
Bunyevác „ „	—	1	1
Vend „ „	—	1	1
Héber „ „	1	—	1
Összesen	313	224	537

FÜGGELÉK.

A magyar nyelvű hírlapok és folyóiratok statisztikája 1780-tól 1910-ig.

Dr. SZINNYEI JÓZSEF nyomán.

Az első magyar hírlap 1780 jan. 1-én jelent meg Pozsonyban (Rát Mátyás *Magyar Hirmondó*-ja). Budapesten 1788 okt. 8-án, szerdán indult meg az első magyar rendes hírlap *Magyar Merkurius* címmel, hetenként kétszer járt és Paczkó Ferencz betűivel nyomtatott Pesten. A második lap Pesten az 1806 jul. 2-án keletkezett *Hazai Tudósítások*: szerk. Kulesár István. Ez volt az első magyar hírlap, mely 4-rét alakban jelent meg és hosszabb életű volt.

1830-ban 10 magyar hírlap és folyóirat jelent meg.

1840 elején 26 magyar lap volt hazánkban.

1847-ben 33.

1848—49-ben 86 magyar hírlap jelent meg.

1850 elején 9 lap adatott ki magyar nyelven.

1854 márcz. 5-én, mikor a *Vasárnapi Ujság* megindult, ezzel együtt 20 magyar hírlap és folyóirat jelent meg.

1861 elején, midőn az első évi rendes hírlapkimutatást a *Vasárnapi Ujság* közli, 52 volt a magyar hírlapok és folyóiratok száma.

1862-ben...	65	1887-ben...	539
1863-ban...	80	1888-ban...	561
1864-ben...	70	1889-ben...	600
1865-ben...	75	1890-ben...	636
1866-ban...	81	1891-ben...	645
1867-ben...	80	1892-ben...	676
1868-ban...	140	1893-ban...	699
1869-ben...	163	1894-ben...	735
1870-ben...	146	1895-ben...	806
1871-ben...	164	1896-ban...	801
1872-ben...	198	1897-ben...	1100
1873-ban...	201	1898-ban...	1207
1874-ben...	208	1899-ben...	1103
1875-ben...	246	1900-ban...	1132
1876-ban...	240	1901-ben...	1156
1877-ben...	268	1902-ben...	1216
1878-ban...	281	1903-ban...	1262
1879-ben...	321	1904-ben...	1330
1880-ban...	368	1905-ben...	1615
1881-ben...	356	1906-ban...	2292
1882-ben...	412	1907-ben...	2069
1883-ban...	427	1908-ban...	2059
1884-ben...	482	1909-ben...	2056
1885-ben...	494	1910-ben...	1680
1886-ban...	516		

hírlap és folyóirat jelent meg magyar nyelven.